

El Subsidi Universal Garantit (o Renda Bàsica o Renda de Ciutadania)

Daniel Raventós i Pañella

Redacció: Daniel Raventós i Pañella
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

La pobresa té com a principal causa l'atur de llarga durada. En el cas de l'espai econòmic espanyol, la pobresa (segons la definició de la UE) està propera al 20% del total de la població, és a dir, uns 8 milions de persones. Reduir de forma important l'atur no és quelcom assolible en els propers 10 o 15 anys. Les mesures més normalment citades per fer front a l'atur són el creixement econòmic i la reducció de jornada.

Ni el creixement econòmic ni la reducció de jornada són solucions a l'alçada del problema. Un creixement del 7% durant 10 anys consecutius faria assolir uns nivells d'atur similars a la mitjana de la UE. Una reducció de jornada a 35 hores d'aquí al 2002, seria difícil que reduís més de 3 o 4 punts l'atur actual.

Des de fa més de 10 anys, en alguns Estats europeus (Països Baixos, Bèlgica i Gran Bretanya, destacadament) i altres no europeus (Nova Zelanda, principalment), s'està discutint la proposta del Subsidi Universal Garantit (o Renda Bàsica o Renda de Ciutadania). Primer va començar únicament en àmbits acadèmics. Actualment ha traspasat aquests àmbits.

La proposta del SUG està assolint uns refinaments acadèmics en les seves vessants econòmiques, ètiques i polítiques realment impressionants. Uns nivells difícils d'assolir en mesures de propostes socials.

Un Subsidi Universal Garantit és una renda que:

1) Rep tot ciutadà o ciutadana d'un determinat Estat (hi ha propostes pel conjunt de la UE). És independent del seu estat civil, de l'edat i del sexe).

2) No es requereix una contraprestació de treball o de cap altre servei.

3) No importa les altres fonts de renda que hom pugui tenir (del capital, del treball remunerat o del joc).

Aquesta és la proposta que en el diagnòstic es desenvolupa més.

Diagnòstic

Tota proposta social ha de passar almenys dos obstacles:

A) la desitjabilitat ètica, i

B) la possibilitat empríca (bàsicament la política i l'econòmica).

La proposta del Subsidi Universal Garantit (o Renda Bàsica o Renda de Ciutadania) ha superat força saludablement el primer obstacle (veure la bibliografia).

Les anàlisis empríques estan en fase d'elaboració (una proposta d'implantació per fases a l'espai econòmic espanyol està realitzada per un altre participant d'aquest fòrum, veure la bibliografia).

Ara bé, alguns malentesos sobre el SUG que val la pena aclarir al respecte són:

1) El SUG substituiria a bona part de les despeses actuals socials (amb totes les transicions temporals que calguessin amb especial atenció als més desfavorits).

2) El SUG resoldria alguns problemes associats a les despeses socials condicionades com és el cas de la trampa de la pobresa i de l'atur. O com també és el cas de l'enorme burocràcia que comporta l'administració de les ajudes condicionades (per cada dòlar que al 1991 als EUA rebia una persona necessitada, en calien 7 de burocràcia).

3) El problema de l'estigmatització social associada a determinats subsidis condicionats quedaria solucionat amb el SUG, justament per ser universal.

4) Està implícita dins del SUG la concepció segons la qual no solament és treball el treball remunerat al mercat (també ho és almenys el treball domèstic i el treball voluntari).

5) El SUG pot implantar-se per fases en funció de les possibilitats reals econòmiques (El PT brasiler ha fet una proposta no igual però similar ara ja fa uns 3 o 4 anys).

6) El SUG parteix de l'evidència empríca segons la qual la gent és molt diferent pel que fa a preferències (fet que hauria d'evitar objeccions vulgars del tipus "amb el SUG ningú voldria treballar al mercat" i similars).

7) El SUG no pot resoldre tots els problemes socials (com ara la divisió sexual del treball, la immigració, les desigualtats naturals i socials...). Dins dels defensors del SUG hi ha gran varietat de plantejaments socials i polítics. Aquesta diversitat continuaria en un espai econòmic que tingués el SUG implantat.

Objectius

Suposo que queda clar: implantar el Subsidi Universal Garantit.

El subjecte que el pot fer políticament possible (per dir-ho ràpid) pot ser, en principi, una gran majoria social (tan per motivacions conseqüencialistes com deontològiques).

Que "pugui" ser una gran majoria social no vol dir que "ho sigui". Depèn de moltes altres variables com tothom que s'hagi dedicat a l'activitat social sap o intueix.

Mitjans i/o instruments.

Econòmics: a partir de la despesa pública i dels ingressos fiscals (en el cas de l'espai econòmic espanyol, veure la

bibliografia).
Polítics: quan una majoria social ho vulgui i estigui disposada a assumir els costos de la seva lluita. La canalització d'aquesta majoria social a partir dels partits actuals o d'altres (o d'altres mitjans) és ja massa hipotètic com per dir res assenyat.

Documentació tractada:

General:

- * Daniel Raventós: "El Subsidi Universal Garantit: una mesura contra la pobresa", *Perspectiva Social* (revista de l'ICESB), núm. 38, 1996.
- * Rafael Gisbert i Daniel Raventós: "Trabajar o no... pero vivir", *Viento Sur*, núm. 14, 1994.
- * Félix Ovejero i Daniel Raventós: "El Subsidi Universal Garantizado: algunas credenciales de izquierda", *Viento Sur*, núm. 24, 1995.
- * Philippe Van Parijs: *Real Freedom for All*, OUP, Oxford, 1995.
- * Monogràfic dedicat al SUG de la revista *Zona Abierta*, núms. 46-47, 1988.
- * Tots els documents del Basic Income European Network (el setè congrés del qual tindrà lloc el proper setembre).
- * Sessions (hi ha un resum escrit) del seminari "Ètica, economia i societat" del Departament de Teoria sociològica, Filosofia del dret i Metodologia de les CCSS, de la Facultat d'Econòmiques de la UB. Aquest seminari es realitza des de finals del 97.

Per una resposta a les objeccions més freqüents:

- * Daniel Raventós i Rafael Gisbert: "El SUG: notas para continuar con razones (respuesta a un artículo de Mientras Tanto)", *Mientras Tanto*, núm. 67, 1997.

Per una implantació per fases a l'espai econòmic espanyol:

- * José Iglesias: "La renda bàsica: un programa d'implantació", *Papers d'Innovació Social* (revista d'Ecoconcern), núm. 40, 1995,

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Membre del Basic Income European Network (BIEN).

Professor Facultat d'Econòmiques de la UB. Departament de Teoria Sociològica, Filosofia del Dret i Metodologia de les CCSS.

Membre del grup de discussió de CCOO sobre el SUG.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La història del SUG és molt llarga. Potser Thomas Paine va ser el primer que va formular una proposta que amb justícia és considerada la "mare" del SUG. A finals del segle XVIII.
Actualment, qui més esforços acadèmics i pràctics està realitzant a favor del SUG (o Basic Income) sigui el responsable de la càtedra Hoover de Lovaina, Philippe Van Parijs. És de justícia mencionar-ho.

Fusión progresiva de países en Unidades Territoriales

Hèctor Izquierdo Campos

Redacció: Hèctor Izquierdo Campos
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Para combatir la desigualdad en el reparto de la riqueza a nivel mundial, el autor propone superar las fronteras i aplicar un nuevo concepto de globalidad mediante la implantación de Unidades Territoriales formadas a través de la adopción de países pobres de parte de los países ricos

Diagnòstic

Existe una desigualdad de la creación de riqueza por Naciones. Las fronteras impiden el reparto de riqueza, mientras dejan pasar mano de obra, materias primas y productos elaborados de manera desigual. Los países pobres ven impedido su desarrollo por esta desigualdad. Otro problema es el obstáculo al paso de información de la cual la tecnología y la ciencia son los más importantes.

Objectius

- Impulsar un nuevo concepto de globalidad.
- Eliminar las fronteras
- Repartir homogéneamente la información y la riqueza.

Mitjans i/o instruments.

Formación de Unidades Territoriales por el sistema de Adopción de países

- Se trataría en un primer paso de formar Unidades Territoriales compuestas por un país rico y uno o más países pobres. Esto debería dar como resultado un cierto número de Unidades Territoriales de idéntico PIB. Debería existir pues un organismo que controle que no haya desigualdad dentro de cada Unidad Territorial, tanto a nivel económico, como político, social, etc.
- En un segundo paso se trataría de fusionar Unidades Territoriales de dos en dos, buscando que la unión sea favorable a ambas, promoviendo el intercambio de información con otras Unidades Territoriales

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Una solución bastante ingenua, però quien sabe si en el futuro no nos queda más remedio. De igual manera que se ha conseguido la Union Europea, podríamos unir unos países con otros, con el inconveniente de la distancia, pero con la historia del colonialismo a nuestro favor.

Impost sobre transaccions financeres (Tobin tax)

Josep M. Muntaner i Pascual

Redacció: Josep Oriol Garriga Gusi

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Els països de la Unió Europea haurien de crear i aplicar d'immediat un impost sobre transaccions financeres, o bé crear un impost obligatori sobre préstecs en moneda que un país concedeix a no residents, per tal d'evitar els efectes devastadors de l'especulació financera mundial, que perjudica l'economia productiva i que pot fer perillar la fase III del Tractat de Maastricht.

Haurà de tractar-se d'un percentatge prou petit com per no desanimar les inversions productives, però prou significatiu per desanimar els grans moviments monetaris especulatius, que comparativament tenen un volum molt més gran. James Tobin, premi Nobel d'Economia, proposa situar-lo pels volts del 0,5 %.

Diagnòstic

-Europa encara no ha assolit la moneda única. La convivència de les diverses monedes estatals és possible gràcies a les taxes de canvi flotants. Aquesta situació permet els atacs dels especuladors.

-Els moviments internacionals de capitals han assolit volums desorbitats, que permeten grassos beneficis als especuladors afortunats, i que en contrapartida tenen conseqüències perverses sobre l'economia real, produint-li costos elevats i incerteses considerables, així com limitant la presa de decisions oportunes i encertades.

-Aquest perill s'intensificarà segurament en el període precedent a la fase III del Tractat de Maastricht, ja que les condicions establertes per arribar a la unió monetària europea són especialment propícies a les operacions especulatives.

Objectius

-Desfavorir els fluxos de divises a curt termini, volàtils i de caràcter especulatiu, augmentant el pes dels fluxos a llarg termini, vinculats al comerç de béns i serveis i a inversions productives.

-Provocar una estabilitat monetària que repercuteixi favorablement, entre altres, en aquest fluxos associats a la producció de riquesa (béns i serveis).

-Prevenir la constant erosió de l'economia productiva i el perill d'inutilització dels esforços que s'estan fent per aconseguir els criteris de convergència de Maastricht (fase III), "posant un gra de sorra" en l'engranatge de les operacions financeres internacionals.

Mitjans i/o Instruments.

-Establiment d'un impost sobre les transaccions financeres, o bé creació d'un dipòsit obligatori per als préstecs en moneda d'un Estat concedits a no residents en el país.

-James Tobin proposa un 0,5% ("Tobin Tax"), percentatge prou reduït per no distorsionar significativament ni el comerç de béns i serveis ni les inversions productives entre països, però prou alt per desafavorir els fluxos especulatius, ja que la seva mobilitat i volatilitat comporten moltes transaccions en poc temps. La recaptació seria d'1,5 bilions de dòlars/any (25 vegades l'actual Ajuda Oficial al Desenvolupament).

Documentació tractada:

-Muntaner i Pascual, J.M., "Sorrar l'especulació", article aparegut a l'"Avui", 21/10/96.

L'autor de l'article s'ha inspirat en el treball "Dos casos en relació a la sorra en els engranatges de les finances internacionals", publicat a "The Economical Journal" d'Oxford, de Barry Eichengreen (Univ. de Califòrnia), James Tobin (Nobel de la Univ. de Yale) i Charles Wyplosz (INSEAD, França).

-Felix, David (1995) "The Tobin tax proposal. Background, issues and prospects", revista "Futures", volum 27, núm. 2.

-EcoConcern: "Repensar l'economia" (annex), Barcelona, Fundació Jaume Bofill, 1995.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

L'empresa de qualitat humana per a un món responsable i solidari.

Equip Ecoval

Redacció: Eugeni Chafer Vilaplana
Fòrum temàtic: Economia

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

Les empreses privades no poden seguir actuant com fins ara, amb l'únic objectiu de la maximització dels beneficis. La gran majoria dels consumidors no som conscients de l'enorme poder social que tenim en les nostres mans. Es viu una esquizofrènia en la qual existeix un codi moral per a les persones i un altre de diferent per als negocis. Cada dia pren més importància la qualitat en l'empresa.

L'objectiu últim del model EQH (Empresa de Qualitat Humana) és el mateix que el del moviment ecologista: la correcció dels desequilibris entre l'home i la natura. La proposta del model EQH pretén:

- Augmentar el grau de satisfacció de tots els agents del mercat i contribuir a la desaparició dels desequilibris socials i econòmics.
- Crear un marc de relació amb la finalitat d'aconseguir l'aplicació, en el conjunt de l'economia de mercat, de cinc valors humans bàsics: Veritat, Rectitud, Pau, Amor i Harmonia.
- Crear Empreses de Qualitat Humana (EQH), enteses com aquelles que apliquen en el seu funcionament els valors Humans bàsics.

Per atènyer aquests objectius es proposa:

- Impulsar l'aparició de normes "ètiques" de qualitat humana.
- Promoure que les empreses es converteixin en EQH i puguin obtenir un reconeixement explícit de qualitat humana elegint lliurement un Codi de Conducta i un Programa d'Acció Social.
- A les EQH la retribució ha de ponderar les contribucions de capital i treball, valorant en ambdós casos el factor risc. Un sistema de retribució de risc variable permetria de pactar lliurement retribucions fixes i variables, tant per al capital com per al treball.
- L'estat hauria de contribuir amb mesures fiscals adequades a aquesta flexibilització.

Diagnòstic

Les organitzacions no lucratives existeixen com a resposta a un conjunt de necessitats de la societat que no poden ser satisfetes per empreses l'objectiu de les quals sigui el lucre.

L'educació, la salut, la desocupació, la marginalitat, l'envelliment es converteixen en sectors cada cop més complexos per a l'atenció des de l'estat. Precisen d'una gestió més privada que pública que asseguri la seva eficiència però no admeten plantejaments econòmics la finalitat dels quals sigui el lucre.

Les empreses privades no poden seguir actuant com fins ara, amb l'únic objectiu de la maximització de beneficis i pensant que per solucionar tota la problemàtica de la societat ja n'hi ha prou amb l'estat i les institucions d'ajuda i assistència.

La gran majoria de consumidors no som conscients de l'enorme poder social que, com agents fonamentals de mercat, tenim en les nostres mans. Aquest poder és encara més gran que el poder polític del vot en la democràcia. Els tres principals inconvenients que dificulten la consciència del consumidor són:

- Una quantitat d'informació tan ingent que desorienta.
- La desconfiança i el rebuig que es produeixen com a conseqüència de l'anterior.
- Una deficiència educativa

Es viu una situació d'esquizofrènia en el qual existeix un codi moral per a les persones i un altre per als negocis. Les societats desenvolupades comencen a percebre que l'home no aconsegueix la felicitat en la mera acumulació d'objectes materials i en la satisfacció de desigs consumistes induïts externament.

Les empreses tradicionals solen organitzar jerarquies de manament i responsabilitat atorgant ressorts de poder perquè els caps controlen els equips que estan a les seves ordres.

La societat actual, tot i la creixent informació existent, es dol d'una gran manca de transparència.

Internet representa una possibilitat real de llibertat informativa i de comunicació accessible per a la majoria dels pressuposts.

Cada dia pren més importància la qualitat de l'empresa. Avui són habituals els Sistemes d'Assegurança de la Qualitat com els establerts en les normes ISO 9000. L'any 1996 varen aparèixer les normes ISO 14001 com a garantia de qualitat en la gestió medi ambiental. Ja existeix l'anomenat Model Europeu de Qualitat Total.

Objectius

Objectiu últim (comú entre el model EQH i el moviment ecologista): correcció dels desequilibris entre l'home i la natura.

Objectius intermedis:

- Augmentar el grau de satisfacció de tots els agents que concorren als mercats i contribuir a que desapareguin els graus desequilibris socio-econòmics.
- Crear un marc de relació entre ciutadans-consumidors, empreses i altres agents de món econòmic amb la

finalitat d'aconseguir l'aplicació, en el conjunt de l'economia de mercat, de cinc valors humans bàsics (recollits en el Sistema Sathya Sai de Valors Humans).

a. Veritat: transparència i honestat.

b. Rectitud: responsabilitat i rigor.

c. Pau: racionalitat i objectivitat.

d. Amor: solidaritat i companyerisme.

e. Harmonia o no-violència: respecte i cordialitat.

3. Crear l'Empresa de la Qualitat Humana (EQH), entesa com aquella que aplica al seu funcionament els Valors Humans en tota la seva integritat.

Objectiu a Curt termini: crear, inicialment a Barcelona, un centre pilot de formació de consultors EQH.

Mitjans i/o instruments.

1. Impulsar l'aparició de normes "ètiques" ja sigui revisant les normes actuals ISO 9000 o com una família independent. Les normes ètiques han de suportar-se necessàriament en un sistema de valors com ara el constituït pels cinc valors humans bàsics.

2. Les empreses poden convertir-se en EQH i obtenir un reconeixement explícit de qualitat humana elegint lliurement un Codi de Conducta i un Programa d'Acció Social.

3. En l'EQH els manaments intermedis no exerceixen ressorts de poder sinó que es converteixen de líders de grups de treball.

4. L'EQH ha d'estar disposada a que mantinguin registres públics de les denúncies d'irregularitats o no conformitats que hagi merescut.

5. En l'era de la globalització, les EQH han de plantejar-se la seva expansió transnacional per generar un efecte multiplicador del model.

6. És recomanable l'ús d'internet com a base per tenir una comunicació i informació independent i plural, com a contrapès als mitjans de massa de comunicació.

7. En les EQH la retribució ha de tenir en compte les contribucions de capital i treball, valorant en ambdós casos el factor risc. Un sistema de retribució de risc variable permetria de pactar lliurement retribucions fixes i variables, tant per al capital com per al treball.

8. L'estat hauria de contribuir amb mesures fiscals adequades a aquesta flexibilització, fundada en un sistema de valors i instrumentada amb part de la remuneració fixa i una altra part de variable. Els beneficis socials i econòmics del model EQH justificarien l'adopció de mesures fiscals incentivadores.

9. En el nou model als sindicats els correspondria

a. Participar en la negociació d'un acord de relacions econòmiques.

b. El seguiment dels resultats econòmics.

c. Conjuntament amb les patronals, la creació i el manteniment de bases de dades pertinents a l'avaluació de les EQH.

d. Propiciar la formació contínua en els Valors Humans dels seus membres.

10. En el nou model, a les patronals els correspondria:

a. La tasca més important serà l'organització de campanyes de divulgació i promoció de la iniciativa EQH.

b. Vetllar per l'ètica de les actuacions dels seus membres.

c. Vetllar perquè es realitzin auditories internes de qualitat ètica, amb auditors ad hoc, per tal d'establir el grau d'acompliment del Codi de Conducta i del Programa d'Acció Social, essent desitjable que l'incloguin en els seus estatuts socials.

11. Les organitzacions de consumidors, per la seva posició, poden ser un element d'equilibri en les divergències que es produeixin entre patronals i sindicats, pel que fa a la garantia de qualitat ètica i grau d'acompliment dels compromisos EQH. Haurien d'exercir una tasca de conscienciació ciutadana que motivés a l'adscripció i participació massiva o majoritària.

12. No existeix una forma jurídica pròpia de les EQH. De moment es podrien limitar a formalitzar, com a documents de caràcter privat, la Declaració d'Adhesió a l'Associació EQH, el Codi de Conducta i el Programa d'Acció Social, essent desitjable que l'incloguin en els seus estatuts socials.

13. El model EQH o té perquè limitar-se a l'empresa privada, es pot estendre a les entitats públiques i a les associacions, que són en definitiva empreses sense ànim de lucre.

Documentació tractada:

Equip Ecoval, EQH, el model d'empresa per un món responsable i solidari, Barcelona, gener 1998

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La Cistella Bàsica Ampliada (CBA): un programa socio-econòmic per a Nicaragua

José Iglesias Fernández

Redacció: Dolors Paniagua Valle
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

La lògica central d'aquest programa és la de donar resposta a les necessitats bàsiques, tant individuals com col·lectives, de les poblacions. El seu lema seria: "contra beneficis, necessitats".

El seu tret més característic és el de reorientar la producció interna a assegurar els articles que componen la "Cistella bàsica ampliada", arribin a tots els ciutadans. La CBA conté el mínim de bens i serveis necessaris per al benestar de la persona (alimentació, salut, habitatge, vestit, educació, transport, activitats culturals i recreatives...).

No es tracta de seguir reivindicant "el de sempre", sinó de potenciar models diferents de producció, de participació en el sector productiu, de consum, de vida cultural i de participació en la gestió política dels problemes del país, amb canvis en les persones, en la vida quotidiana i en la societat.

Paral·lelament s'imposa una discussió en la qual l'ajut dels països rics es condicioni no només a una determinada executòria macro-econòmica, sinó també a una estructuració de la despesa pública que prioritzi la satisfacció de les necessitats més urgents de les poblacions.

Diagnòstic

Nicaragua es troba entre els països més pobres del món, utilitzant criteris occidentals de definició de pobresa:

-A nivell econòmic, i amb un PIB de 392 dòlars per càpita (65 cops més baix que el dels Estats Units), es troba emmanillada per un deute extern equivalent a 6 vegades aquest PIB i 30 vegades les seves exportacions de bens i serveis.

-A nivell polític, qualsevol candidat a la presidència de la República ha de comptar amb el vist-i-plau dels poders polítics, econòmics i militars nordamericans, sota el risc de tornar a patir una situació d'agressió econòmica i/o militar. Els programes, d'acord amb el xantatge general, no han de contenir mesures "populistes". Sense programes que continguin mesures socials, no hi ha cap possibilitat de millorar la situació de la població empobrida.

-Quant al model de consum, el 23% de famílies "no pobres" acostuma comprar bens i serveis importats, el qual no afavoreix l'enfortiment d'un teixit productiu intern generador d'ocupació. I l'aspiració dels pobres és assolir també aquest "consum dels rics", que acaba semblant irreemplaçable.

-La població empobrida, malgrat patir totes les carències i problemàtiques imaginables (mortalitat infantil i materna elevades, analfabetisme, 48% d'habitatges sense aigua corrent, etc.), no està acostumada a contemplar la utilització de bens socials (serveis públics, etc.), i no hi trobem prou demanda en aquest sentit.

-Davant d'aquests problemes, els programes polítics, sobretot els de caràcter neoliberal dur, proposen els clàssics models d'estabilització, amb una producció interna orientada cap a les exportacions.

Objectius

L'objectiu principal d'aquest programa és que tota la població pugui disposar del contingut de la Cistella Bàsica Ampliada, contemplant no només les necessitats del 23% de població pertanyent a classes benestants, sinó també les del sector més vulnerable de la societat. Altres objectius parcials o complementaris són:

-Decidir de forma consensuada els productes que integren la CBA, procurant que tinguin possibilitats de producció interna amb una inversió mínima.

-Dinamització del sector primari, especialment agropecuari, fins a l'obtenció de l'autosuficiència alimentària.

-Orientació dels altres sectors productius cap a la satisfacció de la demanda interna (fabricació del màxim de bens i serveis que componen la CBA), consolidant el desenvolupament del potencial i la destresa productiva local.

-Introducció d'una política aranzelària selectiva per impedir els efectes negatius de les importacions.

-Establiment de les bases mínimes que donin a l'economia dels empobrits l'oportunitat de funcionar.

-Generació d'ocupació, i de la demanda interna consegüent que possibiliti aquesta producció de bens i serveis, mitjançant la prioritització d'empreses intensives en mà d'obra i de l'afermament d'un bon nivell de serveis públics.

Mitjans i/o instruments.

El seu tret més característic és el de reorientar la producció interna a assegurar els articles que componen la "Cistella bàsica ampliada", arribin a tots els ciutadans. La CBA conté el mínim de bens i serveis necessaris per al benestar de la persona (alimentació, salut, habitatge, vestit, educació, transport, activitats culturals i recreatives...).

Paral·lelament s'imposa una discussió en la qual l'ajut dels països rics es condicioni no només a una determinada executòria macro-econòmica, sinó també a una estructuració de la despesa pública que prioritzi la satisfacció de les necessitats més urgents de les poblacions.

-El programa haurà de contenir un mecanisme capaç de reassignar els recursos productius i redistribuir les rendes

que es generin. En la seva implantació tindrà un paper crucial el sector públic, però aquest donarà àmplia cabuda a una economia privada que ocuparà el centre de l'acció. Per tal de coordinar l'actuació d'aquest sector privat, es proposa la creació d'un "Consell del Programa per a la CBA", integrat per institucions públiques (banca estatal i organismes relacionats amb el desenvolupament sectorial del PCBA), organitzacions empresarials, sindicats de treballadors (que hauran d'incloure tant els de l'àrea formal com informal de l'economia), associacions de veïns i de consumidors, etc.. Aquest consell seria el responsable del disseny i seguiment del programa, tant globalment com en els seus diferents plans i polítiques parcials.

-El paper de l'Estat és fonamental, com a agent directe, dinamitzador, legislador, empresari i consumidor, i passa per l'assistència tècnica (formació, tecnologies), i la fermaça de la sostenibilitat ambiental i de la distribució equitativa del producte social. Caldrà reformar el sistema impositiu, la política monetària, etc..

-Són sectors estratègics, a més de l'agropecuari, el de la petita construcció i obra civil (destacant el paper de l'autoconstrucció en un país d'aquestes característiques), i la petita indústria manufacturera, així com el tèxtil i la pell, tractant-se tots ells de sectors amb tecnologies fàcils d'assimilar i intensives en demanda de mà d'obra.

-En quant al finançament, caldrà comptar amb les aportacions estatals i, al principi, amb ajuts externs.

-Caldrà assegurar un fons d'ajut als més necessitats, que ajudarà a mantenir el nivell de demanda interior efectiva.

Documentació tractada:

Iglesias Fernández, José. "Una proposta socio-econòmica per a Amèrica Llatina. El cas de Nicaragua". Papers d'innovació social, Barcelona Ecoconcern, 1996.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

José Iglesias Fernández. Ourense, 1931. Economista resident a Barcelona. Ha combinat durant vint anys responsabilitats en una important empresa multinacional amb la realització d'estudis sobre les crisis del capitalisme, el mercat laboral i la pobresa. Ha publicat a Cuadernos para el diálogo, Transición, Colección Economía Crítica, Cuadernos de Economía, El Viejo Topo...

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La Renda Bàsica: un programa d'implantació.

José Iglesias Fernández

Redacció: Agustí Nicolau Coll

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

La Renda Bàsica (RB) consisteix en un mecanisme de redistribució de la renda, mitjançant el qual es proporciona a cada persona, per dret de ciutadania, una quantitat periòdica de diners, suficientment àmplia per a cobrir les seves necessitats bàsiques. La seva quantia no podria ser inferior al llindar de pobresa avaluat a cada moment. El seu objectiu primordial és el de lluitar contra la pobresa generada per una redistribució socialment injusta de la riquesa, mitjançant la redistribució de la renda.

El tret més distintiu d'aquesta proposta és que la concessió de la RB és incondicional; no es demana a qui la percep cap contrapartida, ni cap condició específica: és té per dret de ciutadania.

La seva aplicació seria feta des de l'Estat. A l'Estat espanyol es podria implantar reassignant partides dels Pressupostos Generals i millorant la inspecció fiscal, sense generar costos suplementaris.

Diagnòstic

1. En les societats desenvolupades, hi ha moltes persones que no tenen cobertes les seves necessitats bàsiques. Al costat de grups que malversen l'abundància de què disposen, coexisteixen grans sectors que viuen en la pobresa.
2. Això es produeix pel fet que el benestar de la població depèn, no sols dels recursos i del coneixement que cal per produir la riquesa, sinó també de la forma com es distribueix la riquesa que es genera.
3. La causa fonamental del problema de la pobresa en aquestes societats és, doncs, la manca de distribució equitativa de la riquesa.
4. Però tot i que les arrels d'aquesta pobresa siguin econòmiques, la qüestió de la redistribució més equitativa de la riquesa i del benestar de la població en general és una qüestió fonamentalment política, i només políticament podem canviar la situació.
5. En el cas de l'Estat espanyol la situació social i econòmica es caracteritza per la presència d'una forta pobresa i un mercat de treball on l'atur i la precarització dels assalariats són dues manifestacions alarmants del desequilibri social que experimenten les societats capitalistes i que tendeixen a consolidar-se en lloc de reduir-se.
6. Les actuals prestacions socials de l'Estat són insuficients i generen, per la seva diversitat, un alt cost econòmic en la seva gestió burocràtica.

Objectius

Objectiu principal:

- Redistribució més equitativa de la riquesa a nivell social, mitjançant l'establiment d'uns ingressos econòmics estables i permanents per a tota la població, que permetin eliminar definitivament la pobresa.

Objectius secundaris:

- Refondre totes les prestacions socials de l'Estat en una de sola, més fàcil d'administrar i amb un cost econòmic menor quant a la seva gestió burocràtica.
- Flexibilització de la reforma de la Seguretat Social, pel fet que la població ja disposaria d'uns ingressos estables mínims.
- Més protecció dels treballadors respecte de les problemàtiques laborals quotidianes, de la precarització del mercat de treball (acomiadament lliure, contractes escombraries, etc.) i desaparició del sistema públic de pensions socials.

Mitjans i/o Instruments.

1. La Renda Bàsica és l'únic instrument proposat per assolir la redistribució de la riquesa. La Renda Bàsica té les següents característiques:

- a) Es concedeix a tothom a partir dels 16 anys.
- b) Es dona a persones i no a famílies.
- c) Es concedeix independentment de que hom percebi un altre tipus d'ingrés.
- d) No es necessari: estar en plantilla d'una empresa; haver realitzat un treball anteriorment; estar subjecte a acceptar un treball que es pugui oferir.
- e) La seva quantia és, com a mínim, la corresponent al llindar de pobresa (en el cas de l'Estat espanyol, per l'any 1993 era de 56 000 pta. mensuals).

2. Per raons financeres i polítiques seria necessària una implantació gradual en tres fases, començant pels col·lectius socials més desfavorits.

- a) Primera fase: aturats sense subsidi, incloent-hi els qui cerquen la primera ocupació; els qui realitzen activitats benèfiques; les persones que realitzen feines de casa; altres situacions.
- b) Segona fase: joves; estudiants.

c) Tercera fase: la resta de la població, independentment del fet que treballi o no.

Documentació tractada:

José Iglesias "La renda bàsica: un programa d'implantació", Papers d'Innovació Social, EcoConcern, Barcelona, 1995.

Sobre altres propostes semblants però no idèntiques:

- Joan García-Nieto i E. Rojo "Renda Mínima i Salari Ciutadà. Lluita contra la pobresa i canvi social", Quaderns de Cristianisme i Justícia, núm. 30.
- AAVV, "Du revenu social: au-delà de l'aide, la citoyenneté?", Bulletin du MAUSS, núm. 23, 1987 (Biblioteca d'EcoConcern, 331 CAI).

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

José Iglesias Fernández. Ourense, 1931. Economista resident a Barcelona. Ha combinat durant vint anys responsabilitats en una important empresa multinacional amb la realització d'estudis sobre les crisis del capitalisme, el mercat laboral i la pobresa. Ha publicat a Cuadernos para el diálogo, Transición, Colección Economía Crítica, Cuadernos de Economía, El Viejo Topo...

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La renda individualitzada universal

Oscar Colom i Canillas

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Es proposa un nou instrument de política de rendes amb l'objectiu de "crear les condicions perquè cada ciutadà i ciutadana tingui la garantia d'una igualtat mínima de drets i d'oportunitats, per participar en la vida social i desenvolupar la pròpia persona de manera satisfactòria".

"Cada persona, des del naixement fins a la mort, ha de tenir el dret personal i intransferible a percebre un ingrés suficient per fer-se càrrec de la seva subsistència i portar una vida normal, des del punt de vista material i cultural. Mentre l'individu no es pugui valer per si mateix, és l'Estat qui ha de fer-se càrrec del seu manteniment mínim. En altres paraules, (i) tota la població que no tingui, o hagi passat, l'edat de treballar, o que no pugui fer-ho per raons externes a la pròpia voluntat serà beneficiària d'una Renda Individualitzada Universal, a càrrec dels poders públics, que materialitzaria el seu dret a una mínima independència econòmica."

Diagnòstic

-Els estats de dret contemporanis mantenen vigents diverses formes de dominació i explotació humana pròpies de modes de producció anterior al capitalista, com ara la concepció patriarcal de les relacions socioeconòmiques. Aquesta concepció es basa en la inhibició per part de l'Estat d'algunes funcions que li són consubstancials, i en la cessió d'aquestes funcions al cap de família o patriarca, creant així un nombrós grup de persones dependents dels ingressos d'aquest.

-Les extremes desigualtats en la distribució de la renda són el fet que més clarament il·lustra les principals disfuncions de la societat capitalista:

a) "Una part important de la població potencialment activa no té accés al treball (aturats), o treballa sense compensació econòmica (mestresses de casa), o bé exerceix activitats econòmiques no comptabilitzades (economia submergida)".

b) "La unitat econòmica bàsica és el nucli familiar, i no l'individu (i) aproximadament dues de cada tres persones - la meitat de la qual són dones- no tenen cap ingrés propi, i per tant depenen d'una tercera, "el patriarca", la renda de la qual no té en compte les càrregues familiars. (ii) Qui no té ingressos depèn d'algué altre. La pervivència de les relacions patriarcales està fonamentada en aquesta situació de dependència econòmica; aquest escenari configura una divisió de la societat actual en classes que ja no es correspon amb l'anàlisi clàssica, sinó que passa per la possibilitat de participar, o no, en la repartició de la renda".

c) "L'estat disposa de poders d'actuació suficients per a complir amb la seva missió de garant del benestar general. En la mesura que l'estat posa aquests poders no al servei d'una política redistributiva, sinó per afavorir interessos minoritaris -per bé que dominants- s'està fent responsable de les conseqüències socials i econòmiques que hagin pogut causar els seus actes o les seves omissions."

-En el cas concret de l'Estat espanyol, dues tercers parts de la població no tenen ingressos propis (són la "població inactiva"). La societat està dirigida pel 30% restant, format per aquells que tenen un treball o ocupació, i que pot dividir-se en tres grans grups (de més a menys influent i de menys a més nombrós): la gran patronal capitalista, el grup de treball estable i el grup de treball inestable.

Objectius

-En general, eliminar les diverses formes d'explotació i d'injustícia social, i crear "les condicions perquè cada ciutadà i ciutadana tingui la garantia d'una igualtat mínima de drets i d'oportunitats, per participar en la vida social i desenvolupar la pròpia persona de manera satisfactòria. Això vol dir, transformar les estructures bàsiques, socials i econòmiques, que fonamenten les societats actuals, i en primer lloc la institució familiar i les relacions laborals, enteses com a condicions bàsiques del sosteniment econòmic i psíquic".

-En concret:

a) Donar a cada ciutadà, des del naixement fins a la defunció, el dret personal i intransferible a percebre un ingrés suficient per poder portar una vida normal, tant des del punt de vista material com cultural. Cercar amb aquesta mesura la reducció de les desigualtats extremes.

b) Eliminar l'atur mitjançant el treball social en condicions dignes, que impedeixin una situació de dependència absoluta dels beneficiats a canvi de no res, la indignitat de la situació i el parasitisme.

c) Liberalitzar al màxim el mercat del treball i eliminar tots els obstacles a la fluïdesa de les contractacions.

d) Quantificar econòmicament les feines domèstiques i altres tasques voluntàries. Que tots els membres de la unitat familiar participin en el pressupost familiar, trencant així la desigualtat que suposa el patriarcalisme.

Mitjans i/o instruments.

-El principal instrument és la renda individualitzada universal: "L'estat ha de garantir una renda mínima individualitzada per a cada ciutadà que sigui personal, intransferible i suficient per poder portar una vida normal, tant des del punt de vista material com cultural."

(a) "Aquest ingrés es donarà, en el cas de la població activa per naturalesa i per dret, és a dir, tota persona en

edat i condicions de treballar, com a contraprestació d'un servei donat." Això implica que l'Estat es farà responsable que ningú quedi exclòs del món del treball. Per una banda, garantirà un treball social -a precari i amb retribució mínima- a totes les persones que es trobin sense feina, oferint així una solució provisional que, tot i no ser còmoda per ningú, impedirà el parasitisme de guanyar diners a canvi de no res i la indignitat de la dependència absoluta.

(b) "El treball social es complementa amb unes mesures de foment i qualificació de l'ocupació, com ara cursos d'especialització i capacitació, pràctiques en empreses, etc., -a plena dedicació, per evitar el parasitisme,- que atorguin al beneficiari una responsabilitat o protagonisme social, i siguin socialment rendibles (la qual cosa no vol dir que ho siguin econòmicament)".

(c) "Els individus són lliures, en cada moment, d'establir o rescindir els seus acords laborals, sense cap mena de complicació legal".

- "Aquesta mesura es complementa amb una política econòmica que impulsa activament la iniciativa empresarial, sobretot petita i mitjana, fent que puguin crear-se, en aquest nou marc, els llocs de treball que semblen faltar irremediablament en el model actual." Altres mesures secundàries en els àmbits de la seguretat social (com una seguretat social única i universal, personalitzada i gratuïta per tots els ciutadans censats, a càrrec de l'Estat, des del seu naixement a la seva defunció), de l'ocupació i de l'atur, i de la política fiscal.

Documentació tractada:

Puddu, Stefano; "La transformació social. Un resum de l'aportació d'Òscar Colom", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puddu, S; (coord.) "Propostes innovadores per repensar l'economia", publicacions de la Fundació Jaume Bofill, Barcelona 1995, p. 181-209.

Documentació addicional:

Colom, Òscar; "Quina transformació social?" Papers d'innovació social, 12, 1993

Colom, Òscar; "La transformación social", L'Eina editorial, Barcelona 1989

Colom, Òscar; "Política social redistributiva a Espanya" (en col·laboració amb J.L. Espejo), "Arguments i Propostes", núm. 2.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Les polítiques econòmiques medi ambientals per a un desenvolupament sostenible

Marc Pintor i Gonzalez

Redacció: Agustí Nicolau Coll
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Hi ha tres funcions fonamentals del medi ambient:

- Proporcionar recursos
- Assimilar o emmagatzemar residus
- Proveir serveis

El creixement de l'activitat econòmica, al compàs del creixement industrial implica la degradació del medi ambient:

- Esgota els recursos naturals
- Produeix residus i contaminació
- Genera danys als serveis medi ambientals
- L'escletxa en la distribució de l'ingrés i la desigualtat consegüent es converteix en una de les forces generadores de la degradació ecològica.

Es necessari atènyer un desenvolupament sostenible. Per això és precis:

- Que la taxa d'explotació dels recursos renovables no sigui superior a la de la seva regeneració.
- Que la taxa d'explotació dels recursos no renovables no sigui superior a la seva taxa de substitució pels recursos renovables (o continus).
- Que la taxa de l'emissió de residus i contaminació no sigui superior a la taxa d'assimilació del medi ambient.

Els objectius concrets de política econòmica medi ambiental exigeixen un debat polític i científic en torn als conceptes de producció neta, eficiència, suficiència i desenvolupament sostenible.

Els instruments de política econòmica dirigits a atènyer els objectius del desenvolupament sostenible són bàsicament:

- La despesa pública
- Els mecanismes voluntaris
- Els controls directes
- Els instruments econòmics: els tributs ecològics, les ajudes financeres, els drets de contaminació i els dipòsits reemborsables.

Diagnòstic

Es poden apreciar tres funcions fonamentals del medi ambient:

- Proporcionar recursos: recursos no renovables, recursos renovables i recursos continus
- Assimilar o emmagatzemar residus
- Proveir serveis medi ambientals: gaudir del medi ambient i suport a la vida

L'economia ecològica també utilitza el concepte d'externalitat però va més enllà. Inclou el conjunt del sistema subjecte a les lleis físico-químiques a més de a les lleis socials. Un aspecte rellevant d'això és la introducció de la termodinàmica, amb la llei de l'entropia.

L'anàlisi econòmica, volcada sobre el concepte de desenvolupament sostenible posa en relleu que estam en front d'una crisi ecològica, que s'ha superat la capacitat de carregament del planeta i que el model actual de desenvolupament no és sostenible.

El creixement de l'activitat econòmica al compàs del creixement industrial implica degradació del medi ambient:

- Esgota els recursos naturals
- Produeix residus i contaminació
- Genera danys als serveis medi ambientals

S'ha produït una escletxa en la distribució de l'ingrés i la desigualtat en els ingressos es converteix en una de les forces generadores de la degradació ecològica, pels patrons de consum que emergeixen de la distribució dels ingressos. Els més pobres degraden el medi ambient pobre i escàs que els ha quedat per poder subsistir, mentre que els més rics generen gran pol·lució industrial i enormes quantitats de residus.

De la mateixa manera, que amb els altres béns i mals, els beneficis i costos del medi ambient estan distribuïts desigualment entre els sectors socials d'una generació i entre diferents generacions.

Tot i que el concepte de desenvolupament sostenible es doti d'una certa ambigüitat i requereix encara un debat que el faci operatiu, aquest concepte es converteix en un avenç important en el plantejament de la política econòmica, quan es concep com el desenvolupament socialment just, econòmicament viable i ecològicament compatible.

Objectius

Objectiu final: aconseguir un desenvolupament sostenible.

Objectius intermedis: aconseguir, en funció del desenvolupament sostenible:

1. Que la taxa d'explotació dels recursos renovables no sigui superior a la seva taxa de regeneració.
2. Que la taxa d'explotació dels recursos renovables no sigui superior a la seva taxa de substitució per recursos renovables (o continus).
3. Que la taxa d'emissió de residus i contaminació no sigui superior a la taxa d'assimilació del medi ambient.

Mitjans i/o instruments.

La quantificació concreta dels objectius de política econòmica medi ambiental ha de fer-se mitjançant un debat polític i científic en torn a conceptes com producció neta, eficiència, suficiència, desenvolupament sostenible. S'ha de tenir en compte que totes les propostes d'instrumentalització de polítiques econòmiques tenen dues limitacions:

- a. La seva viabilitat depèn no només d'aspectes purament econòmics sinó que també polítics i socials, en particular depenen de la voluntat política.
- b. Moltes d'aquestes propostes entren en contradicció amb la globalització econòmica.

Orientar la despesa pública: introduir criteris ecològics i donar-los prioritat en la construcció d'infraestructures, en el sistema energètic, en la investigació i en el desenvolupament.

Afavorir els mecanismes voluntaris, que inclouen un conjunt heterogeni d'instruments:

- a. Campanyes informatives difonent ajudes financeres a activitats ecològicament benignes, tecnologies netes, aprofitament de residus industrials, etc.
- b. Eco-etiqueta junt amb campanyes de consum responsable i / o ecològic per afavorir els productes generats a partir de tecnologies netes i l'objectiu de suficiència.
- c. Negociacions entre les parts en conflicte davant de situacions de degradació del medi ambient
- d. Educació ambiental

Els controls directes, basats en la normativa del dret ambiental, amb les seves obligacions i prohibicions, Tot i les seves limitacions d'àmbit geogràfic i deslocalització d'activitats a zones sense control, segueixen essent considerats instruments eficaços.

- a. Prohibició de pràctiques nocives per al medi ambient i la salut.
- b. Fixació d'estàndars de qualitat medi ambiental d'emissió o immissió.
- c. Sancions penals i administratives.
- d. Classificació i autorització d'instal·lacions i activitats
- e. Ordenació del territori
- f. Regulació de les condicions dels inputs i / o dels outputs.
- g. Imposició de certs nivells tecnològics.
- h. Eco-auditories obligatòries.
- i. Dret d'accés a la informació.

Els instruments econòmics, que bàsicament estableixen quines són les regles del joc, serveixen per regular els mercats a partir de criteris socials i ecològics fixats prèviament. Són econòmicament eficients perquè actuen mitjançant els incentius i l'adequació dels agents en funció de les seves despeses.

Bàsicament són de quatre tipus:

- a. Els tributs ecològics (imposts, taxes i gravàmens ?). No s'estableixen en funció de la recaptació sinó que per desincentivar activitats nocives ecològicament per via de la internalització de les externalitats negatives. La recaptació s'ha de destinar a millores del medi ambient. Aquest instrument preval en la Unió Europea.
- b. Les ajudes financeres incloses en la despesa pública (subvencions a fons perdut, crèdits sense interès o amb taxes reduïdes, desgravacions fiscals, assessorament econòmic, ambiental o tecnològic gratuït, etc.)
- c. Els drets de contaminació que consisteixen en drets o llicències que es venen i donen dret a un estàndar de contaminació acceptable. Aquests drets són negociables, poden revendre's i comprar-se lliurement. Aquest instrument preval en els Estats Units.
- d. Els dipòsits reemborsables, que són fiances que han de depositar els potencials degradadors de medi ambient i que poden ser recuperats sota demostració que no se l'ha degradat. El valor del dipòsit ha de ser igual a les despeses de l'impacte ambiental de l'externalitat negativa potencial.

Documentació tractada:

Marc Pintor, Les polítiques econòmiques medi ambientals, Papers d'innovació social 49, abril 97, EcoConcern, Barcelona.

Entre la bibliografia citada per l'autor es destaca la referència a Herman Daly, de qui pren la definició dels objectius com a condició del desenvolupament sostenible. Es tracta d'un article inclòs a DIAZ PINEDA, F. et al., Ecología y Desarrollo. Escalas y problemas de la dialéctica desarrollo-medio ambiente, Ed. Complutense, 1996.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Marc Pintor i González neix el 1971 a Barcelona. És llicenciat en Ciències Econòmiques i Empresariales a la UAB, especialitzat en Economia internacional i del Creixement Econòmic. Actualment està acabant els cursos de Doctorat en Economia Internacional i Desenvolupament Econòmic a la UB, realitzant el Projecte d'Investigació sobre l'Economia i el Medi Ambient. Ha col·laborat amb diferents associacions ecologistes i pacifistes, especialment Greenpeace, MÓN-3 i també amb EcoConcern en el projecte "Contrast de models Socio-econòmics".

Dades de l'entitat

Modificar el patró de canvi tecnològic i el concepte sobre el treball per a combatre l'atur a nivell europeu.

Joan Majó

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

- a) Segons el diagnòstic de la Comunitat Europea, el creixement de la població activa ha superat la creació de llocs de treball. Aquest fet afecta al creixement de l'ocupació, que arribà a zero a l'any 1985, es recuperà lleument fins a 1990, però el crac posterior implicà reducció neta d'ocupació del 0,5%.
- b) La proposta de la Comissió Europea és elevar per al 1999 la taxa de creixement real al 3% per a reduir la taxa d'atur en un 1% anual. L'autor considera que aquests objectius són impossibles i indesitjables des dels punts de vista social, polític i ecològic.
- c) Europa, de fet, ha optat estratègicament pels avenços en la tecnologia de processos per a guanyar productivitat del treball, deixant de banda la tecnologia per a millorar la qualitat i generar nous productes.
- d) Cal trobar el creixement de la riquesa i de l'ocupació simultàniament d'un mode sostenible en el sentit ecològic però també sostenible en el sentit sociopolític.
- e) Per això cal avançar en les següents línies de treball.

1. Tecnologia: donar prioritat a la innovació de productes per a competir per qualitat i no pas per preu.
2. Treball: repartiment del treball i reorganització dels temps de treball anual. Les rendes no haurien de venir només del que fins ara hem considerat com a treball productiu.
3. Benestar: corregir els abusos de l'Estat del Benestar, Retornar a allò essencial que és la solidaritat.
4. Fiscalitat: corregir l'absurd actual de gravar el treball (recurs abundant segons l'atur existent) i subsidiar l'ús dels recursos naturals (escassos i no renovables).

Diagnòstic

1. Diagnòstic de la Comunitat Europea (Informe Delors) sobre l'atur a l'Europa occidental, compartit per l'autor:
 - Variables significatives per analitzar el fenomen. Creixement real del PIB, Creixement Potencial del PIB (taxa màxima del creixement possible sense generar inflació). El "sostre" de l'ocupació (taxa mínima a la que ha de créixer l'economia per a generar ocupació). Creixement de la ocupació, Creixement de la població activa, Taxa potencial d'atur, Quantitat absoluta d'aturats.
 - Evolució en quantitats absolutes d'aturats i percentuals sobre la població econòmica activa:
 - a) 1973 4 milions (2,6%)
 - b) 1985 16 milions (10,8%)
 - c) 1990 12 milions (8,3%)
 - d) 1994 18 milions (12%)
 - Entre 1985 i 1990 el creixement potencial de l'economia es reduí mentre que el creixement real augmentà. Aquest fet conduí al crac del 1991-92.
 - El "sostre" de l'ocupació s'ha reduït del 4,5% al 1973 al 2% al 1990. No obstant, el creixement de la població activa ha superat la creació de llocs de treball. La diferència entre ambdues és el creixement de l'ocupació, que arribà a zero al 1985, es recuperà lleument fins al 1990, però el crac posterior l'ha convertit en negativa: reducció neta d'ocupació del 0,5%.
2. Proposta de la Comissió Europea que l'autor qüestiona: elevar per al 1999 la taxa de creixement potencial al 3,5% i la taxa de creixement real al 3%, reduir el sostre de l'ocupació al 1,5%. Amb això s'espera un creixement de l'ocupació del 1,5% anual, que donat un creixement de la població d'un 0,5% anual reduiria la taxa d'atur en un 1% anual. L'autor considera que aquests objectius són impossibles i indesitjables des dels punts de vista social, polític i ecològic.
3. Hi ha un error conceptual en la consideració del "sostre" de l'ocupació. No s'ha tingut en compte l'opció estratègica en matèria de progrés tecnològic. Europa ha optat pels avenços en la tecnologia de processos productius per a guanyar productivitat del treball, deixant de banda els avenços en la tecnologia de productes, per a millorar la qualitat i generar nous productes. La competitivitat europea en base als baixos preus per augment de productivitat són inviables. Allò viable és la competitivitat per millor qualitat i oferta de nous productes.

Objectius

Aconseguir el creixement de la riquesa i l'ocupació simultàniament d'un mode sostenible en el sentit ecològic però també sostenible des del punt de vista sociopolític tenint en compte la cultura del model social europeu.

Mitjans i/o instruments.

1. Superació de tres errors comuns presents en el debat per a poder enfocar correctament el problema

- a) L'excessiu localisme.
- b) Tenir en compte només les macrosolucions
- c) Plantejar solucions per al curt termini.

2. Avançar en les següents línies de treball :

- a) En el camp de la tecnologia, corregir el desequilibri entre la innovació de processos i la innovació de productes, donant prioritat a aquesta darrera.
- b) En el camp del treball, repartiment del treball, ja que és necessari treballar menys amb la tecnologia actual i reorganització del temps del treball anual. Les rendes no haurien de procedir només del que fins ara hem considerat treball productiu.
- c) En el camp del benestar, corregir els abusos de l'Estat del Benestar eliminant sobre costos i frauds. Retornat a l'origen, basat en la solidaritat.
- d) En el camp de la fiscalitat, corregir l'absurd actual de gravar el treball (recurs abundant segons l'atur existent) i subsidiar l'ús de recursos naturals (escassos i no renovables).

Documentació tractada:

MAJÓ, JOAN Economia, tecnologia i atur: una perspectiva europea, Papers d'innovació social 53, desembre 97 EcoConcern.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Joan Majó és enginyer industrial i ha cursat estudis de ciències polítiques. Reinstaurada la democràcia va ser alcalde de la seva ciutat natal, Mataró. Va ser ministre d'Indústria al anys vuitanta, època de la reconversió industrial, del Pla Electrònic i de l'ingrés d'Espanya a la Comunitat Europea, com a conseller responsable de l'Àrea de les indústries de la informació i teleco-municacions, participant en l'elaboració del Llibre Blanc del president Delors; així com a l'Informe Bangemann.

Actualment presideix el grup de treball de l'Information Society Forum (Brusel·les), és conseller de l'European Institute for the Media (Düsseldorf) i president de Visión 1250. Presideix també el Consell Empresarial de l'Institut català de Tecnologia.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Organ independent de control de la gestió de l'administració.

M^a. Àngels Pi Mallarch

Redacció: M^a. Àngels Pi Mallarch

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Quan un govern comet abusos del tipus que sigui no pot ser que només se li passi factura a través les eleccions. Aquesta és una forma molt pobre de passar comptes, donat que es poden haver malversat molts cabals en la mala gestió.

L'incompliment de les promeses electorals generen unes responsabilitats que han de ser sotmeses a l'autoritat de la societat civil. Això seria el reconeixement de que la voluntat que cal respectar és la del poble.

Cal que existeixi una figura, al marge de la ideologia que governi en aquell moment, que pugui dictaminar sobre abusos comesos per la classe política en l'exercici de les seves funcions de govern o d'oposició.

Una figura fiscalitzadora de control que es constitueixi a sol·licitud d'un nombre de signatures, que sigui capaç d'inspeccionar la gestió en qualsevol matèria i que iniciï la investigació sobre un determinat assumpte. Aquesta investigació es duria a terme d'ofici i es portaria si calgués l'assumpte als tribunals

Diagnòstic

Quan un govern comet abusos del tipus que sigui no pot ser que només se li passi factura a través les eleccions. Aquesta és una forma molt pobre de passar comptes, donat que es poden haver malversat molts cabals en la mala gestió.

Per exemple: cal que hi hagi l'incendi del 98 per demostrar que no s'ha fet política preventiva, és a dir que no s'han fet les coses ben fetes?

Objectius

L'incompliment de les promeses electorals generen unes responsabilitats que han de ser sotmeses a l'autoritat de la societat civil. Això seria el reconeixement de que la voluntat que cal respectar és la del poble.

Cal posar en evidència que qui governa ha de rebre un bon marcatge. Cal denunciar la mala gestió que permet una mala distribució dels recursos. Cal que la Societat Civil es proveeixi d'eines per demandar als que governen i exigir-los responsabilitats.

Es pretén pensar sobre noves formes de protesta que garanteixin la defensa d'aspiracions lícites. Per exemple, com es pot denunciar el fet que totes les administracions (locals, autonòmiques, estatals) s'endeutin de manera tant considerable sense que el ciutadà pugui demostrar el seu desacord (l'oposició no té autoritat per denunciar donat que practica el mateix).

- Canalitzar formes de protesta ciutadana sense que els promotors en pateixin la merma econòmica d'haver de sostenir el procés instructor, donat que la comissió d'experts seria remunerada amb fons públics.

Cal que la figura del Síndic de Greuges deixi de ser una figura de cartró-pedra, per passar a defensar de debò.

Mitjans i/o instruments.

Cal una figura homòloga al Gran Jurat dels EE.UU., del que ni el President no s'escapa. Cal que existeixi una figura, al marge de la ideologia que governi en aquell moment, que pugui dictaminar sobre abusos comesos per la classe política en l'exercici de les seves funcions de govern o d'oposició.

Una figura fiscalitzadora de control que es constitueixi a sol·licitud d'un nombre de signatures, que sigui capaç d'inspeccionar la gestió en qualsevol matèria i que iniciï la investigació sobre un determinat assumpte. Aquesta investigació es duria a terme d'ofici i es portaria si calgués l'assumpte als tribunals

Aquesta figura podria ser un òrgan d'experts ad hoc per cada cas escollits a l'atzar capaç d'exigir danys i perjudicis.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Demanat legislació al respecte (Caldria definir-ho més)

Reforma del sistema de protecció social a través de l'augment dels seus ingressos

Josep González i Calvet

Redacció: Marc Dueñas Sucrana
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Entre les dues opcions que permeten equilibrar els comptes del sistema de protecció social (augmentar els seus ingressos o disminuir les seves despeses), els governs del PSOE i del PP han escollit la segona: la retallada de la despesa. Aquesta opció perjudica les persones que depenen d'alguna mena de prestació i afavoreix les rendes més elevades, que poden pagar-se un fons de pensions complementari. D'aquesta manera, s'està tendint vers una redistribució regressiva de l'ingrés: els beneficiaris de les reformes de les pensions són aquells que menys les necessiten.

- El sentit d'aquesta proposta és caminar cap a un sistema de pensions més redistributiu, garantir uns ingressos als ciutadans quan no tinguin accés a activitats remunerades (ingressos que haurien de mantenir el seu poder adquisitiu) i, en definitiva, aconseguir la consolidació d'un Estat de Benestar en la línia dels països capdavanters de la Unió Europea.

- Les mesures a adoptar serien un increment de les prestacions (millora de l'import de totes les prestacions econòmiques, així com ampliar la quantitat de beneficiaris de les prestacions) alhora que, per finançar aquestes prestacions, caldria augmentar les cotitzacions. Així, a través d'aquest augment de les cotitzacions podrien augmentar també els ingressos del sistema de protecció social i, d'aquesta manera, podrien equilibrar-se els seus comptes presents i futurs

Diagnòstic

- Un sistema de protecció social (SPS) és viable des del punt de vista financer si els seus ingressos igualen o superen les seves despeses. Per equilibrar els comptes, doncs, sempre es disposa de dues opcions: augmentar els ingressos o disminuir les despeses.

- A l'Estat espanyol, les reformes governamentals del sistema de pensions dels últims quinze anys s'han inclinat per l'opció de reduir la despesa, que és l'opció que més perjudica aquells que, ara o en el futur, no tindran cap altre ingrés que no sigui alguna prestació social (principalment una pensió de jubilació). Les dues referències més recents són: (a) l'informe elaborat per la "Ponència parlamentària per a l'anàlisi dels problemes estructurals de la Seguretat Social" (l'anomenat Pacte de Toledo), aprovat a l'abril de 1995 per tots els grups parlamentaris del Congrés dels Diputats i pels sindicats CC.OO. i UGT, que presentava 15 recomanacions per reformar el SPS, amb l'objectiu d'assegurar la seva viabilitat financera futura. Una de les opcions bàsiques de la reforma és la consideració que les cotitzacions socials ja són molt altes i, per tant, no han de ser incrementades, tot i que pel que fa a la despesa en protecció social com a percentatge del PIB, l'Estat espanyol segueix estant situat uns cinc punts per sota de la mitjana de la Unió Europea. (b) La primera legislació sobre el tema (el projecte de llei per reformar el sistema de pensions de novembre de 1996, basat en l'acord entre el govern del PP i els sindicats CC.OO. i UGT d'octubre de 1996) confirma aquesta orientació: les seves tres mesures fonamentals (una nova fórmula de càlcul de les pensions que allarga el període de càmput de 8 a 15 anys, la reducció de l'import de la pensió en alguns casos concrets, i la progressiva eliminació de les bases màximes de cotització) impliquen una reducció de les despeses i de les pensions i un augment molt poc significatiu dels ingressos.

- Les conseqüències d'aquestes reformes (que van en la mateixa direcció de reformes anteriors de governs del PSOE) són, entre altres: (a) la imposició d'una política de reducció de les pensions que està modificant el sistema de pensions (que, de fet, és un paràmetre fonamental de la política de distribució de la renda) a favor de les rendes de la propietat; (b) la dualització del sistema de pensions: d'una banda, hi ha un sistema públic de caràcter assistencial, que només proporciona pensions mínimes, i de l'altra, es fomenta la creació d'un sistema privat al que només tenen accés els sectors més ben remunerats de la població treballadora (els únics que poden estalviar una part significativa dels seus ingressos); (c) els sectors de la població més perjudicats per aquesta política són els pensionistes i els perceptors del subsidi d'atur, així com els treballadors amb vida laboral precària, mentre que els més afavorits són els treballadors estables i amb nivells de renda més elevats, els empresaris i el sistema financer (que s'encarrega de gestionar els fons de pensions complementaris, i que cobra les seves comissions de gestió amb independència dels resultats obtinguts).

- Del punt anterior (i de les projeccions que presenta l'autor) es desprèn que les retallades del SPS no tenen cap justificació tècnica i econòmica, sinó que són el reflex d'una opció política molt concreta.

Objectius

- Objectiu general
- Aconseguir la consolidació d'un Estat de Benestar homologable amb el d'altres països de la UE.

Objectius específics

- Tendir vers un sistema de pensions més redistributiu.

- Garantir que els ciutadans tinguin dret a uns ingressos, amb independència de quina hagi estat la seva posició en el sistema productiu, quan —per edat, salut, situació laboral o personal— no puguin participar directament en activitats remunerades.
- Preveure la revalorització tant de les pensions com dels salaris nets, de manera que el seu poder adquisitiu pugui seguir augmentant en el futur.

Mitjans i/o instruments.

- Millorar l'import relatiu de totes les prestacions econòmiques en proporcions molt importants (entre el 25% de les prestacions d'atur a un 80% de les pensions de jubilació).
- Ampliar de forma considerable el nombre de persones protegides: quedarien inclosos en el SPS tots els treballadors en atur i totes les persones majors de 65 anys.
- Els dos punts anteriors suposen un increment de les prestacions; per tant, serà necessari un fort augment de les cotitzacions per tal de finançar-les. Precisament, l'autor proposa equilibrar els comptes del SPS tot augmentant els seus ingressos (i no disminuint les despeses, com s'ha vist que fan els governs del PSOE i del PP), a través de l'augment de les cotitzacions. L'autor considera financerament viable aquest increment en les cotitzacions si es compleixen una sèrie de condicions (bastant raonables, ja que segueixen les tendències dels últims anys).
- En contra del que diuen els empresaris i el govern, aquesta pujada de les cotitzacions no afectaria les taxes de benefici de les empreses ni la participació dels beneficis en la renda nacional, donat que l'augment de les cotitzacions recauria íntegrament sobre la remuneració neta dels treballadors.

Documentació tractada:

- GONZÁLEZ I CALVET, Josep, «Reforma y futuro del sistema de protección social», Papers d'Innovació Social (Barcelona), núm. 52 (novembre 1997).

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Josep González i Calvet és professor de Teoria Econòmica a la Universitat de Barcelona. S'ha especialitzat en l'estudi de la política econòmica espanyola, l'Estat de Benestar, la unió monetària i dinàmica econòmica (models teòrics i simulacions).

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Salari Ciutadà Bàsic

André Leclercq

Redacció: André Leclercq
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

L'objectiu de la renda de subsistència, dita també renda de base, subsidi universal, dividend social, renda de ciutadania, o renda individual universal- denominacions que mostren potser l'expressió d'un apropament filosòfic diferent- és garantir a cada ciutadà d'una entitat geogràfica prou important (regió, estat, federació d'estats, fins al conjunt del planeta), incondicionadament, una renda que el permeti de satisfer les seves necessitats de base. Aquesta renda es deriva del repartiment de la riquesa, una riquesa que no és només deguda a la feina de la humanitat d'avui en dia, sinó que també al treball de totes les generacions que ens han precedit. La suma d'aquesta renda podria ser variable segons l'edat, les necessitats i la capacitat d'autonomia del beneficiari. Desplaçaria, doncs, al manco en part, les assignacions familiars i les pensions. Cap país no ha adaptat encara l'assignació universal d'una forma o una altra, si exceptuem el cas d'Alaska, sota la forma d'un dividend social (l'excident del qual no puja la quantitat de 3000FB-600F-12000 pessetes per mes). Mentrestant, la renda de base, va ser discutida - però no acceptada - pel govern del País Basc l'any 1984, i està en revisió al si de certes instàncies europees.

Diagnòstic

A Bèlgica, com en els altres països, la misèria és ordre del dia, al mateix temps que la nostra societat occidental mai no ha estat tan rica com ara. Hi ha dues causes principals d'aquest fet: d'una banda, el fet que la legislació que determina quins són els drets de cadascú per beneficiar-se d'una renda s'estableix en funció dels mecanismes de distribució- a nivell de la comunitat, de la regió o del estat- i és de cada cop més complexa: és així que a Bèlgica, aquesta renda (basada en els mecanismes d'assegurança i/o assistència) pot prendre la forma d'assignacions familiars, de pensió, de subsidis d'atur (completats per l'assignació de solidaritat específica pels aturats a França), d'assignació d'invalidesa, de la indemnització d'incapacitat per malaltia, del "minimex" (RMI a França), de la renda garantida per les persones grans... totes les assignacions repartides per una multiplicitat de caixes que operen nombroses transferències financeres entre elles, d'on es suposa una manca evident de transparència (cf. els comptes de la seguretat social). Podríem a més afegir, al menys en part, els subsidis de les empreses, als agricultors (a nivell europeu) i als "a.s.b.l." (associacions de la llei 1901 a França). D'altra banda, els drets adquirits en matèria de seguretat social són de cada cop més qüestionats: exclusions de l'atur, plans de pensions... en tant que el dret a beneficiar-se'n implica per moltes d'elles condicions restrictives en matèria d'accés al treball. Existeixen així mateix casos on interessa més a la persona estar a l'atur que de fer feina amb el salari mínim (és el cas, per exemple, de pares que visquin sols amb un fill). Per nombroses persones, les gestions per exercir una activitat sense voler perdre els privilegis socials són tan complicades que els interessa més continuar en la seva condició d'assistits, amb tots els problemes psicològics que això suposa. Tot això ha induït a algú a parlar de sistema que manté "l'assistència". Un sistema en el qual l'individu, pres de la mà per la societat, és de cada com menys autònom.

Objectius

La renda de subsistència, donant treball i dret al beneficiari, té sobretot per objectiu:
No tancar més als aturats en el seu estat i permetre a cadascú treballar o deixar de fer-ho, rebent en tot cas una suma suficient com per viure, cosa que, si el sistema està ben format, hauria de conduir a una auto-regulació harmoniosa entre l'oferta i la demanda de treball, així com entre l'oferta i la demanda de béns de consum. Tenir més temps per ocupar-se dels fills i participar a la vida pública (exercir una ciutadania responsable). Estimular la cultura (la renda de base convé especialment als artistes), l'economia solidària, la recerca (la recerca mèdica podria ser, per exemple, menys depenent dels laboratoris farmacèutics) la innovació... Simplificar la legislació existent, i, en conseqüència, posar fi a les "exclusions administratives" En una paraula, aconseguir a la vegada més justícia i més llibertat.

Mitjans i/o instruments.

Els sistemes en vistes a acordar amb cadascú una renda de base poden ser agrupats en dos tipus:
Aquells que atribueixen a cadascú una renda incondicional, no importa quins siguin els seus recursos, en aquest cas, la redistribució seria efectuada mitjançant els impostos o les taxes.
Aquells que lliguen la renda incondicional als recursos, un poc com si els beneficiaris fossin obligats a pagar un impost anticipat (proposició d'Alain Caillé a França, cf. les proposicions en matèria d'imposts negatius). La progressivitat dels impostos sobre la renda difereixen també, de vegades notablement, segons els autors, que juguen així mateix amb els distints tipus de finançament de la mesura. Es pot grosso modo classificar-les segons tres apropaments:
Augment de les taxes ordinàries i instauració de noves taxes: cotització social generalitzada, taxa sobre l'energia, taxa sobre l'especulació (taxa Tobin), impost sobre el benefici o sobretot sobre la xifra de negocis de les empreses, impostos sobre la fortuna mobiliària i immobiliària, taxes sobre els ordenadors i la seva utilització...

Refosa parcial però general del sistema actual d'imposició (el moviment polític belga "Vivant" proposa també la supressió de les càrregues socials i un augment notable de la TVA).
Reforma profunda i radical del sistema econòmic que inclogui una reforma monetària, així com de l'economia distributiva.

La transició de l'antic sistema al nou pot efectuar-se de diferents maneres

Partint d'una assignació universal parcial - o fins i tot d'una base de renda individual, incondicional i universal - a partir de la qual es pujaria progressivament la suma (segons la proposició de Philip Van Parijs: així seria possible atribuir a cada belga, des d'avui, sense haver de pujar nombrosos impostos, una quantitat incondicional de 8500FB-34000ptas-1300FF). Un estudi de Paul Marie Boulanger (veure "Cooperance" a la documentació) mostra la possibilitat d'instaurar (l'any 1987) una assignació universal de 15000FB, al mateix temps que les reformes preconitzades per Vivant apuntarien, per etapes successives, a una suma de 20000 FB.

Estant progressivament la renda de base al conjunt de la població: així hi hauria en principi dret pels infants (el dret a les assignacions familiars no dependria més de l'estatus dels pares i esdevendria un dret de l'infant), els estudiants, els pensionistes (a Bèlgica, els actors de teatre tenen dret, des de 1991 - després de 50 anys de demandes - a una pensió incondicional, així com els vidus i les vídues). Aquest acostament lleva les reticències d'aquells que pensen que nombrosos patrons, en l'apropament anterior, s'aprofitarien de la transició per disminuir els salaris (cosa que va passar a Anglaterra un cop s'instaurà, l'any 1795, un sistema d'impost negatiu). Les proposicions per instaurar un estatut de l'artista a Bèlgica, van també en aquest sentit, ocupant-se d'aquells que no poden adoptar ni un estatut d'independència ni d'assalariat degut a les seves prestacions irregulars.

Afavorint en un primer temps les rendes dels sistemes de seguretat social incondicional: es passa així d'un sistema fonamentat en l'assegurança (sistema Bismarkt) a un sistema de drets iguals per tots els ciutadans (sistema Beveridge, aplicat a Gran Bretanya i en els països escandinaus), cosa que exigeix la percepció d'una cotització social generalitzada (França).

No existeix fins al present cap exemple històric vàlid d'aplicació d'un sistema o un altre d'assignació universal, a part del (dolent) exemple de Speenhamland descrit més amunt i un sistema més evolucionat posat en pràctica a principis del segle XIX a New Jersey, sobre el qual no tinc prou informacions.

Aquest exemple ha estat molt sovint evocat en els medis d'esquerres per tal d'oposar-se al subsidi universal. És cert que s'haurà d'anar prou en compte en el moment de la transició (cf. punts precedents).

Al contrari, els resultats positius han estat presos per certs en el cas de les "monnaies vertes" que alguns lliguen a la instauració de la renda de base: Worl a Àustria abans de la guerra, certes entitats urbanes o rurals a Austràlia, a França (a Ariège) als Estats Units (Ithaca a l'estat de Nova York).

Documentació tractada:

Ouvrages de référence

Revue du MAUSS : Vers un revenu minimum inconditionnel, numéro 7, 1er semestre 1996 et Du revenu social : au-delà de l'aide, la citoyenneté?, n° 23, septembre 1987 (3 avenue du Maine - F-75017 Paris)

(Chantal EUZEBY) : , Humanité Cerf (Paris - Fait le point sur les différentes propositions en matière de revenu d'existence)

Yoland BRESSON et Philippe GUILLAUME : Le participat, réconcilier l'économie et le social, Chotard et associés, 1986 (Paris)

Yoland BRESSON et Henri GUITTON : Repenser la solidarité, Éditions universitaires, collection « Penser l'économie », 1991 (Paris)

Yoland BRESSON : Partager le travail et le revenu, Economica, 1994 (Paris)

Chantal EUZEBY : Le revenu minimum garanti, La Découverte, collection Repères, 1991 (Paris)

Jean-Marc FERRY : L'allocation universelle, Humanité Cerf, 1995 (Paris)

Johan RAWLS : Théorie de la Justice, Seuil, 1987 (Paris)

Philippe VAN PARIJS : Sauver la solidarité, Humanité Cerf, 1995 (Paris)

Philippe VAN PARIJS : Refonder la solidarité, Humanité Cerf, 1996 (Paris)

Revue et autres documents

La Revue Nouvelle : L'allocation universelle, une idée pour vivre autrement, vol. 31, n° 4, avril 1985 et Repenser la solidarité, n° 5-6, mai-juin 1997 (Bruxelles)

Futuribles : Pour ou contre le revenu minimum, l'allocation universelle, le revenu d'existence?, numéro spécial 184, février 1994 (55 rue de Varenne - F-75431 Paris Cedex 07)

Transversales Science Culture : Garantir le revenu, une des solutions à l'exclusion, Document n° 3, mai 1982 ou 1992 (Paris)

Greenpeace Magazine : À la recherche du temps choisi, n° 2, 1993

Coopérance (Katia DE BRABANDERE) : Allocation universelle - Partage du travail, 1987 (Nivelles - Belgique - Disponible chez le rédacteur de la proposition)

Alternatives Économiques, n° 155, janvier 1998 (article très critique de 4 pages sur le revenu d'existence)

Et aussi documents divers détenus par le rédacteur.

En anglais

Netherland Scientific Council for Government Policy : Safeguarding social security, 1985 (The Hague - The first official proposal for a basic income presented to (and rejected by) the Dutch government)

Tony WALTER : Basic Income. Freedom from poverty, freedom to work, Marion Boyars, 1989 (London & New-York - The most readable book-length general introduction to basic income)

Philippe VAN PARIJS : Real Freedom for All. What (if Anything) Can Justify Capitalism?, Oxford University Press, April 1995 (Oxford)

Philippe VAN PARIJS (ed.) : Arguing for basic income : ethical foundations for a radical reform, Verso, 1992 (Paperback - London - with many contributors)

Brigid REYNOLDS & Sean HEALY (eds.) : Towards an adequate income for all, Commission of the Conference of

Religions of Ireland, 1994 (Dublin)

And also the proceedings of the international conferences on basic income (see below BIEN adress)

En espagnol

José IGLESIAS FERNANDEZ : La renda basica según Sao Pablo (document A4 de 29 p., édité en automne 1997, avec une large bibliographie, disponible au CIS)

Zona Abierta : Un salario mínimo (garantizado) para todos, n° 46-47, Januar-Juno 1988, Editorial Pablo Iglesias (Monte Esquinza 30 - E-28010 Madrid)

F. MARTINEZ (eds.) : Una vía capitalista al comunismo : el salario social garantizado, Fundación de Investigaciones Marxistas, 1991 (Alameda 5, 2a Izquierda - E-28014 Madrid)

Luis AYALA : Los sistemas generales de rendas minimas en Europa : logros, limites y alternativas, in Documentación Social, octubre 1994 (Madrid - 52 p. - Adressa del autor : Universidad de Castilla-La Mancha, Facultad de Ciencias Económicas, Avenida de España, s/n, E-02071 Albacete)

Jorge RIECHMANN : Sobre trabajar, comer, holgar y liberarse : el debate acerca del subsidio universal incondicional, Mientras tanto, numero 63, 1996 (y tambien numeros 61 y 66)

En catalan

José IGLESIAS FERNANDEZ : La renda basica : un programa d'implantació, Papers d'innovació social, numero 40, novembre 1995, Ecoconcern (document A4 en catalan, 20 p.)

Antoni RICART y Mario E. FIRMENICH : Camino a la democracia : La renta individual universal, 1998, Centro d'Innovació Social

Groupes d'étude et de réflexion

BIEN (Basic Income European Network) - Chaire Herbert Hoover d'éthique économique et sociale : Philippe VAN PARIJS - Université Catholique de Louvain - Place Montesquieu 3 - B-1348 Louvain-la-Neuve - Belgique - Tél. : (+32)10/47.39.51, fax 47.39.52

AIRE (Association pour l'Instauration d'un Revenu d'Existence) : 13 rue Lieutenant Ricart - F-78400 Chatou - France

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

És la traducció de la proposta 397: Revenu d'existence

Les proposicions següents en català es refereixen també a algun tipus de renda individual incondicional: "El Subsidí Universal Garantit (o Renda Bàsica o Renda de Ciutadania)", "Renda Individual Universal" (Antoni Ricart) i "La Renta Básica: un programa de implantación" (José Iglesias Fernández).

La "Renda de Participació" d'Anthony B. Atkinson i el "Salari Ciutadà" de Jusip Cusidó (proposta en català "Per superar l'atur: el Salari Ciutadà) per els ciutadans que participen activament en la vida social i política: "Renda Individualitzada universal" d'Oscar Colom (proposta en català).

Les "monnaies verdes" (veure més amunt).

Compartir el temps de treball: veure proposta "Compartiment de dues places en un sol lloc de treball"

Un lloc de treball per a dos treballadors

André Leclercq

Redacció: André Leclercq

Fòrum temàtic: Economia

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

Aquesta fórmula vol combinar la tria voluntària del treball a mitja jornada amb l'aprofitament accelerat del lloc de feina (i també, doncs, de les màquines), pel fet que dues persones treballin amb dos horaris complementaris al mateix lloc de feina.

La idea va ser proposada inicialment (pel que tenc coneixement) pel professor Paavo Seppänen a Finlàndia (l'any 1967) i pel professor Palasthy a Bèlgica. A França, la idea va ser emesa per Dominique Taddei l'any 1982, i a Bèlgica, és el "Groupement National de Cadres", afiliat al sindicat CNE (Central Nacional dels Treballadors) que va reprendre la idea l'any 1997.

Guy Aznar, a França, va associar la proposició de Dominique Taddei a aquella de Michel Albert, que proposa acordar amb els treballadors voluntaris a mitja jornada un sou que els permeti de conservar 75% del seu salari. Cal destacar també, "el sistema pràctic i raonat de retribució i distribució del temps de treball" (modulació de càrrecs socials en funció de l'horari de treball) de Stany Grudzielski a Bèlgica (1996).

Diagnòstic

A causa de l'automatització, el nombre d'hores de feina disminueix constantment. Actualment, aquesta disminució global del temps de treball és repartida amb molta de desigualtat: de cada cop són més nombrosos els condemnats a no fer res, al mateix temps que d'altres es planyen de cada com més davant dels augments de productivitat que els són imposats, cosa que denota el fet que els patrons són temptats d'aprofitar-se de la quantitat creixent d'aturats per exercir un xantatge de rendiment al seu personal ("Si no n'estàs prou content, n'hi ha cent que esperen a la porta per tenir la teva plaça").

Objectius

Un millor repartiment del treball disponible, sense imposar una reducció generalitzada i constrenyedora del temps de treball.

Així com més llibertat per aquells que adopten aquesta fórmula, en la mesura que no són obligats de prendre excedències per justificar algunes llicències, sobretot aquelles que siguin administratives (per exemple, encontres amb agents dels serveis públics, com ara la captació dels impostos, el control tècnic dels vehicles, la demanda de documents, etc.)

Mitjans i/o instruments.

Afavorir les experiències en aquest sentit (com la que es realitza actualment a Finlàndia). Acordar els afavoriments fiscals pel treball a mitja jornada i pel seu treballador.

Existeixen dues possibilitats: el fraccionament de la jornada (sistema finlandès de "6+6 hour shift") o de la setmana (proposició del GNC a Bèlgica). A Finlàndia, el sistema funciona actualment amb la base de trenta hores per setmana, d'altra banda, el GNC, a Bèlgica, proposa el pas a 27 hores per setmana en la fórmula de dos a tres jornades de nou hores.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

És la traducció de la proposta n°. 396: Partage de deux emplois sur un seul poste

Les diverses proposicions per afavorir el treball a mitja jornada (d'entre les qual el "deuxième chèque" a França defensat per Guy Aznar, André Gorz i Jacques Robin)

La renda de l'existència (veure les propostes que se'n ocupen, en francès i en català)

Autonomia institucional del sistema educatiu

Martín Rodríguez Rojo

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Educació

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Es presenta una estructura descentralitzada de l'organització del sistema educatiu, en la que el pes de les majors responsabilitats es desplaça cap als òrgans representants de la societat local o de base.

L'autonomia institucional o de centres s'omple de sentit quan es relaciona amb un enfocament crític de l'educació i de l'escola. Aquesta autonomia estimula el valor de la responsabilitat i del compromís dels educadors i educands amb el context proper i llunyà. Una peça original i innovadora de l'autonomia educativa és la consideració del districte educatiu com a òrgan clau per al coneixement i transformació global del paisatge humà on habiten els educands.

A cada nivell socio-territorial (municipi, comarca, autonomia, estat central) correspon un consell educatiu en el qual estan representades les diferents forces socials i que esdevé la màxima autoritat en matèria d'ensenyament.

Diagnòstic

El sistema d'organització educativa és insuficient per a que l'ensenyament faci aportacions per millorar la societat. D'altra banda els règims públic i privat suposen limitacions tècniques importants per què els educadors puguin desenvolupar la seva tasca de reforma pedagògica.

Els programes d'ensenyament ofereixen avui dia un patró metodològic i curricular uniformitzat, uns continguts descontextualitzats de l'entorn i una estructura de presa d'iniciatives i decisions jerarquizada unilíniament des del Consell ministerial fins a la relació entre professorat i alumnes. Es tracta d'una forma d'ensenyament que, en la teoria contempla només la part instructiva (adquisició de coneixements) i poc la part formativa (adquisició de valors i criteris ètics a partir de l'establiment d'un marc de reflexions sobre l'entorn social), i en la pràctica contempla l'adoctrinament subtil en les formes de relació jeràrquica i centralitzada del sistema (el professor mana i decideix).

Els escolars es mostren en gran mesura desmotivats, per no trobar sentit a la cultura que s'imparteix a la institució acadèmica que freqüenten. Es per això que cal una renovació del sistema educatiu on es mostrin els problemes socio-culturals de l'entorn com revulsius que promoguin una nova cultura, capaç de canviar l'apatia dels alumnes i de poder-los exigir que participin com a protagonistes de la transformació.

Objectius

-L'autonomia educativa: un element que pot generar efectes positius al seu voltant i a diferents nivells. Aquest mode d'organització dona als estudiants els elements d'una major consciència reflexiva, dona a més major capacitat de decisió als professors, els quals personalitzen l'ensenyament en funció de les condicions socio-culturals i personals dels estudiants.

-Crear consciència d'arrelament, de pertinença a unes formes de ser diferents que, sense caure en la desconsideració dels altres, potencia el sentit de l'autoestima personal i el goig de viure.

-Engendrar necessitat i consciència de que els problemes educatius no són solament pedagògics, sinó també socials, econòmics i polítics.

-Comprendre que un sistema educatiu no pot autolimitar-se a les aules. La necessitat de comprendre la complexitat dels problemes i la participació, en la seva solució, no tan sols dels educadors, sinó de totes les forces socials que interactuen en un districte educatiu.

-Finalment ajudar, a partir del resultat dels estudis i propostes de l'escola, a crear en el seu entorn social immediat (barri, comarca) el sentiment, la voluntat i la creença dels resultats positius que pot generar l'auto-organització del sistema educatiu.

Mitjans i/o instruments.

-El sistema d'organització de l'ensenyament proposat segueix la mateixa línia d'altres propostes: finançament públic i gestió privada, que vol dir costejar equitativament entre tots les iniciatives que faciliten el desenvolupament de les potencialitats individuals o col·lectives.

-Consisteix en una estructura descentralitzada en la qual el pes de les majors responsabilitats es desplaça cap als òrgans representants de la societat local o de base.

-A cada nivell socio-territorial correspon un Consell educatiu en el qual estan representades les diferents forces socials i que esdevé la màxima autoritat en matèria d'ensenyament.

-D'altra banda, la potenciació d'un moviment d'educadors crítics capaços de crear pensament convincent i profund, que provi la necessitat d'una altra educació i altres estils d'educar.

-Fomentar debats entre els estudiants per fer sorgir entre ells l'exigència d'autogovern i la necessitat no només d'una democràcia representativa i formal sinó de mecanismes per responsabilitzar-se dels problemes i de com trobar-hi una solució.

-Començar amb l'ús, per part del professorat convençut d'aquests plantejaments, en les facultats d'educació i escoles de magisteri, una metodologia autogestionària que canviï els apunts per la recerca, les aules col·lectives per treball en seminaris, les sessions de 45 minuts per altres de durada més llarga.

Documentació tractada:

Rodríguez Rojo, Martín; "Autonomía institucional y referencia al contexto como exigencias fundamentales de la didáctica crítica", en Rodríguez Rojo, Martín, "Hacia una didáctica crítica", La Muralla, Madrid ,p. 189-235

Documentació addicional:

- Rodríguez Rojo, Martín; "Hacia una didáctica crítica", La Muralla, Madrid, 221 p. (el conjunt del llibre enquadra, justifica i fonamenta la proposta que presentem)

Per la fonamentació teòrica de la proposta:

- Carr, W; Kemmis, S.T; "Teoría crítica de la enseñanza." Martínez Roca, Barcelona, 1988

- Villa, A; "Autonomía institucional de los centros educativos", ICE,Univ.de Deusto, Bilbao, 1994

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Elements per a la construcció d'una escola utòpica

Miquel Tribó i Salmons

Redacció: German Pelayo Puntas

Fòrum temàtic Educació

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Es proposa l'organització d'una escola pública de qualitat, basada, entre d'altres coses, en:

- a) Mecanismes per evitar el fracàs escolar, com cicles tancats d'ensenyament que no permetin que els i les escolars no aprovades passin a cursos superiors, ral·lentint el conjunt de les classes; responsabilització del mestre en aconseguir acomplir el calendari de curs i de creació dels programes de curs.*
- b) Centres escolars amb autonomia de decisió, donant als claustres el govern de les escoles i creant un organisme paral·lel al consell municipal, el Consell Municipal d'Educació, amb responsabilitats sobre personal, instal·lacions i altres.*
- c) Democratització d'aquests organismes: funcionament mancomunat i democràtic del claustre, Consell Municipal d'Educació format per representants de l'ajuntament, de forces socials, de veïns i veïnes, pares i mares, sense partits polítics i elegit en votacions directes i obertes, fetes paral·lelament a les municipals.*
- d) Mestres integrats i compromesos amb els centres, evitant interins, provisionals, trasllats i oposicions. Afegit d'una prima al sou fix actual per incentivar la millora de la pràctica pedagògica*

Diagnòstic

Les escoles públiques actuals presenten les següents deficiències:

-Un escandalós coeficient de fracàs escolar, que converteix l'escola en l'empresa pública més ruïnosa pels costos socials que genera posteriorment: marginació, desocupació, droga, delinqüència, mestres estressats i amb depressions contínues pel fracàs.

-Un ensenyament allunyat de la realitat de l'entorn cultural que l'envolta i poc adaptat a les particularitats dels seus usuaris; en concret l'escola ha causat un dany irreparable als infants amb llengües maternes diferents del castellà, en una escola centralista i uniformitzant.

-Un sistema escolar organitzat jeràrquicament des de l'Estat central que impedeix l'adaptació a aquestes necessitats particulars, i amb un funcionariat intermedi que inutilitza i destorba les iniciatives en aquest sentit.

Objectius

"L'escola utòpica" que l'autor planteja "hauria de ser una escola de qualitat que substituís l'escola pública actual, que funcionés com si fos una empresa privada de les més competitives, sense ser privada i sense deixar de ser una escola al servei de tot el públic. Una escola de tanta qualitat que fes innecessària l'existència de les escoles privades per a cobrir les mancances de l'escola pública actual". En concret caldria:

- a) Aconseguir uns continguts dels programes escolars de qualitat equiparable als de les escoles privades, perquè s'ajustin al màxim a la capacitat dels escolars als quals estan destinats;
- b) evitar la intervenció dels partits polítics, que manipulen les necessitats comunes en funció del seu interès en ocupar parcel·les de poder;
- c) regular els cicles d'ensenyament de forma que els escolars no passin a nivells superiors sense haver aprovat els anteriors, evitant que destorbin el funcionament del conjunt de les classes;
- d) crear les condicions organitzatives en el sistema educatiu per a donar la màxima autonomia als centres escolars, que faciliti l'adaptació a les particularitats socio-culturals de l'entorn;
- e) reestructurar l'organització interna dels centres escolars cap a una major presa col·lectiva i individual de responsabilitats.

Mitjans i/o instruments.

-Fer cicles tancats d'ensenyament perquè els escolars no passin a nivells superiors sense aprovar els inferiors.

-Les responsabilitats del mestre seran, a) preparar els seus alumnes perquè, a final de curs totes les avaluacions siguin positives, b) responsabilitzar-se de complir estrictament el calendari de curs sense deixar-se cap lliçó i fins i tot allargar eventualment el curs en raó d'això.

-Una major col·laboració dels pares en l'educació dels nens, especialment en els cicles inferiors, en aspectes com ara l'alfabetització, control dels deures a la llar i col·laboració econòmica en activitats circumescolars.

-Donar als claustres el govern de les escoles, organitzats de forma mancomunada i democràtica

Crear un organisme paral·lel al consell municipal, el Consell Municipal d'Educació, amb responsabilitats en el seu àmbit municipal de a) contractació dels mestres, b) gestió de les instal·lacions, que seran de propietat municipal, etc. Aquest consell s'establirà per un territori (districte, municipi o comarca rural) amb un màxim de 100.000 habitants, compostat per representants de mestres, associacions de pares, associacions culturals, de veïns, ajuntament; serà apartidista, i serà elegit en votació directa de llista oberta, paral·lelament a les eleccions

municipals.

-Els organismes autonòmics d'ensenyament fixaran els continguts per cursos dels programes escolars. La funció administrativa del director l'exercirà el Consell Municipal d'Educació, la funció pedagògica repartida democràticament entre els membres del claustre, la funció representativa i la de secretari rotatòriament en els diferents mestres.

-El claustre examinarà i determinarà democràticament l'acceptació dels projectes de programes escolars elaborats per cadascun dels professors, les esmenes aprovades per dos terços del claustre faran canviar aquests projectes.

-Les places dels mestres seran definitives en l'escola o municipi corresponent, evitant els mestres interins i provisionals, els trasllats o el sistema d'oposicions. Als sous fixos actuals dels professors se'ls afegirà una prima per incentivar el seu compromís en la millora de la pràctica pedagògica.

Documentació tractada:

Tribó i Salmons, Miquel; "Una escola utòpica. Per a un ensenyament de qualitat", Claret, Barcelona, 1995

Localització: Biblioteca EcoConcern (Barcelona), signatura 37 tri

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Mesures per a un sistema educatiu del segle XXI

Warren Wagar

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Educació

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

El sistema educatiu actual pateix una sèrie de mancances i defectes, entre d'altres l'excessiva especialització a partir d'uns continguts molt teòrics, metodologies basades en la capacitat memorística, reducció de la qualitat a causa de l'equiparació a la baixa, massificació dels centres docents.

Els objectius del nou sistema educatiu proposat són la redefinició de l'educació com una forma de treball, la personalització del seguiment en l'aprenentatge, la reorientació del paper de qui ensenya com a coordinador o coordinadora i no com a transmissor o transmissora de coneixements, la reorientació del currículum cap a continguts holístics i integradors i la recerca de major qualitat.

Els mitjans proposats són, entre d'altres, la retribució de qui estudia equiparada a la de treballadors i treballadores, el dret a un any d'estudis pagats cada set als treballadors per a la recerca de noves vocacions, la permanència diferencial dels alumnes en cada nivell, i l'assoliment d'una proporció ensenyant/aprenents d'1 a 5. Aquest conjunt de mesures per a l'establiment d'un nou sistema educatiu es basa en un relat prospectiu que presenta una societat futura socialista, democràtica i federal.

Diagnòstic

El sistema educatiu del segle XX pateix una sèrie de mancances i defectes, entre els quals destaquen especialment:

- a) excessiva especialització a partir d'uns continguts molt teòrics i allunyats de la realitat, així com excessivament tècnics i poc integradors o referits a la complexitat de les relacions existents en la societat i la natura.
- b) metodologies basades en la capacitat memorística que converteixen l'aprenentatge en la superació de proves de resistència amb poca utilitat
- c) un enfocament excessivament oporietat a la recerca de la igualtat d'oportunitats, que dona lloc a un equiparació a la baixa (o sigui una reducció de la qualitat de l'ensenyament), per exemple amb els estudiants que no superen determinats nivells.
- d) la massificació dels centres d'estudi impedeix un tracte personalitzat de l'aprenentatge, i provoca la incomunicació i desinformació sobre les necessitats i potencialitats de l'aprenent.

Objectius

- a) Redefinició l'educació com una forma de treball, consistent en la formació per a la producció futura i, com a conseqüència, redefinir també el concepte de treball, més enllà de la seva vinculació directa a la producció.
- b) Familiaritzar els aprenents amb totes aquelles disciplines que avui dia tenen formats de presentació espessos i críptics, o que senzillament són ensenyats amb metodologies inadequades (economia, ciències físiques, llengües estrangeres), però que són importants per la comprensió de l'entorn social i natural. Una manera de fer-ho podria ser a partir de la introducció, en els primers anys d'estudi, de versions simplifiades i didàctiques.
- c) Personalitzar el seguiment en l'aprenentatge a partir de la reducció del nombre d'estudiants per ensenyant.
- d) Reorientar el paper de l'ensenyant cap a coordinador de l'autoaprenentatge dels estudiants i no com a transmissor directe de coneixements, els quals s'adquireixen a partir de la documentació existent.
- e) Reorientar l'educació cap a continguts més holístics i integradors del conjunt del coneixement i les cultures humanes, 1) potenciant aquella part dels coneixements que la societat occidental (i la resta del món per mimetisme) tenen oblidats: els de caràcter humanístic, i 2) desenvolupant la formació continuada i pluridisciplinar.
- f) Malgrat els punts anteriors, tendir vers l'assoliment ràpid de destreses (aprendre a fer alguna cosa ben feta), mitjançant l'organització del calendari escolar.

Mitjans i/o instruments.

- a) Reclassificació dels estudiants com a treballadors, tot remunerant als estudiants de programes educatius oficials amb els mateixos salaris que reben els treballadors (veure l'apartat c1 "vies d'implantació")
- b) La promulgació d'una "lei sabàtica" que atorgui a tots els treballadors dotze mesos d'estudis personals remunerats (cada set anys de la seva vida adulta), amb una promoció especial dels estudis diferenciats de la professió anterior, amb la intenció de promoure la dedicació a altres professions, en combinació o no amb la primera.
- c) Una legislació que exigeixi la permanència d'alguns anys en cada nivell, en funció de l'aprofitament de cada persona.
- d) Instrucció personalitzada adaptada a les capacitats i interessos de cada estudiant, fixant la proporció màxima d'aprenents / ensenyants en 5 a 1. L'aprenentatge rutinari s'imparteix a través de programes informàtics d'ensenyament interactiu.
- e) El currículum consisteix en 1) els "estudis mundològics" (veure c1), programa de coneixements elementals sobre antropologia, filosofia, sociologia, economia, història i cultura mundial; 2) desenvolupament de fluïdesa al

menys en tres llengües inclosa la pròpia, domini dels rudiments de l'aritmètica, de la matemàtica superior, dibuix, música i formació elemental en informàtica i robòtica. En molts casos, el currículum preveu versions preparatòries de cada especialitat pels nivells més elementals.

f) L'organització del calendari escolar en mòduls monotemàtics: programes d'ensenyament que duren de dos a tres mesos en els quals l'estudiant dedica tot el temps a l'aprenentatge d'una disciplina o especialitat, amb dues o tres setmanes de descans entre cadascun dels programes per a relaxar-se i resituar-se.

Documentació tractada:

Warren Wagar, W; "Breve historia del futuro", Madrid, Cátedra,+ 1991, p. 217-221

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

D'aquesta proposta, extreta d'un relat prospectiu sobre la societat del segle XXI, el redactor ha omès voluntàriament les mesures que l'autor ha considerat en apartats posteriors del relat com a causants (parcials) del fracàs ulterior d'aquest futur sistema educatiu. En concret ens referim al sistema d'avaluació, basat en exàmens reglats equiparables per a tothom (vegeu l'apartat "repercussions")

Un pas més enllà després de la reforma a secundària

John Mackay

Redacció: John Mackay
Fòrum temàtic: Educació

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

On es pretén "revolucionar" el sistema educatiu de secundària amb l'objectiu d'assolir els valors positius que la reforma persegueix tot aprofitant les noves tecnologies.

El principal problema que presenta és la dificultat que ens trobem per dur a terme l'aplicació dels ideals de la reforma educativa a la secundària:

- marcs horaris i "drets adquirits" del professorat,
- la ràtio alumne/professor, una diversitat molt diversa, massa diversa,
- l'espai físic i la sacralització dels edificis escolars, la ubicació dels centres escolars, la disminució del creixement demogràfic.

Els objectius que vol assolir:

.Aconseguir que l'educació tingui sempre en compte la igualtat a partir de la diferència i la diferència a partir de la igualtat

.Aprofitament dels espais escolars existents més exhaustiu.

.Racionalització del mapa escolar i de les noves inversions tant en l'edificació de nous centres com en el reciclatge o eliminació d'altres.

Els mitjans que proposa:

- Incrementar el nombre d'alumnes per metre quadrat
- Impartir assignatures o parts d'assignatures amb activitats de caire més individual via ordinadors
- Re-utilització dels edificis escolars de secundària en biblioteques telemàtiques, i aprofitament de l'estalvi que pot generar el deixar de construir-ne de nous.

Diagnòstic

El principal problema que ens trobem avui és l'aplicació dels ideals de la reforma educativa a la secundària:

- marcs horaris i "drets adquirits" del professorat,
- la ràtio alumne/professor, una diversitat molt diversa, massa diversa,
- l'espai físic i la sacralització dels edificis escolars, la ubicació dels centres escolars,
- la disminució del creixement demogràfic.

Tots ells generen uns mecanismes de "defensa" per part del professorat i dels pares dels alumnes que amaguen i enganyen els propis objectius i ideals de la reforma amb el perill i la sort que s'estan aplicant. Sort que s'està aplicant la reforma adaptant-la al ja molt arrelat sistema educatiu i no a l'inrevés com en un principi es pretenia però això irremediament comportarà el perill d'acabar fent el mateix de sempre però amb diferents noms i donant suport a aquells nefasts "abans era millor" que tant ens repeteixen les ments més conservadores de la nostra societat.

Objectius

Educar és preparar i convidar a una persona a participar en la constant reconstrucció de la nostra societat. I per què el convidat es quedi a casa cal que tingui una capacitat de relació interpersonal o social i una sensació d'èxit i reconeixement personal.

Aconseguir que l'educació tingui sempre en compte la igualtat a partir de la diferència i la diferència a partir de la igualtat són doncs, dos elements bàsics que no podem oblidar.

Aprofitament dels espais escolars existents més exhaustiu.

Racionalització del mapa escolar i de les noves inversions tant en la edificació de nous centres com en el reciclatge o eliminació d'altres.

Mitjans i/o instruments.

Es proposa incrementar el nombre d'alumnes per metre quadrat reunint més professors per nivells i activitats incrementant, així, el nombre d'activitats opcionals pels alumnes.

Impartir assignatures o parts d'assignatures amb activitats de caire més individual via ordinadors instal·lats primer dins dels centres escolars, després a biblioteques públiques i a les cases dels alumnes des d'on podran seguir "les classes".

Re-ubicació i eliminació de centres secundària públics: Centres, aleshores, en desús, se'ls podria donar altres finalitats com ara grans biblioteques telemàtiques comunicades via intranets amb les xarxes de secundària i universitats obertes etc.

Els primers centres pilots, preferentment situats en zones rurals, podrien finançar-se en part sinó totalment a partir de l'estalvi de la construcció d'un edifici de nova planta. Un nou edifici per a 600 alumnes avui costa prop deis mil milions de pessetes. És a dir, 1,600.000 ptes per alumne. Si un ordinador personal val unes 130.000 ptes (l'engròs seria encara més econòmic) representa que el departament podria invertir-hi en força més de 7,500 ordinadors. És a dir, uns tretze anys de generacions noves entrant al centre. A aquestes xifres podríem afegir el cost de manteniment de l'edifici etc. Òbviament aquestes xifres no són reals. Volem dir que només són una idea per on podrien anar els trets i que a primera vista sembla que l'idea no és molt descabellada des del punt de vista econòmic.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

No presento cap bibliografia ja que no en soc conscient d'haver-ne utilitzat. Podria dir que al seu dia em vaig llegir els dissenys curriculars primer i segon nivell de concreció.
Tampoc presento cap biografia. les raons cauen entre la màndra i la timidesa i alguna cosa més.

Llibertat d'expressió i opinió (Art.19 del Drets Humans) també en les esglésies

Anna Griera i Morgui
Col·lectiu Dones en l'Església

Redacció: Anna Griera i Morgui
Fòrum temàtic: Experiència Religiosa

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

La societat ha avançat en el camp de la democràcia, i és un ferment perquè també dins l'església hi sigui present aquesta inquietut, encara que és ben sabut que a la jerarquia els costa molt escoltar. Però el dret d'expressió que ens atorga la constitució no pot ser ignorat i menyspreat dins l'església. L'Església catòlica exigeix a la societat el respecte als drets humans, però aquesta llibertat no la practica en el seu si. Com diu Josep Cusidó "l'Església podria ser més que una democràcia, perquè està cridada a cercar, en qualsevol realització concreta, un tarannà més lliure, igualitari, participatiu i antiautoritari".

Diagnòstic

Pensem que la llibertat d'expressió no es practica dins l'església catòlica quan es confon el servei amb el poder; és prioritària la llei i no pas la persona, es fa del dret canònic paraula de Déu, es temen els canvis, la jerarquia es creu posseïdora de la veritat absoluta, i no es volen veure els signes dels temps, tan clars en l'actualitat. I el que és pitjor. Es parla més de l'església i de les seves lleis que de Jesús de Natzaret. Hi ha una visió fiscalitzadora, pessimista i poc cordial de la religió, presentada per les jerarquies. Utilitzen un llenguatge agressiu, condemnatori, i les seves postures i opinions són poc realistes. La jerarquia es malfia sistemàticament de qualsevol canvi, sigui de les costums o de la ciència i es mostra intransigent. Es inspeccionadora de les conductes humanes i per això ha perdut la credibilitat de la gent.

Objectius

Si rebutgem la demagògia en política, perquè l'hem d'acceptar en la religió? Proponem que les homilies tinguin com totes les xerrades i conferències l'espai de press i preguntes per escoltar opinions que poden ser molt enriquidores. No són acceptables les sancions que dona l'església als seus teòlegs i pensadors més progressistes, que obren camins i intenten posar a l'abast de l'home modern el missatge de salvació de Jesucrist.

Recordem que han volgut fer callar Teilhard de Chardin, Hans Küng, Leonardo Boff, Jaques Gaillet, i tants d'altres. A casa nostra quan 28 teòlegs catalans van firmar un clarividient document, que va passar? I quan el col·lectiu ha donat la seva opinió, sempre ponderada i basada en els drets humans i l'Evangeli, se'ns ha prohibit publicar res a Catalunya Cristiana.

Mitjans i/o Instruments.

Documentació tractada:

"Les dones trenquen el silenci" Col·lectiu de Dones en l'Església

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

El Col·lectiu de Dones en l'església va néixer fa 12 anys i està format per un grup de persones de diferents opcions de vida i professió, inquietes i sensibilitzades per la situació de la dona al si de l'Església i de la societat, en les quals hi descobrim una falta de coherència real amb el missatge evangèlic que ens parla per igual a homes i dones de germanor, d'igualtat i d'amor.

Duem a terme una tasca de reflexió i d'acció, conscients de l'importància que té o hauria de tenir, per la comunitat eclesial l'aportació femenina, en igualtat de condicions que l'home, per tal d'enriquir-la i com a dret que ens dona la nostra pertinença al Poble de Déu.

De moltes de les activitats que hem dut a terme en tots aquests anys, cal ressaltar el I CONGRÉS INTERNACIONAL DE DONES CRISTIANES: "Vers una Antropologia Cristiana Integradora" que es va celebrar a Barcelona els dies 5,6,7,8 de desembre de 1997.

Comentaris i Observacions:

Drets humans interculturals

Rafa Crespo Ubero

Redacció: Rafa Crespo Ubero

Fòrum temàtic: Interculturalitat

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

Per alguns sectors de les societats no occidentals, La Declaració Universal dels Drets Humans del 1948, es percebuda com un instrument d'imposició del model social d'Occident. Un dels motius d'aquesta percepció és la manca de dimensió col·lectiva i comunitària dels drets humans.

La proposta cerca una reformulació de la Declaració Universal dels Drets Humans des d'una òptica intercultural, el que significa que cal introduir aportacions d'altres universos culturals que l'estrictament occidental.

Per arribar-hi cal incloure de manera més explícita els drets col·lectius i també generar espais de diàleg intercultural en els que les regles del diàleg, el "tempo" no siguin estrictament occidentals.

Diagnòstic

enguany es celebra els 50 anys de la Declaració Universal dels Drets Humans, aprovada al 1948 per la ONU. La Declaració en un principi és un pas endavant en la lluita per la justícia, la llibertat i control tot tipus d'opressió. Però com la majoria de les declaracions al cap del temps necessiten una actualització i una millora, per a que tendeixi cap a una universalitat de veritat i pogui adaptar-se als canvis que han esdevingut des de llavors.

Per alguns sectors de les societats no europees la Declaració és percebuda com un instrument d'imposició del model social d'Occident, basat en l'individualisme, del consum, etc. En resum, no la senten com a pròpia. Per altra banda un dels pocs efectes clars de la mundialització és l'augment de les migracions, i la creixent multiculturalitat (sempre ho havien estat) de les societats occidentals el que suposa nous reptes per aquestes societats. Un dels fronts de debat més importants és la dinàmica comunitària de les poblacions immigrades i llurs reivindicacions d'incloure el reconeixement de drets col·lectius dins de la Declaració Universal de Drets Humans, que segons sembla suposa un perill per l'individualisme occidental, tal com afirma Fernando Savater (EL País, 4-X-98, pàg. 13). La verdadera cuestión es el motivo por el que se reivindican tales supuestos derechos humanos colectivos en las instituciones internacionales ¿Es para hacerlos más eficazmente emancipadores de las personas o para que resulten compatibles con las exigencias de homogeneidad ideológica y de sumisión del miembro al grupo que reinan en los nativismo tribales, en las teocracias, en los integristas y en los nacionalismos? Com bé apuntava Gurutz Jauregui en un article anterior (El País 12 de agosto 1998, pàg. 10) el problema es situa en si, en veritat, són incompatibles els drets individuals i col·lectius, o pel contrari es volen fer incompatibles.

Per la nostra banda volem obrir una via que no sigui de confrontació reduccionista, de blanc o negre, sinó de recerca de complementaritat, partint de la premissa de que no es pot separar la dimensió individual i col·lectiva de l'home. I fins i tot la lluita per derrocar l'antic règim i establir el triomf de l'individualisme es va fer de forma col·lectiva.

Objectius

Una Declaració que s'apropi el més possible al qualificatiu de universal introduint aportacions d'altres universos culturals.

Mitjans i/o instruments.

Cal iniciar una debat per incloure de manera més explícita els drets col·lectius. Al cap i a la fi, la Declaració ja reconeix uns que són els de nacionalitat, o els d'associació, incorporant temes com la religió.

Per a que sigui intercultural, és a dir, que faciliti les relacions i els intercanvis, en reciprocitat i equitat cal obrir-se molt més, i canviar les condicions mateixes de la negociació. Les regles del joc, el conceptes a discutir, el tempo de la negociació, l'espai, tots tals mitjans i instruments que han marcat fins avui el suposat diàleg intercultural els ha imposat la civilització occidental. La nostra proposta es crear nous espais de diàleg intercultural que no estiguin marcats des d'Occident sinó des d'altres cultures. Som conscients que això suposa un esforç per part nostre d'adaptació a d'altre paràmetres. Pot ser es podria començar per recollir experiències que hagin obert aquesta via i al mateix temps organitzant espais semblants a cas nostra.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Antropòleg i Historiador. Interessat en les relacions entre les societats europees i les africanes. Membre del Centre d'Estudis Africans de Barcelona (CEA) i del GRAMC (Grups de Recerca i Actuació amb Minories Culturals i Treballadors Estrangers).

Estatut del pobles nòmades

David Gómez i Fontanills

Redacció: David Gómez i Fontanills

Fòrum temàtic: Interculturalitat

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

Les relacions internacionals estan basades en les relacions entre nacions sedentàries (amb o sense estat). Aquest fet a més d'una font generadora de conflictes i injustícies representa un enfocament limitat de la diversitat cultural i social humana.

Es proposa crear un estatut internacional que reconegui els drets dels pobles nòmades i la convivència d'aquests amb els estats.

Diagnòstic

S'ha analitzat molt el paper dels estats-nació, el seu paper colonialista i neocolonialista. La importància que han tingut en la generació de conflictes bèl·lics o en l'opressió de les nacions-sense-estat. La seva pretesa crisi actual superats per les empreses i organitzacions transnacionals.

Però aquí m'agradaria posar el punt de mira en el paper que han tingut com a represors i aniquiladors culturals dels pobles nòmades i/o migratoris. El conflicte entre estats-nació i nacions-sense-estat no deixa de ser una disputa entre pobles sedentaris pel control sobre un territori i la seva població. El conflicte entre pobles sedentaris i pobles nòmades ve d'antic i en els darrers segles la balança sembla que s'ha decantat cap als primers.

Les propostes per superar els aspectes injustos, insolidaris, ambientalment negatius i generadors de conflictes dels estats-nació (reforma de les nacions unides, acords internacionals, etc...) normalment incideixen en el pacte i consens entre pobles sedentaris i en el respecte dels drets individuals basats en el concepte de ciutadania.

Fins i tot la majoria d'iniciatives per millorar la qualitat de vida dels nòmades es fonamenta en la seva sedentarització.

L'antropologia i altres ciències socials ens han donat un nou punt de vista sobre aquests pobles alhora que han posat en qüestió la legitimitat dels estats per imposar-los les seves lleis. Penso que un futur de respecte a la diversitat social i cultural humana no pot passar per la definitiva sedentarització forçada o induïda dels pobles nòmades.

Objectius

- El reconeixement dels pobles nòmades en pla d'igualtat amb les nacions sedentàries.
- La millora de la qualitat de vida de les persones pertanyents a les comunitats nòmades.
- El reconeixement dels drets socials, polítics, culturals, religiosos dels nòmades.
- Donar mecanismes per la resolució dels conflictes basats en un enfocament excessivament territorial i sedentari de les relacions entre pobles.

Mitjans i/o instruments.

En el context d'una reforma de les nacions unides basada en la seva democratització i en l'autodeterminació dels pobles, crear un ESTATUT DELS POBLES NÒMADES que sigui reconegut per tots els estats nació.

Aquest estatut seria un marc de reconeixement del dret d'autodeterminació i autogovern dels pobles nòmades i migratoris i...

- regularia la lliure circulació de persones pertanyents a aquests pobles per les fronteres dels estats que hi ha establerts en el seu territori de migració.
- regularia la signatura de protocols entre pobles nòmades i els estats sedentaris per la utilització de recursos a partir del principi d'igualtat.
- regularia la signatura de protocols entre pobles nòmades i els estats sedentaris en l'aspecte jurídic i legal.
- regularia l'establiment d'equipaments pròpis i l'us d'infraestructures dels pobles nòmades.
- regularia el reconeixement dels pobles nòmades i la creació de nous pobles nòmades, així com les diferències entre els pobles amb una tradició històrica i els de nova creació.

- crearia un marc per la cooperació i defensa d'interessos comuns entre els pobles nòmades d'arreu.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Nascut a Premià de Mar l'any 1968. Durant els anys vuitanta milita en l'esquerra nacionalista i participa en els moviments d'objectors de consciència i ecologista. Estudia Belles Arts i es llicencia en l'especialitat de disseny el 1991. Del 1989 al 1993 treballa com a grafista. Aquest any estudia el màster d'Infografia Mediàtica i comença a treballar en la realització de productes interactius i multimedia. Actualment imparteix classes de programació per multimedia i animació a l'Escola Elisava i a la UAB respectivament. Paral·lelament desenvolupa l'activitat artística amb el Taller d'Intangibles i el taller de gravat Contraprova. És soci d'EcoConcern des de 1992 i vocal del Consell d'aquesta associació des de 1997.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Sóc concient que es tracta d'una proposta poc desenvolupada. Caldria estudiar quins elements de l'actual dret internacional i dels acords subscrits faciliten o posen trabes a una proposta d'aquest tipus. També caldria redactar un esbós d'aquest estatut del nòmada. Reconec que no tinc la formació per una feina d'aquest tipus. Per fer-ho crec que seria interessant un treball interdisciplinari entre membres de comunitats nòmades, juristes, antropòlegs i treballadors socials. En tot cas no m'he volgut quedar la proposta en el tinter.

La invenció social i la construcció intercultural del futur.

Lluís Botinas i Montell

Redacció: Marc Dueñas Sucrana

Fòrum temàtic interculturalitat

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

La societat occidental centra bona part de la seva capacitat de canvi en la "invenció enginyera" (segons mostren els estudis d'Arcadio Rojo), que constantment posa en circulació nous aparells i noves tecnologies. Però els canvis socials que provoquen les noves tecnologies són molt limitats i, en tot cas, no són canvis de tipus qualitatiu: són canvis que tenen lloc dins del marc dels valors centrals de la civilització occidental.

Ens cal buscar nous tipus de societat, ser capaços de provocar un canvi social radical. Per començar, hem d'inventar un nou Occident per evitar que l'Occident actual acabi amb el planeta. El nou Occident ha de ser una zona oberta a les altres civilitzacions.

El principal instrument proposat és la innovació social, que és "una activitat global, holística, de proposta-assaig-i-materialització d'una (o varies) forma(es) de tipus-humà-i-de-societat, mitjançant la proposta de nous valors-sentiments-capacitats-actuacions personals i col·lectives". La invenció social ha de ser intercultural, perquè per canviar la nostra cultura primer l'hem de conèixer a fons, i per conèixer bé la nostra civilització abans n'hem de conèixer d'altres.

Diagnòstic

La societat occidental moderna ha posat en marxa un triple procés de destrucció:

- a) d'altres cultures i cosmovisions
- b) de les condicions en què pot continuar existint l'espècie humana sobre el planeta
- c) de les poblacions dels països autodenominats desenvolupats, afectades per un ràpid procés de degeneració biològica. És a dir, una petita part de l'espècie humana està actuant de manera que amenaça anihilar la continuïtat del conjunt de l'espècie.

La societat occidental centra bona part de la seva capacitat de canvi en la "invenció enginyera" (segons mostren els estudis d'Arcadio Rojo), que constantment posa en circulació nous aparells i noves tecnologies. Però els canvis socials que provoquen les noves tecnologies són molt limitats i, en tot cas, no són canvis de tipus qualitatiu: són canvis que tenen lloc dins del marc dels valors centrals de la civilització occidental.

Objectius

En general:

- Aprendre a plantejar els problemes amb un altre enfoc, a partir d'altres valors, i així poder elaborar solucions realment noves, i evitar quedar empresonats en la dinàmica occidental i occidentalitzadora dominant.
- Buscar nous tipus de societat, ser capaços de provocar un canvi social radical.

Més concretament:

- Inventar un nou Occident per evitar que l'Occident actual acabi amb el planeta. El nou Occident ha de ser una zona oberta a les altres civilitzacions.
- Inventar un moviment teòric-pràctic que vagi neutralitzant, i acabi per desmontar, el model de societat occidental, aparentment superior i vencedor.

Mitjans i/o instruments.

Principal instrument: la innovació social.

- Tal com l'autor la defineix, la innovació social és "una activitat global, holística, de proposta-assaig-i-materialització d'una (o varies) forma(es) de tipus-humà-i-de-societat, mitjançant la proposta de nous valors-sentiments-capacitats-actuacions personals i col·lectives". La invenció social ha de ser intercultural, perquè per canviar la nostra cultura primer l'hem de conèixer a fons, i per conèixer bé la nostra civilització abans n'hem de conèixer d'altres.

- Primers passos del procés:

- a) contactar amb persones d'altres cultures que vulguin contribuir a la creació (des de la crítica, però també des de la proposta) d'un nou Occident, que sigui una zona oberta a les altres civilitzacions

b) arribar a un pacte entre (inicialment minories de) totes les civilitzacions per inventar interculturalment el futur (o els futurs).

Altres instruments:

- És molt important potenciar el paper de les minories. Qualsevol moviment innovador s'inicia a partir d'individus amb capacitat de generar minories anormals, minories que proposen un projecte inventat que està en desacord amb el projecte dominant i també amb els projectes discrepants ja existents. Les majories són conservadores, però la minoria tampoc hauria de tenir pretensions de representar / substituir els interessos de la majoria.

- Adoptar un enfocament mundial-i-global.

Documentació tractada:

Lluís Botinas, "Inventar interculturalment el futur", Papers d'Innovació Social, núm. 21, 1993?

Arcadio Rojo, "De la invenció enginyera a la social", Papers d'Innovació Social, núm. 19, abril 1993.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Lluís Botinas i Montell (Barcelona, 1944) és llicenciat en Economia per la Universitat de Barcelona. Ha participat en diferents associacions ecològiques i de salut, i de diàleg cultural. Membre fundador de SPINOZA el 1992. És coordinador de l'associació científico-humanitària COBRA (Centre Oncològic i Biològic d'Investigació Aplicada) des de 1991.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Dues experiències concretes que van en la línia de la proposta de l'autor, i en les que el mateix autor va participar: (a) SPINOZA (Sociedad Plural de Invención de un Nuevo Occidente como Zona Abierta) com a exemple pràctic de grup que ha treballat els reptes apuntats per l'autor; (b) el "Fòrum de la Zona Oberta", que va ser un pol d'atracció de persones i grups de totes les edats i les experiències, amb capacitat per transformar gradualment l'actual Occident en un Nou Occident que sigui, tot ell, una Zona Oberta.

Projectes de cooperació recíproca: interculturalitzar la cooperació internacional

Agustí Nicolau Coll

Redacció: Agustí Nicolau Coll
Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum. transversal Regles de joc

Resum

Els projectes de cooperació internacional amb els països del Sud molt sovint són una via d'exportació del model civilitzador occidental, alhora que contribueixen a aferrar la imatge que els problemes es troben bàsicament al Sud i les solucions al Nord. Això és el resultat de la no presa en consideració dels sabers, coneixements i pràctiques de les cultures locals en els projectes de cooperació, quan no són vistes com a impediments per a llur desenvolupament.

Per tal d'assolir una cooperació internacional intercultural i recíproca, hom proposa el desenvolupament de "Projectes de Cooperació Recíproca", caracteritzats fonamentalment pel fet que impliquen comunitats locals del nord i del sud, amb accions a dues bandes i en bases als coneixements i pràctiques de les persones implicades.

Diagnòstic

El projectes de cooperació internacional amb els països del Sud presenten en la majoria dels casos dues característiques complementàries:

- Són instruments pels quals s'exporta un model civilitzador occidental modern. Això afecta diferents camps de la realitat social: economia, política, organització social, educació, tecnologia, sistema jurídic. L'efecte més directe és la pèrdua de la capacitat de la part dels pobles i comunitats de configurar llur destí a partir del que són i no del que altres els hi diuen que han de ser.
- Contribueixen a aferrar la imatge de que els problemes es troben fonamentalment als països del Sud i que la major part de les solucions es troben als països del Nord, contribuint d'aquesta manera a reforçar la imatge de superioritat de la cultura occidental moderna sobre la resta de cultures del món.

Això és conseqüència del fet que, els coneixements i pràctiques de les cultures locals, en la majoria dels casos no són presos en consideració i fins i tot són vistos com a impediments per a llur desenvolupament. Evidentment, si són coneixements i pràctiques que hom ja no considera vàlids per a la solució de llurs problemes, encara menys hom els considerarà com a elements a tenir en compte per a contribuir a la solució de problemes de les societats desenvolupades.

Objectius

Assolir un tipus de cooperació internacional que sigui alhora:

- a) Intercultural, és a dir que prengui en consideració coneixements i pràctiques, no sols de la cultura occidental moderna, sinó també els de les cultures locals dels països i societats del Sud.
- b) Recíproca, és a dir, que no sigui tan sols una cooperació del Nord per solucionar problemes del Sud, sinó també del Sud per a solucionar problemes del Nord.

Mitjans i/o Instruments.

Per tal de contribuir a l'assoliment d'aquest doble objectiu, proposo el desenvolupament d'un nou tipus de projectes de cooperació internacional que denomino com a "Projectes de cooperació recíproca", que presenten les següents característiques:

- a) Els actors d'aquests projectes han de ser fonamentalment, comunitats locals, ja sigui a nivell de poble o de barri, del Nord i del Sud. Les ONGs poden fer la funció de pont i intermediàries, però no haurien de ser les actores principals en aquest tipus de projecte. Llur funció seria més gestió i d'assessorament.
- b) En la determinació de la problemàtica, cada contrapart estableix la seva llista de problemes que voldria solucionar i la comparteix amb l'altra contrapart, que ofereix la llista de les seves competències en referència als problemes plantejats.
- c) En l'elaboració del projecte de cooperació hom té en compte llavors tant els problemes plantejats com els coneixements i competències de cadascú per determinar en quins camps hom pot establir una cooperació recíproca.

d) En l'execució del projecte cada contrapart envia un nombre "X" de persones a l'altra contrapart per contribuir amb els seus coneixements en l'execució del projecte i alhora aprendre.

e) El finançament dels projectes podria ser sostingut en part per els ONGs col.laboradores, per assumir les despeses de materials i infraestructures. En relació a les despeses de personal, seria positiu que fossin assumides monetàriament i/o en espècies, per les comunitats locals participants en el projecte.

Cal tenir en compte que en l'elaboració del projecte de cooperació, no és necessari que les problemàtiques detectades siguin del mateix tipus o camp. Es pot produir el cas que la contrapart del Nord vulgui solucionar un problema d'exclusió social de les persones grans i soles i que la contrapart del Sud vulgui solucionar un problema de manca de radio local que pot contribuir a una millora de les comunicacions entre diferents comunitats. L'important és que cada contrapart pugui donar i rebre alhora, ser cooperant i cooperat de manera simultània.

Documentació tractada:

VACHON, Robert. "D'une coopération intégrationniste a une coopération interculturelle", a VACHON, Robert (de.) Alternatives au Développement. Institut interculturel de Montréal, Montréal 1988.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Llicenciat en Geografia i Història, especialitat Geografia Humana per la Universitat de Barcelona (1981-88), va obtenir una Maîtrise en Géographie per la Université du Québec à Montréal (UQAM) (1992-1996). De 1990 a 1995 va treballar a l'Institut interculturel de Montréal com a coordinador del mòdul de formació i recerca "Cultures et Développement". Des del 1996 treballa a EcoConcern en tant que membre de l'equip Repensar la Societat al Centre per a la Innovació Social.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Per tal de desenvolupar aquest tipus de projecte, caldria identificar les ONGs de cooperació internacional disposades a contribuir-hi a nivell d'assessorament i contactes.

És molt important que siguin projectes més comunitaris que no pas associatius, és a dir, que suposin la implicació de comunitats locals (pobles, barris, carrers) de manera clara i fonamental. Les ONGs que disposin d'un alt grau d'inserció comunitària local, serien les més adequades per dur a terme aquesta tasca d'establir contactes i d'assessorament.

Una noció de ciutadania separada de nacionalitat

Rafa Crespo Ubero

Redacció: Rafa Crespo Ubero

Fòrum temàtic: Interculturalitat

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

La següent proposta vol incidir en la separació entre **estranger i nacional**, que considerem és un dels elements que promou la discriminació, la xenofòbia, el racisme i dificulten les relacions interculturals recíproques. Un dels factors que més influeix en la noció de l'estranger com algú que prové de fora i no té drets és l'actual legislació d'estrangeria, que es fonamenta en la construcció social de l'estranger que ha esdevingut a Europa Occidental des de la Revolució Francesa.

Per això creiem necessari començar a treballar des de l'educació social i des de l'activitat política en un canvi de la categoria d'estranger, que no pensem ha de desaparèixer, sinó simplement que ser estranger no ha de suposar no gaudir dels mateixos drets que un nacional.

En definitiva que la ciutadania –entesa com la condició i dret que ostenten els que pertanyen a una comunitat política erigida en estat, que expressa el vincle existent entre aquest i els seus membres. (Diccionari de l'Enciclopèdia)– no depengui de la nacionalitat.

Diagnòstic

El model polític actual, anomenat nació-estat divideix la població entre nacionals i estrangers. Aquesta classificació suposa una accés diferenciats al exercici dels drets diferent si es pertany a un grup a un altre. De fet la categoria de ciutadans només la gaudeixen els nacionals, i la condició d'estranger cada dia s'associa a les persones originàries de països empobrits (Magrib, Àfrica Subsahariana, Àsia- exceptuant Japó- i Llatinoamèrica).

Un dels pilars del sistema és el dret d'estrangeria que impedeix la participació ciutadana, l'accés a l'estat de benestar en igualtat de condicions que el nacionals i facilita l'explotació econòmica, conformant una situació d'exclusió socio-econòmica, contradient els principis del mateix model, a saber "Llibertat, igualtat i fraternitat". Per tant, és necessari un canvi en l'aparell legislatiu d'estrangeria i al mateix temps canvia la visió que la societat receptora té dels estrangers del Sud. Dificilment es podrà parlar d'una societat cohesionada i integrada si una part cada cop més important s'exclou per raons de llur origen, de llur passaport. Com bé assenyala Oliván (pàg. 14) : "El derecho de extranjería se vuelve así el agujero negro de los principios revolucionarios y con ellos gran parte del sistema que se alumbró con su revolución francesa".

Objectius

- Eliminar un factor d'exclusió social per raó de l'origen nacional, canviar la noció d'estranger.
- Generar una dinàmica comunitària no homogenitzadora. Entenent que igualtat no significa uniformitat.
- Una major participació social de les comunitats culturals que formen nostra societat en tots els àmbits: polític, econòmic, social, religiós, etc.

Mitjans i/o Instruments.

Nova noció i pràctica de la ciutadania.

Tota persona vivint en un país de la UE hauria de gaudir dels mateixos drets i privilegis que els anomenats "nacionals" dels diferents estats que la integren, sense cap tipus de discriminació. Ciutadà seria llavors tot membre integrant d'una societat (independentment de llur origen i "nacionalitat legal"), que pot manifestar llur particularitats, individual i col·lectivament.

Per això cal impulsar canvis en la actual legislació, que estableix uns privilegis per al nacionals. Des de la Constitució fins a les normatives sobre requisits per accedir a les prestacions socials, passant evidentment per la retirada de la llei d'Estrangeria. Considerem que l'actual prioritat de les entitats de solidaritat amb els immigrants estrangers com SOS Racisme, que reclamen igualtat de drets, no es podrà assolir mentre la condició legal d'estranger impliqui una desigualtat ciutadana.

Cal donar suport, amb la participació i difusió del missatge de les diferents plataformes socials que denuncien l'estat de desigualtat dels estrangers no-comunitaris, com pot ser "Papers per tothom", etc. propostes que van des de la derogació de la Llei d'Estrangeria, el dret de vot als immigrants en totes les eleccions-, etc.

Però aquests canvis legislatius no s'aconseguiran sinó es produeix un canvi en la societat, per això la segona via es refereix a promoure un canvi en la imatge social de les persones que venen de fora, les anomenades

estrangeres. Aquest canvi caldria realitzar-ho a través de la pedagogia social que no etiqueti al foraster com algú, que per el sol fet de no ser d'aquí, no té els mateixos drets que els nadius.

Documentació tractada:

- FERNANDO OLIVÁN El extranjero y su sombra. Crítica del nacionalismo desde el derecho de extranjería Ed. San Pablo, Madrid, 1998

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Antropòleg i Historiador. Interessat en les relacions entre les societats europees i les africanes. Membre del Centre d'Estudis Africans de Barcelona (CEA) i del GRAMC (Grups de Recerca i Actuació amb Minories Culturals i Treballadors Estrangers).

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Ciutadania europea i nacionalitat: opcions per a fer efectiva la lliure circulació de persones

Jordi Borja Sebastià

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Els capítols socials del Tractat de Maastricht expressen una definició restringida a la circulació de mercaderies, persones, treball i capital que, d'altra banda, els governs estatals han limitat encara més al no haver concretat les lleis generals, i haver-ne promulgat d'altres que neutralitzen les possibilitats de les primeres. En el cas de les persones, la lliure circulació es bloqueja amb la prohibició de residència en molts països sense els corresponents permisos de treball i residència, exactament el mateix que pels ciutadans i ciutadanes no comunitaris. Les mesures que es presenten pretenen contribuir a fer real un dels principis del Tractat, establint al mateix temps un sistema de regulació de les immigracions interiors i forànies. En concret, són: a) La "multinacionalitat", és la possibilitat de disposar de diverses nacionalitats a la vegada: segons naixement, lloc de residència, de treball, país on resideixi la família o d'origen dels pares. b) La "ciutadania desvinculada de la nacionalitat": tothom que treballa a Europa hauria de tenir la ciutadania europea i els mateixos drets dels nacionals de cada país. D'aquesta manera, a Europa hi hauria tres tipus de persones amb els mateixos drets: els europeus que viuen al seu país, els europeus que viuen a d'altres països de la Unió, i els extra-comunitaris que han adquirit la nacionalitat després d'un o dos anys de residència.

Diagnòstic

La previsió inicial dels capítols socials (és a dir no estrictament econòmics) del Tractat de Maastricht, expressa una definició mínima i restringida a la circulació de mercaderies, persones, treball i capital que, d'altra banda, els governs estatals s'han encarregat de limitar encara més a partir d'evitar el desenvolupament de les lleis generals en d'altres més concretes, i també a partir de promulgar-ne d'altres que neutralitzen les possibilitats de les primeres.

En el cas de les persones, la lliure circulació prevista a Maastricht es veu limitada per la prohibició de residència en molts països sense els corresponents permisos de treball i residència, exactament igual que per als ciutadans i ciutadanes no comunitaris.

Les estats-nació, han estat els centres conformadors i aglutinadors dels drets ciutadans que les societats europees han desenvolupat i gaudit durant els darrers dos segles. La ciutadania, entesa com a conjunt de drets de les persones, ha pres formes diferents en cada estat europeu. El Tractat de Maastricht, que manté com a principi la lliure circulació de persones, no conté cap mesura per equiparar els drets dels diferents països. La desigualtat de drets i la manca de voluntat política per arribar a definir un mínim comú denominador de tots ells, dificulta la implementació d'un tractat que a la pràctica ha resultat no funcionar.

A més, la premissa per a ser ciutadana o ciutadà europeu és la de ser-ne d'algun dels seus estats membres. Això és un principi de discriminació cap a les persones vingudes de tercers països que conserven la seva nacionalitat: els immigrants residents.

Objectius

Les mesures que es presenten pretenen contribuir a fer real un dels principis del Tractat, establint al mateix temps un sistema de regulació de les immigracions interiors i forànies.

En concret es pretén:

a) Facilitar i fer efectiva la lliure circulació, residència i treball de la ciutadania de la UE i de la immigració resident, en el cas de la "ciutadania multinacional", restringint-la a un nombre limitat de països tenint en compte lloc de residència, de treball i d'origen familiar.

b) Forçar, amb alguna d'aquestes mesures, un marc polític i cultural de suport a l'estructura político-econòmica que dissenya Maastricht. En concret una constitució europea, o una carta de drets que iguali els dels ciutadans i les ciutadanes dels països membres pel seu màxim comú denominador (conjunt que inclou els drets més desenvolupats de cada país).

Mitjans i/o instruments.

Dues possibilitats que contemplen el problema de les desigualtats (a les que la ciutadania europea, tal com està plantejada, no respon) són:

a) La "multinacionalitat", és la possibilitat de disposar de diverses nacionalitats a la vegada: segons lloc de naixement, lloc de residència, de treball, país on resideixi la família o d'origen dels pares. Es tractaria, a la pràctica, de la possibilitat de canviar de nacionalitat sense perdre les anteriors, i mantenir els drets

corresponents, tal com està establert actualment entre Espanya i alguns països llatinoamericans.

b) La "ciutadania desvinculada de la nacionalitat": tothom que treballa a Europa hauria de tenir la ciutadania europea i els mateixos drets de les persones nacionals de cada país. A Europa hi haurien tres tipus de persones amb els mateixos drets: els europeus i europees que viuen al seu país, els europeus i europees que viuen a d'altres països de la Unió, i els extra-comunitaris i extra-comunitàries que han adquirit la nacionalitat després d'un o dos anys de residència, i han accedit a un contracte de treball, de lloguer, s'han casat, etc.

D'altra banda, a partir de qualsevol d'aquestes mesures, la UE hauria de tenir competències per establir una política comuna, ambiciosa i solidària, per regular la immigració i el dret d'asil.

Documentació tractada:

Borja, Jordi; Sunyer, Roger; "Vers una ciutadania europea", Papers d'Innovació Social, EcoConcern, Barcelona, gener 1997

Converses d'Innovació Social; presentació del paper "Vers una ciutadania europea", a càrrec dels seus autors: Jordi Borja i Roger Sunyer. EcoConcern, 21.1.1997.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Consell de Cent (Senat de Catalunya)

Lluís Costa Pujol

Redacció: Lluís Costa Pujol
Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Segons Montesquieu, si no hi ha divisió de poders la democràcia es pot considerar inexistent. Per aquest motiu la concentració de poder en mans dels governants es presta a manipulacions de tota mena amb l'objectiu de perseverar en el poder.

Es tracta d'aconseguir una divisió de poder en el Govern de la Nació Catalana que garanteixi el respecte dels Drets i les Llibertats ciutadanes i els principis proclamats a la Constitució.

Totes les entitats civils i cíviques, així com totes les persones honorables, que no estiguin compromeses políticament elegiran un centenar de representants no polítics, un per comarca com a mínim. Aquest Consell de Cent actuaria com un senat i tindria la facultat d'elegir càrrecs d'empreses públiques i institucions que no es volen partidistes.

Diagnòstic

Segons Montesquieu, si no hi ha divisió de poders la democràcia es pot considerar inexistent. Per aquest motiu la concentració de poder en mans dels governants es presta a manipulacions de tota mena amb l'objectiu de perseverar en el poder. D'aquesta manera estem patint una greu corrupció i degeneració política.

Objectius

Es tracta d'aconseguir una divisió de poder en el Govern de la Nació Catalana que garanteixi el respecte dels Drets i les Llibertats ciutadanes i els principis proclamats a la Constitució.

Mitjans i/o Instruments.

Totes les entitats civils i cíviques, així com totes les persones honorables, que no estiguin compromeses políticament elegiran un centenar de representants no polítics, un per comarca com a mínim. Aquest Consell de Cent actuaria com un senat i tindria la facultat d'elegir: els directors dels mitjans d'informació públics, els directors de les caixes d'estalvi, tots els fiscals, els jutges del tribunal superior de justícia de Catalunya....

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Constitució Catalana

Oriol Espona Andreu

Convergència Republicana dels Països Catalans

Redacció: Oriol Espona Andreu

Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

La pervivència de la identitat catalana es troba en perill d'extinció pel fet que els catalans no ens em sabut fer valdre com a Estat-Nació que hauria de garantir-nos la nostra pròpia existència a tots els nivells possibles. La pervivència en tant que poble s'està diluint.

Es tracta doncs d'assolir un Estat-Nació propi que asseguri la pervivència de la identitat i poble català, mitjançant una Constitució Catalana.

Diagnòstic

A Convergència Republicana dels Països Catalans creiem que la identitat catalana està en perill d'extinció per causa, primer dels mateixos catalans que fins al moment present no hem sabut fer-nos valer des d'un punt de vista polític com a Estat-Nació per garantir-nos la nostra pròpia existència a tots els nivells possibles. Les conseqüències de no tenir Estat propi fa que mica en mica els altres estats del món no ens tinguin en consideració des d'un punt de vista d'Estat-Nació. No cal dir la insensibilitat i el menyspreu històric que fa l'Estat Espanyol a l'hora de considerar-nos com a Nació i no diguem com a Estat.

També des de CRPC creiem que els polítics catalans actuals autodenominats nacionalistes mostren una meselleria i feblesa absoluta al convertir-nos políticament en una regió d'Espanya amb la categoria d'autonomia regional, argumentant i creient que és la única opció possible, de moment.

Les conseqüències d'aquest fet, des del nostre punt de vista, fa que ens anem diluint com a poble (no és el moment en aquest escrit d'anomenar la quantitat innumerable de fets que demostrem el que escric).

Objectius

Des de CRPC creiem que per assegurar la pervivència i desenvolupament de la nació catalana amb una identitat pròpia, la única manera de fer-nos valer com a nació és la de presentar a la societat catalana i a la resta de societats del món una Constitució Catalana que defineixi l'Estat i l'organització social i política a tots nivells dels habitants del que anomenem república Democràtica federal Catalana. Aquest és l'únic objectiu de la nostra acció política, aconseguir d'una manera pacífica i democràtica l'exercici de la República Democràtica Federal Catalana.

Mitjans i/o instruments.

L'instrument bàsic i principal és com he dit, la Constitució Catalana que hem redactat des de CRPC i la nostra il·lusió i acció política és la d'implicar a totes aquelles persones amb vocació política nacional per treballar per anar millorant la Constitució Catalana i poder arribar finalment a la organització de les primeres eleccions democràtiques per assolir la República Democràtica Federal Catalana.

Un altre instrument imprescindible és que tinguem el recolzament total de totes les organitzacions polítiques democràtiques internacionals; és per aquest motiu que des de CRPC volem organitzar el primer congrés mundial de nacions sense estat aquí a Catalunya.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

CRPC és una agrupació política catalana amb plena legitimitat natural per exercir la Constitució Catalana que ofereix, sempre i quan es reconegui per majoria a aquesta i d'altres forces polítiques mitjançant eleccions democràtiques i, a partir d'aquesta voluntat, poder exercir en totes les seves conseqüències el sistema d'Estat Federal Democràtic Republicà que especifica la Constitució Catalana, ja que la Constitució elaborada vetlla pels drets dels catalans així com pels drets dels altres pobles, identitats i nacions d'arreu del món.

Comentaris i Observacions:

Cal participar en aquest FÒRUM CATALÀ PER REPENSAR LA SOCIETAT per a poder expressar més extensament el que he escrit en aquestes línies i engrescar a les persones amb vocació política nacional per assolir l'objectiu que a Convergència Republicana dels Països Catalans ens ocupa, que és com he dit, la República Democràtica Federal Catalana.

Democràcia participativa i reforma del sistema electoral

EcoConcern, associació per a la innovació social

Redacció: Agustí Nicolau Coll
Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

La desconfiança de la ciutadania vers el sistema polític (espanyol en aquest cas), va creixent a causa dels nombrosos i gravíssims casos de corrupció.

Les actuals regles de joc no afavoreixen gens la transparència ni la responsabilitat en els afers públics.

Cal activar la democràcia participativa des de la societat civil per tal de redissenyar el sistema electoral, el reglament dels parlaments, el finançament dels partits... en base a un procés obert i participatiu més enllà dels partits polítics.

Diagnòstic

Els sistemes electorals de les democràcies liberals representatives pateixen greus deficiències pel que fa a llur representativitat real: discriminació dels petits partits; llistes tancades que limiten la lliure elecció; el 40% dels electors no estan representats; hom elegix governants i no representants; els partits polítics tenen l'exclusiva de la representativitat, per sobre de les persones; no es poden exigir responsabilitats per l'incompliment de les promeses electorals; manca de democràcia interna dels partits; la classe política fa de la política la seva professió; esfumació del principi democràtic de la separació de poders; els vots en blanc no estan representats en les assemblees legislatives.

Objectius

- 1 - Augmentar la representativitat democràtica
- 2 - Assolir una representació democràtica territorialment més equilibrada
- 3 - Lluitar contra la corrupció política i per la transparència democràtica de les institucions públiques.
- 4 - Apropar les institucions democràtiques als ciutadans

Mitjans i/o instruments.

Cada un dels quatre mitjans correspon a un dels objectius:

- 1- Garantir la representació de tothom; força de vot del diputat segons el nombre d'electors que l'han votat; assegurar la representativitat dels vots en blanc; possibilitat de rescindir el "contracte electoral"; votacions telemàtiques.
2. Reducció del tamany de les circumscripcions electorals; augment del poder municipal.
3. Cambra de control polític formada per no polítics; augment de la llista d'incompatibilitats; no professionalització de la política; accés públic a les declaracions de renda dels diputats i diputades; càrrecs públics limitats i rotatius; supressió del finançament als partits polítics; repartiment dels "programes" dels partits polítics per la Junta Electoral i suprimir així la propaganda electoral.
4. Participació de les forces socials en les Assemblees legislatives; democratització dels partits; elecció democràtica del Síndic de Greuges.

Documentació tractada:

Oficina d'Innovació Democràtica, Informatiu, OIDA, 1994.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Desdoblamiento del presupuesto estatal e implantación del impuesto a destino fijo: una respuesta al ajuste económico permanente

Francisco Gutiérrez Guillermo Robledo

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

a) Frente al problema del desempleo en Europa y la desigualdad social en los Estados Unidos, el pensamiento económico dominante elige un chivo expiatorio: la culpa es del mercado laboral y sus rigideces. Un diagnóstico diferente surge de la práctica social del sur. Se ha roto en occidente el pacto social con los trabajadores.

b) Podemos construir una sociedad integrada, sin brutal desempleo forzoso, sin salarios míseros junto a beneficios altísimos, sin marginalidad social, sin una globalización con opulentos de alta tecnología, pobres exportadores de mano de obra barata y marginados del sistema.

c) El equilibrio social requiere instituciones que expresen la voluntad política de mantener integrada la sociedad. Existen dos lógicas, (la del mercado y la de la sociedad integrada), que deben tener instituciones diferenciadas y complementarias. Son necesarios dos presupuestos de Estado, respondiendo respectivamente a cada una de las dos lógicas, y un nuevo principio de tributación.

d) La integración social también requiere el funcionamiento de instituciones como las convenciones colectivas de trabajo. En ellas es posible un acuerdo social con planes de mediano plazo. Es necesario también una coordinación internacional que reduzcan sustancialmente o condonen la deuda externa a las naciones más pobres.

Diagnòstic

1. En Occidente se ha producido la ruptura del pacto social con los trabajadores vigente desde la posguerra. Mientras en los países del Sur hace 20 años que se sufre la receta neoliberal del ajuste económico permanente, en los últimos años la receta golpea a las sociedades desarrolladas, frente al problema del desempleo en Europa y la desigualdad social en los Estados Unidos. Los teóricos del pensamiento económico dominante no tienen un diagnóstico consensuado, pero canalizan su impotencia eligiendo como chivo expiatorio al más débil: el mercado laboral y sus rigideces tendrían la culpa.

2. Es posible un diagnóstico diferente a partir de la práctica social del sur. Es falso que las pequeñas y medianas empresas, principales generadoras de empleo, estén desapareciendo por el peso de las cargas sociales. Lo que ocurre es que no pueden acceder a los mecanismos financieros de emisión de deuda en las mismas condiciones en que lo hacen los grupos económicos poderosos.

3. Si los Estados Unidos tienen una tasa menor de desempleo que Europa, la causa no es la flexibilización laboral, sino la generación de puestos de trabajo merced a las exportaciones financiadas con emisión de divisas, contando con la posibilidad de devaluar su moneda sin generar inflación interna, ya que la distribuye en el resto del mundo..

Objectius

Contribuir a la construcción de una sociedad integrada, sin desempleo forzoso a unas tasas desconocidas desde la posguerra, sin salarios míseros junto a tasas de beneficio altísimas, sin marginalidad social, sin una globalización organizada en opulentos que gozan la alta tecnología, pobres exportadores de mano de obra barata y marginados del sistema librados a una subsistencia regresiva. En fin, llegar a una sociedad contraria a la sociedad dual que va construyendo el dogma ideológico neoliberal.

Mitjans i/o Instruments.

El equilibrio social requiere instituciones destinadas a ese fin. Esas instituciones expresan la voluntad política de mantener integrada la sociedad, lo que es posible a costos financieros irrisorios. Concretamente se proponen dos medidas instrumentales para hacer frente al ajuste económico permanente i superar la sociedad dual a la que nos lleva el neoliberalismo:

1. Desdoblamiento del presupuesto estatal

Existen dos lógicas que deben tener instituciones diferenciadas y complementarias: la lógica del mercado y la lógica de la sociedad integrada. Hay que abandonar el criterio de un solo presupuesto público que responde a la lógica del mercado. Es necesaria la existencia de dos presupuestos de Estado, respondiendo respectivamente a cada una de las dos lógicas, y un nuevo principio de tributación.

2. Impuesto con destino fijo

El nuevo principio del impuesto con destino fijo, conocido y elegido por el ciudadano, sería la base de un Nuevo Contrato Fiscal. No es un impuesto a las ganancias o al consumo, sino una contribución basada en la necesidad de recrear mecanismos de integración, con la transparencia de ver el destino conocido y elegido del gravamen. La

lógica de la sociedad integrada requiere transferencia de ingresos a los sectores más pobres, lo que debe ser financiado mediante el impuesto con destino fijo votado por la ciudadanía persuadida de la necesidad de la integración social.

Paralelamente a estos dos instrumentos deben contemplarse otras medidas complementarias:

1. La integración social también requiere el funcionamiento de instituciones existentes pero desnaturalizadas, como las convenciones colectivas de trabajo. En ellas es posible un acuerdo social con planes de mediano plazo vinculados al salario, la productividad y la generación de empleos. Desde la experiencia social Argentina se ve que la herramienta idónea para lograr el equilibrio social sin inflación salarial son las convenciones colectivas de trabajo, con acuerdos marco de cuatro años y programas de empleo que reduzcan la desocupación involuntaria a no más de un 5 %.

2. Por último es necesario el funcionamiento de instituciones de coordinación internacional que reduzcan sustancialmente, sin descartar la condonación total, de la deuda externa que agobia a las naciones más pobres.

Documentació tractada:

F. GUTIERREZ y G. ROBLEDO, La Máscara de la Impotencia -el ajuste permanente, Archivos del Presente Nro. 5, Buenos Aires, invierno austral '96

Bibliografía citada:

DALY y COBB, Para El Bien Común. Reorientando la economía hacia la comunidad, el ambiente y un futuro sostenible

KAPSTEIN, Los Trabajadores Y La Economía Mundial

KRUGMAN, Lo Importante Es No Hacer Daño

MINC, La France de l'an 2.000

SS JUAN PABLO II, Mientras Se Acerca El Tercer Milenio

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Secretario de Relaciones Internacionales de la C.G.T. de la República Argentina y Sec. Gral. de la Seccional Quilmes (Prov. de Buenos Aires) de la Unión Obrera Metalúrgica. Dedicó su vida a la militancia sindical y política desde hace más de 25 años bajo las severas condiciones de resistencia a las dictaduras. Una vez recuperada la democracia, alcanzó la secretaría general de su sindicato en elecciones democráticas y su gestión al frente del mismo le han merecido el reconocimiento que lo ha llevado a su función actual en la C.G.T.

GUILLERMO ROBLEDO es asesor de la S.R.I. de la C.G.T. de la República Argentina. Ha sido militante estudiantil secundario y juvenil de la tendencia revolucionaria del peronismo y posteriormente ha sido funcionario de una empresa mediana familiar dedicada al ramo de la energía, enfrentando la concentración oligopólica del sector. Sus inclinaciones políticas y su experiencia profesional lo llevaron a interiorizarse en la economía ecológica.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Eficàcia i agilitat en la gestió de l'administració pública

Pau Avenir

Redacció: Martí Olivella Solé
Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Una de les raons per les quals les polítiques neoliberals justifiquen la privatització mercantilització del serveis fins ara considerats públics és la manca d'eficàcia i d'agilitat en la prestació dels serveis oferts des de les administracions públiques.

El sistema burocràtic, nascut en un altre moment històric per motius polítics i tècnics comprensibles, ha portat a engreixar el nombre de funcionaris i ha fet molt complexes les tramitacions de qualsevol despesa de les administracions en greu detriment de l'eficàcia i l'agilitat de l'administració ni, per tant, en un mal servei als ciutadans a qui ha de servir.

Aprofitar les possibilitats dels nous sistemes d'informació com el dinar electrònic o internet per fer transparent i responsable la gestió pública.

Internet malgrat encara no és massiu és menys restrictiu i més interactiu que els diaris oficials i que l'assistència als plens: comença a ser per a una immensa minoria (fins ara aquests temes estaven a l'abast d'una petitíssima minoria).

Avui és possible la publicació, seguiment i gestió dels pressuposts, de la comptabilitat, de les ofertes de places públiques, de les responsabilitats dels funcionaris públics, de les ofertes de contractacions d'obres i serveis públics, així com de les concessions i contractes aprovats. També és possible que els ciutadans opinin, discuteixin sobre totes aquestes informacions i decisions.

Cal introduir sistemes d'avaluació més pràctics que les opocions per seleccionar el personal així com sistemes d'acabament de contracte degut a irresponsabilitat manifesta, deixadesa.

Caldrà, per reforçar aquest conjunt de mesures, aplicar el règim de transparència (vegis proposta corresponent del Model Societat Transparent) a totes les administracions, empreses i fundacions públiques o semipúbliques, als responsables polítics elegits i als funcionaris (em alguns casos també a les famílies corresponents). No hi ha cap motiu per no fer totalment transparent l'àmbit públic.

Diagnòstic

Una de les raons per les quals les polítiques neoliberals justifiquen la privatització mercantilització del serveis fins ara considerats públics és la manca d'eficàcia i d'agilitat en la prestació dels serveis oferts des de les administracions públiques.

La burocràcia ha nascut i s'ha estès degut a la necessitat d'assegurar que les persones que treballen a les administracions públiques no estiguin a mercè del canvi de torn del partit governant i de garantir que el dinar públic (del poble) no sigui mal emprat ni pels funcionaris ni pels polítics per a benefici personal o per a benefici electoral.

A aquestes dues raons s'hi ha afegit la política d'ocupació: reduir l'atur incrementant el nombre defuncionaris és més rendible pel partit al govern, que pagar subsidis. Un funcionari amb feina assegurada és més agraït electoralment que un aturat amb subsidi o, pitjor, sense.

Tot plegat ha portat a engreixar el nombre de funcionaris i ha fet molt complexes les tramitacions de qualsevol despesa de les administracions en greu detriment de l'eficàcia i l'agilitat de l'administració ni, per tant, en un mal servei als ciutadans a qui ha de servir.

Objectius

Cercar un sistema d'accés, manteniment i baixa de la funció pública que afavoreixi la qualitat i responsabilitat dels funcionaris i del servei.

Cercar un sistema que permeti controlar el bon ús dela despesa pública sense entrebancs burocràtics que entorpeixen l'eficàcia i que encariexen els costos innecessàriament.

Aprofitar les possibilitats dels nous sistemes d'informació com el dinar electrònic o internet per fer transparent la

gestió pública.

Internet malgrat encara no és massiu és menys restrictiu i més interactiu que els diaris oficials i que l'assistència als plens: comença a ser per a una immensa minoria (fins ara aquests temes estaven a l'abast d'una petítíssima minoria).

Mitjans i/o Instruments.

1. Publicació i seguiment dels pressuposts i de la comptabilitat de les administracions
2. Publicació de les ofertes de places públiques i dels criteris de formació i experiència demandats per cobrir-les. Possibilitat ciutadana d'opinar i discutir sobre la seva necessitat i sobre els criteris de selecció demanats.
3. Publicació de les responsabilitats dels funcionaris públics i possibilitat d'adreçar-s'hi els ciutadans, així com de fer comentaris i avaluació sobre la seva gestió.
4. Publicació de les ofertes de contractacions d'obres i serveis públics, així com de les concessions i contractes aprovats.
5. Introduir sistemes d'avaluació més pràctics que les oposicions per seleccionar el personal: períodes de prova llargs, passanties al costat de professionals reconeguts que assegurin sota la seva responsabilitat i prestigi la qualitat del passant.
6. Introduir sistemes d'acabament de contracte degut a irresponsabilitat manifesta, deixadesa a partir de queixes argumentades dels superiors, companys i ciutadans usuaris dels serveis. Les queixes dels polítics no han de tenir capacitat decisòria per evitar arbitratjats.
7. Aplicar el règim de transparència (vegis proposta corresponent del Model Societat Transparent) a totes les administracions, empreses i fundacions públiques o semipúbliques, als responsables polítics elegits i als funcionaris (em alguns casos també a les famílies corresponents). No hi ha cap motiu per no fer totalment transparent l'àmbit públic. Amb el "règim de transparència, on tot moviment de diner públic només es pot realitzar per factura-xec personalitzada deixa de circular qualsevol tipus de diner efectiu anònim- es facilita comptabilitat pública i la responsabilització de tots els polítics i funcionaris: automàticament qualsevol operació queda enregistrada amb qui compra, qui ven, el preu, la descripció del bé o servei i llurs característiques. El control de la despesa no cal que sigui a priori, sinó a posteriori de ser realitzada, en quedar constància de qui l'ha fet es pot demanar judicialment responsabilitats del seu mal ús. De fet, amb un sistema d'aquest tipus, el control pressupostari pot ser també automàtic: ja que es pot impedir fer cap despesa que superi la disponibilitat pressupostària de la partida corresponent.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

"Pau Avenir" és el pseudònim d'unes quantes persones que al llarg dels darrers 15 anys han anat reflexionant sobre els sistemes socials i que ara, troben en el Fòrum Català, un marc per fer conèixer les seves propostes

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

El nou estat de l'autogovern de Catalunya: el federalisme asimètric

Jordi Sánchez

Redacció: Agustí Nicolau Coll
Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Resum:

Els Estats Nació estan abocats a la construcció d'espais supra-estats.

La sobirania sobre la qual s'han creat els estats moderns està en reconsideració.

El nou escenari de sobirania compartida afavoreix que Catalunya obtingui noves quotes de poder polític en el marc de l'estat espanyol.

El model de la Constitució de 1978 ha esdevingut obsolet.

En aquest context és necessari definir un projecte nacional català que permeti:

- a. Plantejar un nou estat d'autogovern per a Catalunya.*
- b. Exercir un poder diferencial, respecte a les altres comunitats autònomes.*

Per aconseguir aquest objectiu es requereix:

- a. Respecte a la diversitat i als drets col·lectius.*
- b. Poder polític en aquelles àrees on es concreti la identitat nacional i la cohesió social.*
- c. No renunciar a exercir un poder polític diferencial, al marge de les necessitats d'altres Comunitats Autònomes.*

Diagnòstic

Les possibilitats polítiques de la nació catalana estan estretament lligades a l'evolució internacional general i europea en particular.

Els poders estatals estan mancats dels recursos necessaris per administrar la globalització i la interdependència.

Els Estats Nació estan abocats a la construcció d'espais supra-estats des dels quals disposar de major poder de direcció i d'incidència sobre la realitat.

Els principis de sobirania sobre els quals s'han creat els estats moderns estan en reconsideració. L'Estat Nació és massa petit com per resoldre alguns problemes i massa gran per resoldre'n d'altres.

Un món més interdepenent i globalitzat deixa menys marge de maniobra als actuals estats i, encara més, a aquelles nacions que pretenguin convertir-se en un nou Estat Nació.

En el nou escenari, la sobirania és compartida. Aquest escenari afavoreix que Catalunya obtingui noves quotes de poder polític en el marc de l'estat espanyol.

Es pot interpretar erròniament la globalització com a superadora dels processos nacionalitzadors. Paradoxalment, en canvi, la globalització pot tendir a reforçar les dinàmiques d'identitat nacionalitzadores. El futur no ha de veure's només en clau d'universalització, sinó que també en clau de diversitat, d'identitat.

La necessària harmonia a què ha d'aspirar el món global posa sobre la taula el problema dels drets col·lectius.

La dialèctica entre la globalització i els drets col·lectius ha convertit en obsolet el model de la Constitució de 1978.

Objectius

Definir un projecte nacional català que permeti:

Planejar un nou estat d'autogovern per a Catalunya recuperant funcions que l'estat autonòmic no ha permès de desenvolupar.

Exercir el poder diferencial, respecte a d'altres comunitats autònomes, al qual Catalunya no pot renunciar.

Mitjans i/o instruments.

Hay tres funciones fundamentales del medio ambiente:

- a. Proporcionar recursos
- b. Asimilar o almacenar residuos
- c. Proveer servicios

El crecimiento de la actividad económica al compás del crecimiento industrial implica degradación del medio ambiente:

- a. Agota los recursos naturales
- b. Produce residuos y contaminación
- c. Genera daños a los servicios medioambientales

La grieta en la distribución del ingreso y la desigualdad consiguiente se convierte en una de las fuerzas generador

Documentació tractada:

JORDI SÁNCHEZ, Un nou enfocament de la sobirania política, Papers d'innovació social, 58, maig 98, Ecoconcern, Barcelona.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

JORDI SANCHEZ es politòleg, professor de ciència política (Universitat Autònoma de Barcelona) i adjunt a la direcció de la Fundació Jaume Bofill

Dades de l'entitat**Comentaris i Observacions:**

Medidas para profundizar la participación democrática desde el ámbito local

Angel Merino Benito

Redacció: Mario Eduardo Firmenich

Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

La participación ciudadana es un indicador de la calidad de vida democrática y un instrumento esencial de la democracia y del estado democrático.

El marco local es un lugar adecuado para crear e innovar mecanismos políticos de participación. Hay un sentimiento generalizado de que no funcionan bien los mecanismos de representación política.

El objetivo de la propuesta es profundizar la democracia que tenemos, hacer de los ciudadanos "sujetos sociales con capacidad para transformar el medio en que viven y con capacidad de control sobre los órganos políticos y administrativos". Es necesario construir un pacto ciudadano que posibilite la cohesión plural del paisaje humano de nuestras ciudades.

La forma propuesta para alcanzar esos objetivos pasa por la construcción de una Administración local que dinamice la vida de las ciudades y que anime los procesos democráticos. Para ello, es posible:

- * La aprobación de los gastos anuales de la ciudad con el sistema de los "Presupuestos Participativos".
- * Recurrir a los Planes Estratégicos para el futuro de las ciudades y Planes Integrales frente a problemas urgentes del territorio, elaborados con metodologías participativas sustentadas en un pacto para la calidad de vida, negociado entre el sector institucional/administrativo, el sector empresarial y las asociaciones de los ciudadanos
- * Usar las Ecoauditorías con participación
- * La insistencia en prácticas conocidas pero poco extendidas de innovación democrática
- * Prestar atención a la Teledemocracia o Telecracia, como métodos de participación directa derivados de las nuevas tecnologías.

Diagnòstic

La participación ciudadana es un instrumento esencial de la democracia y del estado democrático. El marco local es un lugar adecuado para delimitar este concepto, impulsar su desarrollo y crear e innovar mecanismos políticos de participación sujetos a la realidad.

La tecnocracia y la despolitización constituyen fenómenos complementarios e interrelacionados que actúan perversamente para desvirtuar los procesos participativos.

Se comprueba a menudo el temor a combinar el desarrollo del sistema representativo con una democracia de participación directa. Se ha privatizado el hecho local; estas prácticas generan mayores niveles de exclusión y provocan serias dificultades para avanzar hacia modelos de sostenibilidad.

La participación es uno de los indicadores de la calidad vida democrática de una sociedad.

Nadie niega que el sistema de representación es actualmente cuestionado por muchos. La constitución consagra a los partidos políticos como sujetos fundamentales de participación, pero también establece como derecho fundamental la participación directa de los ciudadanos.

Hay un sentimiento generalizado de que no funcionan como deberían funcionar los mecanismos de relación entre sociedad y ámbito de representación política.

Dada la poca extensión de algunas prácticas de participación ciudadanas ya existentes en el proceso de toma de decisiones, cabe considerarlas como elementos claros de innovación democrática.

Objectius

1. Profundizar la democracia que tenemos a partir de la responsabilidad ciudadana y del retorno a una concepción de la Administración como instrumento de los ciudadanos para planificar la vida colectiva.
2. El objetivo que ha de estar presente en las prácticas participativas es el de hacer de los ciudadanos "sujetos sociales con capacidad para transformar el medio en que viven y con capacidad de control sobre los órganos políticos y administrativos".
3. Construir un pacto ciudadano que posibilite la cohesión plural del paisaje humano de nuestras ciudades.

Mitjans i/o instruments.

1. La construcción de una Administración local que dinamice la vida de las ciudades y que anime los procesos democráticos que la propia sociedad genera.

2. Frente a la concepción de lo público como área privada de los partidos, se ha de crear mecanismos nuevos que conjuguen la legitimidad democrática de la representación con la soberanía popular. Aspectos que dinamizan el ejercicio democrático y hacen pedagógica con la participación popular.

- a) Elecciones primarias
- b) Listas abiertas
- c) Elección directa de los alcaldes
- d) Limitación de la duración de los mandatos

3. Impulso a procesos participativos innovadores en el territorio que se conviertan en polos de referencia.

4. Aprobación de los gastos anuales de la ciudad con Presupuestos Participativos, como ya se ha experimentado en varios países.

5. Planes Estratégicos para definir el futuro global de las ciudades, elaborados con metodologías participativas sustentadas en el concepto de que la gobernabilidad de las ciudades depende de un pacto para la calidad de vida negociado entre el sector institucional/administrativo, el sector empresarial y las asociaciones de los ciudadanos.

6. Ecoauditorías que planteen desde el inicio la participación.

7. Planes Integrales, de menor envergadura que los planes estratégicos, en función de soluciones a problemas urgentes del territorio.

8. Insistencia en prácticas poco extendidas de innovación democrática:

- a) Encuestas deliberativas
- b) Grupos de mediación
- c) Asambleas "minipopulus"
- d) Conferencias de consenso
- e) Jurados ciudadanos
- f) Células de planificación
- g) Núcleos de Intervención Participativa (en cuya divulgación en Cataluña ha tenido un papel importante el Patronat Flor de Maig).
- h) Referendum
- i) Iniciativa ciudadana

9. Teledemocracia o Telecracia, como llaman algunos sociólogos a los métodos de participación directa derivados de las nuevas tecnologías.

Documentació tractada:

NOUS HORIZONS. Escola d'hivern PARTICIPACIÓ CIUTADANA I REGENERACIÓ DEMOCRÀTICA, Barcelona 6 i 7 de març de 1998, Material de referència corresponent a la intervenció de Angel Merino: Democràcia i Participació: Una Visió Des De l'Àmbit Local

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Angel Merino Benito es gerent del Departament d'Associacionisme Municipal i Participació Ciutadana del Patronat Flor de Maig de la Diputació de Barcelona.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Mesures de control del poder financer per assegurar el progrés de l'home.

Ignacio Ramonet

Redacció: Josep Oriol Garriga Gusi

Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

La mundialització financera ha creat un Estat propi, sense societat, supranacional, amb les seves institucions (FMI, Banc Mundial, l'OCDE, l'OMS i el Fòrum Davos entre altres), amb molt més poder que els Estats. Aquesta mundialització, el motor de la qual és la optimització a escala planetària del capital financer, està portant els pobles a un estat d'inseguretat generalitzada, que disminueix el pes de les nacions com a llocs adients per l'exercici de la democràcia que garanteix el bé comú. Però sembla que a partir de 1996, planeja una inquietud sobre les élites mundials ja que s'està acabant un període d'eufòria: a Europa hi viuen avui 20 milions d'aturats i 38 milioins de pobres. Hi ha por de que augmentin els conflictes socials arreu del planeta. Per lluitar contra aquest domini de l'economia sobre la política, en benefici dels ciutadans, l'autor fa unes propostes partint de la base del rebuig de la ideologia dominant que ha confiat el govern del món al mercat. En concret proposa mesures destinades a controlar el poder financer: combatre els paradisos fiscals, gravar els beneficis financers (al mateix nivell que ja es fa amb les rendes del treball) i instauració de la Tobin Tax.

Diagnòstic

La mundialització de l'economia porta a la constitució de grans empreses multinacionals globals que no tenen en compte ni fronteres ni reglamentacions. Reivindiquen el seu caràcter supranacional que els permet actuar amb gran llibertat, ja que no existeixen unes institucions supranacionals que puguin regular eficaçment llur comportament. Les institucions mundials existents (BMI, FMI, OCDE...) no només no serveixen per controlar els fluxos financers, sinó que fins i tot afavoreixen la seva desregulació i manca de control polític. El moviment perpetu de les monedes i taxes d'interès, apareix com un gran factor d'instabilitat, al estar desconectat del poder polític. El resultat d'aquest economicisme serà l'home mundial, buit de cultura, de sentits i de consciència dels altres.

Objectius

Cal aconseguir un Estat que protegeixi una economia amb mercat, amb més cura de la solidaritat social, tot corregint els riscos i perills de la globalització, desarmant el poder financer, per evitar que el món es transformi definitivament en una jungla on els depredadors facin la llei.

Mitjans i/o Instruments.

Per tal de desarmar el poder financer, es plantegen tres instruments:

1. Combatre els paradisos fiscals tolerats per la comunitat internacional, on s'estimula el robatori fiscal, la corrupció, el crim organitzat i les màfies (ex. Gibraltar).
2. Imposar els mateixos impostos als beneficis financers que a les rendes del treball.
3. Aplicar la "Tobin tax": Gravar amb una taxa del 0,1% els moviments especulatius dels mercats de divises, on es mouen a diari 1,5 bilions US\$ (50 vegades més que les operacions pel comerç de bens i serveis). Amb aquesta mesura s'aconseguirien 160 000 milions de US\$ a l'any.

La UNICEF calcula que amb 600 000 milions de US \$ es podria erradicar la pobresa del planeta.

Documentació tractada:

Entrevista de Manuel Estapé Tous a Ignacio Ramonet, a La Vanguardia, del 24 gener 1998.
Fundació Caixa de Sabadell: "Economia 98, perspectives" a on hi figura el text de la conferència que hi va pronunciar amb el títol de "Creixement econòmic i benestar humà".

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

L'autor és gallec d'origen, fill d'emigrants de la Guerra Civil Espanyola. Nascut el 1948, actualment és director del mensual "Le Monde Diplomatique" de París.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

L'actual mundialització de l'economia fa que aquestes mesures s'haurien d'aplicar a través d'una autoritat mundial, que podria ser les Nacions Unides, que haurien de ser reformades per a que tinguessin l'autoritat suficient per a fer-les complir.

Mesures per a l'aprofundiment democràtic

Grup d'Aprofundiment Democràtic (Mesa Cívica pels Drets Socials)

Redacció: German Pelayo Puntas

Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

A l'Estat espanyol, l'aprofundiment en la cultura democràtica s'ha anat reduint i fins i tot és inexistent, en comparació amb l'avenç que va significar el procés de la Transició. Avui dia predominen la professionalització i jerarquització de les institucions i organitzacions públiques, polítiques, sindicals; el desànim i apatia provocat per la manca d'expectatives col·lectives; la subtil ideologia dels interessos individualistes i consumistes; el desencís per la corrupció i la ineficàcia pública... Davant d'això el valor de la democràcia com a tal és cada cop més, purament simbòlic i menys real, donat que la manca d'interès ciutadà deixa un ampli marge de maniobra als poders fàctics i grups d'interès.

"El Grup d'Aprofundiment Democràtic pretén ajudar a una reflexió actualitzada respecte dels continguts de la democràcia, la situació en què es troba actualment, els seus avenços, mancances i retrocessos, per tal de contribuir al seu desenvolupament i aprofundiment."

Temes i propostes que aquest grup planteja són: l'augment de la democràcia directa, el control ciutadà sobre les institucions i els polítics, i la reducció del control invers, introducció de mecanismes democràtics a partits, sindicats, la difusió ciutadana de la informació per a les decisions públiques, potenciar mecanismes permanents de participació ciutadana, l'educació per a una cultura democràtica, etc.

Diagnòstic

-L'aprofundiment democràtic, a més de ser una tasca permanentment inacabada, ha anat restringint més el seu contingut, des de la recuperació dels drets polítics bàsics amb la transició, fent més limitada la seva pràctica i, en bastants casos, fins i tot pervertint-se radicalment el seu sentit. El cansament per les lluites durant el franquisme; la manca d'estímul i la desmobilització de la societat civil durant la transició; la progressiva professionalització de les organitzacions polítiques i sindicals i el seu funcionament jerarquitzat i rígid, han portat, en moltes ocasions, a buidar de sentit o manipular les formes polítiques institucionals.

-A més, la incertesa i el temor davant una societat ràpidament canviant, que condueix a tancar-se en si mateix, enfortida per les tendències de pensament social actual individualista, són elements que han reforçat aquestes tendències, provocant el desànim, l'apatia i el desinterès de la població vers els assumptes col·lectius."

-D'altra banda, la intervenció popular en les institucions de poder es limita al sistema electoral, suposa un règim de democràcia limitada als mitjans de defensa i protecció dels individus davant del poder, però mai d'intervenció en ell. L'organització socio-econòmica actual dificulta la consecució de la democràcia, objectivament amenaçada pels grans poders (econòmics, polítics, de la informació, militars, religiosos, jurídics) que substitueixen aquest buit de control social del poder, i prenen les decisions que no alteren el seu domini i que permeten l'assoliment dels seus interessos.

Objectius

-El Grup d'Aprofundiment Democràtic pretén ajudar a una reflexió actualitzada respecte dels continguts de la democràcia, la situació en què aquesta es troba actualment, els seus avenços, mancances i retrocessos, i, a partir d'aquesta reflexió i de les seves propostes i accions, contribuir al desenvolupament i aprofundiment de la democràcia en el nostre país."

-Lluitar contra l'actitud de passivitat social, que no fa sinó alimentar encara més la impunitat dels qui decideixen "per nosaltres però sense nosaltres", és a dir, reforçar la sensibilitat democràtica i l'interès ciutadà pels assumptes públics, és a dir, polítics."

-En termes generals, s'entén per democràcia aquell sistema polític en el que: a) l'esfera de la cosa pública és veritable i efectivament social i col·lectiva, mitjançant la participació constant i activa de tota la ciutadania; b) es reconeix que els principis democràtics no poden ser sotmesos a limitacions o estar condicionats a elements que impedeixen el seu exercici real; c) hi ha una igualtat real entre tots els ciutadans, i per a que això passi cal que tothom tingui cobertes les seves necessitats materials bàsiques, assegurant per a tothom uns ingressos i uns serveis públics per viure dignament; d) l'educació és una qüestió bàsica; e) es fomenta la tolerància i l'esperit crític, que busca permanentment la raó de les coses; f) hi ha una lliure circulació de la informació i les opinions; g) hi ha una descentralització màxima del poder polític; h) hi ha una transparència en les decisions públiques; i) es rebutja el control estatal sobre els ciutadans.

Mitjans i/o Instruments.

1. La necessitat de tendir vers un sistema polític que: a) combini elements de democràcia directa (referèndum, iniciativa legislativa popular practicable i àgil) amb democràcia representativa, que permeti la possibilitat de tots i totes de ser elegits, el protagonisme dels independents, la representació de vots no qualificats (abstenció i vots en blanc); b) millori la representativitat a tots els nivells (parlament central, autonòmics, ajuntaments), i no només en les institucions estrictament polítiques, sinó a totes les instàncies cíviques (com l'estructura dels partits polítics, sindicats, etc.); c) la difusió d'informació comprensible per a que tota la ciutadania pugui avaluar les

alternatives de decisió a diversos nivells: problema, opcions, població beneficiada i afectada, compensació; el control de les promeses electorals, etc; d) revisar les condicions de treball i remuneració dels elegits; e) revisar la forma i finançament de partits i campanyes electorals, les despeses de les instàncies públiques i parapúbliques (sindicats, grans ONG); mecanismes per una major transparència de despeses i ingressos públics; f) reducció de l'ús de decrets llei i augment dels referèndums; g) reforma de la constitució de 1978, en funció de mancances com la insuficiència de la separació de poders, repensar l'organització de l'estat cap a formes de control ciutadà i federalisme, etc.

2. La introducció de mecanismes de participació ciutadana: a) participació i crítica ciutadanes en totes les esferes de l'acció social; b) establir estructures organitzatives innovadores que potenciïn espais d'actuació social a diferents nivells (veïnal, local, regional, sectorial), aprofitant les noves tecnologies comunicatives, c) augment de la informació a la ciutadania: reducció del secretisme, exploració de la participació als mitjans de comunicació, potenciació de formes de comunicació alternativa; d) la lluita contra el control ciutadà; e) educació per uns valors democràtics i solidaris; f) Relació respectuosa i solidària entre cultures.

Documentació tractada:

Grup d'Aprofundiment Democràtic (Mesa Cívica pels Drets Socials); "La democràcia. Aquesta desconeguda", doc. no editat, que actualment està éssent enviat lliurement a algunes associacions, persones, grups, institucions... per a l'elaboració d'esmenes, comentaris, afegit de propostes... per tal de fer una versió corregida i ampliada.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Mesures per al foment de la participació ciutadana en l'àmbit polític i administratiu

Jordi Borja Sebastià

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

El desenvolupament de les grans ciutats, que suposa problemes creixents d'articulació dels serveis públics i la vida social que saturen les possibilitats de gestió de les institucions (com els ajuntaments), fa que aquestes hagin de cercar noves vies de col·laboració amb el sector social i de participació de la ciutadania que, a la vegada, serveixin per resoldre deficiències del sistema polític i econòmic actual.

Aquest conjunt d'iniciatives està orientat a la participació de la societat civil en el govern i administració municipals, per tal de satisfer les necessitats de democràcia política de la societat i el creixement i diversificació d'ofertes públiques que els ajuntaments no poden bastir sense ajut de la societat.

Algunes mesures inicials s'han pres ja en el marc de l'Ajuntament de Barcelona, d'altres iniciatives han estat aprovades, com a part inicial de l'implementació de propostes de transformació més profunda.

Es presenten, finalment, iniciatives de canvi més radical que encara no han estat acol·lides en els àmbits esmentats.

Diagnòstic

El desenvolupament de les grans ciutats, que suposa problemes creixents d'articulació dels serveis públics i la vida social que saturen les possibilitats de gestió de les institucions (com els ajuntaments), fa que aquestes hagin de cercar noves vies de col·laboració amb el sector social i de participació de la ciutadania que, a la vegada, serveixin per resoldre deficiències del sistema polític i econòmic actual. Concretament:

- a) El creixement de la ciutat i de les activitats urbanes multiplica els problemes de qualitat de vida i les demandes de benestar social. Les problemàtiques són cada cop més específiques i diversificades,
- b) La multiplicitat i diversitat de funcions i serveis que realitza l'administració produeixen uns costos creixents i generen estructures burocràtiques ineficients,
- c) la crisi de la democràcia representativa a nivell nacional i internacional, i la manca de desenvolupament del sistema democràtic a nivell local,
- d) altres efectes importants del sistema dominant sobre les economies locals, com els processos de marginació i exclusió, especialment a les grans ciutats.

Objectius

El desenvolupament de les potencialitats de la gestió municipal, partint del fet que la seva major proximitat geogràfica a la ciutadania li permet atendre millor els seus interessos. Concretament:

- a) La diversificació de les ofertes públiques i la seva adequació a les demandes, la creació de mecanismes de participació en la regulació d'aquestes,
- b) la cooperació entre els sectors públic i privat: des de la participació d'agents econòmics i socials en el Pla Estratègic fins la col·laboració de col·lectius de base en la realització de prestacions socials,
- c) un major apropament a la representació dels interessos de la ciutadania mitjançant la personalització, comunicació i control ciutadà de la representació política,
- d) la combinació de l'actuació integral, la proximitat social i la solidaritat immediata per combatre a escala local l'exclusió social.

Mitjans i/o Instruments.

El desenvolupament polític-legal de la participació ciutadana en les actuacions administratives, a partir de:

- a) Reformes en el sistema electoral: elecció directa de l'alcalde i dels presidents de districte (o cap de llista més votat), eleccions primàries (o almenys llistes obertes o possibilitat de "panachage"), eleccions dels consellers de Districte primant el vot personal sobre les llistes, i d'altres.
- b) Descentralització del govern municipal: desenvolupament del model dels districtes que ha resultat exitós: districtes amb identitat pròpia, acceptació del pluralisme polític del districte, competències que permeten als ciutadans resoldre una majoria de gestions al districte, diversitat de mecanismes de participació ciutadana, influència política real sobre el govern de la ciutat, recerca d'una major capacitat financera i de gestió de serveis públics i canvi del sistema electoral.
- c) Recolzament a associacions cíviques i altres col·lectius organitzats, mitjançant subvencions, reconeixement com a interlocutors i assignació de funcions substitutives i complementàries de l'activitat pública.

Documentació tractada:

Borja, Jordi, "Participación ciudadana: un desafío legal", document no editat, 21 p.

Documentació addicional:

Boix, Ricard; Borja, Jordi; Tarragó, Marçal: "Por una política municipal democrática", Barcelona, Avance, 1977,

277p.

Borja, Jordi; "Estado y ciudad. Descentralización política y participación", Barcelona, PPU, 1984, 432p.

Borja, Jordi; "Descentralización y participación ciudadana", Madrid, IEAL, 1987, 252p.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Mesures per assolir una ONU neutral

David Campà Frigola
Ateneu Republicà de Figueres

Redacció: David Campà Frigola
Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Per una refundació de l'O.N.U. per que aconsegueixi la seva funció de prevenció i pacificació de conflictes internacionals amb una posició purament neutral i sense preponderància de les grans potències mundials.

Diagnòstic

L'O.N.U. en la actualitat està en crisi, política i econòmicament, el deute que té, causat per la manca de pagament de la quota de cada país, el més destacat dels quals és E.E.U.U. i la inoperància en els casos en que estan implicades les grans potències que exerciten el dret a vet, fa que el desprestigi s'apoderi d'aquesta organització que va néixer amb grans esperances per tothom.

Objectius

- a) Aconseguir una ONU en la que totes les nacions hi estiguin representades en peu d'igualtat
- b) Aconseguir una ONU que tingui poder real d'intervenció militar en els conflictes en els que es decideixi que cal intervenir.
- c) Aconseguir una ONU que tingui poder judicial real per jutjar els crims contra la humanitat

Mitjans i/o Instruments.

- a) Sistema de representació en el que cada nació tingui un representant amb dret de vot, sense dret de veto. Només tindrà dret a votar el que hagi pagat les seves quotes.
- b) Tribunal de Nuremberg, els jutges del qual serien escollits per la ONU. La mateixa ONU hauria de ser la responsable de fer aplicar les penes i sancions determinades per aquest tribunal
- c) Exercit mixt compost per soldats de tots els països i que no hauria d'estar sota el control de cap país en concret.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Les vies per aconseguir això són difícils per la mateixa estructura de l'O.N.U. amb el dret a vet de les potències. La solució és o que recuperi el prestigi amb accions decidides i arriscades, que tinguin èxit, desprestigiant a la vegada les accions fallides de les grans potències. O la eliminació de l'organització existent, i refundar-la amb unes bases més sòlides

Mesures per la renovació del procés democràtic

André Leclercq

Redacció: André Leclercq
Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Els sistemes democràtics actuals, elaborats entre el segle XV i el segle XVII, ja no corresponen a les necessitats d'avui en dia; al mateix temps, la crisi actual - la qual no és només econòmica sinó que també política i moral - ens situa cara al repte de "canviar o desaparèixer". El que ara cal, consegüentment, és concebre i experimentar nous models de gestió de les nostres societats, reflectint l'evolució de la consciència de la humanitat. Aquesta proposició explora algunes de les alternatives possibles.

Diagnòstic

Els sistemes actuals que asseguren la presa de decisions al nivell polític s'inspiren en el model anglès, francès i americà, els quals han estat elaborats entre el segle XV i el segle XVII, i ja no corresponen a les necessitats del segle XXI: progrés tecnològic, mundialització econòmica i cultural, accentuada per l'extensió de la telemàtica, complexitat creixent de les nostres societats, etc.

És així que, globalment, la crisi actual de la nostra societat - no únicament econòmica sinó que també política (cf. el diagnòstic formulat a la fitxa "Nuclis d'intervenció participativa" i a la plataforma "Alliance pour un Monde Responsable et Solidaire") i moral: es pot parlar realment de crisi de civilització - ens ha confrontat amb el repte de "canviar o desaparèixer", fins al punt que se'n apareix realment, per prendre l'expressió de Jacques Robin, com un "canvi d'era".

És per això que és necessari concebre i experimentar nous models de gestió de les nostres societats, tot reflectint l'evolució de la consciència humana a escala planetària.

Objectius

- Restablir la confiança entre els ciutadans i els executius polítics.
- Posar en el seu lloc mecanismes per anar cap a més transparència política i econòmica.
- Donar privilegi als processos de presa de decisió que encoratgen qualitats com ara la saviesa, la competència, l'escolta mútua...
- Acabar amb el fatalisme, donant a cadascú els mitjans per contribuir a la construcció d'una nova societat, sense forçar-lo pas a córrer d'una reunió a una altra (evitar l'alienació a la qual condueixen l'activisme i la militància).
- Connectar-se amb les noves formes d'expressió participativa (comunitats de base en el Sud, centres d'intervenció participativa -cf. fitxa- comitès blancs a Bèlgica, referèndums d'iniciatives populars...).

Mitjans i/o Instruments.

Despolitització de l'administració allà on sigui necessària i millor concert entre els gabinets ministerials i els agents de l'administració.

Més transparència en el si de les institucions polítiques i administratives, restricció, supressió de les acumulacions (comprentent-hi els mandats privats, com ara administrador de societats, en el mandatari polític, els quals hauran de passar, de tant en tant, per una baixa prolongada d'activitat política.

Referèndum d'iniciativa popular (o ciutadana) a convocar tenint en compte les experiències fins al moment realitzades (com ara la votació a Suïssa).

Mitjans d'intervenció política (cf. fitxa).

Parlament elegit per la meitat de l'escrutini proporcional (només una circumscripció pel conjunt de l'entitat geogràfica considerada) i per l'altra meitat de l'escrutini majoritari (uninominal en un o dos torns), la qual cosa permetrà, a la vegada, assegurar la representació de totes les tendències polítiques i de constituir governs homogenis.

Pas d'un sistema per-contrà-abstenció a un sistema de vot molt més acurat al nivell de "blancs o nuls": a. demanda de clarificació o explicació complementària ("no en comprenc res") b. desacord amb la posició "per" i "contra" (aquest és el cas quan el problema està mal formulat, o quan hi ha maneres de resoldre'l en les quals no s'ha pensat). c. indiferència ("m'és igual")

Procés piramidal de delegació (cf. la sociocràcia d'A. Comte i el sistema de representació política en la seva aplicació a determinats estats africans, com és ara Uganda), com a alternativa o com a complement del sistema actual, basat en els partits polítics: grups de ciutadans o de comunitats de base (a nivell d'una barriada, d'un poble o segons el model dels nuclis d'intervenció participativa i els "comitès blancs" de Bèlgica) que en deleguin dos d'ells per una qüestió ben precisa. El conjunt de delegats així elegits cercaran al seu torn, delegats a un nivell superior, i així seguidament, fins que el conjunt de població concernida sigui tota representada.

Principi de subsidiarietat aplicat evitant curses de competència, de nivells i de tipus de poder (contra-exemple: la Unió Europea).

Pràctica de consens: la decisió és presa amb l'adhesió (el que no implica necessàriament l'acord) de tots. Si hi ha blocatges, això significa que la decisió no és pas "madura". Si bé aquest procés pot semblar dur, en la mesura en què exigeix molt de temps a consagrar, no oblidem pas tampoc que es perd prou temps en molts de grups i

instàncies per posar al seu lloc les conseqüències de les decisions anteriors. Per una màxima eficàcia, aconsello d'unir aquesta proposició a les dues següents.

Integració del que s'ha adquirit en l'anàlisi sistemàtica, tot aplicant els principis de funcionament dels organismes vivents: les mesures polítiques preses són avaluades regularment tot comparant els resultats obtinguts amb els resultats esperats, i són adaptades, corregides o fins i tot abolides, en funció d'aquesta avaluació.

Utilització dels útils de mediació, d'escolta activa, de no-violència aplicada... Introduir en el decurs de les reunions, moments de silenci i exercicis de regeneració psíquica, els quals han de permetre, tot "deixant anar la ment", de ser més creatius i receptius a les proposicions originals i innovadores, de connectar-se amb el "jo-profund" i escoltar i trobar millor l'altre.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

És la traducció de la proposta n°. 395: Éléments de rénovation du processus démocratique

Mesures per posar a l'abast del públic els estudis encarregats per les administracions públiques

Marc Dueñas Sucrana

Redacció: Marc Dueñas Sucrana
Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Les administracions públiques encarreguen estudis externs com a part del seu procés de presa de decisions, quan han de fer front a una situació nova o considerada "problemàtica". A través de concursos públics, s'adjudica la realització dels estudis a centres de recerca privats, els drets d'autor dels quals queden anul·lats. A més, els resultats d'aquests estudis queden en poder de les administracions públiques i només ocasionalment es fan públics.

□ Els objectius perseguits són aconseguir el reconeixement dels drets d'autor dels centres d'estudis (com a persones jurídiques), el posar a l'abast dels ciutadans interessats els resultats d'aquests estudis, tendir vers una major transparència en l'ús dels recursos públics, reduir les irregularitats dels concursos públics d'adjudicació de projectes i millorar la qualitat dels estudis en poder ser sotmesos a la crítica (primer dels especialistes i després del públic interessat).

□ Els estudis, un cop lliurats, passarien un any en mans de l'administració que els hagi encarregat, i després un altre any com a propietat del centre o equip que els hagi elaborat. D'elaborar i aprovar una normativa mínima que permeti

Diagnòstic

A les societats pluralistes desenvolupades, el procés de presa de decisions de les institucions públiques és llarg i complex: principalment perquè cal conciliar una munió d'interessos diversos i sovint contraposats (tant els de diferents sectors de la població, com els interessos dels partits polítics presents en les institucions) i perquè abans d'aprovar i executar un projecte cal conèixer el seu cost econòmic i polític i el seu impacte social.

Per tal de facilitar aquest procés de presa de decisions, les administracions públiques (a.p.) encarreguen sovint estudis i informes a centres de recerca externs (que poden ser empreses, entitats sense ànim de lucre, o fins i tot grups vinculats a una universitat). El cost econòmic d'aquests estudis és pagat amb fons públics, és a dir, amb diners procedents dels impostos pagats pels ciutadans.

Tot i que a vegades els resultats d'aquests estudis acaben sent publicats, en la gran majoria dels casos no és així: els estudis sufragats pel conjunt dels ciutadans són segrestats per les a.p. i no poden ser consultats pel públic potencialment interessat.

A més, tot aquest procés es fa vulnerant els drets d'autor dels centres de recerca que elaboren els estudis: en els plecs de condicions, les a.p. obliguen aquests centres a cedir-los els drets sobre els estudis de forma indefinida, sense especificar un termini de temps. La llei de la propietat intel·lectual reconeix els drets d'autor de persones jurídiques i limita a 15 anys els temps màxim de cessió dels drets d'autor.

Objectius

Permetre que els centres d'estudis puguin recuperar els drets d'autor cedits, després d'un període de temps —p.e., un any— en què les a.p. farien un ús exclusiu dels estudis. Això suposaria una font d'ingressos addicional (tot i que molt limitada, ja que la validesa i l'interès d'aquests estudis és bastant efímer) per a un sector que, per la mala gestió de les a.p., cobra els seus serveis amb retard i es veu abocat sovint a recórrer als bancs per finançar-se les seves despeses corrents.

Posar a l'abast de totes les persones i grups interessats (altres a.p., empreses, entitats sense ànim de lucre, universitats i altres centres de formació, particulars, etcètera) una informació que ha estat obtinguda mitjançant recursos públics.

Aconseguir una major racionalitat i transparència, tant en l'ús que les a.p. fan dels recursos econòmics que els han estat confiats, com del procés de presa de decisions de les mateixes.

Evitar les "irregularitats" que sovint es produeixen en la concessió o adjudicació d'aquests estudis (parcialitat, amiguisme, clientelisme, etcètera).

Augmentar la difusió dels estudis també pot repercutir en la millora de la seva qualitat, ja que en deixar de ser adreçats exclusivament a un polític i al seu departament (que sovint creuen de forma acrítica allò que se'ls presenta), els estudis passaran per més mans i podran ser criticats, comparats i discutits per un cercle més ampli de persones, principalment especialistes.

Mitjans i/o instruments.

1. Caldria aprovar una normativa que marqui la vida dels estudis en tres fases: en una primera fase, l'a.p. faria un ús exclusiu de l'estudi i els seus resultats durant un any. En una segona fase, els centres d'estudis tornarien a ser titulars dels drets d'autor que puguin generar els treballs que hagin realitzat (també durant un any). Finalment, en una tercera fase, l'estudi passaria a ser del domini públic i quedaria així a l'abast de totes les persones que hi estiguin interessades. En definitiva, haurien de passar dos anys des de la finalització i lliurament de l'estudi fins a

que sigui posat a l'abast del conjunt dels ciutadans.

2 Per tal d'informar a les persones interessades sobre els estudis encarregats per les administracions, caldria editar un butlletí de periodicitat mensual o trimestral en el que quedessin recollits tots els estudis encarregats per les diferents a.p. presents a Catalunya en el mes o trimestre anterior. En cada una de les entrades caldria fer constar, com a mínim, les dades següents: nom de l'a.p. que fa l'encàrrec, nom del departament i del seu responsable, raons que fan aconsellable l'encàrrec de l'estudi, títol del projecte, nom del centre de recerca i/o de l'equip a qui ha estat encarregat, responsable i integrants de l'equip, pressupost previst, termini de lliurament previst. El butlletí seria editat en paper i també tindria la seva web a Internet.

El butlletí seria elaborat per un ens ja existent que no estigui vinculat ni a les a.p. ni als centres d'estudis: podria ser algun grup de recerca de l'àmbit acadèmic. El recull de les dades del butlletí i la seva elaboració podria formar part d'un programa de formació de personal investigador d'una carrera de Ciències Socials, p.e. Faria falta, doncs, una normativa que obligui les a.p. a facilitar periòdicament les dades esmentades.

L'instrument per finançar l'elaboració del butlletí i de la pàgina web sortiria dels mateixos encàrrecs fets per les a.p. (un 5-10% del pressupost de cada estudi).

La pàgina web dedicada a l'edició virtual del butlletí també pot ser utilitzada més endavant per exposar-hi els treballs que ja siguin del domini públic.

Documentació tractada:

La pròpia creativitat i la pròpia experiència.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Mesures per reforçar la sobirania de la nació catalana

Associació per a les noves Bases de Manresa

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Catalunya, entesa com a nació, està mancada de les condicions necessàries pel seu desenvolupament com a comunitat amb característiques culturals i institucionals pròpies. Les raons d'aquesta manca són a) històriques: pèrdua d'institucions pròpies, context de repressió de la identitat cultural i política, forta immigració castellanoparlant, mitjans de comunicació de predomini espanyol, i b) de context recent, autogovern retallat, finançament centralitzat per una malentesa solidaritat territorial, una campanya anticaltalana en els mitjans de comunicació espanyols, opinió pública moderada respecte a reivindicacions d'autodeterminació, per evitar majors conflictes.

Garantir la possibilitat d'obtenir la independència per Catalunya, a partir de la modificació de l'actual constitució espanyola de 1978, acceptant el principi de la sobirania de les quatre nacions (Euskadi, Galícia, Catalunya, Castella). Una constitució confederal podria obtenir el consens entre els partidaris de mantenir l'Estat Espanyol i els partidaris de crear quatre estats europeus diferents.

Les formes d'arribar-hi: a) sistema de finançament autònom, b) administració catalana deslligada de l'espanyola, c) sistema català d'ensenyament, d) model comunicatiu favorable a la identitat cultural catalana, e) presència internacional de la nació catalana a les institucions europees i a la UNESCO.

Diagnòstic

-Catalunya, entesa com a nació, està mancada de les condicions necessàries pel seu desenvolupament com a comunitat amb característiques culturals i institucionals pròpies. Les raons d'aquesta manca són:

Històriques:

- a) la pèrdua de les institucions pròpies al 1714;
- b) un context de repressió de la identitat cultural i política catalana en els darrers 300 anys, especialment en els períodes de dictadura;
- c) la immigració castellanoparlant dels anys de la industrialització, que constitueix el 50% de la població catalana actual, i d) l'arribada dels mitjans de comunicació, especialment la Televisió.

De context recent:

- a) El marc polític actual en el que les competències d'autogovern queden sistemàticament retallades per les lleis generals espanyoles, justificades en el context de la Unió Europea,
- b) un sistema de finançament estructurat de forma centralitzada invocant la solidaritat territorial,
- c) una campanya anticaltalana en part dels mitjans de comunicació espanyols, des de fa tres anys, que impacta una opinió pública històricament desconixedora de la condició plurinacional d'Espanya,
- d) l'opinió pública catalana seria favorable a un canvi de les estructures polítiques cap a l'autodeterminació, si bé no ho manifesta electoralment o per altres mitjans, per por a crear una situació conflictiva de caire més greu.

-Com a conclusió, la impossibilitat de construcció d'un estat espanyol amb igualtat de condicions per a les nacions que l'integren.

Objectius

-Garantir la possibilitat d'obtenir la independència per Catalunya, a partir de la modificació de l'actual constitució espanyola de 1978, acceptant el principi de la sobirania de les quatre nacions (Euskadi, Galícia, Catalunya, Castella). Una constitució confederal podria obtenir el consens entre els partidaris de mantenir l'Estat Espanyol i els partidaris de crear quatre estats europeus diferents.

-Integrar la lluita pel reconeixement de la nació catalana en un marc d'enfortiment de les actuals nacions sense estat a Europa i del creixement de les competències de les regions europees.

Mitjans i/o instruments.

- a) Canviar el sistema de finançament de manera que el poble català administri els seus recursos. La fórmula de concert econòmic és un bon camí: permet exercir la solidaritat en llibertat.
- b) Establir una administració catalana deslligada de l'administració espanyola. Desenvolupar lleis que separin el cossos de funcionaris de les diverses nacions membres de l'estat.
- c) Crear un sistema català d'ensenyament dissenyat per les autoritats catalanes i diferent del sistema que existeix a altres territoris de l'Estat Espanyol.
- d) Desenvolupar un model comunicatiu favorable a la identitat cultural catalana i regit per lleis catalanes.
- e) Crear fórmules de presència internacional de la nació catalana a les institucions europees i a la UNESCO.

Documentació tractada:

Associació per a les noves bases de Manresa; "Declaració Catalana sobre la sobirania de les nacions", IEI, 1994, 35p.

Plataforma d'Opinió Política Global i Plataforma d'Intervenció Política Global per assegurar la participació de la societat civil a les decisions sobre problemes mundials

Josep Xercavins Valls

Redacció: Josep Xercavins Valls
Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Entenen, a nivell de diagnòstic del problema, la GLOBALITZACIÓ existent no com quelcom opinable o lluitable a favor o en contra, sinó com quelcom realment existent (com a "nou" context indestruïble), i interpretant la manca d'un element clau, la INTERVENCIÓ POLÍTICA GLOBAL, en aquest nou pas o estadi de l'assentament de la humanitat sobre la terra com un handicap extraordinari per posicionar millor les voluntats i els esforços per a un món millor, proposo caminar cap a la creació d'una PLATAFORMA D'INTERVENCIÓ POLÍTICA GLOBAL com a un objectiu estratègic fonamental, i necessàriament complementari al de l'existència tant positiva, en general, de les plataformes i xarxes no governamentals i mes sectorials existents ja; com a pas tàctic, i al nivell dels mitjans i els instruments, proposo la creació, com a primer pas, d'una PLATAFORMA D'OPINIÓ POLÍTICA GLOBAL

Diagnòstic

Si la globalització existent fa que les estructures polítiques bàsiques en que està organitzat el món, els estats nacions, siguin obsolets per fer front als principals reptes tant del seu propi estat (d'aquí en el fons les seves actuals polítiques neoliberals que potser només expressen la seva incapacitat de fer-ne cap altra a aquest nivell) com sobretot del món en el seu conjunt (les maneres i els resultats de Kyoto per exemple); si la globalització existent, sobretot la del terreny econòmic, però també les dels terrenys de la informació, del poder, del delictiu, s'estan organitzant cada cop més a nivell transnacional, i fa que les decisions que acaben afectant al dia a dia dels habitants del planeta, s'estiguin prenent cada cop més a aquest nivell, i cada vegada més també sense pràcticament cap mena de control democràtic (sense divisions i equilibris de poders, sense mínimes residències de sobirania en les ciutadanes); si és evident, encara que gens senzill, que cal (davant del que de fet fàcticament ja es fa i segurament s'ha de fer: que les decisions fonamentals sobre els problemes de la humanitat, dels seus pobles, de les seves gents, es prenguin cada cop més a aquesta escala global) articular les maneres de participació i control per part de la ciutadania mundial (a través dels estats nació existents també, però fonamentalment de maneres directes) d'aquestes preses de decisions.

En aquest context és obvi també que hi han uns països que han jugat i juguen un clar paper dominant i que són actualment determinants en aquestes escales de decisió; però els efectes d'aquestes decisions i, per tant, les seves interaccions són i seran cada cop més fortes a nivell mundial i la seva hegemonia serà cada cop més discutida per altres poders transnacionals, fonamentalment econòmics, que si ningú contrapesa s'aniran fent més i més forts i menys i menys controlables.

A la vegada, i des del meu punt de vista, a les institucions internacionals en aquest moment hi han arribat justament, i no deu ser del tot casualitat, el que jo en diria persones frontera (estan dins del "sistema" però intenten clarament direccionar-lo en camins "progressistes"). A banda de que aquesta és des de fa temps el tipus d'opció política que crec que cal prendre sempre en aquests moments -d'absència de paradigma- i que crec que pot portar en termes generals els millors encara que no sempre més "espectacularment purs" resultats, crec també que la millor manera d'"ajudar" l'acció d'aquests homes i dones fronteres és la màxima pressió de la societat civil mundial en les direccions volgudes i necessàries i això és el que cal "començar" a organitzar.

Cal un canvi Copernicà en les ja massa desfasades mentalitats polítiques "locals", d'altra banda tant necessàries però segurament tant mancades de perspectives realment estratègiques i contextuals en el magma de la complexitat, incertesa i interdependència entre/i de tot en que ens movem actualment en el món. Aquests problemes i aquestes noves mentalitats tampoc són tant inexplicables com moltes vegades ens pensem i, per tant, inaccessibles i inintel·ligibles per a nosaltres, els pobles, les gents. Els estats nació estan a més a més en aquest sentit absolutament pinçats i són i seran cada cop menys aptes per a fer, en la seva majoria, aquest paper: pinçats, d'una banda, per uns nivells de presa de decisions globals en els quals la majoria d'ells tenen molt poc, per no dir gens, pes; d'altra banda pels seus propis pobles que els hi reclamen a ells i, de moment, no van més enllà d'ells (i ells són a la vegada amos i esclaus d'aquesta contradicció), les solucions als seus problemes que moltes vegades no les tenen, no existeixen, a la seva microescala.

Una estructura política internacional basada només en els estats sempre serà esclava de la sobirania d'aquest estats. Només un principi de sobirania limitada dels estats i de primacia dels interessos mundials a través de noves formes de participació i control polític directa de/i per la ciutadania mundial podrà realment fer complir objectius i acords com els provinents de les darreres cimeres mundials, per exemple.

Objectius

Articular formes de participació i intervenció d'allò que, a casa nostra, s'ha anomenat darrerament la societat civil en els processos de debat i de presa de decisions dels problemes mundials, i òbviament dels locals però també pel que fa a aquests des d'un punt de vista, fonamentalment, dels interessos globals.

Per això doncs, cal vertebrar més i més originals i novedosos elements de participació i treball polític transnacionals directes; no en dic partits expressament; per la seva mala premsa cada cop més generalitzada; perquè com a model d'organitzacions humanes estan en greu crisi; perquè no a tot el món són entesos com la forma de vehiculació de les activitats polítiques; perquè d'entrada a nivell de món la idea de la confrontació política entre "partits" per a l'accés al "poder mundial" no és ni molt menys el tema a posar en un primer, ni se si en cap, terme (element a reflexionar i a debatre molt més: el de la governabilitat mundial i el de si aquesta passa per algun tipus d'element tipus govern mundial al que s'ha d'accedir, llavors, d'alguna manera -indirecta i/o directa; encara que "qui pregunta ja respon" no entraré ara i aquí en aquest punt).

Què vol dir participació i/o intervenció i/o treballs polítics transnacionals? Doncs formes d'articulació, organització i desenvolupament d'activitats polítiques -posarem exemples ben aviat- a aquest nivell; això si clarament polítiques, no qualificables com a no governamentals perquè malgrat no ser-ho, i no plantejar-se (torna la necessitat del debat pendent) l'accés a cap poder governamental en particular, parlaran i es preocuparan justament i de forma bàsica dels temes de governabilitat (entesa com a presa i execució de decisions) que, des del meu punt de vista i en aquests moments i tal com ja he reiterat repetidament, són bàsicament, i es plantegen bàsicament també, a aquesta escala global.

Mitjans i/o instruments.

1. Plataforma d'Opinió Política Global (POPG)

És clarament un pas tàctic que considero necessari i imprescindible per arribar a la PIPG, però que a més a més té gran interès per si mateix ja que suposa, en definitiva, quedar-se "només" de moment, però deu n'hi do del que ja suposaria, en els estadis de configuració, difusió i creació d'opinió pública mundial de la PIPG.

Com a propostes concretes per a començar a construir aquesta plataforma en proposo, inicialment, dues, òbviament complementàries i indeslligables dins del projecte estratègic, encara que perfectament separables a la pràctica quotidiana i a nivell tàctic:

a) constitució d'una primera experiència de "senat mundial" (reunible majoritàriament via els nous medis d'informació i comunicació, i presencialment segurament un cop a l'any i extraordinàriament potser en circumstàncies especialment preocupants que ho requereixin). Seria interessant que hi haguessin alguns "VIPs" però, fonamentalment, seria bàsic la seva representativitat mundial (pobles, cultures, nacions, religions,) combinada però amb la seva operativitat, i la seva independència individual i col·lectiva, lògicament respecte als interessos estatals respectius, cara al seu posicionament, ni que d'entrada només fos genèric, sobre els temes com els anteriorment esmentats. (Es podria intentar, potser, convocar la primera reunió a casa nostra dins del moviment o camí cap al Fòrum de les Cultures de la UNESCO).

b) utilitzar els nous instruments informàtics (INTERNET) per provocar referèndums d'opinió sobre els temes comentats i difondre'n tant els plantejaments com, sobretot, els resultats contextualitzats i interpretats, per la mateixa via i per vies mediàtiques clau. Un dels objectius tècnics-polítics d'aquesta tasca, d'aquestes "consultes", seria la d'anar aconseguint mostres estadísticament i sociològicament "representatives" al nivell mundial.

El segon és un projecte que es pot implementar centralitzadament, com aquell qui diu sense moure's de casa i que econòmicament és, crec, relativament abastable i fins i tot subvencionable. El primer clarament no; no és centralitzable ni hauria de ser-ho; hauria de tendir al paral·lelisme i a la descentralització organitzativa; és molt més costós econòmicament i molt més difícilment subvencionable, tant per motius de la transcendència que podria tenir com de la "independència" que voldria i hauria de mantenir. Però està clar també que m'apassionaria intentar començar a construir-lo i que el considero cabdal

2. Plataforma d'Intervenció Política Global (PIPG)

La PIPG hauria de poder tractar i intervenir en els temes següents:

a) la reforma del sistema de les nacions unides i dels seus organismes propis i depenents principals; moviment per una participació i intervenció directa paral·lela a la dels estats, a manera de "senat" electe mundial potser, en un futur sistema reformat de les "nacions unides"

b) els grans problemes mundials: superpoblació o no?, satisfacció de necessitats, pobresa, medi ambient, desestructuració social, futur...

c) estudi, explicació, opinió, presa de posició, davant de grans i petits (per la dimensió quantitativa però mai pel conflicte en si que a més a més sempre pot ser o és qualitativament molt important) problemes locals i globals, des d'una visió i opció pels interessos globals sostenibles social i mediambientalment parlant: Rwanda, Chiapas, França i l'opció per l'armament nuclear, Corea, Argèlia, Bòsnia no fa gaire i potser una altra vegada a Kosovo, Rio + 5; mines antipersonals; fa poc Somàlia, ara Sudan;... (Que bé que aniria una organització civil mundial amb la

clara voluntat política de comprensió, explicació, denúncia i pressió solucionadora sobre els "poders internacionals" davant d'aquests conflictes, d'aquestes problemàtiques).

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Professor Coordinador de la Càtedra UNESCO a la UPC (Universitat Politècnica de Catalunya) en Tecnologia, Desenvolupament Sostenible, Desequilibris i Canvi Global i president de l'Associació SOSTENIBLE?, motor humà de l'esmentada Càtedra UNESCO a la UPC.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Programa polític per a un nou ordre internacional

Marcel Lloberas Ribal
TUTMONDE

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Consisteix en un programa de transformació mundial a mig i llarg termini que pretén superar les disfuncions generades pel sistema capitalista fins a l'actualitat: crisi del treball, desnivells econòmics, violència, deteriorament ambiental,... així com intercedir en els mecanismes de funcionament del sistema que impedeixen portar a terme aquesta superació i canvi, com ara la manca de voluntat política o una planificació deficient. Es tracta d'un programa polític que vol posar les bases instrumentals d'un nou ordre mundial, a partir de sis punts: constitució mundial, exèrcit mundial, administració global que posi en marxa una política contra l'atur, la participació dels treballadors en la gestió de l'empresa, la defensa del medi ambient i la promoció de l'esperanto com a llengua universal.

Diagnòstic

El sistema dominant es caracteritza per la rivalitat entre grups de poder (empreses, estats, poders fàctics) per maximitzar el benefici propi en un sistema econòmic no reglamentat. Diferents manifestacions d'aquest sistema són:

- Una administració basada en la sobirania dels estats, la qual ja ha ocasionat guerres devastadores en el passat i en segueix provocant actualment.
- El contrast entre el desenvolupament científic i l'agreujament dels desequilibris socials.
- La concentració del poder econòmic en multinacionals i en el mercat financer, i la crisi de l'empresa tradicional.
- El cercle viciós de la producció pel benefici que deixa al marge del sistema una part important de la població que viu en condicions de misèria.
- Una actitud passiva de la societat, influenciada mediàticament per rebutjar la possibilitat de transformació parcial o total del sistema.
- Les elits es desentenien de la necessitat de supervivència global de la societat, i només es preocupen per garantir la seva pròpia supervivència a curt termini.

Objectius

- Superar les disfuncions generades pel sistema capitalista fins a l'actualitat: crisi del treball, desnivells econòmics, violència, deteriorament ambiental.
- Intercedir en els mecanismes de funcionament del sistema que impedeixen portar a terme aquesta superació i canvi, com ara la manca de voluntat política o una planificació deficient.
- Posar les bases instrumentals d'un nou ordre mundial.

Mitjans i/o Instruments.

La proposta és un programa polític que condueix a un nou ordre internacional. El programa es basa en els punts següents:

- L'elaboració d'una constitució i la creació d'un exèrcit mundials. Aquest exèrcit mundial serà professional, coordinat amb les forces armades de tots els països democràtics, per a la defensa mútua davant agressions dictatorials, terroristes i mafioses. Anul·lació del servei militar. Els exèrcits nacionals quedarien reduïts a un tamany mínim.
- L'harmonització coordinada de l'economia a partir de la formació d'un mercat únic en els països occidentals, progressivament ampliat a la resta del món. Anul·lació de la banca privada. Prohibició de l'especulació borsària i monetària (la riquesa acumulada per aquests mitjans empobreix la societat).
- Una administració mundial que posi en marxa una política de promoció de treball per integrar les classes marginades.
- Una redistribució més equitativa dels costos fiscals. La despesa pública ha de ser coberta per impostos progressius en proporció geomètrica sobre capital, propietats, i renda de les persones físiques, evitant carregar amb contribucions a la petita i mitjana empresa.
- La participació dels treballadors en la gestió de l'empresa. Els treballadors han de rebre de l'empresa una participació del dividend, com estímul per millorar la producció i la convivència entre capital i treball.
- La defensa del medi ambient.
- La promoció de l'esperanto com a llengua universal.

Entre les mesures proposades n'hi ha que garanteixen la posada en marxa d'altres i, per tant, es consideren prioritàries en tant que desencadenants de la transformació global desitjada a mig i llarg termini: com la formació nominal d'institucions mundials enfortides per forçar el canvi a partir de la regulació econòmica, així com la constitució i l'exèrcit mundials.

També caldrà aplicar mesures correctores d'urgència per evitar les pitjors conseqüències, com la guerra nuclear o

un desastre ecològic global, en previsió de que a llarg termini es puguin portar a terme transformacions més profundes.

Documentació tractada:

Lloberas, Marcel; "Projecte d'un nou ordre mundial", a "Papers d'innovació social", 37, 1995
TutMonde: alguns documents breus

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Protecció social per a tothom i democràcia participativa

Jordi Pujol Moix

Redacció: Jordi Pujol Moix
Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

És essencial recuperar el protagonisme social sobre les grans corporacions econòmiques que actuen públicament, amb independència de si estan en mans privades, encara que tenen una incidència pública, com si són entitats públiques, en el sentit que pertanyen a la Administració. Hem de partir de la base que, tant els sindicats tradicionals, com els partits polítics, són instruments de participació molt insuficients. Actuen més com màquines electorals de representació en l'àmbit polític i social que com a instruments de participació democràtica dels ciutadans en els afers públics. Hi ha una relació d'usuari o de pacient, però normalment és de subjecte passiu, no és de participant actiu. Si examinem els consells de "participació" actual, que tenen molts i diferents noms, la presència dels usuaris directa és ridícula en detriment dels agents de representació política o social. No existeix, fora d'alguna excepció, una participació directa dels ciutadans usuaris del control de la gestió ni en el camp del benestar ni en d'altres. Cal, doncs, que la relació dels ciutadans amb les institucions públiques de previsió social passi de ser una relació mecànica a una relació directa pel que fa a les decisions dels organismes que les gestionen.

Diagnòstic

El paper tutelar de l'Estat sobre el sistema de Pensió Social que va desenvolupar l'estat de Benestar des de la segona guerra mundial fins la dècada dels 80 està canviant. Les administracions públiques més influenciades per les transnacionals capitalistes han reorientat el seu paper, definint-se per la congelació i/o reducció dels sistemes públics i potenciació dels sistemes privats, amb pèrdua de la capacitat de decisió democràtica sobre la Seguretat Social i pèrdua dels principis de solidaritat intergeneracional, i intrageneracional, universalitat i equitat. Hi ha una relació d'usuari o de pacient, però normalment és de subjecte passiu, no és de participant actiu. Si examinem els consells de "participació" actual, que tenen molts i diferents noms, la presència dels usuaris directa és ridícula en detriment dels agents de representació política o social. No existeix, fora d'alguna excepció, una participació directa dels ciutadans usuaris del control de la gestió ni en el camp del benestar ni en d'altres.

Objectius

Tornar a aconseguir una Seguretat Social d'abast públic, que amb independència de la seva gestió pública-privada, parteix del reconeixement de la democràcia participativa de la ciutadania, sigui propera a la població, i respecti els principis de solidaritat intergeneracional i intrageneracionals, i faci efectius els de universalitat i equitat.

Trencar la relació mecànica i subordinada dels ciutadans amb les institucions públiques (o inclús privades d'acció pública) que són, d'una banda, la implicació directa dels usuaris i de l'altra, la necessitat d'apropar els centres de decisió als ciutadans.

Mitjans i/o instruments.

1- Entitats d'iniciativa social. Avançar en la cessió de determinats aspectes de la gestió dels serveis del Benestar Social, en sentit ampli, a entitats d'iniciativa social. L'experiència que tenim, petita, en les entitats d'iniciativa socials sobre la participació directa en les decisions i el control de la gestió per part dels ciutadans es prou il·lustrativa. Els nivells d'implicació són més alts.

Des d'un punt de vista econòmic, i de la gestió, en qualsevol cas, caldria aconseguir el rigor necessari en el funcionament d'aquestes entitats d'iniciativa social.

2- Apropament dels centres de decisió a la Societat. Aquest apropament seria en dos sentits (sectorial i territorial). Per un costat els usuaris més directes dels serveis tindrien veu i vot en les decisions i per altre, seria molt més propera a les realitats nacionals o municipals.

No seria només un procés de descentralització. Es tractaria d'apropar els centres de decisió als ciutadans. Això no vol dir suplantar l'autonomia de gestió d'aquestes entitats que l'han de tenir. No vol dir tampoc interferir en les decisions dels seus professionals. Al contrari, implica entrar en la dinàmica de col·laboració.

A les entitats en mans de l'Administració, caldria que hi hagués una participació molt més directa dels ciutadans de la següent forma:

- a. - Dels treballadors del propi servei.
- b. - Dels usuaris directament implicats.
- c. - De les associacions o col·lectivitats veïnals.
- d. - Dels moviments voluntaris que hi participen.
- e. - De les administracions locals.

D'altra banda caldria ampliar les facultats dels consells de participació tenint la potestat i la facultat de preparar, conjuntament amb les administracions implicades els pressupostos per dictar-ne les seves línies bàsiques en una

primera fase. Caldria doncs que existissin uns amplis debats entre les disponibilitats econòmiques generals i els recursos a repartir.

I a la vegada s'obriria la possibilitat d'ampliar els recursos a destinar en el camp del benestar social

Més endavant concertar les polítiques i estratègies en aquest camp.

3- Entitats de gestió privada. Pel que fa a les entitats de gestió privada, també cal la participació directa dels usuaris i dels seus treballadors. L'exemple més proper podrien ser els de les cooperatives o les mútues de previsió social o les diverses organitzacions no governamentals, els voluntariats, etc.

Tant si són públics com privats, no han de tenir afany de lucre mercantil. Totes les organitzacions han d'estar obertes a qualsevol organisme de control polític, administratiu i part dels propis ciutadans i usuaris.

Amb això entenc que farem un primer pas d'apropar la gestió i avançar cap a formules de participació dels ciutadans en el camp de! benestar social

Documentació tractada:

ARRUDA, Marcos. "Plataforma para un mundo responsable y solidario". Desembre, 1993

BROWN, Lester R. L'Estat del món 1998. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1998

GRAVINA, Héctor. "Somnis europeus, malsons socials". Nexa. Juliol 1998, núm. 1, p. 7-20.

GRAVINA, Héctor. "Somnis Europeus, malsons socials: 2a part els malsons socials". Nexa. Juliol 1998, núm. 2, p. 29-44.

MONTAGUT, Teresa, Democràcia i serveis socials. Barcelona, Hacer, 1.994.

NAVARRO, Vicenç. Neoliberalismo, desempleo, empleo y estado de bienestar. Vicenç Navarro, 1996

PIÑORA DE LA FUENTE, Antonio J. "La problemática financiera de la Seguridad Social española. Notas económicas sobre una cuestión de pasado, presente y futuro". Relaciones Laborales. Juny 1998, núm. 12, p. 42-61.

REYNAUD, Emmanuel. "Las jubilaciones en la Unión Europea: adaptación a las evoluciones económicas y sociales". Revista Internacional de Seguridad Social. 1998 núm. 1, p. 37-55

RIECHMANN, Jorge; FERNANDEZ BUEY, Francisco. Redes que dan libertad: introducción a los nuevos movimientos sociales. Barcelona: Paidós, 1994

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

President Associació Catalana per a la Seguretat Social.

Membre del Col·lectiu Ronda Assessoria Jurídica.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

L'anàlisi i les propostes d'aquest document es poden veure ampliades a l'article "La declaració dels Drets Humans i la Seguretat Social", en fase de publicació al Quadern de Serveis Socials de la Diputació de Barcelona.

Es pot demanar a l'autor.

Recuperar la política y la capacidad de intervención por un estado social más justo y democrático

Juan Berga

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

A partir de la crisis de los estados nacionales y de su capacidad de intervención, la izquierda no encontró respuestas políticas.

Hay una dimisión de los políticos porque han permitido la renuncia a la intervención política. Proliferan así dos clases de políticos:

- el guerrero
- el mercenario

Paralelamente a la crisis de los partidos se desarrolla la "mediocracia" como un sistema político de los medios de comunicación.

Merced a la tecnología de comunicaciones la democracia directa se ha podido convertir en una alternativa concreta al parlamentarismo.

La crítica a los partidos políticos se realiza en nombre de una filosofía política alternativa al parlamentarismo: la democracia directa.

El sistema electoral determina que los factores de estabilidad primen sobre los de proporcionalidad. La dimensión de las circunscripciones y los límites correctores que determinan la "inutilidad" del voto a fuerzas minoritarias permiten "fabricar" mayorías

El objetivo debe ser restablecer la política y la intervención para buscar un estado social más justo. Diseñar una nueva intervención. Para ello es necesario:

- Desarrollar una estrategia de intervención ante la globalización
- Recuperar la capacidad de reconstruir un imaginario colectivo, de proponer como centrales aquellas cuestiones que identifican socialmente el conflicto político democrático.
- Definir una estrategia de izquierda compatible con la inclusión del centro en su proyecto y con el modelo autonómico. Deberá reformar el bipartidismo, los gobiernos monopartidistas en minoría, la concentración de poder en los partidos. Articular una descentralización política cooperativa. Incentivar la participación, primar el asociacionismo e introducirlo como parte de la gestión de lo público.

Producir una reforma política que haga creíble la política.

Es necesario un keynesianismo de alcance europeo.

La política debe recobrar una nueva ética de la medida: el procedimiento, las reglas del juego justifican la legitimidad de una acción política

La reforma de la clase política implica el cumplimiento de nuevas funciones:

- sustituir la movilización por la participación.
- sustituir la cooperación antagónica y excluyente por la cooperación solidaria.
- desarrollar tres virtudes éticas:
 - * la pasión,
 - * la razón
 - * la medida.

Son necesarias reformas institucionales para pasar de un sistema mayoritarista de confrontación a otro de negociación y consenso.

Incentivar el ejercicio de las libertades civiles en el seno de los partidos

Diagnòstic

1. La ciudadanía parece haber desertado de la política, lo que debilita cualquier proyecto de izquierda o progresista y debilita la democracia.

2. Distintos sistemas políticos padecen síntomas de deserción similares. Sin una superación de este impulso moral, las reformas institucionales serían insuficientes.

3. A partir de la crisis de los estados nacionales y de su capacidad de intervención, la izquierda no encontró respuestas políticas.

4. La introspección nacionalista, la defensa de las conquistas alcanzadas y el keynesianismo local aparecen como ilusiones y fracasos.

5. Posiblemente el movimiento de mujeres es el que ha defendido con más firmeza la idea de intervención.

6. Hay una dimisión de los políticos porque han permitido la renuncia a la intervención política. Proliferan así dos clases de políticos:

6. 1. el guerrero: juega a la crisis de la política y tiene una estrategia de conflicto como alternativa a la estrategia social de competencia.

6. 2. el mercenario: desde el pragmatismo alienta la renta de su posición y el clientelismo.

7. El crecimiento de la corrupción (funcional al capitalismo de casino y al político mercenario) ha tenido como

destino también la financiación de los partidos políticos, ratificando su descrédito social.

8. Las formas organizativas de los partidos de izquierda europea son tradicionales y anticuadas. La acelerada transformación política, económica y social operada desde la posguerra provoca un desajuste entre el cuerpo social y las organizaciones políticas de izquierda, que no han podido adaptarse con la velocidad necesaria.

9. La solución partitocrática al problema de la estabilidad se define por la fusión de poderes: tanto el ejecutivo como el legislativo dependen del partido. La experiencia española es la contraria: el predominio del ejecutivo y del jefe de gobierno.

10. Hacer elegir los gobiernos por el voto directo de los ciudadanos supondría la debilidad extrema de la base parlamentaria de la acción política. La personalización del ejecutivo tendría ese efecto.

11. Paralelamente a la crisis de los partidos se desarrolla la "mediocracia" como un sistema político de los medios de comunicación.

12. El "gobierno de la publicidad" no tiene los lazos y relaciones que detentaba la forma convencional de mediación política. Pueden hacer política pero no pueden convertirse en instituciones.

13. El cuarto poder no ha producido una innovación decisiva en la regulación de los poderes tradicionales: tan solo los presiona.

14. La crítica a los partidos políticos se realiza en nombre de una filosofía política alternativa al parlamentarismo: la democracia directa.

15. La lógica referendaria sólo es compatible con las mayorías, poco compatible con la diversidad y el pluralismo. En este caso el sistema representativo sería el resultado del condicionamiento de los valores de la democracia directa: opciones claras, de base mayoritaria y sobre temas específicos de amplio caudal.

16. Merced a la tecnología de comunicaciones la democracia directa se ha podido convertir en una alternativa concreta al parlamentarismo. Aceptar la democracia directa implica aceptar el código que impone a la tecnología: la lógica binaria (sí, no), la reducción de la agenda política, la personalización de la política, el predominio de la demoscopia, el carisma y el liderazgo.

17. Hemos dejado de interrogarnos sobre la esencia constitucional: la conciliación entre la soberanía popular, expresada a través de formaciones políticas, y la voluntad del individuo.

18. La crispación es la forma de hacer política en España desde 1993. Ella puede ser la consecuencia de dos cosas:

18. 1. La obsesión de la derecha que consideraba difícil producir la alternancia política en el poder.

18. 2. La pretensión de reforma sustancial del sistema político.

19. El "movimiento de la crispación" es ajeno a la cultura política constitucional. Responde a un nuevo corporativismo.

20. El sistema electoral determina que los factores de estabilidad primen sobre los de proporcionalidad. La dimensión de las circunscripciones y los límites correctores que determinan la "inutilidad" del voto a fuerzas minoritarias permiten "fabricar" mayorías con un tercio de los votos (UCD) o un 40 % (PSOE).

21. El fundamentalismo institucional (una ética sagrada y carismática) y el cinismo mercenario (una ética de exceso racionalista) coinciden en que el fin justifica los medios.

Objectius

Objetivo final:

Restablecer la política y la intervención para buscar un estado social más justo. Diseñar una nueva intervención cuyos objetivos son:

- la promoción del trabajo,
- la equidad entre generaciones, incluida la herencia de la biodiversidad,
- la estabilidad futura de los mecanismos de bienestar
- la defensa activa, no asistencialista, de los más débiles de la población.

Objetivos intermedios:

1. Desarrollar una estrategia de intervención ante la globalización para dotarla de una cultura solidaria y respetuosa con el derecho a la diferencia.

2. Recuperar la capacidad de reconstruir un imaginario colectivo, de determinar la agenda política, de proponer como centro aquellas cuestiones que identifican socialmente el conflicto político democrático. El recurso a la ingeniería administrativa, la regulación, sólo puede ser consecuencia de este programa y no de voluntades de afecto al discurso de los medios.

3. Definir una estrategia de izquierda que deberá formular un modelo compatible con la inclusión del centro en su proyecto y con el pleno desarrollo del modelo autonómico. Deberá reformar el bipartidismo político, los gobiernos monopartidistas en minoría, la concentración de poder en los partidos. Articular una descentralización política cooperativa. Recurrir con sinceridad a la incentivación de la participación, primar el asociacionismo e introducirlo como parte de la gestión de lo público.

Mitjans i/o instruments.

1. La regulación de los grupos de presión, del corporativismo y mantener la primacía de lo público.

2. Producir una reforma política que haga creíble la política.

3. No responder a los problemas de empleo con flexibilidad laboral. Se debe:

- 3. 1. mejorar la enseñanza;
- 3. 2. mejorar la eficiencia de los sistemas de oferta de empleo;

3. 3. invertir en infraestructuras y proyectos ambientales;
 3. 4. atender la creación de nuevas empresas en los territorios menos desarrollados;
 3. 5. Mejorar la capacidad del sistema financiero,
 3. 6. crear más desarrollo y más renta.
4. Compatibilizar la productividad y la creación de puestos de trabajo.
5. Es necesario un keynesianismo de alcance europeo.
6. La política debe recobrar una nueva ética de la medida: el procedimiento, las reglas del juego justifican la legitimidad de una acción política. Lo único sagrado debe ser la formalidad de los procedimientos. El formalismo metodológico, común a la democracia, el derecho, el arte y la ciencia, es la esencia de la civilización moderna.
7. La reforma de la clase política implica el cumplimiento de nuevas funciones:
7. 1. Sustituir la movilización por la participación.
 7. 2. Sustituir la cooperación antagónica y excluyente por la cooperación solidaria.
 7. 3. Desarrollar tres virtudes éticas:
 - la pasión,
 - la razón
 - la medida.
8. Reformas institucionales para pasar de un sistema mayoritarista de confrontación a otro de negociación y consenso.
9. Incentivar el ejercicio de las libertades civiles en el seno de los partidos:
9. 1. la libertad de expresión
 9. 2. la libertad de asociación
 9. 3. el sufragio universal

Documentació tractada:

NOUS HORIZONS - Escola d'hivern PARTICIPACIÓ CIUTADANA I REGENERACIÓ DEMOCRÀTICA, Barcelona, 6 i 7 de març de 1998 – Material de referencia correspondiente a la intervención de Juan Berga

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Juan Berga és coordinador de Nueva Izquierda

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Referèdums per a una democràcia directa

Santi Costabella

Redacció: Santi Costabella
Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

L'actual sistema electoral no proporcional provoca que els polítics imposin un model de societat no legítimat per la població.

Per tal d'aconseguir que els ciutadans puguin decidir lliurement el tipus de país on volen viure, hom proposa la celebració de referèdums vinculants per aquells temes que afectin una majoria de la població

Diagnòstic

Degut a la no proporcionalitat del sistema electoral (tant el català com l'espanyol) i al no qüestionament de cert temes per part dels partits polítics en que la ciutadania té una opinió contrària a les tesis oficials (centrals nuclears, monarquia, servei militar, autodeterminació, eutanàsia, etc), s'imposa al ciutadà un model de societat no legítimat i unes lleis il·legítimes.

Objectius

Aconseguir omplir de contingut la paraula democràcia (demo=poble cràcia=poder) donant al poble el dret a decidir en quin tipus de país vol viure.

Mitjans i/o Instruments.

Referèdums vinculants per aquells temes que afecten tota la població.

Els governs (tant el català com l'espanyol) han d'assegurar-se que les lleis que afectin tot el conjunt de la població (lleí del català per exemple) o a una part d'aquesta nítidament definible (servei militar per exemple) d'aquesta siguin primer aprovades per majoria simple (50%+1) en referèndum vinculant.

Els governs també han de crear mecanismes per a facilitar que els ciutadans puguin forçar el govern a convocar una consulta popular vinculant sobre qualsevol tema. Una recollida de 100.000 signatures hauria d'ésser suficient per a tal fi.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Actualment el govern espanyol preveu que amb una recollida de 500.000 signatures a nivell estatal es forci les corts a discutir sobre algun tema, però sense cap obligació de realitzar una consulta popular sobre la qüestió. La majoria d'estats europeus preveuen mecanismes d'iniciativa ciutadana per a forçar els parlaments a convocar consultes populars vinculants

Reforma institucional de la Unió Europea

Jordi Borja Sebastià

Redacció: German Pelayo Puntas

Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

L'opacitat, complexitat i manca de participació en les institucions europees és una de les raons de l'actual crisi delegitimada de la UE, juntament amb la globalització econòmica, la competència creixent entre sectors i entre territoris, i el rebuig a les polítiques europees d'ocupació.

El parlament europeu, com a òrgan legislatiu, és més consultiu que decisor; el consell europeu, com a òrgan executiu, és intergovernamental, les seves reunions són secretes i les decisions que pren són aprovades per funcionaris i funcionàries dels governs estatals i no pel parlament. Hi ha altres organismes (Comissió Europea, Cort de Justícia) amb limitacions decisòries, d'altres només de caràcter consultiu, i cap d'ells d'elecció directa. Es proposa redissenyar el paper de cadascun d'aquests organismes per tal d'assolir la veritable integració europea: la de la ciutadania mitjançant la participació en els seus òrgans representatius, que esdevenen així més democràtics, transparents i accessibles.

Diagnòstic

La manca d'informació i de participació dels ciutadans en les institucions de la Unió Europea és una de les causes bàsiques de la manca de legitimitat popular d'aquest organisme. Els sistemes de representativitat i de competències són opacs i inefectius. En concret:

- a) "El Consell Europeu és intergovernamental. Les seves reunions són secretes. La gran majoria de decisions són aprovades, de fet, per funcionaris de segon o tercer nivell dels governs nacionals i són aplicades pels serveis de la Comissió I, per tant, no sorgeixen ni del Parlament europeu ni de cap tipus d'elecció a nivell europeu.
- b) La Comissió Europea és una estructura complexa, amb escassa visibilitat i accessibilitat, no és electa ni representativa i només és responsable davant el Consell.
- c) El Parlament Europeu és més consultiu que decisor. La seva elecció per circumscripció nacional impedeix tant la formació de projectes polítics europeus forts com la relació efectiva amb els territoris (locals o regionals).
- d) El Consell econòmic i Social i el Comitè de Regions són organismes consultius. El primer per la seva composició opaca i la seva quasi nul·la influència no compta en la tasca de construir la ciutadania europea. El Comitè de regions, format per presidents regionals i alcaldes, de grans ciutats preferentment, pot esdevenir una força important però, de fet, des de la seva recent creació encara no ho és.
- e) La Cort de Justícia té competències molt limitades.

Objectius

-Fer més transparents, assequibles i democràtics els organismes de la Unió Europea i les relacions entre ells i amb els ciutadans i electors, per tal de completar la vessant política, del procés de construcció europea, que fins ara s'ha concretat només pel que fa a l'economia de les grans empreses i en part les mitjanes. A més de l'aparell polític, la UE segueix sense poder coordinar aspectes clau com el treball, el benestar, el dret civil i la gestió cultural.

- En concret:
- a) Augmentar la representativitat dels organismes a partir d'un major nombre d'eleccions directes a diferents òrgans, així com de referèndums a nivell europeu.
 - b) Augmentar el poder executiu de la Unió Europea pel damunt de les iniciatives estatals, tendents a dificultar, per la força dels interessos propis, aquest poder, mitjançant la redistribució de papers d'alguns organismes.
 - c) Donar major pes als poders territorials no estatals a partir de la parcial regionalització del Parlament i de donar iniciativa al Comitè de les Regions.
 - d) Cercar la independència dels diferents poders polítics (legislatiu, executiu, judicial) a partir de la definició i consolidació de les competències dels organismes que representen cadascun d'ells.

Mitjans i/o Instruments.

-Cal redissenyar el paper de cadascuna de les institucions de la UE. Aquesta possibilitat reformista, malgrat pugui semblar agosarada si es tenen en compte els obstacles que suposen els interessos estatals, és un punt de partida més viable que la creació de noves estructures europees de caire més federatiu.

- En concret:
- a) "El Parlament Europeu pot configurar-se a partir d'un sistema mixt: d'una banda, un sistema majoritari per àmbits locals regionals i de l'altra, un sistema proporcional compensatori amb candidatures d'àmbit europeu. Les competències d'aquest parlament serien les pròpies d'una assemblea legislativa.
 - b) La Comissió Europea tindria funcions executives, les que corresponen normalment a un govern, i seria responsable davant el parlament.
 - c) El Consell Europeu tindria funcions consultives preceptives en el procés legislatiu i dret d'iniciativa o proposta davant el Parlament i la Comissió."
 - d) "La Cort o Tribunal Europeu veuria ampliada les seves competències o, dit d'una altra manera, el seu àmbit jurisdiccional. Caldria incloure-hi tots els temes relatius als drets dels ciutadans a nivell europeu (residència,

treball)

e) El Comitè de Regions podria assumir un rol d'iniciativa o impuls així com de seguiment i avaluació de les mesures i programes amb impactes territorials.

f) El Consell Econòmic i Social s'hauria de reformar. Caldria distingir entre sectors professionals i associacions. Creació paral·lela d'un comitè per l'ocupació."

- "Finalment la UE hauria de recollir els mecanismes de participació (no electoral) més avançats experimentats en qualsevol dels països integrants: drets d'iniciativa, referèndum, consulta, petició, etc"

Documentació tractada:

- Borja, Jordi; Sunyer, Roger; "Vers una ciutadania europea. Els drets cívics i socials des de la perspectiva dels poders locals", Papers d'innovació social, 46, 1997.

- Borja, Jordi; "Mondialisation et démocratisation des relations internationales. Sur la place du local", a Centre International Pierre Mendès France (CIPMF) "La gauche face à la mondialisation", Paris, 1997

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Tres mesures per garantir públicament la plena ocupació: repartir la feina, implantar nous treballs i gravar els capitals financers.

Antoni Ferret Soler

Redacció: Antoni Ferret Soler
Fòrum temàtic: Política

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

Tenim un problema bàsic i fonamental: l'atur d'una bona part de la nostra població, cosa que invalida la nostra societat. Davant aquesta situació cal una acció política vigorosa, perquè la societat garanteixi a tothom el dret a guanyar-se la vida.

Diagnòstic

La nostra societat incompleix d'una manera colpidora allò que és la seva primera i més bàsica finalitat: que tots els seus components es puguin guanyar la vida i satisfer així les seves necessitats. Des de fa molts anys una part minoritària però nombrosa de la nostra societat no té feina: una gran part del col·lectiu juvenil (perquè ha d'entrar en un mercat de treball ja ocupat), les dones de mitjana edat (perquè tenen menys preparació laboral y han viscut un període d'excedència) i les persones grans que han perdut la feina (perquè les empreses desestimen per principi la seva candidatura). L'Administració pública no ha dut a terme ni té projectat fer cap acció vigorosa i important per resoldre aquest problema.

Objectius

Garantir políticament la plena ocupació sempre que el mercat en sí mateix no la garanteixi.

Mitjans i/o instruments.

L'acció política hauria de consistir, com a mínim, en aquestes mesures:

-Repartiment del treball existent mitjançant la reducció progressiva de la jornada laboral, tant com això fos necessari.

-Implantació, per part de les administracions públiques, de places de treball de noves feines, oprientades no a la producció de béns i serveis de cara al mercat sinó a la satisfacció de noves necessitats, socials, ecològiques o culturals. A tall d'exemples podem esmentar: atenció als ancians o altres persones necessitades; protecció i neteja de boscos i de la natura en general; treballs d'enquesta de cara a construir i promoure una opinió pública actualment inexistente.

-Obligar per llei les institucions financeres i a les persones posseïdores de grans sumes de capital a dedicar una part dels seus recursos a inversions productives i/o creadores de llocs de treball. Instaurar impostos especials per als capitals no invertits en aquesta línia (Aquesta mesura, per ser eficaç, hauria d'aplicar-se en els diferents països més o menys simultàniament).

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Corrector de llibres com a professió. Autor de "Compendi d'història de Catalunya" (Barcelona, 1976; 8 edicions) i "Parleu més bé el català" (Barcelona, 1996; 9 edicions)

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Un model alternatiu al Tractat de Maastricht

Miren Etxezarreta

Redacció: Dolors Paniagua Valle
Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

'La Unió Europea no és un procés acabat, i no podem resignar-nos i creure en la impossibilitat de modificar la seva evolució. Encara queda un marge de maniobra, però només des d'una perspectiva global, amb les seves dimensions econòmica, política i social.

No és un problema de fórmules tècniques, sinó polítiques. Es proposa una economia regulada, en les seves grans orientacions, per institucions socials.

El Tractat de Maastricht parla massa poc de ciutadania, i cap dels seus criteris de convergència és d'ordre social, i això en uns moments en que les xifres d'atur a Europa són escandaloses. Europa no pot construir-se sobre una base d'atur i d'exclusió ni sobre un dèficit de ciutadania. El progrés econòmic (entès des de l'òptica del neoliberalisme internacional) no pot ser l'únic objectiu a considerar.

Diagnòstic

-El Tractat de Maastricht correspon només a un disseny específic de política econòmica que respon als interessos actuals del capital internacionalitzat, però no al benestar dels ciutadans ni al progrés democràtic. Es tracta de la imposició d'un model molt concret, el neoliberal, que implica la renúncia per part dels estats membres de la seva capacitat de gestió de la conjuntura.

-En primer lloc, s'ha produït un fenomen d'inversió entre els mitjans i els objectius: el control de la inflació és considerat com "l'objectiu", pràcticament en solitari, confiant que tots els altres problemes els solucionarà el mercat.

-En segon lloc, es presenta Europa com si l'única forma de portar-la a terme fos la Unió Monetària Europea i el Tractat de Maastricht tal com estan plantejats.

La moneda única comporta una reducció dels diferencials en els tipus d'interès a tota la Unió, i per tant resultarà més difícil als països més febles atreure els capitals que necessiten per mantenir les seves estructures productives.

La mobilitat de capitals sense restriccions ha esdevingut la premissa bàsica e inalterable d'actuació en torn a la qual ha d'articular-se l'univers econòmic.

Objectius

-Contribuir a desestigmatitzar les visions que no contempen com a inevitable el pas per la UE, o el tractat de Maastricht tal com és, o la moneda única.

-Apuntar dissenys alternatius per a la UE:

-Que portin a la participació activa i el benestar de les poblacions europees.

-Que no tinguin en compte només criteris macroeconòmics, sinó també socials i ecològics. Es proposa una economia regulada en les seves grans orientacions per institucions socials. I l'ocupació no ha de considerar-se subproducte inevitable de la competitivitat, sinó l'objectiu central de l'activitat econòmica.

-Que siguin menys vulnerables formalment, que desprenguin garanties sòlides de que s'operarà en la direcció que plantegen les decisions socials i polítiques.

-Que no mantinguin fins l'últim moment l'incertesa sobre quins països entraran al grup capdavanter de la UEM.

-Que plantegin un progrés (i no un retrocés) de la democràcia.

-Que revisin l'autonomia actual del Banc Central Europeu.

-Que estiguin orientats a potenciar el teixit productiu de cada territori i a expandir l'ocupació (sense ignorar l'eficiència).

-La redistribució de la renda entre persones i entre territoris haurà de constituir l'eix central del model.

Mitjans i/o instruments.

La base del model que es proposa resideix en una adequada articulació entre la regulació estatal i l'activitat privada. La regulació estatal té com a objectiu crear situacions i escenaris que condueixin als actors econòmics a ajustar-se a la lògica que emergeix d'un disseny social de l'economia, mentre que l'activitat privada que integra el capital privat nacional i internacional operarà d'acord amb els seus objectius particulars, dins la lògica de la regulació estatal.

Un marc així planificat hauria de ser un punt de referència per a tota la política d'estímul al sector privat, rebutjant totes les iniciatives que s'allunyin del mateix. L'activitat privada que es desenvolupi dintre d'aquestes coordenades seria preferencial per gaudir de tots els suports que proporcionés el sector públic

La programació socioeconòmica i les negociacions salarials i fiscals que incideixen en la distribució passarien a constituir un dels elements crucials d'un model de desenvolupament que ha optat per l'estabilització i que, per

tant, hauria de posar l'accent en la redistribució entre persones i territoris.

Documentació tractada:

Etxezarreta, Miren. "El Tractat de Maastricht i les seves possibles alternatives: una visió des del sud". Barcelona, Associació Ecoconcern, 'Papers d'Innovació Social', núm. 48, març 1997.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Mirem Etxezarreta es máster y doctora en Economía por la London School of Economics y catedrática de Economía Aplicada de la Universitat Autònoma de Barcelona. Se dedica especialmente a temas de política económica española y economía agraria y desarrollo rural, habiendo publicado y dirigido numerosos trabajos entre los que cabe citar "La evolución del campesinado" (1979), "La agricultura insuficiente" (1985), "La economía española 1970 - 1977" (1979) y "El desarrollo rural integrado" (1988)

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Un nou sistema per a les eleccions al Parlament de Catalunya

Agustí Bosch

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Diagnòstic

En general, la crisi actual de comunicació en la política fa que els ciutadans percebin la política com una activitat allunyada dels seus interessos i aliena als seus problemes quotidians. Les eleccions al Parlament de Catalunya també mostren aquest distanciament entre representants i representats.

A més, el sistema de representació està territorialitzat en base a les províncies, i per tant es dona un desequilibri favorable als i les votants rurals, els representants dels quals ho són d'un nombre de població molt menor que els dels i de les votants urbanes.

Objectius

Apropar el candidat o candidata a la ciutadania i dinamitzar la vida política arreu de Catalunya.

Mantenir i fins i tot corregir la distorsió actual de la proporcionalitat, per evitar l'actual desequilibri favorable als votants de les zones rurals.

Mitjans i/o Instruments.

La proposta és un nou sistema electoral, consistent en una versió catalana del model electoral de "representació proporcional personalitzada" en el qual els i les votants tenen dos vots: un per a un candidat individual que es presenta per una circumscripció uninominal (aquella que està representada al parlament per un sol membre), i un altre extret d'una llista de partit per a una circumscripció catalana unificada.

La composició del parlament es de 57 escons extrets a partir de les circumscripcions uninominals que representen les comarques i zona metropolitana, i els 78 restants dels vots (no es preveu cap canvi del nombre total de 135 parlamentaris i parlamentàries) extrets del resultat de la resta que als escons sorgits de la votació de la llista unificada se li fa dels atorgats pel primer sistema de votació.

Aspectes addicionals:

- La circumscripció territorialitzada per comarques, subcomarques en part de l'àrea metropolitana, municipis al Barcelonès i districtes a Barcelona.
- Cercar major governabilitat mantenint la proporcionalitat (mitjançant la fórmula de mitjanes més elevades amb divisors Imperiali).
- La forma de vot, que és de dues paperetes diferenciades per cada elector o electora: una idèntica a la llista provincial actual i una altra per a les circumscripcions uninominals on qui vota hauria d'escollir només un candidat o candidata.
- La correcció del desequilibri territorial que crea la llista unificada a partir de dividir aquesta en sis àmbits territorials de presentació de llistes, que mai actuen però com a circumscripcions, o sigui que no influeixen sobre la distribució d'escons entre els partits.

Documentació tractada:

Bosch, Agustí; "El sistema electoral. Una proposta per al Parlament de Catalunya." FJB, Barcelona, 1995, 65p.
Localització: Biblioteca d'EcoConcern (Barcelona), signatura: BEco 32 Bos

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Contabilizar el trabajo no asalariado de las mujeres

Selma James

Redacció: Maria Martínez Agüero

Fòrum temàtic: Relacions Masculí-Femení

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

Dos tercios del trabajo mundial lo hacen las mujeres, pero sólo reciben el 5 % de las ganancias y poseen el 1 % de los bienes. El trabajo no asalariado de las mujeres vale 11 trillones de dólares anuales; además, el trabajo de las mujeres produce el ingrediente básico de toda economía: su fuerza de trabajo. Existe una discriminación salarial en contra de la mujer, quien recibe menor salario que el hombre por igual trabajo.

La propuesta de la autora consiste en lograr la igualdad salarial entre el hombre y la mujer por vía de la contabilización del trabajo no asalariado.

La valoración del trabajo no asalariado es entonces una estrategia para lograr dicha igualdad salarial. Dado que en 1995, en la Conferencia de Beijing, se aprobó, pese a la resistencia de los gobiernos del norte, que los gobiernos se comprometían a medir el trabajo no asalariado y se levantó la invisibilidad de la insoportable cantidad de trabajo que los Programas de Ajuste Estructural y la economía global han impuesto a las mujeres, la autora propone exigir que los gobiernos cumplan con dicho compromiso.

Diagnòstic

1. Dos tercios del trabajo mundial lo hacen las mujeres, pero sólo reciben el 5 % de las ganancias y poseen el 1 % de los bienes.
2. El trabajo no asalariado de las mujeres vale 11 trillones de dólares anuales.
3. Las mujeres, en los países del sur, son las que más trabajan.
4. Las mujeres hacen la doble jornada o incluso una triple jornada de trabajo mal pagado además del trabajo doméstico.
5. El trabajo de las mujeres produce el ingrediente básico de toda economía: su fuerza de trabajo.
6. Tres cuartas partes de las mujeres del mundo viven en el sur, donde la cantidad de trabajo del hogar está multiplicado por la pobreza, las colas de comida y la falta de recursos.
7. Las mujeres reciben un salario inferior al hombre por realizar trabajos idénticos.

Objectius

El objetivo final es lograr la igualdad salarial entre hombres y mujeres ante la realización de trabajos idénticos.

Mitjans i/o Instruments.

1. La contabilidad del trabajo no asalariado en el producto bruto como estrategia para alcanzar la igualdad salarial entre hombres y mujeres.
2. Conseguir que los gobiernos cumplan el compromiso asumido en la conferencia de Beijing de 1995, pese a la resistencia de los gobiernos del norte, de medir y valorar el trabajo no asalariado en las cuentas nacionales. Allí se levantó la invisibilidad de la insoportable cantidad de trabajo que los Programas de Ajuste Estructural y la economía global han impuesto a las mujeres. Los principales párrafos de la declaración de Beijing destacan:
 2. 1. Desarrollar una clasificación internacional para estadísticas sobre la diferencia entre hombres y mujeres en el trabajo remunerado y no remunerado.
 2. 2. Hacer estudios periódicos sobre el uso del tiempo para medir cuantitativamente el trabajo no remunerado comparativamente a las actividades remuneradas.
 2. 3. Medir cuantitativamente el trabajo no remunerado que no se incluye en las cuentas nacionales y tratar de mejorar los métodos para que su valor quede indicado.
 2. 4. Animar y apoyar el desarrollo de una capacidad nacional en los países en desarrollo y en los países con economías en transición, para que puedan medir plenamente el trabajo, remunerado y no remunerado, realizado por las mujeres y los hombres.
3. Aplicar los acuerdos de Beijing y las conferencias precedentes en la obtención de conquistas específicas de la situación particular de cada país.

Documentació tractada:

SELMA JAMES, 'Contar el trabajo no asalariado de las mujeres. Ha llegado la hora de hacerlo'.

Entre la bibliografía citada por la autora en el artículo se destacan los libros de la misma autora "The Global Kitchen: the case for governments measuring and valuing unwaged work", agosto 1995, Londres. "La invisibilidad de las amas de casa negras", House Wives in Dialogue, Londres 1980.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Selma James es fundadora y coordinadora por la campaña internacional por el salario en el trabajo en el hogar en

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

1. La autora propone como vía de implantación:

1. 1. Fortalecer y desarrollar la Red Internacional "Las Mujeres Cuentan" (La Red) y las ONG's representativas de mujeres en todo el mundo para presionar en las conferencias internacionales y en cuanto foro permita el planteamiento del objetivo propuesto.

1. 2. Exigir que los parlamentos de los diversos países conviertan en leyes los acuerdos de Beijing.

1. 3. Tomar medidas de fuerza como la huelga general de las mujeres asalariadas y no asalariadas en Islandia en 1975.

1. 4. Unificar a las mujeres del sur y del norte subrayando la problemática común a pesar de las diferencias estructurales entre los países.

1. 5. Organizar talleres sobre la valoración del trabajo no asalariado.

2. Como ejemplos de avances en la implantación menciona:

2. 1. En India, el movimiento por la eliminación del trabajo hipotecado lo ha usado para hacer visible el trabajo que mujeres y niños hacen pero que no es contado para pagar la deuda.

2. 2. En Zambia las mujeres lo han usado para conseguir los derechos de herencia de la tierra.

2. 3. En San Francisco las mujeres prostitutas lo usaron para ser reconocidas como trabajadoras y tener su contribución a la economía en las cuentas de la ciudad.

2. 4. En otros países las mujeres lo han usado para fundamentar todos los derechos a prestaciones, servicios, guarderías y seguridad social.

Denunciar la inconstitucionalitat del servei obligatori

Antoni Colom Xavier Lumbarres i Fèraud
Edip Rei

Redacció: Xavier Lumbarres i Fèraud

Fòrum temàtic: Relacions Masculí-Femení

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

Davant la mili, hi ha institucions i ciutadans que propugnen les alternatives legals de fer-la o bé declarar-se objector.

Hi ha també institucions i ciutadans que propugnen o emparen l'alternativa il·legal de la insubmissió.

Aparentment, aquestes alternatives són contraposades, no tenen res en comú, sobre tot la darrera amb les dues primeres.

Però sí tenen una cosa en comú: totes comporten un pagament per part de l'interessat, sigui en forma d'un servei militar, d'un servei social, o d'un càstig o inhabilitació per negar-se.

Però la majoria d'institucions que propugnen aquestes alternatives obliden un "petit" detall: es pot obligar algú a fer un servei sense respectar el seu dret fonamental de no ser discriminat per raó de sexe? I encara un altre detall: se'l pot condemnar en cas que s'hi negui?

Evidentment, NO

Diagnòstic

A què es deu aquest "oblí" d'informar els joves d'un fet tan evident? Hi ha qui suposa que la Constitució fa una excepció en la prohibició de discriminació per raó de sexe en la mili, però no és veritat.

Fins i tot militars i tribunals han reconegut fa anys que la mili no respecta l'article 14 de la Constitució. És lògic que els militars no facin gran rebombori d'aquesta "pffia constitucional", ja que ells (en general) prefereixen la mili, però, per què aquells que no la volen tampoc ho volen denunciar?

Hem trobat que la raó de fons és la competència entre barons: quin benefici obtindrien els ja lliures de la mili de denunciar que és inconstitucional? Donarien ales a la competència, que no hauria de perdre un any ni a la mili, ni en el servei social, ni a la presó.

És cert que molts estan enemistats, amb lo militar i no volen que els joves facin la mili, però tampoc volen que els hi surti gratis no fer-la, ja que a ells tampoc els hi va sortir.

A més, si tenen mania als militars, així els hi fan la guitza fomentant la insubmissió, la qual cosa no seria possible si suprimissin la mili.

Així es dona la paradoxa que mentre uns que volen la mili reconeixen que és inconstitucional (la qual cosa és raó suficient per treure-la), aquells que volen eliminar-la no en volen saber res d'aquesta inconstitucionalitat, i la fan durar, tot permetent que els seus "protegits" siguin castigats.

Per altra banda, també les noies en "edat militar" en resulten beneficiades, ja que poden cursar els estudis i fer oposicions o incorporar-se al món laboral sense preocupacions ni interrupcions, per la qual cosa tampoc són, en general, partidàries de que es parli del tema.

Això deixa les víctimes desinformades i aïllades, amb un entorn social hostil vers l'únic recurs legal que els lliuraria del servei i del càstig.

Objectius

A què es deu aquest "oblí" d'informar els joves d'un fet tan evident? Hi ha qui suposa que la Constitució fa una excepció en la prohibició de discriminació per raó de sexe en la mili, però no és veritat.

Fins i tot militars i tribunals han reconegut fa anys que la mili no respecta l'article 14 de la Constitució. És lògic que els militars no facin gran rebombori d'aquesta "pffia constitucional", ja que ells (en general) prefereixen la mili, però, per què aquells que no la volen tampoc ho volen denunciar?

Hem trobat que la raó de fons és la competència entre barons: quin benefici obtindrien els ja lliures de la mili de denunciar que és inconstitucional? Donarien ales a la competència, que no hauria de perdre un any ni a la mili, ni en el servei social, ni a la presó.

És cert que molts estan enemistats amb lo militar i no volen que els joves facin la mili, però tampoc volen que els hi surti gratis no fer-la, ja que a ells tampoc els hi va sortir.

A més, si tenen mania als militars, així els hi fan la guitza fomentant la insubmissió, la qual cosa no seria possible si suprimissin la mili.

Així es dona la paradoxa que mentre uns que volen la mili reconeixen que és inconstitucional (la qual cosa és raó suficient per treure-la), aquells que volen eliminar-la no en volen saber res d'aquesta inconstitucionalitat, i la fan durar, tot permetent que els seus "protegits" siguin castigats.

Per altra banda, també les noies en "edat militar" en resulten beneficiades, ja que poden cursar els estudis i fer oposicions o incorporar-se al món laboral sense preocupacions ni interrupcions, per la qual cosa tampoc són, en general, partidàries de que es parli del tema.

Això deixa les víctimes desinformades i aïllades, amb un entorn social hostil vers l'únic recurs legal que els lliuraria del servei i del càstig.

Mitjans i/o instruments.

Animar a denunciar uns fets, uns abusos, que no haurien de repetir-se en cap altre cas.

Fins i tot quan la mili sigui suprimida, restarà la contradicció que en una mobilització general, és evident que els nostres dirigents passarien igualment del seu jurament de no fer discriminació per raó de sexe i enviarien a morir els joves barons. D'això també tenen dret de estar-ne informats.

Denunciar la situació de tal manera que els nostres dirigents es vegin obligats a definir la seva postura és la principal d'actuació. Si durant aquests 20 anys no han volgut respectar la Constitució que han jurat i si tampoc la volen respectar en el futur, que es vegin obligats a dir-ho públicament. Que aquells que voldrien la transparència i el respecte pels drets no es vegin acomplexats per l'orgull dels qui creuen que la seva responsabilitat (o sigui, els seus interessos) està per sobre dels drets humans i de la veritat.

També s'hauria de reclamar a l'Església la raó del seu silenci, ja que hi ha un perjuri, si més no ètic i religiós i una manca d'auxili als estafats, incloent els nois que són educats en les escoles religioses.

Portar nosaltres mateixos el cas als tribunals no seria gaire eficient, ja que molts d'altres ho han fet, però els mitjans de comunicació pràcticament no informen dels resultats de les sentències. Millor seria posar-nos en contacte amb aquells que ja ho han fet i animar-los a fer públic el seu cas.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Es membre de l'Entitat Edip Rei

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Destinar part dels pressupostos militars a la formació de la dona al Magrib

Fatima Mernissi

Institut Universitaire de Recherche Scientifique (Universitat Moha)

Redacció: German Pelayo Puntas

Fòrum temàtic: Relacions Masculí-Femení

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

El gran creixement de la població als països del sud de la Mediterrània, i els seus efectes (principalment atur i emigració cap a Europa), juntament amb l'extensió dels integrismes feixistitzants als països àrabs i a Europa, són dos dels problemes més explosius d'aquesta regió. Qualsevol intent de trobar un equilibri regional entre recursos humans i treball és inconcebible sense que la dona àrab trobi el lloc que li correspon: el primer. Actualment, la dona és totalment menyspreada pels agents decisoris, tant al nord com al sud. La desigualtat entre home i dona és tan forta que fins podria dir-se que compta amb la complicitat estrangera.

Es proposa destinar el 3% dels pressupostos militars de la Unió Europea a la formació de les dones del Magrib, en concret a l'eradicació de l'analfabetisme femení i a la formació professional. Aquesta inversió, juntament amb altres estratègies de promoció de la dona a partir de la legislació o els mitjans de comunicació, ha de ser un element transformador i enriquidor d'aquesta societat cap al seu desenvolupament econòmic i social.

Diagnòstic

El gran creixement de la població als països del sud de la Mediterrània, i els seus efectes (principalment atur i emigració cap a Europa), juntament amb l'extensió dels integrismes feixistitzants als països àrabs i a Europa, són dos dels problemes més explosius d'aquesta regió. Qualsevol intent de trobar un equilibri regional entre recursos humans i treball és inconcebible sense que la dona àrab trobi el lloc que li correspon: el primer. Actualment, la dona és totalment menyspreada pels agents decisoris, tant al nord com al sud.

La raó més important de la pressió demogràfica cal trobar-la en la situació de la dona als països àrabs. L'analfabetisme, i en general els baixos nivells educatius, arriben (i en molts països superen) el 50% de la població femenina. D'altra banda els programes de planificació familiar tracten la dona com un objecte passiu a qui se li distribueixen anticonceptius sense establir-hi un diàleg i sense aportar raonaments.

"La sobremilitarització del Món Àrab perjudica a les dones, per diferents motius, entre els quals el més obvi és el reclutament militar. Els fons destinats a la compra d'armes són fons invertits en despeses estèrils, doncs es tracta de productes importats, no fabricats in situ: representen, per tant, una reducció molt important de la creació de llocs de treball."

Com a conseqüència, "qualsevol reducció de llocs de treball augmenta l'atur, això suposa una amenaça contra les fràgils conquestes de la dona àrab pel que fa l'accés a l'educació, la formació professional i la promoció mitjançant el treball remunerat."

Objectius

- Buscar solucions a la pressió demogràfica a curt termini, ja que porta a una emigració percebuda com negativa i conflictiva als països d'acollida.

- Introduir una major igualtat d'oportunitats entre les dones i els homes de les societats magribines, com a via per orientar-les vers el seu desenvolupament econòmic i social. En concret: erradicar l'analfabetisme femení i fomentar la promoció de la dona mitjançant la formació professional.

Mitjans i/o instruments.

La reducció dels pressupostos militars, tant els dels països del nord com els dels països del sud de la Mediterrània.

"Amb un 3% dels pressupostos militars de la UE es podria fer molt per canviar l'aspecte de la Mediterrània. Per reparar el costum molest d'expulsar els estrangers cada cop que els temors ancestrals s'imposen, la Comunitat Europea podria fer mostra de la seva democràcia meravellosa: destinar, a partir del gener de 1993, un 3% del seu pressupost militar a les dones del Maghreb, que envien tomàquets i taronges a canvi de pràcticament res. Si aquestes dones exigissin un salari mínim equivalent als europeus, les postres dels europeus sortirien tan cares com un 'Mirage'"

[Cal consultar l'autora per a més informació]

Documentació tractada:

Mernissi, Fatima: "Mujeres del Magreb: interlocutoras insoslayables del equilibrio mediterráneo", a Roque, Maria-Angels (Ed.): "Las culturas del Magreb. Antropología, historia y sociedad", Barcelona, Icària, 1996, p. 143-154.

Medidas para defender los derechos de la mujer y apoyar a la familia como vehículo socializador de los hijos

Angelina Hurios Calcerrada

Redacció: Maria Martínez Agüero

Fòrum temàtic: Relacions Mascull-Femení

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

Las Naciones Unidas definen la familia como la unidad básica de la sociedad. En la sociedad occidental se ha considerado que el marco más idóneo para el desarrollo del ser humano es la familia heterosexual, compuesta por padre, madre y por uno o varios hijos; ello arranca de la propia naturaleza, ya que para tener hijos se necesita un hombre y una mujer. No obstante, cada día surgen más familias monoparentales y, en menor medida, parejas homosexuales que adoptan niños. Además existen uniones consensuales de hecho heterosexuales, cada vez mas frecuentes, que no gozan del amparo legal que tiene el matrimonio formalmente constituido. En la mayoría de las familias que "funcionan" suele haber una madre o una mujer responsable de la casa que asume un sobrecargo de funciones. La familia necesita una estabilidad, un bienestar mínimo para poder llevar a cabo el más completo desarrollo de todos y cada uno de sus miembros. Cuando no se dan las condiciones adecuadas, aparecen familias desestructuradas. Un problema que tiene hoy la humanidad y que atenta contra la familia es la superpoblación. Otro problema que padece la familia hoy es el paro, sobre todo en el primer mundo. En el tercer mundo, directamente no hay trabajo por cuenta ajena.

Ante este panorama la autora propone apoyar a la familia, en su carácter de unidad básica de la sociedad, como vehículo de socialización de los hijos. Esto implica garantizar:

1. Una estructura sólida y segura.
2. Un ambiente impregnado de cálida afectividad.
3. Una estructura familiar contenedora.
4. Una estructura familiar que no genere desarrollo para unos y sacrificios para otros.

Para lograrlo se propone que desde las Naciones Unidas y desde los gobiernos se tomen aquellas medidas políticas y jurídicas necesarias por las que se reconozca a las mujeres los mismos derechos y deberes que a los hombres. Que se promueva cuantas medidas sean posibles para favorecer la opción libre al derecho a procrear el número de hijos que sea compatible con la posibilidad de atenderles. Que se regulen y protejan todos aquellos nuevos modelos de familia que ofrezcan estabilidad y posibilidades de desarrollo a todos y cada uno de sus miembros y que se regule el estatus de la mujer en cualquier tipo de familia: monógama, polígama, patriarcal, para que se respeten sus derechos como ser humano y se le garantice el acceso a la educación y al trabajo, en igualdad de condiciones que los hombres de sus respectivos países.

Diagnòstic

1. Para centrar este estudio debemos partir del concepto de familia. Para ello la autora utiliza la fórmula de las Naciones Unidas que define la familia como la unidad básica de la sociedad.

2. La gran mayoría de las familias están compuestas por un hombre, una mujer y unos hijos. Actualmente están surgiendo otros tipos de familias o unidades de convivencia. Cada vez se están dando mas casos de familia monoparental; si bien siempre ha existido, actualmente el número es muy superior al de años pasados, sobre todo el núcleo familiar formado por una mujer y sus hijos. Esto se debe fundamentalmente a los divorcios. En menor medida, también se dan casos de padres con hijos o uniones de homosexuales y lesbianas que han adoptado niños.

3. El modelo mas frecuente de familia en Catalunya y en el Estado Español es el monogámico compuesto por un hombre y una mujer con hijos. Pero tanto en Catalunya como en el Estado Español cada día surgen más familias monoparentales.

4. Existen uniones consensuales de hecho heterosexuales, cada vez mas frecuentes, que no gozan del amparo legal que tiene el matrimonio formalmente constituido. Cuando la Constitución Española habla de familia, en su artículo 39, no distingue entre matrimonios y uniones consensuales. Sin embargo, las mujeres que han convivido de hecho sin contraer matrimonio, aunque hayan tenido hijos, no pueden cobrar pensión de viudez ni tienen acceso a otros derechos de las mujeres casadas. En España todavía existe discriminación entre familias legítimas y familias ilegítimas, no habiéndose superado legalmente tal distinción.

5. En la sociedad occidental se ha considerado que el marco más idóneo para el desarrollo del ser humano es la familia heterosexual, compuesta por padre, madre y uno o varios hijos. Esto parte de la naturaleza misma, ya que

para tener hijos se necesita un hombre y una mujer. Siempre que en esa familia se den las condiciones afectivas, sociológicas y económicas que permitan el mayor grado de desarrollo global de los hijos y de todos y cada uno de los miembros de esa familia, ese será el modelo de familia más acorde con las leyes de la naturaleza humana.

6. En la mayoría de las familias que "funcionan" acostumbramos a encontrar una madre o una mujer responsable de la casa que asume las funciones de consultora afectiva, proveedora alimentaria, cuidadora de la salud, limpiadora, etc. Algunas mujeres realizan estas funciones de servicio a la familia y se sienten felices con sus maridos atendidos e hijos contentos, pero esto requiere para ellas jornadas agotadoras. Sobre todo para aquellas mujeres que trabajan, ya sea dentro o fuera de la casa. Este sobreexceso se convierte en una infelicidad para la madre, que se siente explotada y sin tiempo para desarrollar sus capacidades intelectuales, artísticas, etc. Por lo tanto, las familias deben organizarse para que todos sus miembros tengan acceso al desarrollo.

7. Se dice que el marco idóneo para un nuevo ser es la familia heterosexual, siempre que en dicha familia se den las condiciones de afectividad entre la pareja, personalidades equilibradas, condiciones de convivencia armónicas, condiciones de vivienda y económicas mínimas que permitan la paz familiar. Cuando no se dan dichas condiciones, aparecen familias desestructuradas. La familia formada por un padre y una madre es la más idónea, dado que puede tener el ejemplo de conducta y el testimonio de vivencias de la pareja humana, base de la reproducción. Pero hay circunstancias que la rodean y la amenazan; las guerras y las migraciones son dos de los hechos que más destruyen la realidad familiar.

8. La familia necesita una estabilidad, un bienestar mínimo para poder llevar a cabo el más completo desarrollo de todos y cada uno de sus miembros.

9. Un problema que tiene hoy la humanidad y que atenta contra la familia es la superpoblación. El problema de la sobrepoblación se mueve alrededor de dos grandes cuestiones: el derecho de toda pareja a la reproducción y a la fertilidad y la falta de educación y de medios para ejercer una sexualidad sin hijos, cuando estos no son deseados por la pareja.

10. Otro problema que padece la familia hoy es el paro, sobre todo en el primer mundo. En el tercer mundo, directamente no hay trabajo por cuenta ajena. El paro lleva a muchas personas a la frustración, de donde se derivan los problemas de violencia familiar, malos tratos a las mujeres y a los niños en particular, por la desesperación de hombres jóvenes que en plenitud de sus facultades se ven marginados del mundo del trabajo. El paro es el fruto de un mercado ciego, de una economía irracional que no está al servicio de la humanidad.

Objectius

Apoyar a la familia, en su carácter de Unidad Básica de la sociedad, como vehículo de socialización de los hijos. Esto implica garantizar:

1. Una estructura sólida y segura a los ojos del hijo.
2. Un ambiente impregnado de cálida afectividad, donde el intercambio resulte fluido y permita el desarrollo de la afectividad, de la autoestima y de la seguridad.
3. Una estructura familiar contenedora, que transmita normas límites capaces de permitir una convivencia pacífica.
4. Una estructura familiar que no genere desarrollo para unos y sacrificios para otros.

Mitjans i/o instruments.

La autora propone:

1. Que por Naciones Unidas dicten una resolución mediante la cual se invite a todos los países del mundo, especialmente a aquellos países donde la mujer se halla discriminada por las leyes y no tiene acceso a la cultura, a la independencia y al trabajo, a tomar aquellas medidas políticas y jurídicas necesarias por las que se reconozca a las mujeres los mismos derechos y deberes que a los hombres.
2. Que se promueva cuantas medidas sean posibles para favorecer la opción libre al derecho a procrear el número de hijos que sea compatible con la posibilidad de atenderles en sus necesidades espirituales y materiales.
3. Que se promueva medidas de ayuda económica y educativa para todos aquellos que sean víctimas de las guerras y de los éxodos, especialmente de las mujeres y de los niños por ser la parte más afectada.
4. Que se inste a los gobiernos a no emplear el embargo como método de persuasión, porque causa gran número de víctimas inocentes y daños irreparables.
5. Que se regulen y protejan todos aquellos nuevos modelos de familia que ofrezcan estabilidad y posibilidades de desarrollo a todos y cada uno de sus miembros.
6. Que se regule el estatus de la mujer en cualquier tipo de familia: monógama, polígama, patriarcal, para que se respeten sus derechos como ser humano y se le garantice el acceso a la educación y al trabajo, en igualdad de condiciones que los hombres de sus respectivos países.

Documentació tractada:

HURIOS CALCERRADA, A., Resumen de la ponencia presentada en el Congreso de la Federación Internacional de Mujeres de Carreras Jurídicas, Bamaki, Mali, 1994, en C.I.N.A., *Collectiu Ronda*, 4rt. Trimestre 1994

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Angelina Hurios Calcerrada és Advocada. Té experiència en diverses associacions feministes i de drets humans.

Dades de l'entitat**Comentaris i Observacions:**

Medidas para lograr una sociedad igualitaria entre hombres y mujeres

Marisa Méndez Vigo

Redacció: Maria Martínez Agüero

Fòrum temàtic Relacions Masculí-Femení

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Las mujeres siempre han trabajado y mucho: reproducir, desarrollar e incrementar la renta familiar. Sin embargo todo este trabajo se veía poco, recluso entre las paredes de la casa, comentado y socializado con otras mujeres en las mismas circunstancias, no valorado en términos monetarios, porque respondía a un "contrato social" implícito que hay que modificar. Este nuevo contrato ha de tener en cuenta no sólo las necesidades de las mujeres sino también de los hombres que están dispuestos a disfrutar de las satisfacciones de cuidar y educar a sus hijos. Es importante que el Estado y las Instituciones colaboren para facilitar la plena participación de la mujer en la sociedad como ser humano completo, pudiendo desarrollar sus intereses familiares, profesionales y sociales. Es importante que ofrezcan igualdad de oportunidades a hombres y mujeres para elegir y combinar responsabilidades familiares y profesionales con medidas de carácter público, como buenas infraestructuras, mejores transportes, medidas educativas que supongan una tecnificación en la formación de las niñas y las jóvenes y las preparen para salidas laborales inmediatas.

Cabe señalar como objetivo final de la propuesta el buscar una sociedad mas igualitaria, en la que las mujeres aprendamos a valorar nuestro trabajo, a expresar nuestras necesidades, a exigir nuestros derechos, disfrutar nuestro tiempo de ocio; en la que los hombres descubran diferentes maneras de colaborar en la sociedad dedicando tiempo a sus hijos, participando en tareas cívicas y culturales, en definitiva compartiendo la tarea de construir un mundo donde se tengan más en cuenta los valores de cooperar, compartir y ayudar.

Los medios a utilizar para lograr estos objetivos pueden ser de carácter público, como la dotación de buenas infraestructuras. Pero también pueden ser de carácter institucionales y sociales o de carácter general, como el manejo de los horarios de los comercios, servicios, organismos públicos y de los colegios que faciliten compartir tareas con los hombres. En las empresas es necesario establecer políticas que permitan la promoción de las mujeres.

Diagnòstic

1. Cuando se hablaba o se estudiaba el concepto "trabajo", generalmente, se hacía referido al trabajo masculino. El trabajo visible, el que producía cosas tangibles, el que empezaba con el aprendizaje y terminaba con la jubilación en la misma fábrica, el que permitía mantener a una familia, el que la sociedad veía y valoraba, era el que realizaban los hombres. Cuando se estudiaba el tema "trabajo", condiciones de vida de los trabajadores, de la organización, de las necesidades de cualificación, etc. es el trabajo de los hombres, que solía siempre ser industrial salvo alguna excepción como el sector textil desempeñado por mujeres.

2. El trabajo agrícola, que ha sido el mayoritario hasta la época moderna no ha recibido tanta atención como el trabajo industrial.

3. Las mujeres siempre han trabajado y mucho. Se ocupaban de mantener las condiciones para que la vida se pudiera reproducir y desarrollar. (ocuparse del cuidado de los hijos por ejemplo). También realizaba trabajos mercantiles para incrementar la renta familiar: coser, realizar trabajos artesanos, cuidado de la huerta, actividades que añadían renta a la economía doméstica; pero este trabajo se veía poco, recluso entre las paredes de la casa, comentado y socializado sólo con otras mujeres en las mismas circunstancias, no valorado en términos monetarios.

4. Esta situación respondía a un tipo de "contrato" implícito entre hombres y mujeres que repartían así las tareas. Porqué existía este tipo de contrato social, quién "lo firmó", etc. es objeto de polémica. Pero las cosas funcionaban así: el cabeza de familia masculino mantenía con su trabajo externo, social y productivo a la familia, mientras la mujer con su trabajo invisible, doméstico y sin horarios mantiene la vida.

5. Lentamente se fue produciendo una revolución silenciosa. Primero, imparable y pública después. Muchos factores intervinieron:

- * El propio despertar de las mujeres hacia otras metas en la vida
- * La evolución de la sociedad occidental con los servicios como primer sector de empleo
- * Un solo salario no era suficiente
- * La posibilidad de controlar la propia fertilidad
- * El mayor nivel de educación.

6. Las consecuencias de todos estos factores fueron positivas: incorporación de las mujeres al mercado de trabajo, aumento en la escolaridad y en la formación de especialidades, introducción en sectores en que no estaban representadas, feminización de sectores y ocupaciones, incremento de la valoración social del trabajo productivo de la mujer, incremento del sentimiento de valoración y autoestima derivados de la independencia económica
7. También se observa una mayor sensibilización sobre la importancia del trabajo doméstico y reproductivo, mayor presencia en las instituciones.
8. No todas son ventajas: el trabajo de las mujeres se canaliza con frecuencia en empleos temporales, en economías sumergidas o en autónomos. Esto trae bajos salarios. La segregación ocupacional existe.
9. Las mujeres siguen pariendo y cuidando de sus pequeños, supervisando las tareas del hogar.
10. En base a estudios sobre la cuantificación del valor monetario del trabajo doméstico, éste sobrepasa un salario mínimo y tampoco se corresponde su valoración económica con su valoración social.
11. Además la mujer tiene derecho a desarrollar sus capacidades artísticas, intelectuales y sus tiempos de ocio, pero ello sólo es posible sacrificando horas de sueño y descanso.
12. El mundo, la sociedad, la organización del trabajo, las fábricas, los tipos de contrato laboral no están pensados y organizados para la mujer y menos para las que trabajan fuera de la casa. Las mujeres están reorganizando sus vidas ya sea empleando a otras personas para las cargas familiares, o renunciar a formar una familia y tener hijos. Deben ingeniárselas para compaginar lo privado familiar con lo público profesional.
13. Las mayores dificultades para las mujeres se deben al desigual reparto de actividades remuneradas y no remuneradas entre hombres y mujeres y a las dificultades para conciliar las actividades familiares con las profesionales. Esto sólo se puede solucionar revisando el "contrato" que tácitamente existe en nuestra sociedad sobre el papel de las mujeres y los hombres; muchos aspectos han cambiado pero aún sigue igual la responsabilidad familiar.

Objectius

Objetivo Final:

Generar las condiciones para la construcción de una sociedad más igualitaria; para que las mujeres aprendamos a valorar nuestro trabajo, a expresar nuestras necesidades, a exigir nuestros derechos y a disfrutar nuestro tiempo de descanso y ocio, de formación; para que los hombres disfruten descubriendo diferentes formas de colaborar en la sociedad, dedicando tiempo a la educación de los hijos, participando en tareas cívicas y culturales, compartiendo la tarea de construir un mundo mejor donde se tengan más en cuenta los valores de cooperar, compartir, ayudar

Objetivos intermedios:

Reinstalar en la sociedad un nuevo contrato que tenga en cuenta no sólo las necesidades de las mujeres para poder compatibilizar su vida profesional con la familiar, sino también las necesidades de un creciente número de hombres que están dispuestos a disfrutar de actividades tales como cuidar de sus hijos y educarlos, etc.

Lograr que el Estado y las Instituciones colaboren activamente para facilitar la plena participación de la mujer en la sociedad como ser humano completo, desarrollando sus intereses familiares, profesionales, y sociales.

Es necesario un marco institucional y unas infraestructuras sociales que reflejen la evolución de la composición de la población activa y ofrezcan igualdad de oportunidades a hombres y mujeres para elegir y combinar responsabilidades familiares y sociales.

Es importante, también destacar que este objetivo implica firmar un contrato en época de crisis estructural sin precedentes, en donde el pleno empleo de la población es sencillamente utópico. Hay que ser consciente de la crisis del estado de bienestar provoca una ingente cantidad de trabajos de cuidados, de personas mayores, niños, enfermos, minusválidos que ha de asumir toda la sociedad, no sólo las mujeres.

Mitjans i/o instruments.

1. Los medios a utilizar para lograr estos objetivos pueden ser de carácter público:

1. 1. la dotación de buenas infraestructuras:

*. Guarderías

*. Mejores transportes cuyas rutas tengan en cuenta las necesidades de las madres trabajadoras

1. 2. Medidas incentivadoras para que los hombres compartan las excedencias para cuidar a los hijos pequeños

1. 3. Medidas educativas que supongan, en la primaria, contar con cierta orientación profesional y cierta metodología en algunas asignaturas para ayudar a las niñas a decidir su futuro y romper el prejuicio de que la "técnica" no es para las mujeres.

2. Otros medios pueden ser institucionales y sociales o de carácter general:

2. 1. Los horarios de los comercios, servicios, organismos públicos y de los colegios, si la jornada de trabajo fuera más corta permitiría a los hombres y mujeres compartir tareas y no obligaría a mujeres a coger trabajos a tiempo parcial para poder dedicarse ellas solas a la familia.

2. 2. En las empresas es necesario establecer mecanismos y políticas que permitan que las mujeres sean seleccionadas, promocionadas y formadas en función de sus necesidades y expectativas

Mesures socials i polítiques de protecció de les dones i els infants

Angelina Hurios Calcerrada

Redacció: Angelina Hurios Calcerrada
Fòrum temàtic Relacions Mascull-Femení

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Diagnòstic

- A- Moltes dones separades amb fills no cobren els aliments pels seus fills perquè els seus marits o excompanyats es desenten.
- B- Les dones en edat fèrtil o amb fills petits no troben feina.
- C- Les dones ocupen un petit percentatge de càrrecs polítics.
- D- Es presenten poques dones en les llistes per escollir congressistes, parlamentaris, alcaldes, regidors.
- E- Adopcions internacionals. Milions d'infants no tenen pares i estan abandonats pels carrers.
- F- Violència contra la dona.

Objectius

- A- Que el Govern dediqui una part del pressupost a pagar aquests aliments fixats en sentència i que després repercuteixi contra els deutors.
- B- Que es descompti un 50% de la cotització empresarial als empresaris que donin feina a dones entre 20 i 30 anys casades, aparellades, sense o amb fills.
- C- Legislar que en igualtat de condicions es designaran dones fins que s'arribi a la quota del 50%.
- D- Es legislarà que les llistes han d'estar ocupades en un 50% per dones.
- E- Les NNUU presentaran una convenció que obligarà als Estats firmants a perseguir amb penes de presó als reincidents dels maltractes físics i psíquics.

Mitjans i/o instruments.

Totes les propostes necessiten:

- A- Consciència social: que es demani.
- B- Partits polítics que ho vulguin presentar.
- C- Que s'instrumenti.
- D- Que es voti
- E- Que la judicatura ho faci complir.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Angelina Hurios Calcerrada és Advocada. Té experiència en diverses associacions feministes i de drets humans.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquestes propostes es podrien desenvolupar més, però penso que us interessava un àbstrat

Moratòria dels drets electorals masculins

David Gómez i Fontanills

Redacció: David Gómez i Fontanills

Fòrum temàtic: Relacions Masculí-Femení

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

En l'àmbit polític com en la resta d'àmbits socials les dones es troben amb un "sostre de vidre" que els impedeix accedir a determinats càrrecs de responsabilitat i decisió. La inèrcia de la cultura patriarcal continua concentrant el poder en mans dels homes.

Es proposa una moratòria dels drets electorals dels homes de manera que no puguin elegir ni ser elegits durant dues legislatures passades les quals recuperarien gradualment els seus drets (primer els d'elegir i després el de ser elegits).

Amb aquest procés es vol aconseguir un canvi cultural i establir les bases per fer possible una normalització de la participació de la dona en la vida política sense necessitat de quotes.

Diagnòstic

En teoria la societat on vivim es troba en un procés de transició entre el patriarcat i un model igualitari pel que fa a l'aspecte de gènere. A la pràctica, tot i que gairebé existeix una igualtat de drets davant la llei, les dones accedeixen molt difícilment a càrrecs de responsabilitat i es veuen discriminades en tots els àmbits socials. Pel que fa a l'accés a càrrecs i llocs de poder és el que en la literatura feminista s'anomena el "sostre de vidre". Es tracta d'un sostre invisible que existeix en un determinat nivell i que les dones difícilment poden passar. La cultura masclista i unes institucions sorgides del patriarcat creen una dinàmica que impedeix el canvi cap a la igualtat.

En l'àmbit polític encara són excepcions les dones que arriben a càrrecs d'alta responsabilitat. En els partits polítics la majoria de militants són homes i també són majoria en els organismes de direcció. En l'àmbit familiar en alguns casos encara existeix el costum de que l'esposa i els fills voten el que decideix el cap de família. La majoria de partits han establert un sistema de quotes (20%, 30%, 50%) de dones en les candidatures a les eleccions i fins i tot alguns en els llocs de direcció. També comença a ser habitual la presència de dones al capdavant d'alguns ministeris (normalment els considerats menys "clau").

Malgrat això el canvi, si és que existeix, és molt lent.

Objectius

- La plena normalitat en la presència de la dona en la vida política i en els càrrecs de govern i decisió.
- L'erradicació de la cultura masclista de les institucions i la reducció del control del poder per part dels interessos patriarcal.
- Com a objectiu secundari una renovació de la vida política i una democratització de les organitzacions.

Mitjans i/o instruments.

La proposta és establir una moratòria dels drets electorals (elegir i ser elegit) dels homes durant un determinat període de temps provocant així un sotrac radical a les inèrcies imperants amb la confiança d'aconseguir un canvi de rumb. Aquest procés hauria d'anar acompanyat d'un moviment social que prengué iniciatives en el mateix sentit en altres àmbits.

CALENDARI DEL PROCÉS:

Període previ:

- La proposta es tramita com una iniciativa legislativa popular
- Es promou a través d'un moviment integrat per associacions cíviques i professionals i per grups de dones i grups d'homes militants de tots els partits.

-Un cop aconseguides les signatures necessàries es presenta al parlament, el treball intern dins els partits n'hauria d'assegurar la seva aprovació per unanimitat.

Període d'aplicació:

- El primer pas és l'aprovació mitjançant referèndum de la moratòria i tot el conjunt de lleis transitories que aquesta representa. Al referèndum hi poden votar dones i homes però per separat tenint les dones un vot de qualitat de 1'5 a 1; de manera que el vot a favor de més del d'un 66% de les dones representi ja l'aprovació de la proposta. La llei aprovada al parlament prèviament ja ha establert aquest paràmetre limitant temporalment els drets dels homes.

-Si la proposta és aprovada es donarà un plaç de 6 mesos passat el qual es dissoldrà el parlament i es convocaran eleccions. Durant aquest període els partits polítics escolliran les seves candidates.

-Una directriu dins el paquet votat al referèndum recomana als partits polítics fer una reforma provisional dels seus estatuts suprimint també el dret d'elegir i ser elegits dels seus militants masculins. En tot cas s'espera que les electores castiguin als qui no ho facin així.

-Passats 6 mesos de la formació del nou govern es dissoldran els parlaments de les comunitats autònomes i

també es convocaran eleccions i passat un any es farà el mateix pels ajuntaments.

-Aquesta moratòria durarà dues legislatures passades les quals es donarà dret a vot als homes que han accedit a la majoria d'edat durant el període de la moratoria. En les eleccions municipals següents es donarà el dret a vot a la resta d'homes i en les eleccions municipals per la quarta legislatura es restabliran els plens drets electorals de la població masculina.

-Res no impedeix als governs del període de moratòria de canviar les lleis per allargar o escurçar aquests plaços o mantenir la moratòria indefinidament. S'hauran d'atendre però a la resosta social que puguin provocar les seves decisions.

Suposant que s'esgoten totes les legislatures el procés duraria uns 15 anys:

-Any 0 Referendum. 6 mesos després:

-Any 1 Es disol el parlament i es convoquen eleccions. Voten només les dones, només s'elegeixen dones. Es forma govern 6 mesos després es disolen els parlaments de les comunitats autònomes i es convoquen eleccions. Voten només les dones, només s'elegeixen dones. Es formen els governs de les comunitats autònomes.

-Any 2 Es disolen els ajuntaments i es convoquen eleccions municipals. Voten només les dones, només s'elegeixen dones. Es formen els consistoris.

-Any 5 Es disol el parlament de l'estat i es convoquen eleccions. Voten només les dones, només s'elegeixen dones. Es forma govern. 6 mesos després es disolen els parlaments de les comunitats autònomes i es convoquen eleccions. Voten només les dones, només s'elegeixen dones. Es formen els governs de les comunitats autònomes.

-Any 6 Es disolen els ajuntaments i es convoquen eleccions municipals. Voten només les dones, només s'elegeixen dones. Es formen els consistoris.

-Any 9 Els homes que han accedit a la majoria d'edat a partir de l'any 1, accedeixen al dret a vot Es disol el parlament de l'estat i es convoquen eleccions. Poden votar els homes entre 18 i 22 anys i totes les dones, només s'elegeixen dones. Es forma govern. 6 mesos després es disolen els parlaments de les comunitats autònomes i es convoquen eleccions. Poden votar els homes entre 18 i 22 anys i totes les dones, només s'elegeixen dones. Es formen els governs de les comunitats autònomes.

-Any 10 Els homes recuperen el dret a vot. Es disolen els ajuntaments i es convoquen eleccions municipals. Voten homes i dones, només s'elegeixen dones. Es formen els consistoris.

-Any 13 Es disol el parlament de l'estat i es convoquen eleccions. Voten homes i dones, només s'elegeixen dones. Es forma govern. 6 mesos després es disolen els parlaments de les comunitats autònomes i es convoquen eleccions. Voten dones i homes, només s'elegeixen dones. Es formen els governs de les comunitats autònomes.

-Any 14 Els homes recuperen tots els drets electorals (elegir i ser elegits). Es disolen els ajuntaments i es convoquen eleccions municipals. Voten homes i dones, s'elegeixen homes i dones. Es formen els consistoris. Els prop de 15 anys que dura el procés hauria de permetre un canvi generacional que consolidés el canvi social i assegurés una normalitat en la presència de dones en els càrrecs sense necessitat de quotes.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Nascut a Premià de Mar l'any 1968. Durant els anys vuitanta milita en l'esquerra nacionalista i participa en els moviments d'objectors de consciència i ecologista. Estudia Belles Arts i es llicencia en l'especialitat de disseny el 1991. Del 1989 al 1993 treballa com a grafista. Aquest any estudia el màster d'Infografia Mediàtica i comença a treballar en la realització de productes interactius i multimedia. Actualment imparteix classes de programació per multimedia i animació a l'Escola Elisava i a la UAB respectivament. Paral·lelament desenvolupa l'activitat artística amb el Taller d'Intangibles i el taller de gravat Contraprova. És soci d'EcoConcern des de 1992 i vocal del Consell d'aquesta associació des de 1997.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Efectes que pot tenir l'aplicació d'aquesta proposta:

-Els centres de poder patriarcal es poden desplaçar al sector econòmic. La promoció d'iniciatives similars en les grans empreses i sobretot en les institucions financeres hauria d'assegurar que això no passés. La moratòria no tindria sentit sense un gran pacte social en aquesta línia.

-Si es produeix una moratòria o un sistema fort de quotes (de més del 50%) en empreses, organitzacions polítiques i associacions es podrien desenvolupar formes de poder de tipus mafiós com a reacció al procés de canvi.

-La falta d'espectatives de millora d'estatus i el sostre visible en aquest sentit podria provocar un cert desencant en la població masculina agreujat per una tradició cultural que exalta l'èxit del mascle. Caldria contrarestar això amb la promoció d'una cultura del treball de base i de la feina ben feta en tots els nivells de responsabilitat.

-L'església que ha estat un dels pilars tradicionals del patriarcat i que és una organització on el dogma determina que sigui governada per homes pot ser un focus de reacció contra el procés. Caldria pactar la seva neutralitat amb les jerarquies i alhora fer un treball a nivell d'església de base per debatre el paper de la dona en la mateixa.

-S'espera que tot el procés suposi una democratització interna dels partits donat que el canvi dels equips trencarà el sistema d'aliances i dependències existent. En ser un moviment promogut també des de la militància i que pot trobar resistència en les direccions actuals s'espera que en cas de tirar endavant suposi un canvi democratitzador de les estructures d'elecció.

-S'espera que en només existir el dret a vot de les dones desaparegui el "caciquisme" intern dins la família.

-El masclisme en ser una cultura que impregna totes les institucions no és ara per ara un moviment a nivell de societat civil. En perdre els seus centres tradicionals de control de poder podria ser que es convertís en un moviment organitzat.

-D'altra banda l'arraconament de la cultura patriarcal podria esclatar en un augment de la violència masculina cap a les dones com a reacció espontània i no organitzada.

Altres observacions:

Per desenvolupar l'aspecte jurídic de la proposta caldria una formació jurídica que no tinc.

Soc conscient de que aquesta és una proposta-provocació. No per això considero que no sigui viable. De totes maneres crec que el fet de debatre-la ja pot ser un element útil.

Política de Igualdad de Oportunidades para favorecer la situación laboral de las mujeres en las empresas

Marisa Méndez Vigo

Redacció: Maria Martínez Agüero

Fòrum temàtic Relacions Masculí-Femení

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Es evidente, la que creciente importancia y presencia de la mujer en el mercado laboral

La mujer en la empresa privada, tanto en la industria como en servicios tiene grandes dificultades para progresar, quedando relegada a las categorías inferiores con discriminaciones importantes y más vulnerable al desempleo y su mayor compromiso laboral la lleva a retrasar la creación de su familia

Las empresas no pueden dejar de ver que tratar correctamente los recursos humanos afecta al productividad y por lo tanto su competitividad y su posición en el mercado.

Es importante poner en marcha la Política de Igualdad de Oportunidades par que todos los trabajadores independientemente de su edad, raza o condición física tengan las mismas oportunidades en el trabajo.

Diagnòstic

1. Los datos siguientes demuestran la creciente importancia y presencia de la mujer en el mundo laboral

1. 1. Para situar a la mujer en el mercado laboral hay que tener en cuenta que la incorporación a la población activa en la última década ha alcanzado el 35% del total de las mujeres.

1. 2. Al contrario que en épocas anteriores, las mujeres jóvenes no abandonan su trabajo al casarse o al tener hijos.

1. 3. De la población femenina que trabaja, el 80% lo hace como asalariada y un 10% como ayuda familiar.

1. 4. Dentro del sector Servicios, donde está mas representada, se detecta su presencia masiva en las categorías socioprofesionales y ocupaciones menos cualificadas y con niveles salariales mas bajos. Los cargos directivos ocupados por mujeres constituyen menos del 5%.

1. 5. Las mujeres con responsabilidades familiares dedican entre 3 o 4 horas diarias a éstas, además de su jornada laboral.

1. 6. El porcentaje de paro femenino supera en 10 puntos al masculino.

2. La mujer en la empresa privada, tanto en la industria como en servicios, tiene grandes dificultades para progresar, quedando relegada a las categorías inferiores, con discriminaciones importantes y mucho más vulnerable al desempleo, a pesar de que el creciente compromiso con la actividad laboral la lleva a retrasar la creación de la familia.

3. Por otro lado las empresas no pueden dejar de ver que tratar correctamente los recursos humanos afecta a la productividad y por lo tanto su competitividad y su posición en el mercado. Esto en las mujeres es mucho mas explícito, por ejemplo en la temporalidad de los contratos, el miedo de los empresarios a los compromisos familiares, el mito de la abstención femenina.

4. El acceso a la formación es también un elemento discriminatorio, se ofrece formación al personal mas cualificado, a los trabajadores fijos y formación fuera de horario de trabajo. La promoción implica formación y las mujeres, como no tienen fácil acceso a ella, no promocionan casi nunca.

5. En razón de la fuerte presión sindical y social que reciben pero también porque las mujeres, además de trabajadoras, son consumidoras se ha puesto en práctica en muchas empresas una política de Igualdad de Oportunidades que funciona como política de marketing.

6. Los trabajadores hombres han cesado en las discriminaciones. Todos empiezan a ver las ventajas de la colaboración así como a conocer y utilizar las características positivas que en el trabajo tiene cada sexo.

Objectius

1. Interesar a las empresas y los sindicalistas en garantizar que las formas de funcionamiento en la empresa fueran objetivas (no subjetivas) para que no existiera discriminación, y para que las empresas y la sociedad no perdieran el enorme potencial de creatividad y trabajo de la población activa femenina.

2. Permitir el desarrollo profesional de trabajadores y trabajadoras para que puedan encontrar en el trabajo una forma satisfactoria de emplear todas sus capacidades en su trayectoria laboral.

Mitjans i/o instruments.

1. Generalización de la conducta que gran cantidad de empresas en Europa y América del Norte están llevando a cabo desde hace muchos años: la "Política de Igualdad de Oportunidades". Estas políticas preconizan que todos los trabajadores y trabajadoras, (independientemente de su raza, edad o condición física), tengan las mismas oportunidades en las empresas. En el caso de las mujeres, implicó facilitarles la excedencia cuando tenían hijos u ofrecerles jornadas mas cortas. Pese a que esto contribuyó a que las mujeres sean más concientes de sus necesidades en el mundo del trabajo y capaces de expresarlo, no hizo que llegaran a puestos mas relevantes.

2. Enfatizar dos aspectos:

2. 1. Que la composición porcentual de cargos directivos refleje la composición de la plantilla, es decir, que si en la empresa la composición de la plantilla es 50% de hombres y 50% de mujeres, entonces la mitad de los cargos directivos sean para hombres y la otra mitad para las mujeres.

2. 2. Que hombres y mujeres puedan acceder a las medidas que se establezcan y que habrían sido diseñadas en un principio sólo para las mujeres con responsabilidades familiares, ya que hay cada vez más hombres con responsabilidades familiares.

3. Difusión de la idea de que si las mujeres participan activamente en la producción, han de participar también en la toma de decisiones en colaboración con los hombres, sacando tanto trabajadores como empresa el máximo beneficio de esta colaboración.

4. Entre las medidas que fomentan la Igualdad de Oportunidades se encuentran:

4. 1. la posibilidad de combinación de diferentes horarios,

4. 2. la formación continua para potenciar el desarrollo de todos los trabajadores,

4. 3. la formación de las mujeres en aquellas habilidades necesarias para la promoción.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

"Defensa 2001: per unes forces armades exclusivament defensives"

Vicenç Fisas Armengol
Centre UNESCO de Catalunya

Redacció: Loreley Busqué Bertrán
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Defensa 2001 proposa per a Espanya una política de defensa exclusivament defensiva, tant en armes com en organització i doctrina de manera que no pugui ser amenaçadora ni provocativa.
Defensa 2001 representaria un estalvi molt gran en relació amb el model actual. Això permetria satisfer moltes de les necessitats socials, així com incrementar les actuacions en el terreny ecològic i, fomentar la investigació sobre la pau i el desarmament.
Malgrat la no existència d'amenaçes militars, l'existència d'un model cultural universal basat en la dissuasió mitjançant la força.
Aquesta proposta pot ajudar a transformar aquest esquema cultural orientant-lo vers un tipus de relació entre els pobles basat en la confiança i no en l'amenaça.

Diagnòstic

- Espanya no està amenaçada militarment per ningú, ni es previsible que ho estigui en un futur pròxim. No té sentit, per tant, mantenir un aparell militar de dimensions excessives i preparat per afrontar situacions inexistents i imprevisibles.
- Hi ha moltes necessitats socials desateses.
- Malgrat la no existència d'amenaçes militars, l'existència d'un model cultural universal basat en la dissuasió mitjançant la força.

Objectius

- Organitzar unes forces armades de petites dimensions per tal de protegir el propi territori i no donar facilitats a un hipotètic enemic, sense aspirar a la dissuasió total.
- Sortir de l'espiral tecnològica, política i econòmica de rearmament, especialment si la política de defensa es subordina a la política de desarmament.

Mitjans i/o instruments.

Defensa 2001 proposa per a Espanya una política de defensa exclusivament defensiva, tant en armes com en organització i doctrina de manera que no pugui ser amenaçadora ni provocativa.

Defensa 2001 representaria un estalvi molt gran en relació amb el model actual. Això permetria satisfer moltes de les necessitats socials, així com incrementar les actuacions en el terreny ecològic i, fomentar la investigació sobre la pau i el desarmament.

Defensa 2001 renuncia a la capacitat d'atacar per sorpresa a l'exterior i projectar la força fora de les nostres fronteres. Per aquest motiu, tan sols admet la possessió d'armes defensives, o més defensives que ofensives. Entre d'altres propostes, es pensa prescindir dels portaavions, les fragates i els avions de combat, i reduir el número de carros de combat, vehicles blindats, amfibis i altres tipus d'avions. També es creu convenient dotar millor l'exercit de míssils de curta tirada, i de patrullers.

-El nivell actual d'efectius es reduiria a una quarta part. Defensa 2001 proposa també una reestructuració de personal. Tota persona que subscrigui un contracte amb l'Estat, ha d'estar remunerada digna i suficientment. Una opció seria la de retribuir a la tropa amb salaris anuals bruts de dos milions, als sots-oficials i personal civil amb quatre milions, i als oficials amb quatre milions. La despesa anual seria de 336.000 milions de pessetes, que inclouria a més l'alimentació i manteniment, el cost actual de la reserva i els mutilats. El capítol actual de personal és de 428.000 milions.

Els pressupostos de sosteniment (compra de béns i serveis) i de material, són els que més disminuirien i es reduirien aproximadament a la meitat de l'import actual. Encara que s'iniciïn nous programes d'armament defensiu, l'estalvi en inversions totals es molt significatiu.

En conjunt, el cost anual fix del model Defensa 2001 es situa en uns 566.000 milions de pessetes anuals, equivalents a poc més de l'1 per 100 del PIB. L'estalvi respecte al model actual es de 300.000 milions de pessetes.

Defensa 2001 és un model de transició que ha d'anar acompanyat d'un altre tipus de mesures, particularment en el terreny cultural amb la finalitat de reduir les falses imatges de l'enemic i els estereotips que aboquen al racisme i l'exageració de les amenaces.

Documentació tractada:

Fisas, Vicenç; "Alternatives de defensa i cultura de la pau". Fundamentos.
Fisas, Vicenç; "Defensa 2001", Publicacions de la Fundació Jaume Bofill.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

El tema central de la recerca de Vicenç Fisas és la pau i els conflictes. Els seus estudis no es limiten a oferir dades, ni es perden en teories incontrastables. Aposten -com a bon amic de Johan Galtung- per l'elaboració de propostes possibles, que tenen en compte, alhora, el pes de la realitat i el pes dels ideals. S'implica en allò que proposa; perquè la passió autodidacta per aquests temes (objecció antimilitarisme, desarmament, antimilitarisme, desnuclearització, relacions interculturals...) l'ha convertit en un dels seus millors especialistes.

Dades de l'entitat**Comentaris i Observacions:**

Creació de serveis de suport per a conflictes en les organitzacions socials

Josep Redorta Lorente

Redacció: Josep Redorta Lorente
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Mentre les organitzacions de caire econòmic tenen accés a tota mena de consultories i mitjans per afrontar els seus problemes, les organitzacions socials sense ànim de lucre estan mancades d'aquesta mena de recursos. La conflictivitat dintre i entre les organitzacions es dona perquè moltes vegades es veuen obligades a competir per recursos escassos. Aquests conflictes tot i essent moltes vegades inevitables i fins i tot necessaris pel propi desenvolupament de l'organització, a vegades es tornen crònics per un deficient afrontament dels mateixos. Avui es disposa de mitjans d'anàlisi del que passa i de les sortides possibles d'aquestes situacions. Es tracta de crear un "Servei de suport per a conflictes en les organitzacions socials" per ajudar-les a gestionar amb eficàcia els seus conflictes, oferint eines com la mediació, la consultoria, i el conjunt de tècniques emprades en la gestió de conflictes.

Diagnòstic

Mentre les organitzacions de caire econòmic tenen accés a tota mena de consultories i mitjans per afrontar els seus problemes, les organitzacions socials sense ànim de lucre estan mancades d'aquesta mena de recursos.

En concret, la conflictivitat dintre i entre les organitzacions es dona perquè moltes vegades es veuen obligades a competir per recursos escassos (subvencions, etc.), o bé pel tarannà personal dels seus líders, o la pròpia dinàmica del grup.

Els conflictes dintre les organitzacions tot i essent moltes vegades inevitables i fins i tot necessaris pel propi desenvolupament de l'organització, a vegades es tornen crònics per un deficient afrontament dels mateixos o malmeten excessives energies que porten a la paràlisi del projecte organitzatiu.

Avui es disposa de mitjans d'anàlisi del que passa i de les sortides possibles d'aquestes situacions. De fet està admès que les organitzacions esperen resoldre els seus conflictes interns. Com ajudar-les a que afrontin amb eficàcia els seus problemes és el que cal veure.

Objectius

Generar eines de suport a les organitzacions socials que les ajudin en períodes crítics.

Mitjans i/o Instruments.

Es proposa la creació d'un centre o servei de suport a organitzacions socials per ajudar-les a gestionar amb eficàcia els seus conflictes interns, els conflictes amb altres organitzacions i com a plataforma generadora de consens.

Aquest servei o centre hauria de ser independent, tècnicament qualificat, amb finançament i dimensionament adients.

La mediació, la consultoria i el conjunt de tècniques emprades en la gestió de conflictes foren les eines a utilitzar.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

JOSEP REDORTA LORENTE és advocat amb vint anys d'experiència professional als Jutjats de Barcelona. Es va formar en el camp de l'economia d'empresa i es va especialitzar en dret laboral. És també graduat social diplomad. Va dedicar cinc anys a l'estudi de la psicologia social i el conflicte. Va estudiar a la Open University anglesa i va efectuar un màster en Anàlisi i Conducció de grups a la Universitat de Barcelona. S'ha especialitzat en gestió del conflicte des de Redorta & Associats gabinet privat que dirigeix a Barcelona, on també imparteix seminaris de formació. És vice-president de la Asociación para la Promoción de la Mediación en España, membre de l'Associació Catalana per el Desenvolupament de la Mediació i l'Arbitratge i també del National Institute for Dispute Resolution de Washington.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Hi ha algunes experiències estrangeres.

Criterios para autorizar o restringir las exportaciones de armamento

Vicenç Fisas Armengol

Redacció: Maria Martínez Agüero
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Este informe pretende orientar a los miembros de las Comisiones de Defensa y Asuntos Exteriores del Congreso de los Diputados, que ha de recibir información del gobierno relativa a las exportaciones de armamento. El informe no intenta establecer ningún criterio definitivo, sino tan sólo orientador.

Indicadores utilizados en estudios de prevención de conflictos, y tipos de consideraciones referentes a los países destinatarios:

A) embargos de Naciones Unidas u otros organismos regionales (OSCE o UE)

- * Países embargados por el Consejo de Seguridad de Naciones Unidas
- * Países embargados por la UE o por la OSCE

B) niveles de militarización

* Países que todavía no han informado al Registro de Armas Convencionales de Naciones Unidas, entre 1992 y 1995

- * Países con un gasto militar superior al 5% del PBI
- * Países con un porcentaje de soldados superior al 1,5% de la población
- * Países con un porcentaje del valor de las importaciones de armamento superior al 2% del PBI

C) situación de los Derechos Humanos

- * Países que no han firmado y ratificado el Pacto Internacional de Derechos Civiles y Políticos
- * Países que no han firmado y ratificado el Pacto Internacional de Derechos Económicos, Sociales y Culturales
- * Países con graves y sistemáticas violaciones de los derechos humanos

D) nivel de conflictividad

- * Países con conflictos bélicos en 1997
- * Países en conflicto latente, tensión grave o con enfrentamientos, en el interior o con sus vecinos

El análisis comprende a 98 países, con una media de 2,9 indicadores por país, en determinadas circunstancias y contextos, un solo indicador puede tener una relevancia decisiva. Conclusiones más importantes:

1. Hay 14 países sujetos a embargos por el Consejo de Seguridad de Naciones Unidas o por la UE.
2. Ha de considerarse la situación conflictiva de los países destinatarios
3. Debe tenerse en cuenta la situación de los derechos humanos en los países compradores de armamento.
4. Tomar en consideración los niveles de rearme y de militarización de los países destinatarios.

El objetivo del informe es ayudar a la administración española a adoptar criterios sobre la autorización o denegación de solicitudes de exportación de armamento.

Entre los medios se destacan: respetar los compromisos internacionales firmados por España, no conceder autorizaciones de exportación de aquellos materiales que están prohibidos por la legislación internacional, no debe prevalecer la lógica comercial en el levantamiento de embargos de armas, diferenciar países en los que el Gobierno es legítimo de otros en los que no lo es, buscar garantías para que las transferencias de armas no contribuyan a la violación de los derechos humanos, consultar a las organizaciones internacionales de derechos humanos para conocer la situación de aquellos países interesados en adquirir material español

Diagnòstic

1. Este informe es el resultado del compromiso que las cuatro ONG impulsoras de la campaña por la transparencia en el comercio de armamento (Amnistía Internacional, Greenpeace, Intermón y Médicos Sin Fronteras) y la Cátedra UNESCO sobre Paz y Derechos Humanos de la UAB, adquirieron con la Secretaría de Estado de Comercio, máximo responsable de las autorizaciones de exportaciones de armamentos. El informe pretende orientar a los miembros de las Comisiones de Defensa y Asuntos Exteriores del Congreso de los Diputados, que en virtud de la decisión tomada por el Pleno del Congreso del 25/3/97 ha de recibir información del gobierno relativa a las exportaciones de armamento.

2. Los autores de este informe interpretan este acuerdo como un compromiso para elaborar un listado periódico de aquellos países que tienen una delicada situación de derechos humanos, conflictividad o militarización que aconsejen estar sujetos a restricciones. El informe no intenta establecer ningún criterio definitivo, sino tan sólo orientador.

3. Indicadores utilizados en estudios de prevención de conflictos, y tipos de consideraciones referentes a los países destinatarios:

3. 1. Embargos de Naciones Unidas u otros organismos regionales (OSCE o UE)
 - * Países embargados por el Consejo de Seguridad de Naciones Unidas
 - * Países embargados por la UE o por la OSCE

3. 2. Niveles de militarización

*. Países que todavía no han informado al Registro de Armas Convencionales de Naciones Unidas, entre 1992 y 1995

*. Países con un gasto militar superior al 5% del PIB

*. Países con un porcentaje de soldados superior al 1,5% de la población

*. Países con un porcentaje del valor de las importaciones de armamento superior al 2% del PIB

3. 3. Situación de los Derechos Humanos

*. Países que no han firmado y ratificado el Pacto Internacional de Derechos Civiles y Políticos

*. Países que no han firmado y ratificado el Pacto Internacional de Derechos Económicos, Sociales y Culturales

*. Países con graves y sistemáticas violaciones de los derechos humanos

3. 4. Nivel de conflictividad

*. Países con conflictos bélicos en 1997

*. Países en conflicto latente, tensión grave o con enfrentamientos, en el interior o con sus vecinos

4. El análisis comprende a 98 países, con una media de 2,9 indicadores por país, en determinadas circunstancias y contextos, un solo indicador puede tener una relevancia decisiva. Conclusiones más importantes:

4. 1. Hay 14 países sujetos a embargos por el Consejo de Seguridad de Naciones Unidas o por la UE, estos países presentan una media de 4,6 indicadores de alerta (Afganistán, Angola, China, Irán, Irak, Liberia, Libia, Myanmar, Nigeria, Ruanda, Somalia, Sudán, R.D. Congo —ex Zaire—, ex Yugoslavia)

Los intentos de acelerar el levantamiento del embargo sobre algunos de estos países (China), por razones económicas, puede estimular el rearme y el fortalecimiento de los aparatos militares y represivos

4. 2. Ha de considerarse la situación conflictiva de los países destinatarios

Los países a los que no deberían autorizarse exportaciones son los siguientes: Afganistán, Angola, Burundi, Camboya, Congo, Indonesia, Irán, Irak, Kenia, Liberia, Myanmar, Ruanda, Serbia, Sierra Leona, Somalia, Sudán, Turquía, ex Zaire

Países donde se debería proceder a un serio análisis sobre la repercusión de las exportaciones de armas:

Albania, Argelia, Armenia, Azerbaiyán, Bosnia, Chipre, Colombia, Croacia, Georgia, India, Marruecos, México, Rusia, Siria, Sri Lanka, Tayikistán, Uganda

Algunos de estos países están inmersos en procesos de paz, por lo que la denegación de exportaciones puede ser una medida de presión para que aceleren dichos procesos

4. 3. Debe tenerse en cuenta la situación de los derechos humanos en los países compradores de armamento.

El listado de países en los que las violaciones de derechos humanos son sistemáticas es muy extensa. Existe una estrecha relación entre el criterio de derechos humanos y algunos productos específicos.

4. 4. Tomar en consideración los niveles de rearme y de militarización de los países destinatarios (teniendo en cuenta los indicadores de alerta 3, 4, 5 y 6)

Los países que, por este motivo, deberían ver restringidas las exportaciones de armas son: Angola, Arabia, Bahrein, Bosnia, Corea del Norte, Djibouti, Irak, Kuwait, Laos, Omán, Qatar, Ruanda, Siria

A los países que presentan cuotas típicas de economías de guerra en uno o varios indicadores no deberían autorizarse nuevas exportaciones de armamento. Estos países son: Albania, Angola, Arabia, Bosnia, Corea del Norte, Croacia, Emiratos, Irak, Israel, Jordania, Kuwait, Omán, Siria

5. Los criterios orientadores para denegar o restringir solicitudes de exportación de armamentos deben actualizarse constantemente.

Objectius

El objetivo del presente informe es ayudar a la administración española a adoptar criterios sobre la autorización o denegación de solicitudes de exportación de armamento.

Mitjans i/o instruments.

1. Es necesario respetar los compromisos internacionales firmados por España y la legislación vigente, en especial la derivada de los ocho criterios comunes de la UE.

2. La Administración en ningún caso concederá autorizaciones de exportación de aquellos materiales que están prohibidos por la legislación internacional o que han sido proscritos a nivel social por sus efectos indiscriminatorios o por producir sufrimientos innecesarios.

En ningún caso debería prevalecer la lógica comercial en el intento por acelerar el levantamiento de embargos armamentísticos

3. Es necesario diferenciar aquellos países envueltos en un conflicto en los que el Gobierno es legítimo de otros en los que los gobiernos son ilegítimos, en estos casos no debería procederse a autorizar ningún tipo de exportación de armas

4. La Administración tiene la obligación de buscar garantías para que las transferencias de material militar, de seguridad o policial no contribuyan a la violación de los derechos humanos, por lo que deberá vigilar el uso final de dichos materiales, potenciar el despliegue de observadores de derechos humanos, y asegurarse de que los agregados militares de las embajadas españolas tengan la misión de cerciorarse de que el uso final que se da a las transferencias MSP es acorde con el que figura en los contratos y licencias de exportación.

5. Al haber una estrecha relación entre derechos humanos y algunos productos específicos, se recomiendan estrictas restricciones en los siguientes casos:

5. 1. Armas ligeras, rifles de asalto, munición, y material similar (Afganistán, Angola, Burundi, Congo, R. D. Congo, Indonesia, Liberia, Myanmar, Nigeria, Ruanda, Sierra Leona, Sri Lanka, Sudán, Uganda, etc.)

5. 2. Material antidisturbios (Corea del Sur, Indonesia, Kenia, México, Pakistán, Zimbawe, etc.)

material de retención de presos (Arabia Saudita, Bahrein, R.D. Congo, Myanmar, etc.)

5. 3. Es conveniente que la Administración consulte a las organizaciones internacionales de derechos humanos (Amnistía Internacional o el Comité Internacional de la Cruz Roja) para conocer la situación de aquellos países

interesados en adquirir material español

Documentació tractada:

VICENC FISAS, Criterios para autorizar o restringir las exportaciones de armamento, Cátedra UNESCO sobre la Pau i els Drets Humans

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

El tema central de la recerca de Vicenç Fisas és la pau i els conflictes. Els seus estudis no es limiten a oferir dades, ni es perden en teories incontrastables. Aposten -com a bon amic de Johan Galtung- per l'elaboració de propostes possibles, que tenen en compte, alhora, el pes de la realitat i el pes dels ideals. S'implica en allò que proposa; perquè la passió autodidacta per aquests temes (objecció antimilitarisme, desarmament, antimilitarisme, desnuclearització, relacions interculturals...) l'ha convertit en un dels seus millors especialistes.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Introduint la mediació als centres educatius

Núria Villanueva Rey

Redacció: Núria Villanueva Rey
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Als centres educatius "parlar de conflictes no ha de ser un problema": cal un canvi cultural que permeti afrontar-los de forma constructiva com a naturals i inevitables.

La mediació és un procés pel qual dues o més persones de la comunitat escolar construeixen, amb l'ajut d'una tercera persona imparcial, una solució consensuada a un conflicte relacional.

Promoure dins la comunitat escolar models positius davant els conflictes propicia que els/les alumnes traslladin aquests models als diferents àmbits de la seva vida actual i futura (familiar, socials, professional...), esdevenint la mediació una potent eina preventiva i educativa.

Diagnòstic

Mestres, professors i famílies mostren diàriament la seva preocupació de com abordar el conflicte al marc escolar, de quina manera aconseguir una convivència pacífica als centres escolars que permeti assolir els objectius encomanats: educar als nens i joves.

Per a molts, parlar de conflictes vol dir parlar de problemes, de coses que no funcionen, de persones incompetents, d'errors.... Tot això genera una necessitat de trobar culpables: si un té la raó, l'altre, inevitablement, està equivocat. Sembla que la situació "natural i normal" és aquella en què no hi ha cap conflicte, és aquella en la que si tothom fes el que té que fer tot aniria com una seda.

Però el conflicte és inherent als éssers humans i la vida i no té per què ser necessàriament negatiu. El que sí és negatiu és la manifestació violenta del conflicte.

Objectius

1. Potenciar un canvi cultural als centres que permeti tractar el conflicte de forma constructiva i positiva.
2. Que els Consells Escolars i les Comissions de Convivència contemplin la mediació com un procés de resolució de conflictes educatius, preventiu i útil per a tractar la majoria de conflictes que es donen al context escolar (i de forma extensiva a la comunitat). Això s'ha de reflectir en els Reglaments de Règim Intern i en el Projecte de Centre.
3. Promoure la construcció d'espais de negociació als centres escolars on s'abordin els conflictes de forma constructiva, des del diàleg i a la recerca d'acords consensuats.
4. Afavorir la participació de les parts implicades en un conflicte en la resolució / gestió / transformació del mateix amb l'ajut d'un tercer, el/la mediador/a.
5. Promoure més relacions horitzontals entre els membres de la comunitat escolar: pares i mares, alumnes, professorat i personal no docent. Això donaria un sentit més realista i coherent al tema de la PARTICIPACIÓ.

Mitjans i/o Instruments.

1. Campanya de sensibilització de la comunitat escolar vers una nova concepció del conflicte: el conflicte com una cosa inevitable que pot ser una oportunitat per al creixement personal i la millora de les relacions interpersonals. Que és important i productiu l'entrenament d'alumnes i professors en habilitats i tècniques de resolució de conflictes. Que els estudiants poden resoldre el seus conflictes amb l'ajuda d'un company-mediador estudiant com ells mateixos. Que la participació en la resolució dels problemes propis és preventiu de futurs conflictes i fomenta la responsabilitat personal.
2. Contemplar la figura dels mediadors a través de la introducció de programes de mediació escolar, incloent la mediació entre iguals on els mediadors son alumnes. La mediació ajuda als alumnes a analitzar i resoldre els seus problemes des de perspectives constructives i positives, atentes i respectuoses amb els sentiments, interessos i posicions dels altres. A més a més, molts autors assenyalen que la mediació escolar es converteix en un medi de prevenció que limita l'increment i desenvolupament de problemes de disciplina.
3. Potenciar les assemblees com una de les pràctiques educatives més directes per a facilitar el desenvolupament del grup-classe i intervenir a nivell col·lectiu en l'àmbit de la resolució dels conflictes. L'assemblea ha de ser un espai de participació i diàleg, on el grup plantegi els problemes que sorgeixen en la vida quotidiana i construeixin conjuntament solucions que satisfacin a tots els membres del grup. Per altra banda, també canalitzarà una participació dels alumnes en la gestió i organització de la classe.
4. Dedicació d'espais físics concrets adequats on es puguin desenvolupar processos de mediació amb totes les garanties, sobre tot, la confidencialitat. Mantenir mediadors i mediadores en formació continuada d'entrenament en resolució de conflictes. Dedicar recursos humans i materials específics.
5. Recerca i investigació de noves formes horitzontals de relació i comunicació entre famílies - alumnes - professorat/administració que impliquin un repartiment del poder de decisió real. Penso que el model de la mediació, on les parts son protagonistes del procés i co-autores dels acords té molt a aportar. Llavors pren sentit la PARTICIPACIÓ, es participa quan el que aportes es té en compte i té alguna conseqüència.

Documentació tractada:

Alzate Saez de Heredia, R. (1998) . Análisis y resolución de conflictos. Una perspectiva psicológica. Servicio editorial de la Universidad del País Vasco.
Casamayor, G (coord.) (1998) Cómo dar respuesta a los conflictos. La disciplina en la enseñanza secundaria. Biblioteca Aula, Ed. Graó.
Casamayor, P. (1988) La disciplina a l'escola. Ed. Graó
Ramo, Z. - Cruz, J. (1997) La convivencia y la disciplina en los centros educativos. Editorial Escuela Española.
Savater, F. (1997) El valor de educar. Ed. Ariel
Uranga Arakistain, M. (1998) Experiencias de mediación escolar en Gernika. Rev. Aula de Innovación Educativa, nº 65

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Núria Villanueva és Psicòloga. Doctorant en Psicologia Social, UAB.
Responsable de la Comissió de Mediació Escolar i membre del Consell Redactor de la Revista ACORD de l'Associació Catalana pel Desenvolupament de la Mediació i l'Arbitratge (ACDMA).
Membre de la Comissió Alternatives per a la Resolució de Conflictes (ARC) al Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya. Formació en Mediació Familiar Sistèmica, Escola de Teràpia Familiar de Sant Pau, UAB. Fundadora i mediatrice del "Centre de Mediació i Resolució de Conflictes" S.L. de BCN. Projectes de Mediació Escolar.

Dades de l'entitat**Comentaris i Observacions:**

El 22,23 i 24 d'octubre '98 se celebren a Mollet del Vallès les II Jornades Catalanes de Resolució de Conflictes "Mediació i Serveis Comunitaris". Co-organitzades per l'Associació Catalana pel Desenvolupament de la Mediació i l'Arbitratge i per l'Ajuntament de Mollet del Vallès, contemplen en el seu programa tot un espai dedicat a la mediació escolar.

L'abolicionisme penal i la resolució autònoma dels conflictes.

Maria Teresa Concheiro
ICOPA

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

L'abolicionisme és una línia de pensament i recerca dins el dret penal desenvolupada a Europa Occidental i Amèrica Llatina que parteix de les tesis següents:

a) La penalització del subjecte no beneficia ni a l'infractor, ni la víctima, ni la comunitat, i el creixement dels índexs de reincidència n'és una prova.

b) Tota millora en les condicions humanes del sistema penal, -com per exemple llibertats preventives, humanització de les presons, etc.- suposa una major legitimació de l'aparell de l'estat i la seva capacitat repressora directament o subtilment.

L'abolicionisme té per darrer objectiu l'abolició absoluta del sistema penal, com a única alternativa completa vàlida a aquesta lògica d'estabilització o increment de la violència -il·legal o institucional-, o de la seva potencialitat -violència subtil mitjançant l'agreuament de la relació de dependència entre vigilant i vigilat-.

La implementació passa, entre altres coses, per la descriminalització de conductes tipificades del codi penal, l'acompliment mínim del dret internacional respecte el nombre de reclusos i recluses i centres penitenciaris, i la reducció dels casos de privació de llibertat als casos mínims en la llei penal juvenil.

Diagnòstic

El sistema penal presenta avui dia les següents característiques:

a) Consisteix en un conjunt de mecanismes de correcció simbòlica -rituals per l'obtenció de caps de turc-, dels desequilibris causats per un sistema social caracteritzat, entre altres factors, per l'atur, la desintegració social i la conseqüent delinqüència, i també per la violència i l'opressió com a formes de resolució de conflictes. Aquesta correcció de la delinqüència és per tant la limitació dels desequilibris causats per les característiques esmentades i que destorben l'estabilitat i perpetuació del sistema i de les seves desigualtats.

b) Està fonamentat en la creença de que la quantitat de delictes es pot reduir, que la llei es efectiva per fer-ho i que la imposició de penes hi ajuda, i pretén ignorar el fet que aquesta criminalització no ajuda a la correcció de la conducta dels infractors, no resol els problemes causats a les víctimes i per tant no redueix la delinqüència tal com ho demostren els índexs creixents de reincidència.

c) En comparació amb el sistema civil i parts de l'administratiu, el penal presenta riscos especials d'incontrolabilitat del propi sistema a partir de la contraproductivitat que crea en comparació amb els objectius que es fixa, producte en part de la seva capacitat específica d'abús de poder.

Objectius

a) Reduir el sistema penal i substituir-lo progressivament per formes de resolució de les causes que porten a la delinqüència com a conflicte.

b) Treure a l'estat l'exclusivitat de la capacitat de decisió en la resolució; orientar la seva intervenció cap al paper d'àrbitre.

c) Buscar formes de personalització de la resolució dels conflictes, o sigui del tractament adequat a les característiques específiques de cada cas, suscitant la intervenció dels afectats.

Mitjans i/o Instruments.

L'abolicionisme és una línia de pensament i recerca dins el dret penal desenvolupada a Europa Occidental i Amèrica Llatina que parteix de les tesis següents:

a) La penalització del subjecte no beneficia ni a l'infractor, ni a la víctima, ni la comunitat, i el creixement dels índexs de reincidència n'és una prova.

b) Tota millora en les condicions humanes del sistema penal, -com per exemple llibertats preventives, humanització de les presons, etc.- suposa una major legitimació de l'aparell de l'estat i la seva capacitat repressora directament o subtilment.

Els conceptes sobre els quals cal reflexionar, i fa reflexionar l'abolicionisme penal són:

a) L'acceptació del delictes com a forma de control social, el porta a denunciar el status problemàtic de la categoria de "desviat" (teoria de l'etiquetament);

b) sense l'orientació cap a problemes com la culpa i el càstig, els fets anomenats "delictes" esdevenen "conflictes": el problema és com tractar-los sense fer ús de l'exclusió social i tenint en perspectiva no només a l'agressor sinó a l'agredit. En aquest sentit caldria una nova gramàtica introductòria d'aquests conceptes (conflicte, situació problemàtica...);

c) la realitat és particular i no global, cal doncs fixar l'atenció en el delictes en sí i no en la llei homogeneïtzant (deconstructivisme),

-Una important reflexió conceptual que lliga amb la pràctica real és la de no presentar cap alternativa consolidada

a l'abolició del sistema penal sinó una varietat flexible i oberta d'opcions alternatives que donin pes a la capacitat de resoldre autònomament els conflictes. A partir d'aquest punt, algunes opcions -de les quals moltes han estat experimentades puntualment en diversos països europeus els darrers 20 anys- serien:

a) L'atenció preferent a les víctimes: reparació material amb assegurances, reparació sóciopsicològica en centres adequats o entre la família i amics.

b) L'actuació "responsable" en el cas dels robatoris: el retorn dels cotxes robats per a un sol ús, els lladres que deixen la cartera robada amb els documents a la bústia, per a que el correu la retorni al seu propietari.

c) Sistemes preventius, com abaixar els preus per reduir el negoci d'objectes de segona mà i per tant els robatoris; la iniciativa del feminisme alemany d'abaixar el preu dels taxis a la nit; etc.

La implementació passa, entre altres coses, per la descriminalització de conductes tipificades del codi penal, l'acompliment mínim del dret internacional respecte el nombre de reclusos i recluses i centres penitenciaris, i la reducció dels casos de privació de llibertat als casos mínims en la llei penal juvenil.

Documentació tractada:

- Folter, R. et al; "Abolicionismo penal", Ediar, Buenos Aires, 1979.

- ICOPA Catalunya: "Manifest de les jornades d'alternatives a la pena de privació de llibertat", doc. no editat, Barcelona, 1996

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La reforma de Nacions Unides: una proposta de democratització dels seus òrgans de govern

Vicenç Fisas Armengol

Redacció: Gemma Rodríguez Villanueva
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Davant de les transformacions que ha sofert el món al llarg d'aquest segle i, especialment, durant les darrers dècades, es fa necessari analitzar l'actual sistema de relacions internacionals i proposar les reformes necessàries per a conformar un nou ordre mundial que permeti afrontar amb èxit la problemàtica mundial contemporània.

L'aparició de problemes de caràcter mundial, el canvi en la tipologia dels conflictes i la pèrdua de protagonisme real de l'Estat en les actuals relacions internacionals, fa que cada cop sigui més necessària l'existència d'un organisme internacional que pugui funcionar com a fòrum mundial i que vetlli per la pau i la seguretat internacionals, així com per l'anàlisi i resolució dels problemes que afecten el món a les portes del segle XXI.

L'ONU sembla, per les seves característiques, l'organisme adequat per a realitzar aquesta tasca. Però abans, haurà d'afrontar una reforma profunda i indispensable que passa per una urgent democratització dels seus òrgans de govern.

Diagnòstic

Ara fa 52 anys de la creació de l'ONU. Al llarg d'aquests anys el món ha sofert transformacions molt importants i el panorama de les relacions internacionals ha variat sensiblement. Superat el context històric que ens deixà la II Guerra Mundial, la tipologia dels conflictes contemporanis ha passat a ser majoritàriament de caràcter intraestatal i les fonts de molts conflictes ja no poden ser tractades des de la militarització de les accions. D'altra banda, l'aparició de problemes globals (el subdesenvolupament, la degradació del medi ambient, desarmament, etc.) ha posat de manifest la incapacitat de qualsevol Estat per a aportar per si mateix mecanismes de resolució que han de ser, també, necessàriament globals. A més, temàtiques com la del desenvolupament sostenible o la degradació del medi ambient han adoptat una urgència i una universalitat que ja no pot ser obviada.

Ara més que mai es fa necessària l'existència d'un organisme que pugui funcionar com a "fòrum públic del món" i aquest organisme podria ser l'ONU. No obstant, el balanç del seu mig segle de vida no és massa encoratjador. La seva funció de "manteniment de la pau i la seguretat internacional" ha posat de relleu la manca d'eficiència i d'autoritat d'aquest organisme, així com una intervenció selectiva en els conflictes. La manca de recursos materials i humans, una estructura interna que continua subjecta als lligams històrics que van provocar la seva aparició, la inexistència d'un mecanisme efectiu de penalitzacions per als països incomplidors i sobretot, la paràlisi que suposa per un organisme d'aquest tipus, dependrà dels jocs de poder i els interessos de les polítiques exteriors d'un grup reduït d'Estats membres, fan de l'ONU un organisme poc operatiu i deslegitimitzat.

Objectius

Convertir la ONU en un organisme internacional efectiu, legítim, amb autoritat i amb una major capacitat de decisió. Aconseguir que l'ONU es converteixi en el fòrum mundial idoni per a detectar, analitzar i encarrilar els problemes mundials cap a vies de solució.

Mitjans i/o instruments.

1. Un dels canvis primordials que ha d'encarar l'ONU en la seva reforma cap a la construcció d'un veritable fòrum mundial és la democratització dels seus òrgans de govern. Les propostes següents van encaminades assolir aquest repte:

2. Desestatalitzar l'ONU mitjançant el concurs actiu d'altres actors i la participació política popular i superar el model confederal de les NNUU:

- a) elevar el rang consultiu de les ONGs a rang codecisional.
- b) composició bipartita de les delegacions dels Estats a les NNUU: un representant diplomàtic oficial i un representant popular escollit directament pels electors/es de cada país. Els països amb més població gaudirien d'un major nombre de representants establert proporcionalment en funció dels números dels seus habitants.

3. Acostar el mecanisme de votacions a la realitat demogràfica dels països. Concedir una puntuació per a cada país, equivalent a l'arrel quadrada de la seva població.

4. Transformació i ampliació del Consell de Seguretat

Dos criteris a tenir en compte a l'hora de procedir a l'ampliació del CS:

- a) Potències econòmiques: aquest criteri hauria de ser matitzat per dos altres criteris: la contribució a les finances de l'ONU i el pagament dels deutes, i la participació en les operacions de manteniment de la pau. Candidats: Japó, Alemanya, Itàlia i Canadà.
- b) Països altament poblats. Candidats: L'Índia, Indonèsia, el Brasil i Nigèria.

Els criteris descrits a a) i b) podrien matitzar-se aplicant un criteri més geogràfic i introduint representants d'organitzacions regionals: OEA, OUA, la CSCE i la Lliga Àrab. Pel seu pes demogràfic i econòmic, els EEUU, Rússia, l'Índia, la Xina, el Japó i Brasil conservarien un seient, la CSCE en tindria 2 i la OEA, la OUA i la Lliga Àrab, en tindrien 1.

Hi haurien altres criteris que formarien part del grup de les "propostes per a un futur" però que resulten indispensables per a la legitimació del CS:

- c) Utilitzar com a criteri la inclusió d'aquells països que hagin demostrat un major compromís amb els objectius programàtics de l'ONU: seguretat, desarmament, cooperació i drets humans
- d) Amb el temps, s'hauria d'aplicar, igualment, una sèrie de requisits, el compliment dels quals ha de condicionar la capacitat dels països per a ser estats membres del CS. Alguns d'aquests requisits haurien de ser:
- No tenir deutes pendents amb l'ONU
 - Haver signat i ratificat els principals acords de desarmament i de drets humans
 - Acatar les decisions de la CJ
 - Tenir un percentatge de despeses militars sobre el PIB inferior al 3%
 - Participar en les forces de pau de les NNUU
 - Haver complert totes les resolucions del CS que poguessin afectar-lo

La composició permanent del CS es revisaria cada 10 anys en els casos dels nous membres permanents. Es procedirà a l'eliminació progressiva del dret de vet dels cinc membres que en gaudeixen actualment. Els acords del CS es prendrien per majoria de les $\frac{3}{4}$ parts, deixant un marge de 5 dissensions

Documentació tractada:

La reforma pendent de Nacions Unides. Vicenç Fisas. Papers d'innovació social, 24. Ecoconcern.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

El tema central de la recerca de Vicenç Fisas és la pau i els conflictes. Els seus estudis no es limiten a oferir dades, ni es perden en teories incontrastables. Aposten -com a bon amic de Johan Galtung- per l'elaboració de propostes possibles, que tenen en compte, alhora, el pes de la realitat i el pes dels ideals. S'implica en allò que proposa; perquè la passió autodidacta per aquests temes (objecció antimilitarisme, desarmament, antimilitarisme, desnuclearització, relacions interculturals...) l'ha convertit en un dels seus millors especialistes.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Ley de opción por la paz

Gonzalo Arias

Redacció: Loreley Busqué Bertrán
Fòrum temàtic Resolució de conflictes

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Es una propuesta que utiliza el cauce de la iniciativa legislativa popular(para promover un debate sobre una proposición de ley,) con la finalidad de lograr un ejército no violento, nacional o internacional. Nace del sentimiento de que es preciso responder a las preguntas que se hacen l@s ciudadan@s ante la posibilidad de suprimir el ejército profesional: "¿con qué llenamos el vacío que deje?, ¿cómo nos defenderemos?"; y también de la percepción muy aguda del fracaso al que está llegando el sueño acariciado por muchos de una paz mundial impuesta por una fuerza armada supranacional (OTAN, NN.UU...).

Las vacilaciones ante el dilema de respetar el principio de no intervención en los asuntos internos de un país o bien defender los derechos fundamentales de millares de víctimas, acaban siempre resolviéndose, según las conveniencias concretas de las grandes potencias.

A ello podríamos añadir la multitud de conflictos "menores" en que la actuación de los cascos azules no es ni más brillante ni más ejemplar que la de los ejércitos nacionales.

Diagnòstic

Según el alemán Theodor Ebert, "el avance hacia una sociedad no violenta tendrá que producirse a través de la progresiva democratización de las instituciones sociales, que constituirán los llamados territorios liberados"

Conseguir que uno de los primeros "territorios liberados" fuese el ejército, sería un golpe magistral.

En una democracia, l@s gobernantes deberían recoger e interpretar los sentimientos y aspiraciones de l@s gobernad@s. Teniendo en cuenta que gran parte de l@s gobernad@s rehusamos la falsa disyuntiva entre dos tipos de ejército violento (de reclutamiento o profesional), pedimos que se explore la vía de la no-violencia.

¿Por qué tenemos que dar por buena para siempre la identificación entre Estado y violencia de la ley?

Objectius

El actual modelo de ejército basado en el reclutamiento forzoso y en el uso de armas mortíferas se transformará gradualmente en un ejército de voluntari@s que utilice las armas de la no-violencia.

El nuevo ejército incruento, además de la misión consignada en el artículo 8 de la Constitución de defensa de la soberanía, la independencia, el territorio y el ordenamiento constitucional de España, podrá realizar intervenciones exteriores en favor de la paz u en defensa de los pueblos oprimidos a requerimiento de los organismos internacionales o gobiernos interesados. Tendrá además la misión de ayuda a l@s damnificad@s por las grandes catástrofes naturales o producidas por el ser humano.

Este ejército, evitará la inactividad. En tiempo de paz en el interior de la nación, dedicará parte de su tiempo al entrenamiento, la capacitación y la investigación, así como a actividades encaminadas a difundir el conocimiento de la no-violencia entre la población en general. Nunca descuidará la acción en favor de la paz internacional, y aprovechará cualquier oportunidad para contribuir a la resolución de conflictos de otros países.

Mitjans i/o instruments.

Existen cauces indirectos para una iniciativa de este tipo, en virtud del artículo 77 de la Constitución que prevé la presentación de peticiones escritas individuales y colectivas a las Cámaras, así como en virtud del párrafo 2 del artículo 87 de la Constitución, según el cual las Asambleas de las Comunidades Autónomas podrán remitir a la Mesa del Congreso una proposición de ley. Se presenta al Congreso, Senado y Asambleas de las Comunidades Autónomas, solicitando que la asuman como propia, e insten su tramitación y discusión en ambas Cámaras de las Cortes Generales.

El arsenal del ejército incruento constará de medios de transporte para darle una gran movilidad, medios de transmisión y comunicación abundantes y muy perfeccionados que permitan hacer llegar la voz de la no-violencia tanto a l@s combatientes de una guerra mortífera como a las retaguardias que les apoyan. Este equipo de comunicación constará de: teléfonos, emisoras de radio y televisión, posibilidades de edición y difusión masiva, incluso desde el aire, grabaciones audiovisuales y material impreso en diversos idiomas. Además se contará con material médico y sanitario, medios para la reconstrucción y la reparación de emergencia de caminos, puentes e infraestructuras y edificios dañados por la guerra y cualesquiera otros materiales que la experiencia aconseje para desarrollar una labor conciliadora y constructora.

Documentació tractada:

Arias, Gonzalo; "El ejército incruento de mañana: materiales para un debate sobre un nuevo modelo de defensa", Madrid, Nueva Utopía, 1995

Arias, Gonzalo; "Proyecto político de la no-violencia", Madrid, Nueva Utopía, 1995

Biografia i altres dades de l'autor-autora:***Dades de l'entitat******Comentaris i Observacions:***

Medidas para terminar con el secreto del comercio internacional de armas

Vicenç Fisas Armengol

Redacció: Loreley Busqué Bertrán
Fòrum temàtic Resolució de conflictes

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

En los últimos diez años España se ha situado entre el 8º y el 18º lugar en el ranking de exportadores de armamento. Los datos sobre las exportaciones de armamentos han sido declarados materia reservada. Lo único que la administración deja trascender son las operaciones aprobadas por la Junta Interministerial que controla dichas exportaciones. Desde 1988 las empresas públicas, con cuatro quintas partes del negocio, son las más involucradas en las exportaciones. Buena parte de este comercio y de la asistencia militar, represiva o policial, está dirigida a países en los que se violan los derechos humanos. En la mayoría de los países a los que España ha vendido armas se practican los malos tratos y torturas a los detenidos, especialmente a los políticos y presos de conciencia, con resultado de muerte en numerosas ocasiones. También se practica en ellos las ejecuciones extrajudiciales y desapariciones; además la pena de muerte no está abolida en muchos de ellos. Asimismo, en muchos casos no han firmado el Pacto Internacional de Derechos Económicos, Sociales y Culturales, ni el Pacto Internacional de Derechos Civiles y Políticos, ni la Convención contra la Tortura. En la mayoría de los países el comercio de armamentos funciona al amparo del secretismo. Existe un círculo vicioso compuesto por la venta de armas en primer lugar y después el envío de ayuda humanitaria para curar las víctimas de aquellas armas. Esta situación ha determinado que ONG españolas como Amnistía Internacional, Greenpeace, Intermón y Médicos Sin Fronteras añadan a sus actividades habituales la denuncia del comercio de armamentos en España.

El objetivo de la propuesta es acabar con el secretismo e imponer la transparencia en el comercio de armamentos para contribuir a la defensa los derechos humanos.

Para ello es preciso exigir transparencia y control en el comercio de armas apoyando la campaña emprendida por estas ONG españolas. También se propone la introducción de un código de conducta que regule esta actividad en forma estricta para que se tenga en cuenta la situación de derechos humanos de los países destinatarios y para que se prohíba la fabricación y la exportación de minas antipersonales. La ONU, el Banco Mundial, el PNUD y los expertos coinciden en la conveniencia de garantizar el control a través de un conjunto de medidas que el autor suscribe.

Diagnòstic

1. El número de efectivos de las fuerzas armadas, el importe de los gastos militares mundiales y el volumen global de las exportaciones de armamentos disminuyen desde 1987.
2. El descenso más espectacular es del comercio de armamentos. Pero pareciera que esta disminución ha llegado a un límite y en 1993 se invirtió la tendencia descendente desde 1989.
3. Los principales países exportadores de armas, en orden decreciente según el monto de sus exportaciones, son: Estados Unidos, Rusia, Alemania, Reino Unido, Francia, China, Canadá e Israel.
4. Los países que en el quinquenio 1990-94 han adquirido mayor cantidad de armas pesadas son: Arabia Saudí, Japón, Turquía, Grecia, India, Egipto y Alemania.
5. En los últimos diez años España se ha situado entre el 8º y el 18º lugar en el ranking de exportadores de armamento. Los datos sobre las exportaciones de armamentos han sido declarados materia reservada por un acuerdo del Consejo de Ministros de noviembre de 1986. Lo único que la administración deja trascender son las operaciones aprobadas por la Junta Interministerial que controla dichas exportaciones. En el período 1980-87 Oriente Medio absorbía más del 44 % de las exportaciones españolas, seguido del Magreb (16 %) y América Latina (13 %). En los años noventa las exportaciones se han diversificado; Oriente Medio (20 %), América Latina (19 %), Europa (16 %), Asia (15 %), África (14 %) y el Magreb (12 %). Pero las ventas de los años 80 duplican a la de los años 90.
6. Desde 1988 las empresas públicas, con cuatro quintas partes del negocio, son las más involucradas en las exportaciones. Buena parte de este comercio y de la asistencia militar, represiva o policial, está dirigida a países en los que se violan los derechos humanos. En la mayoría de los países a los que España ha vendido armas se practican los malos tratos y torturas a los detenidos, especialmente a los políticos y presos de conciencia, con resultado de muerte en numerosas ocasiones. También se practica en ellos las ejecuciones extrajudiciales y desapariciones; además la pena de muerte no está abolida en muchos de ellos. Asimismo, en muchos casos no han firmado el Pacto Internacional de Derechos Económicos, Sociales y Culturales, ni el Pacto Internacional de

7. En la mayoría de los países el comercio de armamentos funciona al amparo del secretismo. En España, se ocultan las ventas a países en conflicto, las transferencias a países conocidos como simples intermediarios y a países que no respetan los derechos humanos. Se ocultan también las ventas de ciertos tipos de armamentos que afectan más a la población civil. Esta ocultación incumple el Documento de Principios sobre Transferencia de Armas Convencionales, aprobado por el Foro de Seguridad y Cooperación de la CSCE en 1993.

8. Existe un círculo cínico compuesto por la venta de armas en primer lugar y después el envío de ayuda humanitaria para curar las víctimas de aquellas armas.

9. Esta situación ha determinado que ONG españolas como Amnistía Internacional, Greenpeace, Intermón y Médicos Sin Fronteras añadan a sus actividades habituales la denuncia del comercio de armamentos en España.

10. Las tres cuartas partes del comercio mundial de armamentos está controlado cínicamente por los cinco miembros permanentes del Consejo de Seguridad de la ONU.

Objectius

Acabar con el secretismo e imponer la transparencia en el comercio de armamentos para contribuir a la defensa los derechos humanos.

Mitjans i/o instruments.

1. Exigir transparencia y control en el comercio de armas apoyando la campaña emprendida por las ONG españolas Amnistía Internacional, Greenpeace, Intermón y Médicos Sin Fronteras.

2. Introducción de un código de conducta que regule esta actividad en forma estricta para que se tenga en cuenta la situación de derechos humanos de los países destinatarios y para que se prohíba la fabricación y la exportación de minas antipersonales.

3. La ONU, el Banco Mundial, el PNUD y los expertos coinciden en la conveniencia de garantizar el control a través de las siguientes medidas:

3. 1. Cumplimiento de la legislación vigente
3. 2. Control parlamentario de las exportaciones
3. 3. Ampliar la información dada al Registro de Transferencias de Armamentos de las Naciones Unidas.
3. 4. Prohibir la exportación de armas a países cuyos gastos militares superen el 4 % del PIB
3. 5. Prohibir la exportación a los países que no declaren sus transferencias al Registro de la ONU.
3. 6. Prohibir la exportación a países que no han firmado los principales convenios y tratados sobre derechos humanos y desarme.
3. 7. Prohibir la exportación de minas antipersonales.
3. 8. Consultar a las ONG dedicadas a la defensa de los derechos humanos
3. 9. Cumplir los criterios aprobados por el Consejo de Ministros Europeo en junio de 1991 y 1992
3. 10. Prohibir toda transferencia cuando se sospecha que servirá para desaparecer personas, cometer homicidios políticos, torturas o malos tratos.

Documentació tractada:

VICENÇ FISAS, Secretos que Matan, Icaria, Barcelona, 1995

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

El tema central de la recerca de Vicenç Fisas és la pau i els conflictes. Els seus estudis no es limiten a oferir dades, ni es perden en teories incontrastables. Aposten -com a bon amic de Johan Galtung- per l'elaboració de propostes possibles, que tenen en compte, alhora, el pes de la realitat i el pes dels ideals. S'implica en allò que proposa; perquè la passió autodidacta per aquests temes (objecció antimilitarisme, desarmament, antimilitarisme, desnuclearització, relacions interculturals...) l'ha convertit en un dels seus millors especialistes.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Mesures alternatives a la pena de privació de llibertat

Associació Catalana de Dones Carreres Jurídiques

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Resolució de conflictes

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Consisteix en una campanya que ha volgut ser una resposta al nou codi penal espanyol, (en la seva fase de projecte al 1994). Incideix en la promoció de mesures alternatives a la pena de privació de llibertat, de les quals aquest projecte ha estat mancat, basant-se en les experiències exitoses en aquest sentit a altres països europeus.

Els objectius als quals es vol arribar són: la desmassificació dels centres penitenciaris, incrementar la reinserció a partir de vies diferents de la presó, facilitar, en condicions de llibertat, la desintoxicació, contribuir al desenvolupament del sector social a partir del treball personal i comunitari i, com a conseqüència, reducció dels efectes de la pena en familiars lligats a l'infractor o infractora i reducció de les possibilitats de reincidència. Algunes de les mesures són la "probation" o llibertat condicional posterior al pronunciament de la sentència, el conveni amb la víctima, el treball comunitari, el tractament de desintoxicació o terapèutic, la suspensió de la pena per a dones gestants o amb criatures menors al seu càrrec, i la seva substitució per l'arrest domiciliari.

Diagnòstic

L'absència d'una regulació sistemàtica (del projecte) del nou codi penal, sobre mesures alternatives a la pena de privació de llibertat, projecte d'un nou codi que a més es porta a terme després de suspensions i caducitats anteriors per les quals encara no existeix a Espanya cap codi penal de l'etapa democràtica.

L'absència d'aquestes mesures alternatives i de l'establiment dels corresponents organismes de control i seguiment de les mateixes, agreuja el problema de saturació i deteriorament que pateixen els centres penitenciaris. A més els interns necessiten en molts casos tractaments mèdics i terapèutics enlloc de mesures repressives: percentatges del 75% de presos espanyols toxicòmans, 50-60% seropositius, en presó per conductes relacionades amb la drogodependència (petit tràfic per autoconsum, o delictes contra la propietat per adquisició d'estupefaents).

Espanya és el país europeu amb una taxa major de dones empresonades per habitant, molt per damunt de la mitjana europea, sovint per la manca de mesures alternatives, (que sí existeixen en altres països.)

Objectius

Incloure en el text del codi penal la regulació dels supòsits en que puguin ésser aplicades mesures alternatives a la pena de privació de llibertat, i també el desenvolupament de les mateixes, per tal d'assolir:

- La desmassificació dels centres penitenciaris i per tant la reducció de les seves despeses.
- Incrementar les possibilitats de reinserció dels presos a partir de vies diferents de la presó que, fins ara, ha demostrat prou la seva ineficàcia en aquest sentit.
- Contribuir a la reinserció en molts dels casos amb la substitució de la presó pel tractament mèdic i terapèutic. Facilitar, en condicions de llibertat, la possibilitat de desintoxicació.
- Com una conseqüència, reduir les possibilitats de reincidència dels infractors.
- Contribució al desenvolupament del sector social a partir del treball personal i comunitari.
- La reducció dels efectes de la pena en familiars lligats a l'infractor, especialment en els fills menors si és una dona.

Mitjans i/o instruments.

- La suspensió de la presó provisional en cas de dones embarassades, fins a sis mesos després del part.
- La substitució de la pena de privació de llibertat per la d'arrest substitutori amb sortides, pel cas de dones amb fills menors al seu càrrec, en cas de dones amb penes inferiors a cinc anys de presó.
- La suspensió del pronunciament de sentència condemnatòria durant un temps determinat quan el condemnat o condemnada es compromet a complir les condicions imposades pel tribunal que sentència, el qual a més evitaria els antecedents penals de l'afectat.
- La substitució de la pena de privació de llibertat per a persones drogodependents, per la de seguiment del tractament corresponent a una institució especialitzada.

- e) La substitució de la pena de privació de llibertat per la de treball personal o comunitari en cas de comissió del delict de danys materials, amb consentiment previ de l'infractor i els perjudicats.
- f) La substitució de la pena de privació de llibertat per la de conveni amb la víctima, amb la intervenció del Ministeri Fiscal i el tribunal corresponent, mitjançant la indemnització o compensació als perjudicats i altres mesures complementàries.

Documentació tractada:

Associació Catalana de Dones de Carreres Jurídiques: Carta a D. Juan Alberto Belloch, ministre de justícia i interior. Document no editat, Barcelona, 1994.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Mesures de prevenció i control de les guerres a Europa

Raul Romeva Rueda
Centre UNESCO de Catalunya

Redacció: Raul Romeva Rueda
Fòrum temàtic Resolució de conflictes

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

El llibre en què es basa la proposta està dividit en tres parts ben diferenciades. La primera correspon als antecedents històrics de la guerra, des de la Bòsnia antiga fins a la disgregació de la Iugoslàvia de Tito. En aquesta secció he procurat posar de manifest algunes de les utilitzacions parcials i interessades de la història que han permès als qui van dirigir la guerra justificar la barbarie. La segona part, més centrada en el cas bosnià, intenta fer un repàs de l'actuació dels diferents actors d'allò que col·loquialment anomenem la comunitat internacional, i posa un especial èmfasi en el paper que han jugat algunes de les principals potències, i especialment les que disposen del control d'organitzacions internacionals com les Nacions Unides, l'OTAN, la Unió Europea, o l'Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa. El cas del paper de l'estat espanyol apareix tractat en un annex. La tercera part té com a punt d'origen cronològic el procés de pau i la signatura dels Acords de Dayton. En aquesta part es tracten sobretot la gestió dels acords, els continguts i la seva implementació. Així mateix, es plantegen algunes hipòtesis de futur sobre la reconstrucció humana i econòmica de Bòsnia-Hercegovina. Finalment, he volgut posar de manifest algunes de les perspectives de futur, així com algunes de les lliçons que les guerres a l'antiga Iugoslàvia (i especialment a Bòsnia-Hercegovina) ens han ensenyat. Els mapes i quadres, per la seva banda, pretenen ser un suport gràfic i esquemàtic per facilitar la lectura.

Diagnòstic

Bòsnia-Hercegovina ha demostrat, al llarg de centúries, que diverses cultures i religions podien coexistir exitosament, fins i tot en un context tan complex com el de la regió dels Balcans. Segons el cens de 1991, Bòsnia-Hercegovina tenia 4,2 milions d'habitants, majoritàriament d'origen eslaus. Prop del 44% eren bosnians (de religió musulmana), un 33% eren serbobosnians (de religió ortodoxa), un 17% eren croatobosnians (de religió catòlica), i la resta pertanyien a d'altres grups culturals, ètnics o religiosos, com jueus, ucraïnesos, polonesos, valons, albanesos, eslovens i txecs. Entre el 30 i el 40% dels matrimonis eren mixtes. Tanmateix, després de quatre anys de guerra, amb centenars de milers de persones mortes, ferides, refugiades o desplaçades, aquesta convivència es troba en perill. Els Acords de Dayton han servit per aturar una guerra. Tanmateix, encara hi ha molts dubtes sobre si realment serviran per consolidar una veritable pau basada en la pluralitat nacional i cultural.

Per què a les acaballes del segle XX la convivència en la pluralitat ha trontollat fins al punt de tornar-nos a la memòria fantasma de la Segona Guerra Mundial que creïem morts i enterrats? I per què precisament a Iugoslàvia? O no és només a Iugoslàvia?

La necessitat de trobar respostes a aquestes preguntes, conjuntament amb el fet de veure com centenars de persones morien diàriament, impunement, mentre nosaltres commemoràvem amb grans focs d'artifici els 50 anys de l'origen de les Nacions Unides, i recordàvem aquell mai més que volia significar el final de la Segona Guerra Mundial i del nazisme, va ser el que em va animar a prendre partit a favor de les persones que defensaven la convivència en un marc de pluralitat de comunitats, idees i creences.

Després de tot el que hem vist fins ara, una de les principals conclusions que podem extreure és que les guerres iugoslaves han posat de manifest les importants mancances que pateix la comunitat internacional de cara a la prevenció i la resolució de conflictes armats. Són moltes les lliçons que podem i hem d'extreure de Bòsnia i de la seva tragèdia.

Tal com escrivia a la revista *Survival* la qui havia estat cap de la delegació britànica a Dayton, Pauline Neville Jones (1996/7:45), dues preguntes emergeixen de l'experiència bosniana: una, quanta responsabilitat té la comunitat internacional en la reconstrucció d'un país després de la guerra, i dues, si és encertada l'opció confirmada a Dayton d'una Bòsnia única.

Lògicament, la resposta a aquestes preguntes no és senzilla. Però resulta indispensable mirar de trobar-la. Moltes persones, entre les quals trobem algunes de les més fermes defensores dels drets humans, argumenten que hauria estat més honest, o simplement més realista, haver dut a terme la divisió de Bòsnia seguint criteris ètnics. Altres afirmen que això és el que finalment acabarà passant i que els esforços actuals per tal de contrarestar la separació ètnica són una pèrdua de temps i de diners. Efectivament, podria ser que finalment fos impossible que les tres comunitats s'arribessin a posar d'acord i que acabessin separant-se, ja sigui de mutu acord (totes les parts han elaborat possibles mapes de partició, si bé no han arribat a posar-se mai d'acord, fins ara), ja sigui tornant a l'ús de la violència. Tanmateix, al meu entendre, resulta políticament i moralment correcte procurar evitar que això arribi a succeir.

D'altra banda, a propòsit de la intervenció internacional, la missió de pacificació a Bòsnia ensenya moltes lliçons, però no és un model de futur. L'OTAN no pot assumir el monopoli ni la responsabilitat de les missions de pacificació d'arreu del món, ni tan sols a Europa, i no es pot esperar que desplegui unes forces enormes cada cop que esclata un conflicte. Acceptar això significa dues coses: primera, que la gestió i la prevenció de conflictes han de ser preses molt més seriosament del que ho han estat en el passat. Fins ara només l'OSCE hi ha dedicat un mínim d'atenció, però no en canvi la Unió Europea, i menys encara l'OTAN. No és cap secret que l'estabilitat i la seguretat d'Europa només estarà garantida si som capaços d'evitar tragèdies com la de Bòsnia. En definitiva, això vol dir estar disposats a gastar petites sumes de diners per evitar costos molt més elevats més tard. Els governs generalment no ho entenen prou bé això, i els recursos no sempre estan distribuïts com caldria entre els ministeris de defensa i el d'exterior.

En segon lloc, si s'ha de plantejar de nou una intervenció militar, l'experiència de la UNPROFOR ens mostra alguns errors que convindria evitar: forces poc armades i molt disperses incapaces d'intimidar o frenar una possible escalada de violència; manca d'unitat en el comandament en l'escenari d'operacions; manca de claredat i consens en la imparcialitat i la neutralitat; manca d'un mandat i una missió clares; i manca d'una estratègia política acordada per les forces de suport. En aquest sentit, els governs haurien de deixar clar si cedeixen tropes per a operacions de manteniment de la pau o per a la pacificació, ja que ambdues tasques són diferents, i la segona és més perillosa que la primera. En el pla civil, també es pot aplicar la mateixa proposta de compartir riscos, responsabilitats i càrregues. Els terminis han de ser realistes i és preferible que no estiguin relacionats amb consideracions polítiques externes.

En aquest lloc, les Nacions Unides haurien de reprendre les responsabilitats en qüestions de seguretat que li pertocuen, plantejant-se, això sí, un profund procés de modernització i democratització interna.

En els darrers anys, un dels reptes més importants amb què s'han enfrontat els planificadors de les polítiques exteriors dels estats europeus ha estat com respondre als conflictes intraestats. Des del desmembrament de la Unió Soviètica, aquests conflictes han proliferat a l'interior i al voltant d'Europa. I els que s'han produït a l'antiga Iugoslàvia han estat, potser, els més sagnants. Aquestes són algunes de les característiques d'aquests conflictes que he anat desenvolupant al llarg de les pàgines anteriors: en primer lloc, el fet que les víctimes mortals cada vegada es produeixen més entre la població civil que entre els militars. Segon, la gran quantitat de persones refugiades i desplaçades que provoquen aquests conflictes. Tercer, que les armes que s'utilitzen en aquests conflictes són armes convencionals (pesants i lleugeres) i no armes de destrucció massiva. Quart, que aquestes armes provenen generalment dels països més rics, mentre que els conflictes armats es produeixen en països o regions pobres o poc desenvolupades. I cinquè, que aquests conflictes tenen un impacte molt elevat sobre els valors, l'economia, els interessos i la ciutadania de la UE.

Objectius

Consolidar una Europa molt més preparada per prevenir i gestionar conflictes internacionals i poder així assegurar l'estabilitat i la seguretat europees.

Mitjans i/o Instruments.

En aquest context, parlar de prevenció de conflictes en el marc de la UE no es pot limitar simplement a aplicar tècniques de diplomàcia preventiva, com ara la mediació o les declaracions de bones intencions, sinó que va molt més enllà. Exigeix enfocar els comportaments econòmics, polítics i militars envers la prevenció de conflictes. La base institucional ja existeix. Ara, del que es tracta és de dotar aquest organisme internacional dels instruments necessaris per a dur a terme els seus objectius de construir i consolidar la pau.

1. Pel que fa als components polítics, en primer lloc cal analitzar la necessitat d'introduir un Codi de Conducta, fonamentat en els vuit criteris comuns de la UE, que reguli el comerç d'armes europees.
2. En els aspectes econòmics, cal posar l'accent en la cooperació per al desenvolupament, i incorporar el concepte d'estabilitat estructural en les polítiques econòmiques i comercials dels estats membres.
3. El component militar és un dels temes més delicats de l'agenda de la Conferència Intergovernamental, ja que afecta de ple la sobirania nacional. En aquest sentit, algunes persones opinen que la mesura més realista és que la UEO assumeixi el paper militar de la prevenció i gestió de conflictes (les anomenades missions Petersberg). Tanmateix, per tal que aquestes polítiques siguin eficaces, és imprescindible harmonitzar les polítiques exteriors dels estats membres de la UE i establir una veritable Política Exterior de Seguretat Comuna (PESC) que, tal i com expressa en els seus objectius tercer i cinquè, respectivament, tingui en compte "el manteniment de la pau i l'enfortiment de la seguretat internacional, en conformitat amb els principis de la Carta de les Nacions Unides, amb els principis de l'Acta Final d'Helsinki i amb els objectius de la Carta de París", per una banda, i el "desenvolupament i consolidació de la democràcia i dels estats de dret, així com el respecte als drets humans i a les llibertats fonamentals", per l'altra.

Documentació tractada:

- Romeva, Raül. Bòsnia-Hercegovina, lliçons d'una guerra (Barcelona: Centre UNESCO de Catalunya, 1997. 150 pàgines).
- Romeva, Raül. Pau i seguretat a Europa. Prevenció de conflictes armats a la l'Europa de la postguerra freda (Barcelona: Centre UNESCO de Catalunya, 1998. 115 pàgines).

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

- Professor de Relacions Internacionals a la Universitat Autònoma de Barcelona.
- Professor de Gestió de Conflictes Internacionals a la Universitat Ramon Llull
- Col·laborador de la Càtedra UNESCO sobre Pau i Drets Humans de la UAB
- Llicenciat en ciències econòmiques i doctorand en ciència política (UAB).
- Entre 1995 i 1996 va treballar a Sarajevo com a responsable de la UNESCO per a la reconstrucció educativa de Bòsnia-Hercegovina. L'agost i setembre de 1996 i el setembre de 1997 va ser supervisor de l'Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa (OSCE) per a les eleccions presidencials i parlamentàries (1996) i municipals (1997) a Bòsnia-Hercegovina.

- És autor dels llibres:

- Bòsnia-Hercegovina, lliçons d'una guerra (Barcelona: Centre UNESCO de Catalunya, 1997. 150 pàgines).
- Pau i seguretat a Europa. Prevenció de conflictes armats a la l'Europa de la postguerra freda (Barcelona: Centre UNESCO de Catalunya, 1998. 115 pàgines).

- Actualment prepara una tesi doctoral sobre prevenció de conflictes armats i el control de les exportacions d'armes convencionals de la Unió Europea.

Dades de l'entitat**Comentaris i Observacions:**

Moviment Polític per a la Resolució Pacífica dels Conflictes

Eduard Vinyamata i Camp

Redacció: Eduard Vinyamata i Camp
Fòrum temàtic: Resolució de Conflictes

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

Desenvolupar un ampli moviment polític favorable a la promoció dels valors de la no violència i de la resolució pacífica dels conflictes en tots els àmbits de la vida. Començant per interessar als representants polítics, desenvolupar el moviment per la Resolució de Conflictes en la societat civil: les Universitats, les associacions i ong's, en els llocs de treball, en les relacions interpersonals, en els valors i concepcions culturals... Per una cultura de pau i de pacificació que contribueixi a transformar els conflictes en quelcom positiu per a tothom.

Diagnòstic

Els conflictes són un fenomen universal que afecte, de manera molt notable, la vida personal i social. Conflictes amb nosaltres mateixos, amb els altres i amb el nostre entorn. Afecta la plenitud de la vida, les relacions laborals i familiars, les relacions socials i internacionals de manera que, sovint, resulta desastrosa. Bona part dels esforços humans consisteixen en procurar fer dels conflictes quelcom humanament acceptable.

Objectius

Sensibilitzar a la societat política i civil en el tema de la 'Resolució de Conflictes' i de cultura de la pau amb la finalitat de que aquests valors siguin aplicats espontàniament en tots els àmbits de la vida personal i col·lectiva.

Mitjans i/o instruments.

Mobilitzant a la societat política i civil a través d'una iniciativa parlamentària que aporti un recolzament moral inicial. Posteriorment, des de l'àmbit universitari -i en extensió de la societat civil organitzada- desenvolupar iniciatives específiques que contribueixin a la implantació real.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Eduard Vinyamata és professor de l'Universitat Raimón Llull de Barcelona, a les facultats de Psicologia i Ciències de l'Educació i a la de Ciències de la Comunicació. Professor i coordinador de cursos de Postgrau en Mediació i resolució de conflictes a l'ICESB de la mateixa universitat. Doctor en Ciències Socials, la seva tesi tractà sobre Diplomàcia i resolució de conflictes. La seva formació universitària, es desenvolupà en diferents períodes de temps tant a França (Universitats de la Sorbona y Perpinyà) com en programes de postgrau als Estats Units d'Amèrica (universitats de Georgetown y George Mason, a l'Institute for Conflict Analysis and Resolution).

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Transformar las cárceles para una sociedad democrática

José Sesma Maria Luisa Pascual José Ignacio González Faus

Redacció: Maria Martínez Agüero
Fòrum temàtic: Resolució de Conflictes

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

Los presos conforman un grupo social desasistido de recursos para hacer frente a las diferentes situaciones que tienen que sortear. En general provienen de familias con grandes carencias de afectividad que provocan situaciones conflictivas. Los centros penitenciarios son un conglomerado de personas obligadas a vivir juntas donde hay delincuentes profesionales, accidentales, ideológicos y forzados, con dos agravantes de actualidad: la droga y el sida. Las cárceles españolas no son instituciones que cumplan con su finalidad primordial de reintegrar a la sociedad a las personas que han delinquido. La vida en la cárcel lleva penalidades añadidas a la privación de libertad: a nivel personal, familiar y social.

Se ha de procurar que la sociedad sea más solidaria, aceptando que ella también tiene parte en la génesis de la criminalidad e integrando al liberto en su seno como un ciudadano más. Se ha de procurar también despertar en el preso expectativas de superación personal, profesional y social.

Para alcanzar estos objetivos se propone la promoción de los Equipos de Tratamiento para reducir el ocio, la mejora arquitectónica de las prisiones, la asistencia social a las familias, la realización de publicaciones de los mismos centros penitenciarios que expresen la voz de los presos, etc. Mientras se buscan soluciones alternativas es necesario aplicar paliativos.

Diagnòstic

1. Nuestra sociedad catalana está asentada sobre una contradicción: nos desculpabilizamos todos para inculpar a unos pocos. Negamos la existencia de la culpa para hacerla recaer sobre cuanto nos amenaza. Cabe preguntarse si las amenazas a nuestra seguridad provienen exclusivamente de la culpa ajena o también de la culpa y la injusticia nuestra.

2. Los presos conforman un grupo social desasistido para hacer frente a las diferentes situaciones que les pueden venir planteadas:

- El 17% de la población reclusa es analfabeta completa
- El 31% es analfabeta funcional
- Entre el 80% y 90% ha abandonado sus estudios entre los trece y diecisiete años
- Sólo el 2% ha seguido un proceso de educación normalizada
- El 75% no tiene cualificación profesional
- La inmensa mayoría se encontraba en paro
- Se verifica un índice importante de baja cualificación laboral y la mayoría carece de una profesión determinada y de hábitos laborales.

3. La mayoría de los presos proceden de familias desarticuladas con carencias de afectividad, por lo general, con ausencias de figuras maternas y paternas y con una autoridad familiar que no ha sido ejercida satisfactoriamente, provocando situaciones conflictivas. Son familias sin trabajo, con pocas aspiraciones, que luchan por la supervivencia diaria.

4. Por otra parte, los centros penitenciarios constituyen un conglomerado de personas obligadas a vivir juntas, en el que se hallan entre-mezclados delincuentes de todo tipo:

- Profesionales: han optado voluntariamente por la actividad delictiva
- Accidentales: por irreflexión o accidente
- Ideológicos: quienes actúan contra el "orden" constituido por razones subjetivas
- Forzados: personas que, por circunstancias ajenas a su voluntad, han tenido que sobrevivir al margen de la ley. Este es el porcentaje más alto de los presos y generalmente son hijos de ex presos, personas que no han visto más que lo vivido por sus padres y que para sobrevivir dependen del trabajo marginal y delictivo; son personas carentes de medios personales, familiares y sociales. En definitiva, es "el colectivo de esclavos" de la sociedad actual, con dos agravantes de última hora: la droga y el sida.

5. Las cárceles nacieron hace unos doscientos años, y para sustituir a otros castigos más crueles. Son una institución típica de la Modernidad con la que se pretendió castigar el delito sin destruir a su autor pretendiendo que la verdadera penitencia fuera la regeneración del delincuente.

6. Es a la luz de estos conceptos que debemos examinar el problema de las prisiones para analizar su estado actual. La prisión es un mundo y por tanto lo que más interesa conocer es como se desenvuelve la persona en ese mundo carcelario y cómo reacciona ante él. Se le impone este submundo sin tiempo para adaptarse al mismo; no tiene vías de escape, sólo le cabe adaptarse y plantearse distintas formas de evasión, ya sean psicológicas o físicas. La persona presa está privada de libertad e intimidad y sometida a un sistema jerarquizado y muy autoritario, paralelo al que marca la propia institución, establecido por los mismos presos.

7. La reacción de la persona privada de libertad está en función de su propia subsistencia. Hay que resaltar el gran esfuerzo realizado por algunos para no entrar en la subcultura carcelaria. La vida de las personas privadas de libertad está organizada en función de la custodia y de la estructura física de los edificios de las instituciones penitenciarias.
8. Las cárceles no son instituciones que cumplan con su finalidad primordial de reintegrar a la sociedad a las personas que han delinquido.
9. Las prisiones presentan una masificación crónica y una insuficiencia de plazas. El hacinamiento, los deficientes servicios sanitarios y sociales de alimentación e higiene, la escasa actividad cultural y deportiva, la ausencia de trabajo y la falta de aliciente, siguen conformando el problema en que están inmersas las cárceles: edificios malsanos por la humedad, la higiene es un problema grave, las celdas carecen de espacio, luz y mobiliario.
10. Las condiciones psíquicas y morales no son adecuadas para una vida con un grado mínimo de normalidad. La convivencia y su aprendizaje no es posible por el elevado número de internos. No hay seguridad: las agresiones contra los más débiles, son frecuentes por parte de los más fuertes. La prisión en la actualidad es el centro de reinserción que menos puede reinserir.
11. La causa última de los problemas carcelarios y de los presos es la pobreza y marginación, por tanto la injusticia social generada por el sistema capitalista.

Objectius

1. Procurar que la sociedad sea más solidaria y comprenda al preso, así como que la sociedad acepte que ella también tiene parte en la génesis de la criminalidad.
2. Integrar al liberto como un ciudadano más aportándole las ayudas necesarias para su progresiva reintegración ciudadana, liberándole de circunstancias familiares esclavizantes y despertándole expectativas de superación personal, profesional y social.
3. Procurar que la sociedad escuche a los que no pueden dejarse oír, y que no haga callar a nadie. Permitir y facilitar a los medios de comunicación la promoción de la personalidad de todo aquel que sea víctima de la incultura, la miseria o la marginación.
4. Procurar que la cárcel no sea el simple "excusado" de la sociedad que conviene tener educadamente oculto, sino el espejo de ella.
5. Buscar fórmulas alternativas que aseguren y permitan la rehabilitación del delincuente.
6. Exigir al Estado que se retire de las cárceles y deje el protagonismo a la sociedad civil.

Mitjans i/o Instruments.

1. Promoción de los Equipos de Tratamiento para reducir el ocio, gravísimo problema, a través de actividades programadas educativas, recreativas y culturales.
2. La mejora arquitectónica de las prisiones
3. La asistencia social a las familias de los detenidos
4. Publicaciones de los mismos centros penitenciarios que expresen su voz, a través de voluntarios que los escuchan y fortalecen en su esperanza.
5. Mientras se busca soluciones alternativas aplicar paliativos como salidas programadas, permisos de fin de semana, régimen abierto, libertad condicional para lograr su reingreso a la sociedad
6. La reforma del código penal: la Probation, la condena condicional, la realización de trabajos no remunerados en beneficio de la comunidad, serían fórmulas eficaces para mitigar los efectos negativos de la prisión. Que los delitos no graves no sean penados con prisión y los delitos más graves supongan el tratamiento del delincuente en "Hospitales Sociales", cuya finalidad sea la recuperación del asocial.

Documentació tractada:

SESMA, J., PACUAL, M. L., GONZALEZ FAUS, J. I., CARCELES Y SOCIEDAD DEMOCRATICA

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

José Sesma es mercedario, capellán de la prisión de mujeres de Wad-Ras (Barcelona) director del Hogar Mercedario de Barcelona

María Luisa Pascual es Hija de Caridad colabora en el Secretariado de Pastoral Penitenciaria con una experiencia de mas de 20 años en la pastoral

José I. Gonzalez Faus, es jesuita profesor en la Facultat de Teologia de Catalunya, coordinador del área teológica de Cristianisme i Justícia

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Un día de guerra para la paz el primer año.. (2 el segundo año, 4, 8, 16, 32, 64, 128 días en 8 años)

Pepe Beunza Vazquez

Redacció: Pepe Beunza Vazquez
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Nuestras sociedades dedican unos recursos desorbitados para la defensa militar.

Queremos tener presupuestos y medios que nos permitan prepararnos para que cuando estallen los conflictos podamos ofrecer algo mas que buenas intenciones, que ya es mucho en los tiempos que corren y con los medios que tenemos.

Se trata de transformar progresivamente, los presupuestos militares, en presupuestos para la resolución pacífica de los conflictos. El primer año se dedicaría el gasto de un día de los presupuestos militares del Estado Español (cinco mil millones de pts aprox.) a repensar la defensa y solución pacífica de los conflictos. El segundo año sería el gasto de dos días (diez mil millones)... Y así año a año, hasta que el presupuesto de defensa militar fuera igual que el dedicado a defensa pacífica y razonable (ocurriría en ocho años).

Diagnòstic

Nuestras sociedades dedican unos recursos desorbitados para la defensa militar. Además de cuantiosos son inútiles pues sabemos que no existe defensa eficaz frente a un ataque con armas atómicas, químicas o bacteriológicas (la destrucción total proponen los militares, llamándola teoría de la disuasión.)

La magnitud de estos gastos permite dedicar una parte a justificarse, promocionarse y así aumentar los beneficios de las grandes y pequeñas empresas implicadas.

De esta manera, sobre una mentira colectiva (la defensa militar nacional) se ha montado un gran negocio de muerte y destrucción pues periódicamente han de demostrar su poder y fuerza en conflictos creados artificialmente, la mayoría de las veces, para justificarse (Guerra del Golfo, regalar España armas a Marruecos y decir luego que hay que proteger el flanco sur, etc.)

Se nos machaca con una ideología falsa (Rambo y secuaces) de que la violencia resuelve los problemas. La fuerza y no la razón es lo importante (para el negocio de las armas.)

Objectius

Queremos tener presupuestos y medios que nos permitan prepararnos para que cuando estallen los conflictos podamos ofrecer algo mas que buenas intenciones, que ya es mucho en los tiempos que corren y con los medios que tenemos.

Globalmente, que sea la razón la que resuelva los conflictos y que la fuerza esté siempre a su servicio.

Que las "batallas" las ganen los que tengan mas razón y no los mas violentos (capacidad de destrucción militar).

Mitjans i/o Instruments.

El primer año se dedicaría el gasto de un día de los presupuestos militares del Estado Español (cinco mil millones de pts aprox.) a repensar la defensa y solución pacífica de los conflictos.

El segundo año sería el gasto de dos días (diez mil millones). El tercer año cuatro días. El cuarto año ocho días, 16... 32... 64... 128 días en 8 años hasta que el presupuesto de defensa militar fuera igual que el dedicado a defensa pacífica y razonable (ocurriría en poco más de ocho años).

Entonces se haría un balance y una revisión para decidir que camino seguir. Habría que estudiar muy bien quien recibiría el dinero, como se gastaría, prioridades, control de posibles corruptelas etc etc. pero eso es repartir la piel del oso antes de haberlo cazado.

Lo primero conseguir un grupo político con la suficiente imaginación como para plantearlo y lo segundo la voluntad democrática de hacerlo.

Documentació tractada:

Historia de la Humanidad....o como tropezar siempre con la misma piedra.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Primer objector de consciència al servei militar. Pacifista actiu. Actualment es dedica a medi ambient forestal.

Dades de l'entitat**Comentaris i Observacions:**

Es una propuesta optimista, pero sin grandes presupuestos no se pueden desarrollar grandes políticas.

"Case Management" Atenció personalitzada als malalts mentals: més eficaç i menor cost econòmic.

Salut Mental Sabadell

Redacció: Encarna Yun Mas
Fòrum temàtic Salut

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Les persones que pateixen trastorns mentals es troben marginades socialment. L'objectiu és aconseguir integrar-les socialment i laboral, partint de les seves capacitats i possibilitats, per tal que tinguin una vida digna i plena. La proposta és canviar el sistema sanitari-social d'atenció als malalts psiquiàtrics y aplicar el "CASE MANAGEMENT" (seguiment individualitzat de tots els malalts). Per aconseguir-ho és necessari l'impuls constant i decidit de les Associacions d'Usuaris i les de Familiars davant les administracions públiques, els serveis i la comunitat per tal d'assolir que els diners destinats a Salut Mental siguin aplicats com i on decideixen els Usuaris, representats per les seves Associacions i les de Familiars.

Diagnòstic

Les persones que pateixen trastorns mentals es troben marginades socialment. D'una banda a causa de la pròpia malaltia i d'un seguiment a vegades insuficient o incorrecte; i de l'altra per incomprensió, desconeixement o infundats temors de la societat.

Objectius

Aconseguir integrar a les persones que pateixen trastorns mentals socialment i laboral, partint de les seves capacitats i possibilitats, per tal que tinguin una vida digna i plena.

Mitjans i/o Instruments.

- Aplicar el "Case Management" (Seguiment individualitzat a tots els malalts mentals) que permetria:
 - . Disminuir els llits d'hospitalització i els seus costos.
 - . Facilitar la integració laboral, rebaixant les pensions i augmentant la riquesa del país.
 - . Demostrar que la integració de les persones amb trastorns mentals és assumible amb naturalitat per la població, quan es posa en pràctica adequadament.
 - . I sobretot retornar l'autoestima, l'esperança i el desig de viure a les persones malaltes.
- Canviar el sistema sanitari-social d'atenció als malalts psiquiàtrics, vigent al nostre país, el qual és costós, insuficient i poc integrador.

Vies d'implantació:

Per aconseguir aquest canvi és necessari l'impuls constant i decidit de les Associacions d'Usuaris i les de Familiars davant de les administracions públiques, els serveis i la comunitat:

1. Aconseguir que els recursos econòmics destinats a Salut Mental siguin aplicats com i on decideixin els usuaris representats per les seves Associacions i les de Familiars.
2. Promovent la legislació que faciliti aquest canvi.
3. Escollint els representants polítics que proposin en el seu programa l'aplicació d'aquest canvi sanitari.
4. Escollint els professionals de la salut capaços de posar a la persona en "primer pla" i conjuntament amb l'afectat programar el Pla d'actuació i de seguiment.
5. Informant i difonent que les malalties mentals són unes malalties com qualsevol altra.

Documentació tractada:

"Renforcer le soutien communautaire à la population". Le rapport Graham: publié par le Ministère de la Santé, 1988.

COMITÉ PROVINCIAL DES SERVICES COMMUNAUTAIRES DE SANTÉ MENTALE. "Sur le chemin de la réforme". Ontario, décembre 1991.

"Mettre la personne au premier plan. La réforme des services de santé mentale en Ontario". Ministère de la Santé: Ontario, 1993.

BUREAU DE L'INTERVENTION EN FAVEUR DES PATIENTS DES ÉTABLISSEMENTS PSYCHIATRIQUES. "Vers l'équilibre dans les soins de santé mentale". Ontario, janvier 1994.

COMITÉ CONSULTATIF FÉDÉRAL-PROVINCIAL-TERRITORIAL SUR LA SANTÉ DE LA POPULATION. "Stratégies d'amélioration de la santé de la population: investir dans la santé des Canadiens". Ministère des Approvisionnements et Services Canada, 1994.

"La décentralisation des services de santé et des services sociaux en Ontario: Recentrer le Débat". Rapport du

Groupe d'étude sur la décentralisation. Conseil du premier ministre sur la santé, le bien-être et la justice sociale, octobre 1994.

"Directives concernant la planification de la mise en oeuvre de la réforme des services de santé mentale".
Ministère de la Santé, Ontario 1995.

Pas à Pas. Bulletin d'information sur la réforme des services de santé mentale. Printemps 1995, Vol. 1 n1 1.

"Services de logement et de soutien: directives de mise en oeuvre". Ministère de la Santé. Ontario.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

SALUT MENTAL SABADELL és una associació de familiars de malalts creada a l'any 1994 per 25 familiars. Compta actualment amb 152 socis. És membre de la Federació Catalana d'Associacions de Familiars de Malalts Mentals (FECAFAMM), de "SANTÉ MENTALE EUROPA" (SME) i de la "WORLD FEDERATION FOR MENTAL HEALTH" (WFMH).

L'àmbit territorial és el sector sanitari de Sabadell i 12 poblacions més, amb 400.000 habitants.

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta es basa en l'experiència del Canadà, on s'aconsegüí en 30 anys integrar els malalts mentals a la societat.

Reconeix la OMS que les persones afectades per malalties mentals severes (esquizofrènia, bipolars, grans depressions i altres) són un 3 % de la població; però les persones que en un moment o altre de la seva vida patiran trastorns mentals són més del 25 % de la població.

Dins d'aquestes xifres no s'inclou a les persones que pateixen defectes mentals de naixement conegudes com: "deficients mentals" o "disminuïts psíquics".

Tampoc s'inclou a les persones que pateixen "demències senils" (malalts d'Alzheimer).

Educación para la salud

M^a. Dolores Dapia Conde

Redacció: Maria Martínez Agüero
Fòrum temàtic Salut

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

La salud de una comunidad está determinada por la interacción de cuatro variables: la biología humana, el medio ambiente, el estilo de vida y el sistema de asistencia sanitario. Educación para la salud es cualquier combinación de experiencias de aprendizaje planificadas para facilitar adaptaciones voluntarias del comportamiento y que conducen a la salud.

Los objetivos de la propuesta son: 1) Incorporar objetivos, contenidos, y estilos de enseñanza-aprendizaje específicos de la educación para la salud de forma sistemática. 2) Evaluar proyectos donde se refleje la relación entre medio ambiente y salud. 3) Señalar cómo el estilo de vida que individual o colectivamente adoptamos influye de forma decisiva en la recuperación y conservación del medio ambiente y en consecuencia de un estado saludable.

Esto es posible mediante diversos métodos educativos, el aprendizaje activo centrado en el alumno y no la mera transmisión de contenidos; mediante el aprendizaje previamente planificado que intenta conseguir que los alumnos incorporen a su vida diarios hábitos saludables y a través de una metodología didáctica adecuada sentada en el proceso de enseñanza-aprendizaje en el propio alumno.

Diagnòstic

La salud de una comunidad está determinada por la interacción de cuatro variables: la biología humana, el medio ambiente, el estilo de vida y el sistema de asistencia sanitario.

El medio ambiente, y el estilo de vida son los factores que mas inciden en la salud. Y son precisamente los modificables por la educación, de ahí educación por la salud.

Educación para la salud es cualquier combinación de experiencias de aprendizaje planificadas para facilitar adaptaciones voluntarias del comportamiento y que conducen a la salud.

La sociedad en que vivimos está caracterizada por el consumo. Dentro de la masa consumidora, la población infantil y juvenil ocupa un lugar de mucha importancia.

Es una problemática actual y de futuro que exige una educación en materia de consumo.

La educación para el consumo implica que toda acción escolar debe tener como objetivo aportar a los escolares elementos de todo tipo que les permita situarse ante la sociedad de consumo como consumidores críticos, responsables, y solidarios y con capacidad para filtrar la información y situar los fenómenos derivados del consumo.

Objectius

1. Incorporar objetivos, contenidos, y estilos de enseñanza-aprendizaje específicos de la educación para la salud de forma sistemática.
2. Evaluar proyectos donde se refleje la relación entre medio ambiente y salud
3. Señalar cómo el estilo de vida que individual o colectivamente adoptamos influye de forma decisiva en la recuperación y conservación del medio ambiente y en consecuencia de un estado saludable.

Mitjans i/o instruments.

1. Mediante diversos métodos educativos, el aprendizaje activo centrado en el alumno y no la mera transmisión de contenidos;.
2. Mediante el aprendizaje previamente planificado que intenta conseguir que los alumnos incorporen a su vida diarios hábitos saludables.
3. Mediante una metodología didáctica adecuada sentada en el proceso de enseñanza-aprendizaje en el propio alumno.

Documentació tractada:

DESARROLLO CURRICULAR DE UN PROYECTO INNOVADOR DE EDUCACION PARA LA SALUD EN EL AREA DE CIENCIAS

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Legislació i formació per facilitar el Morir dignament a casa

Carme Tarrida

Redacció: Carme Tarrida
Fòrum temàtic Salut

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Aquesta proposta tracta de retornar el procés de la mort a l'entorn familiar, a fi d'humanitzar la mort, i de fer-la més present a la nostra quotidianitat, com a part del procés de la vida que és.

Diagnòstic

La gran majoria de persones de la nostra societat amb malalties terminals, passa el procés de la mort tancat en centres hospitalaris. Això dona lloc a:

1. Morir lluny del propi entorn i sotmès a horaris i reglaments que dificulten la proximitat amb la família, la intimitat i la capacitat de decisió de la persona en procés de morir.
2. Ser atesos per professionals que sovint no estan formats en l'acompanyament al morir, i que per tant poden sentir-se desorientats al davant d'algú que no està encaminat a curar-se i a viure.
3. Alimentar l'idea de que la mort és un fracàs de la medicina, i no un procés natural de la pròpia vida.
4. Ocupació de places hospitalàries que poden ser destinades a persones en procés de curació.
5. Despeses econòmiques importants doncs degut al jurament hipocràtic, molts metges gasten més del que és necessari (transfusions, analítiques, serumteràpia permanent, etc.)

Objectius

1. Poder morir a la pròpia casa, prop de les persones i les coses que ens hem estimat durant la vida, rebent assistència de professionals que preparats per a tal fi, acompanyin i donin suport durant aquest procés, tant a la persona que està morint, com a la família.
2. Poder viure el procés de morir amb respecte i sense intervencions professionals destinades a allargar de qualsevol manera la vida.
3. Tomar a integrar la mort a l'entorn familiar com a part del procés de la vida, com a quelcom natural.

Mitjans i/o instruments.

Per poder assolir els objectius esmentats cal,

- 1- Una llei que alliberi als familiars que ho desitgin d'una part de les càrregues laborals per tal de que pugui atendre a la persona que està en procés terminal. Una mena de baixa laboral que repartís tota una jornada entre els familiars que poden acompanyar a aquesta persona. Per exemple, si són quatre familiars, cada un d'ells rebria un alliberament de $8:4 = 2$ Hores laborals. La tasca d'estudiar les necessitats de cada cas en particular podria dur-la a terme l'equip d'assistència (assistents social, infermera, metge).
- 2- Preparar equips de professionals especialitzats en l'assistència a persones en procés de morir a domicili. Aquesta assistència inclouria els aspectes físics, psíquics i espirituals de la persona i de la seva família.

Documentació tractada:

Kübler-Ross, E. Vivir hasta despedirnos. Luciérnaga. Barcelona, 1991

Kübler-Ross, E. Sobre la muerte y los moribundos. Grijalbo,

Documentació del curs "Acompanyament als procesos de morir i de la mort" de DOMO. Barcelona, 1995

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Carme Tarrida Bonet

Diplomada en Infermeria, he treballat durant 20 anys a diferents centres hospitalaris, i pràcticament sempre a sales d'hospitalització.

Des de 1976 he estat interessada en la pràctica i la teoria del loga, les diferents tècniques de l'Escola Seitai, l'Homeopatia, i en aquests moments també del Psicoanàlisi.

Durant els anys 1995- 1997 he cursat a DOMO (Escola Superior d'Infermeria de Barcelona) les diferents assignatures que conformen la llicenciatura d'infermeria. En aquests cursos he trobat els aspectes holístics de la salut que mancaven a la meua anterior formació professional.

L'Any 1997 vaig estar impartint cursos de preparació al part a Cerdanyola del Vallès.

Actualment treballa al Centre per a la Innovació Social i coordino els fòrums de Salut, Educació i Relació entre Generacions.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta ha estat inspirada sobretot per la vivència de proximitat amb persones en procés de morir i també per la documentació aportada.

Mesures per assolir la lliure elecció dels tipus de medicina a la sanitat pública

Maria Dolors Muntané (FIC)

Redacció: Maria Dolors Muntané (FIC)
Fòrum temàtic Salut

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

L'actual sistema espanyol de salut pública, només dona dret a ser assistit per la medicina alopàtica. Formant a professionals de la salut en les diverses teràpies mèdiques i incorporant aquests professionals al sistema sanitari oficial, aconseguiríem una llibertat d'elecció de la que actualment no podem gaudir.

Diagnòstic

- Les persones no podem escollir lliurement el tipus de teràpia mèdica dins l'estructura de la Seguretat Social, ja que només és acceptada com a medicina oficial l'al·lopàtica. Això fa, que s'hagi d'accedir a la medicina privada en el cas que se'n desitgi un altra, i sempre sota l'obligatorietat de seguir pagant quotes d'una medicina que moltes vegades no s'utilitza.
- Els professionals de la salut no són instruïts en les anomenades medicines alternatives, la qual cosa afavoreix un buit en la pràxis.
- Degut a la manca de reconeixement oficial de les "altres medicines", no es garanteix el control de qualitat de les persones que imparteixen aquestes medicines.

Objectius

- Aconseguir un sistema de salut pública que contempli les diferents teràpies mèdiques i garanteixi la possibilitat de lliure elecció del tipus de medicina a tots i cadascun dels seus usuaris.

Mitjans i/o Instruments.

1 Formació per als professionals de la salut en altres orientacions mèdiques fora de l'al·lopàtica a través de:

- cursos de postgrau
- assignatures optatives durant la carrera

2 Sistema Sanitari Integral a la Salut Pública:

- que inclogui un especialista de cada medicina alternativa per àrea bàsica i que permeti la lliure elecció d'aquest professional.

Documentació tractada:

Llibres de diferents escoles mèdiques, homeopatia, medicina xinesa, alopàtia..

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Secretària Executiva del Fòrum Interacional de Creativitat (FIC)

Periodista científica especialitzada en articles mèdics. amb diversos llibres publicats de medicina divulgadora.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Les vies d'implantació per a assolir els objectius serien:

- 1- Reivindicar el dret a la lliure elecció perquè esdevingui una llei.
- 2- Reconeixement oficial de les altres medicines

Mesures per evitar el contagi del SIDA a les presons i garantir la qualitat de vida dels portadors del VIH

Gemma Calvet

Redacció: Jordi Peiro Acosta
Fòrum temàtic Salut

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

El virus de la SIDA agreuja i endureix la condició del pres, el sistema penitenciari es materialment indiferent a la realitat, proveïnt una assistència sanitària insuficient. S'han de prendre mesures d'alta eficàcia, en trobar-nos davant d'una realitat d'alerta vermella tenint en compte que l'esperança de vida d'un pres seropositiu es de cinc anys si viu a una presó. Es fa necessària l'excarceració dels presos seropositius i dels ja malalts per garantir unes condicions de vida dignes i evitar tot plegat el contagi del VIH dins els centres penitenciaris.

Diagnòstic

La SIDA és una malaltia corrent a les presons (pro d'un 20% dels presos a Espanya en són portadors del VIH), d'aquí s'en deriven dos problemes: l'extensió al context carcelari del virus i les pèssimes condicions sota les que viuen empresonats els malalts o portadors. Respecte a la primera qüestió, es sabut però no oficialment reconegut el consum intravenós d'heroïna i cocaïna a les presons, això provoca l'intercanvi de xeringues entre els presos donada la falta de provisió oficial i el conseqüent contagi. Respecte als ja portadors, tenen majors possibilitats de desenvolupar la malaltia sota unes condicions vitals i emocionals com les d'una presó, i una vegada comença el compte enrere no gaudeixen de les atencions sanitàries adequades i suficients.

Objectius

L'objectiu és eliminar el transtorn que suposa pel malalt el fet de viure a una presó i evitar a més el contagi del VIH dins de la mateixa, donada l'actual política hipòcrita en el tema de les drogues de l'administració penitenciària. Cal eliminar la situació d'alt risc de morir de forma més o menys immediata que per a un portador de la SIDA es viu a una presó.

Mitjans i/o Instruments.

Les mesures que caldria portar a terme són:

- Fer efectiva la possibilitat de revisar les polítiques d'empresonament nacionals en relació als acords presos internacionalment sobre prevenció i lluita de la SIDA a les presons (no vinculants)
- Mesures d'excarceració en els supòsits de seropositivitat, immunodeficiència i SIDA desenvolupat
- Plans d'intervenció social amb prioritització pressupostària específica per reforçar la xarxa de recursos socials, que hauran d'assumir l'excarceració i el recolzament socio-econòmic
- Programa d'intervenció als centres penitenciaris davant del VIH fent campanyes d'informació, creant grups d'ajuda...
- Programa d'intercanvi de xeringues i eliminació del règim disciplinari

Documentació tractada:

Gemma Calvet; La presó amb SIDA: un nou valor del temps. El preu d'una pena?, a Arguments i Propostes, 3 (p. 80-90 aprox.)

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Programa integral de suport a persones amb malalties greus

Mª Encarnación Sáez Consol López Carme Tarrida

Redacció: Carme Tarrida
Fòrum temàtic: Salut

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

Com infermeres formades en el concepte holístic de la salut, pensem que la malaltia greu és un període de crisi a la vida de la persona. Se sap que una crisi ben gestionada permet fer un treball de coneixement i creixement personal que porti a la persona a curar-se o a conviure de forma saludable amb la malaltia, i/o acceptar el seu procés final.

Per aquest motiu ens hem proposat la creació d'un programa de suport a persones amb malalties greus que englobi tots els aspectes de la salut humana.

Aquest programa també donaria suport als familiars de les persones malaltes que veuen la seva vida trasbalsada per les circumstàncies.

Diagnòstic

Molt sovint les persones se senten desorientades al davant de la gravetat de la pròpia malaltia o la dels seus familiars, i no saben on dirigir-se per a trobar el recolzament que necessiten.

Manquen a la Sanitat pública programes de suport que cobreixin tots els aspectes de la salut humana.

Objectius

- Informar de la malaltia i del tractament i contestar a les preguntes que se l'hi formulen a una persona a qui s'ha diagnosticat una malaltia greu.
- Donar pautes d'higiene personal que afavoreixin la salut:
 - dieta
 - exercici
 - relaxació
- Donar suport espiritual i psicològic a la persona malalta i la seva família.
- Aprofundir en el coneixement d'un mateix com a recurs per afrontar la malaltia.

Mitjans i/o instruments.

- A través del Programa de Suport Integral a persones amb malalties greus. Aquest programa seria dirigit per l'equip d'infermeria juntament amb l'equip mèdic del malalt i comptaria amb:

1. Xerrades de suport nutricional.
2. Tallers de relaxació-visualització.
3. Suport psicològic i espiritual. A través de sessions mensuals de treball de grup.
4. Rehabilitació física.
5. Assistència continuada per atendre consultes.

Documentació tractada:

Griscom, Chris. Sanar las emociones. Luciérnaga. BCN. 1.996.
Bueno, M. El gran libro de la casa sana. Martínez Roca. BCN. 1.992
Dethlefsen, Dalkhe, R. La enfermedad como camino. Plaza y Janés. BCN. 1.989
Simonton. Sanar es un viaje. Urano. BCN. 1.993
Simonton. Familia contra enfermedad. Raíces, Madrid, 1.989
Viscot, D. El lenguaje de los sentimientos. Urano. MC. BCN. 1.988
Steiner, C. Los guiones que vivimos. Kairos. BCN. 1.991
Blay, A. Creatividad y plenitud de vida. Iberia. BCN. 1.984
Laing, RD. El poder curativo de las crisis. Kairos. 1.993
Lowen, A. La espiritualidad del cuerpo. Paidós BCN. 1.993
Apunts dels cursos de Relaxació, Relació d'ajuda, i Nutrició i càncer de l'escola superior d'Infermeria DOMO

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Encarna Sáez
Diplomatura universitària d'infermeria a l'escola universitària d'infermeria de l'Hospital de Sant Pau. UAB. Barcelona, 1.987
Curs de post-grau de cures intensives en infermeria a l'escola d'infermeria de l'Hospital de Sant Pau. UAB
Curs de post-grau en gestió de la qualitat. Fundació Avedis Donabedian. UAB
Membre de la societat enpanyola d'infermeres clíniques, infermeres especialistes clíniques i infermeres consultores clíniques.
Des de l'any 1.998 treballa amb contracte indefinit a l'Hospital de Sant Pau. Barcelona

Consol López

Diplomada en infermeria, actualment treballa al departament d'oncologia de l'Hospital de Sant pau de Barcelona.

Carme Tarrida Bonet

Diplomada en Infermeria, he treballat durant 20 anys a diferents centres hospitalaris, i pràcticament sempre a sales d'hospitalització.

Des de 1976 he estat interessada en la pràctica i la teoria del loga, les diferents tècniques de l'Escola Seitai, l'Homeopatia, i en aquests moments també del Psicoanàlisi.

Durant els anys 1995- 1997 he cursat a DOMO (Escola Superior d'Infermeria de Barcelona) les diferents assignatures que conformen la llicenciatura d'infermeria. En aquests cursos he trobat els aspectes holístics de la salut que mancaven a la meva anterior formació professional.

L'Any 1997 vaig estar impartint cursos de preparació al part a Cerdanyola del Vallès.

Actualment treballo al Centre per a la Innovació Social i coordino els fòrums de Salut, Educació i Relació entre Generacions.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Seguretat Social: millors visites, tractaments adequats i més metges

Maria Teresa Solé Margalejo

Redacció: Maria Teresa Solé Margalejo
Fòrum temàtic: Salut

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

La majoria de ciutadans contribuïm obligatòriament a la seguretat Social i no rebem l'atenció mèdica primària esperada. És impossible que un metge en dues hores pugui atendre correctament a 40 ó 50 visites. Molts ambulatoris i CAP's es converteixen en fàbriques de receptes automàtiques periòdiques de medicaments que poden perjudicar la salut o que, en molts caos, no es prenen o es llencen. És vergonyós que donada la mala qualitat de l'assistència primària pública alguns metges convidin als pacients a visitar-los pagant en les seves consultes o mútues privades.

El metge hauria d'escoltar el pacient i fer les preguntes i exploracions adequades per buscar les causes de la dolència. Hauria de fer un historial i receptar els remeis convenients amb indicació clara de la durada del tractament.

En els ambulatoris cal disposar de més metges o que tinguin dedicació exclusiva per tal de millorar l'atenció primària afavorint la salut dels pacients, amb medicina preventiva, amb control personalitzat i rigorós dels tractaments i medicaments.

La reducció de costos en receptes inútils o perjudicials pot contribuir a contractar més metges per habitant o a retribuir la dedicació exclusiva que, alhora evitaria l'habitual i escandalosa invitació a que el pacient visiti, amb més calma i qualitat, al metge en la seva consulta privada.

Diagnòstic

Tenir bona salut durant la vida és molt important. Quan per algun problema ens falta, consultem al metge. Però no sempre som atesos convenientment. La majoria de ciutadans contribuïm obligatòriament a la seguretat Social i no rebem l'atenció esperada. És impossible que un metge en dues hores pugui atendre correctament a 40 ó 50 visites. Molts ambulatoris es converteixen en fàbriques de receptes automàtiques periòdiques de medicaments que poden perjudicar la salut o que, en molts caos, no es prenen o es llencen. És vergonyós que donada la mala qualitat de l'assistència primària pública els mateixos metges convidin als pacients a visitar-los pagant en les seves consultes o mútues privades.

Objectius

El metge hauria d'escoltar el pacient i fer les preguntes i exploracions adequades per buscar les causes de la dolència. Hauria de fer un historial i receptar els remeis convenients amb indicació clara de la durada del tractament.

Mitjans i/o instruments.

En els ambulatoris, la contractació de més metges amb més o menys dedicació exclusiva milloraria l'atenció primària afavorint la salut dels pacients, amb medicina preventiva, amb control personalitzat i rigorós dels tractaments i medicaments.

La reducció de costos en receptes i tractaments inútils, repetits, fora de temps o perjudicials pot contribuir a contractar nous metges i a retribuir-los adequadament. També evitaria l'escandalosa invitació a que el pacient visiti, amb més calma i qualitat, al metge en la seva consulta o mútua privada.

Documentació tractada:

La vivència d'assistir com a pacient a l'ambulatori de la SS. Malgrat alguns canvis evidents en altres aspectes de la Sanitat Pública, aquestes pràctiques no han millorat en els últims 30 anys, almenys a alguns barris de Barcelona.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

"Democracia Vital": Mujeres y hombres hacia la plena ciudadanía

M^a. Elena Simón Rodríguez

Redacció: M^a. Elena Simón Rodríguez
Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Una de las causas más generalizada de conflicto es la desigual situación y rango de varones y mujeres, tanto en la esfera relacional como en la cívica.

Se vislumbra un cambio global en las relaciones sociosexuales, cambio que no acaba de llegar, aunque las condiciones objetivas de las sociedades democráticas lo hagan posible y sea esperado como automático. Las generaciones jóvenes están paralizadas: ellas creyendo y queriendo ya disfrutar de trato igual y ellos creyendo aún estar instalados en la situación anterior y resistiendo atrincherados.

Se propone un cambio de paradigma tanto en el ámbito relacional como en el cívico, mediando la vía de un triple pacto, para la construcción de nuevas personas y de nuevas realidades.

- Pacto para el logro de una subjetividad elegida y no penalizada
- Pacto para el hallazgo de la identidad de pertenencia (intra-género)
- Pacto para la extensión de la solidaridad (inter-géneros)

Para ello hay que intervenir sobre la Educación (Cultura y conocimiento androcéntricos sobre la Dispotencia (Universo simbólico patriarcal) y sobre el Proceso de socialización (Sexismo discriminatorio) y basar las nuevas reglas del juego sobre los conceptos de AUTONOMÍA, EQUIVALENCIA y SOLIDARIDAD, que nos irán aproximando al nuevo pacto social al que llamo

Diagnòstic

En esta sociedad democrática y de derecho no acaba de cuajar la presencia equivalente y el trato paritario entre hombres y mujeres. Observamos pasos adelante y pasos atrás. Esta dispotencia se atrinchera tanto en el ámbito relacional como en el cívico y alcanza también a las generaciones jóvenes. Los papeles sociales de género siguen cambiando, pero los clichés de lo masculino y de lo femenino permanecen y actúan de barrera, acentuada aún más si cabe, en los últimos años.

Me temo que las resistencias al cambio vienen de la mano de un proceso de socialización disimétrico, que arranca de la tradición centralista del conocimiento, negando valor de equivalencia a lo periférico y generando una educación sentimental y un universo simbólico poderosamente domeñados para que lo periférico no cobre nunca valor de copartícipe con lo central, que se autodesigna siempre como primero, superior i, a ser posible, único e impide así que "lo otro" se autodesigne. En el caso que me ocupa me refiero a todo el pensamiento androcéntrico: las mujeres en conjunto somos aún miradas como "idénticas", extrañas y adscritas a una categoría unificada de género.

Semejante situación causa no poco desasosiego, desgaste, gasto y sufrimiento individual y colectivo, y por ello hay que desvelar los mecanismos ocultos que la perpetúan y actuar sobre ellos.

Objectius

OBJECTIVO GLOBAL:

Obtener para el mundo del tercer milenio que el azar natural de nacer varón o mujer no conlleve adscripción cultural de bonus-malus, trato desigual, dispotencia y apartamiento.

OBJECTIVOS PARCIALES:

- Conseguir que el rol maternal deje de ser sólo una responsabilidad individual y privada de las mujeres.
- Construir proyectos políticos de intervención cívica, formativa y pacífica para descalificar ciertas conductas varoniles peligrosas, considerándolas como asociales y retirándoles expresa y públicamente todo apoyo y complicidad institucional.
- Tomar como eje de la conducta pública y privada un compromiso ético de convivencia entre partes equivalentes, generalizando el método de la negociación y el pacto.
- Rehabilitar pública y sistemáticamente los labores, normas, los valores y modos de actuar confiados y adjudicados a las mujeres por la tradición patriarcal, como patrimonio común positivo para una vida cívica de calidad y con carácter de responsabilidad compartida entre hombres y mujeres.

Mitjans i/o instruments.

- Incentivos para la concesión de licencias laborales para el cuidado de bebés, con medidas económicas y de mérito, como bien público que es traer al mundo una nueva criatura y cuidarla.
- Sanciones penales doblemente duras contra cualquier acción de perjuicio, ataque, descalificación, trato desigual, acoso, maltrato o vejación pública y privada de carácter sexista.
- Medidas disuasorias pacíficas y educativas, para que los jóvenes varones dejen de incorporarse

mayoritariamente a actividades peligrosas, violentas y perjudiciales para la calidad de vida personal y colectiva, actividades que absorben y desvían enormes recursos pertenecientes a toda la comunidad.

- Facilidades y medios para que las empresas difusoras de actitudes y conductas violentas y destructoras de vida, se sienten a negociar alternativas humanistas competitivas, atractivas y de calidad. Penalizaciones económicas en forma de impuestos elevadísimos en el caso contrario.

- Educación de calidad que incluya el estudio y adquisición de habilidades relacionales y de conocimiento sobre las aportaciones de las mujeres al bagaje común de la humanidad.

- Apoyo y divulgación de la cultura del triple pacto: para la subjetividad, para la identidad y para la solidaridad, bajo los principios de Autonomía, Equivalencia y Solidaridad.

Documentació tractada:

"La Democracia Vital: Una propuesta de pacto cívico desde el feminismo". En trámite de publicación para 1999 con Editorial Narcea, Col. Mujeres.

"Del exilio del género a la cultura del pacto: La Democracia Vital ". Hojas de Warml. Universitat de Barcelona. SIMS., 1997.

Ambos documentos están escritos por mí misma, pero casi toda la propuesta es fruto del intercambio y opinión compartida en múltiples cursos, seminarios y jornadas de trabajo con públicos diversos, así como procedente de múltiples lecturas de origen plural e internacional sobre teoría de género y crítica feminista, que no puedo nombrar en este pequeñísimo espacio.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

M^a. Elena Simón Rodríguez. Nacida en Alicante en la década de la posguerra. Profesora de Francés en el I.E.S. de San Juan de Alicante. Miembro fundadora del Feminario. Un hijo nacido en 1984 y una hija nacida en 1979. Feminóloga y aficionada a la escritura creativa.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Mi propuesta que proviene del feminismo y que ya ha sido discutida y enriquecida en multitud de sesiones formativas, nace y crece con vocación de propuesta global para la mejora de las relaciones humanas en su conjunto. Por eso la presento en este Fórum.

Conducció social del programa de vida personal

Jordi Aymerich i Santamaria

Redacció: Martí Olivella Solé

Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

L'estalvi és "l'enregistrament públic" d'una part de la seva producció que un ciutadà ha deixat de consumir, però que quan es decideix a consumir-la, cal que un altre ciutadà hi aporti una producció que no s'ha emmagatzemat. La població activa de la 2ª Edat ha de produir tot el que consumeix la població de les tres edats.

Cal concienciar el ciutadà de l'esforç estalviador-inversor per poder disposar de capacitat de Consum suficient en la tercera etapa del Cicle de la Vida.

Cal trobar noves receptes de com afavorir socialment uns programes de vida viables que no condemnin a una part de la població a una 3ª edat miserable.

La "modulació" de la renda del ciutadà durant la seva 3ª Edat podria ésser funció de la Contribució dels seus descendents durant llur 2ª Edat. D'aquesta manera es premiaria:

a. l'eficàcia del ciutadà no solament en el seu rol biològic de Pare o Mare, sinó que també es valoraria el reu rol d'educador i finançador d'una formació.

b. La transparència fiscal dels seus descendents (ja que una part de la "jubilació" seria funció de la renda dels descendents).

Diagnòstic

El Cicle de la Vida d'una persona es divideix en tres "edats": 1ª: Formació amb dependència; 2ª: Vida activa amb renda de l'activitat; 3ª: Dependència de la renda derivada dels drets adquirits durant la 2ª edat.

Així, tota la producció de les Persones que estan en la 2ª edat es distribueix entre totes les persones de les altres dues edats. Hi ha dependència entre les successives generacions. La unitat familiar organitza la dependència intergeneracional al seu interior i una Institució pública - mitjançant el sistema de contribució-subsidi- organitza la dependència inter-generacional social.

L'estalvi és "l'enregistrament públic" d'una part de la seva producció, que un ciutadà ha deixat de consumir però que quan es decideix a consumir-la cal que un altre ciutadà hi aporti una producció que no s'ha emmagatzemat. La població activa de la 2ª Edat ha de produir tot el que consumeix la població de les tres edats..

Objectius

Cal concienciar el ciutadà de l'esforç estalviador-inversor per poder disposar de capacitat de Consum suficient en la tercera etapa del Cicle de la Vida.

Cal trobar noves receptes de com afavorir socialment uns programes de vida viables que no condemnin a una part de la població a una 3ª edat miserable.

Mitjans i/o Instruments.

Comptar com estalvi durant la vida activa la part dedicada a la generar la pròpia descendència, descendència que farà possible la producció que permetrà consumir a tothom.

Així la "modulació" de la renda del ciutadà durant la seva 3ª Edat podria ésser funció de la Contribució dels seus descendents durant llur 2ª Edat. D'aquesta manera es premiaria:

c. l'eficàcia del ciutadà no solament en el seu rol biològic de Pare o Mare, sinó que també es valoraria el reu rol d'educador i finançador d'una formació.

d. La transparència fiscal dels seus descendents (ja que una part de la "jubilació" seria funció de la renda dels descendents).

És a dir, la producció de la descendència activa - que està en la 2ª edat- és la que assegura que les persones de la 3ª edat puguin convertir els seus drets emmagatzemats en consum.

Per tant es podrien aplicar "micro-receptes" per:

a. subsidiar els ciutadans que estan "fabricant" a altres ciutadans que, en el futur els mantindran.

b. aplicar un coeficient superior a 1 al subsidi "obligatori" de la 3ª edat que sigui funció (no lineal) de la quantitat de descendents "fabricats".

c. Fer passar directament una part de la Contribució de cada persona en 2a Edat a les Persones de 3ª edat que, com ascendents, la van fabricar.

Caldria una simbiosi de les tres solucions per:

a. no penalitzar la persona que quan arriba a la 3ª edat ja ha perdut al descendència.

b. premiar la persona que ha sabut - o ha tingut la sort- de "fabricar" ciutadans capaços de generar una renda que els hi fa possible aportar una bona contribució.

Cal plantejar un "feed-back" que estimuli la reproducció fins el nivell necessari i suficient per no caure en una suïcida explosió demogràfica amb l'aplicació d'un "numerus clausus" demogràfic i la corresponent admissió socio-cultural per part de la població de supeditar la reproducció individual a la "capacitat" col·lectiva disponible... Aquest "numerus clausus" obligaria a un replantejament de les capacitats màximes poblacionals de

cada Unitat Territorial i a un criteri "polític" per donar dret d'incorporació, dins una Unitat Territorial, als ciutadans que no en són originaris.

Cal pensar, també, en respectar la llibertat de fer qualsevol programa de vida, inclòs el final voluntari: respectar la voluntat d'un Final de Cicle de Vida conscient, lliure i digne. Respectar el sentiment de llibertat, d'ésser amo del futur, que fa possible "ocupar-se" i gaudir del present sense "pre-ocupar-se" malaltissament d'una hipotètica "mala vida" futura que hom tem no poder "esquivar" (malaltia dolorosa, incurable, degradació de facultats, sentiment de que ja s'ha viscut prou...)

Documentació tractada:

"Programa de Vida" Abril 1990. (no publicat)

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Estatut parcial d'autònoms a la Seguretat Social

André Leclercq

Redacció: André Leclercq
Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

L'estatut d'independent a títol accessori (aplicat a Bèlgica) permet d'acumular un treball assalariat i un treball independent, pagant les cotitzacions social reduïdes com a independent.

Diagnòstic

A Bèlgica, no és pas fàcil escapar-se dels problemes del treball assalariat per llançar-se a treballar com a independents: el treball independent no és encoratjat ni per la mentalitat general (a diferència dels Estats Units) ni per la reglamentació, de fet, inexistent (imposts i sobretot burocràcia, amb tones de papers per omplir).

Objectius

Tenint la possibilitat de començar a executar un treball independent, tot pagant les cotitzacions socials reduïdes (300FB en lloc de 5000FB per mes) els assalariats poden progressivament treballar per propi compte.

Des d'aquest punt de vista, la fórmula més interessant és de combinar un treball assalariat a mig temps (horari mínim per beneficiar-se de les avantatges d'aquest sistema) i un treball independent a mitja jornada.

Mentrestant, aquest sistema no és pas desgraciadament obert als aturats, la qual cosa es comprèn vista la competència deslleial que suposaria pels independents "normals". Els aturats que es llancen com a independents tenen només la possibilitat de conservar per un cert nombre d'anys el dret al subsidi d'atur en cas que l'empresa no reeixís.

A aquests efectes, la renda de subsistència permetria anar encara més lluny.

Mitjans i/o Instruments.

Per passar d'aquest sistema a una fórmula més estesa, el dret a la cotització social hauria d'esdevenir universal (cf. la cotització social a França) i anar lligada a la percepció d'un impost, calculat segons la pujada de la renda.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Traducció de la proposta n°. 400: Statut d'indépendant à titre accessoire

Finançament públic de les Organitzacions ciutadanes

Pau Avenir

Redacció: Pau Avenir
Fòrum temàtic: Societat Civil

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

Gran part de les entitats cíviques malgrat tenen per vocació autofinçar-se amb les aportacions de les persones que s'hi associen o que hi contribueixen, necessiten per començar, i sovint per continuar, el suport de les administracions públiques que, degut als sistema de finançament presenta diversos problemes: l'administració no és un filtre "neutre" dels diners dels contribuents; la documentació de sol·licitud de subvencions es farregosa i poc eficaç; si bé no sempre les subvencions no creen dependències, acostumen a blanquejar l'administració que les concedeix; amb recursos escassos i amb procediments poc clars de distribució, es crea competència entre les organitzacions ciutadanes...

Cal definir i proposar un sistema de finançament públic que eviti el caciquisme, la competència entre organitzacions y el "blanqueig" de les institucions.

Es tracta d'assegurar la: Transparència total dels pressupostos que cada Administració dedica a les organitzacions ciutadanes; Simplificació de tràmits i documentació; Prioritat a co-finançar projectes i no a finançar "estructura"; Prioritat a co-finançar projectes a parts iguals amb les aportades pels socis i donants particulars; Prioritat a co-finançar projectes plurianuals amb aportacions decreixents; Prioritat a finançar el 100% del pressupost argumentat, quan arribi el torn d'espera; Creació de Comissions independents d'avaluadors de projectes que decideixin en funció d'aquestes prioritats.

Diagnòstic

Gran part de les entitats cíviques malgrat tenen per vocació autofinçar-se amb les aportacions de les persones que s'hi associen o que hi contribueixen, necessiten per començar, i sovint per continuar, el suport de les administracions públiques o d'empreses privades. El resultat és un grau de dependència que varia en cada cas, però que, en conjunt, pot posar en perill el seu paper socialment transformador.

El finançament de les entitats cíviques per part de les administracions públiques té diversos problemes: Malgrat que la teoria diu que quan es demana una subvenció no es fa res més que recuperar una part dels impostos dels ciutadans, de fet, els filtres que s'apliquen per atorgar o no una subvenció, no són neutres ni són solament tècnics: depenen de l'amiguisme polític o personal, dels càlculs de rendibilitat partidista de l'acció a subvencionar... Quan hi ha retallades pressupostàries, quan hi ha canvi de "partit", quan determinada acció de denúncia posa en entredit la política de la institució... les ONG's subvencionades poden patir crisis profundes que les paralitzin.

Malgrat la teoria diu que la documentació per sol·licitar subvencions és per assegurar la transparència i garantir el bon ús de les mateixes, els tràmits i documents poden arribar a ser tan costosos que, en moltes ocasions no són coberts per les míseres quantitats que, al final, per "manca" de pressupostos, arriben a aportar les administracions i, que normalment són fetes efectives amb mesos i anys de retard. Aquest retard per a la majoria d'organitzacions, amb una tresoreria del dia a dia, és mortal.

Hi ha hagut una pràctica generalitzada en les relacions entre associacions cíviques i institucions públiques d'inflar els pressupostos en les demandes de subvencions. La resposta és que des de fa uns mesos, en el cas de la Generalitat, l'entitat subvencionada ha de justificar el 100% del pressupost global del projecte, malgrat a l'administració només se n'hi demani una part, i fins i tot, si no n'assumeix la part demanada a la mateixa.

Hi ha qui defensa que acceptar subvencions no crea dependència. Però el que és segur que no eviten les subvencions és "blanquejar" l'administració subvencionadora: posa el seu logotip en actes organitzats per entitats que estan de "moda" malgrat la política de fons de l'administració continuï essent la contrària a les activitats subvencionades. Queda bé i no modifica res de substancial.

Com els recursos pressupostaris de l'administració són limitats, la recerca de subvencions pot crear "competència" entre ONG's que en lloc de coordinar-se per actuar conjuntament, tendeixen a "vendre" els mateixos temes el millor que poden.

Amb aparences distintes, però amb lògiques semblants de recerca de "beneficis" polítics o econòmics a curt termini, l'esponsorització per part d'empreses privades crea situacions semblants a la de les subvencions públiques.

Objectius

En un procés d'enfortiment de les Organitzacions ciutadanes i comunitàries una de les prioritats és definir i proposar un sistema de finançament públic que eviti el caciquisme, la competència entre organitzacions y el "blanqueig" de les institucions.

Mitjans i/o instruments.

Podrien establir-se alguns criteris i mecanismes com:

- ? Transparència total dels pressupostos que cada Administració dedica a les organitzacions ciutadanes i comunitàries així com de les quantitats distribuïdes (accessible dia a dia per internet).
- ? Simplificació de tràmits i documentació (en finestra única també virtual) per a totes les administracions de presents a cada municipi.
- ? Prioritat a co-finançar projectes i no a finançar "estructura" de les organitzacions, que ha de ser bàsicament assumida entre les persones associades.
- ? Prioritat a co-finançar projectes a parts iguals amb les aportades pels socis i donants particulars.
- ? Prioritat a co-finançar projectes plurianuals amb aportacions decreixents, per impulsar la recerca de suport social després de la fase d'"inversió" inicial.
- ? Prioritat a finançar el 100% del pressupost argumentat, quan arribi el torn d'espera. Evitar la política de finançar un petit percentatge de tots els projectes presentats cada any que vol fer a tothom content i que els fa a tots o inviàbles o mentiders...
- ? Creació de Comissions independents d'avaluadors de projectes nomenades per mutu acord entre les coordinadores d'organitzacions i les administracions, que sigui qui accepti o no les propostes presentades segons les prioritats acabades d'exposar.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

"Pau Avenir" és el pseudònim d'unes quantes persones que al llarg dels darrers 15 anys han anat reflexionant sobre els sistemes socials i que ara, troben en el Fòrum Català, un marc per fer conèixer les seves propostes

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Implantación de la red holónica para aumentar la calidad de la gestión municipal y la calidad de vida de los ciudadanos

Alberto Gálcano

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

1. La calidad de una ciudad es el grado de satisfacción alcanzado por los usuarios de los servicios que ofrece.
2. La calidad negativa la paga el ciudadano y el despilfarro influye en los impuestos y en los servicios.
3. Se entiende por una red holónica a un conjunto de entidades que tienen propiedades comunes. En una ciudad funciona un conjunto de entidades públicas y privadas, que puede concebirse como una red holónica.
4. El objetivo final debe ser elevar el nivel de la calidad de vida de los ciudadanos.
5. Para ello es necesario elevar el nivel de calidad de la gestión municipal, reducir los costes y reducir los tiempos de reacción frente a las peticiones de los ciudadanos.
6. Con la calidad total se da un significado omnicomprendivo a la calidad.
7. La entidad pública debe partir de los deseos y necesidades del ciudadano.
8. El Ayuntamiento debe garantizar la calidad de la ciudad y promover la constitución de una red holónica, que se puede denominar Calidad Total de la Comunidad.
9. Se requiere un cambio radical de mentalidad del personal. Comenzando por los máximos dirigentes, todo el personal debe adquirir una serie de valores comunes.

Diagnòstic

1. La calidad de una ciudad es el grado de satisfacción alcanzado por los usuarios de los servicios que ofrece.
2. Se ha pasado del concepto de calidad como "de acuerdo a las normas" y como "idoneidad para el uso" a calidad como "satisfacción del cliente". Se usa el término cliente para representar al ciudadano como sujeto de necesidades, de deseos.
3. Se entiende por calidad negativa todo alejamiento entre lo que se obtiene y lo que se obtendría en condiciones óptimas. La calidad negativa oscila entre un 15 % y un 35 % de la facturación.
4. La calidad negativa la paga directamente el ciudadano y el despilfarro de recursos influye directamente en los impuestos locales y en la eliminación de los servicios.
5. Se han producido cambios importantes, debido a la globalización, en las organizaciones que compiten en el mercado. Los mismos, paulatinamente, se extienden a las organizaciones públicas.
6. Se ha producido un cambio fundamental con la nueva visión de la innovación, a la que ya no se considera como un "invento", sino como un fruto de muchas innovaciones que se han ido produciendo en todos los sectores de la empresa, instituto o servicio.
7. Se entiende por una red holónica a un conjunto de entidades que tienen propiedades comunes. En una red holónica hay tres tipos de entidades:
 - a. Entidades de recursos: finanzas, conocimiento, tecnología
 - b. Entidades integradoras: gobierno, organización, mediación, impulso
 - c. Entidades que operan: servicios públicos, servicios privados
8. En una ciudad funciona un conjunto de entidades públicas y privadas, con altos niveles de interdependencia, que ofrecen variados servicios a ciudadanos y empresas. Constituye un sistema que puede concebirse como una red holónica.

Objectius

Objetivo final: elevar el nivel de la calidad de vida de los ciudadanos

Objetivo intermedio: elevar el nivel de calidad de la gestión municipal, reducir los costes y reducir los tiempos de reacción frente a las peticiones de los ciudadanos

Mitjans i/o instruments.

Documentació tractada:

ALBERTO GÁLGANO, La Qualitat de la Gestió Municipal. Qualitat de Vida del Ciutadans, Conferencia pronunciada el 13 de noviembre de 1977 en Saló de Cent, Ajuntament de Barcelona

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

El 1952 va finalitzar els seus estudis d'Enginyeria Química a la Universitat Politècnica de Milà. Després de 5 anys com a director de producció d'una gran empresa tèxtil i 3 anys com a director de divisió d'una firma de consultoria italiana va fundar la seva pròpia firma de consultoria el 1962.

Se li va fer entrega del premi Internacional de Management 'Akao Prize'. Ha estat durant 4 anys President de la Federació Europea d'Associacions d'Assesors en Organització. Ha estat President de l'Associació Italiana de les Firmes de Consultoria de Gestió i de l'associació de les firmes que operen en la Qualitat Total (ASSOQUALITY). És autor de nombrosos textos. Després del best seller 'La Qualità Totale', considerat un clàssic, ha publicat el 1996 el seu últim llibre, La Rivoluzione Manageriale: Ripensare la Qualità Totale.

Dades de l'entitat**Comentaris i Observacions:**

La copa del joc net

Pau Avenir

Redacció: Martí Olivella Solé
Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Tots els esports tenen les seves regles de joc que penalitzen el joc brut, sigui amb penalitzacions sigui amb l'expulsió de qui les infringeix.

L'increment de competitivitat en totes les relacions socials també arriba a l'esport per semblants motius: la necessitat de trobar finançament, o defer negoci, obliga a convertir el joc en espectacle i als jugadors a guanyar i fer-se cotitzar a qualsevol preu.

Cal cercar formes concretes que afavoreixin el joc net i no violent en tots els esports i en totes les categories, començant per les infantils i juvenils.

Es pot crear la Copa al joc net que premii l'equip que hagi aconseguit la millor classificació de cada esport i categoria amb el mínim de faltes, penalitzacions i expulsions.

Diagnòstic

Tots els esports tenen les seves regles de joc que castiguen el joc brut, sigui amb penalitzacions sigui amb l'expulsió de qui les infringeix.

Hi ha qui considera que la lluita esportiva és un vestigi de les lluites sagnants entre grups rivals que gràcies al fair play civilitzat aconsegueix canalitzar cap a activitats lúdiques pels jugadors i pels espectadors.

L'increment de competitivitat en totes les relacions socials també arriba a l'esport per semblants motius: la necessitat de trobar finançament, o defer negoci, obliga a convertir el joc en espectacle i als jugadors a guanyar i fer-se cotitzar a qualsevol preu.

Quan aquesta dinàmica només afecta els esports professionals o d'adults forma part de la bogeria de societat actual. Però sembla innacceptable quan els mateixos valors i actituds d'afavorir el joc brut i violent són promoguts en l'esport infantil. És idigne guanyar un partit o una copa havent aconseguit la victòria amb joc brut i violent, que malgrat sigui sancionat, provoca baixes i lesions, excita els jugadors i el públic, dificulta l'objectivitat de l'arbitratge i provoca frustració en aquells que perden per haver jugat net incitant-los a entrar en l'espiral de competitivitat violenta.

Objectius

Cercar formes concretes que afavoreixin el joc net i no violent en tots els esports i en totes les categories, començant per les infantils i juvenils.

Mitjans i/o Instruments.

Frenar la professionalització de l'activitat esportiva i la conversió dels clubs en empreses obligades a obtenir beneficis.

Crear la copa al joc net que premii l'equip que hagi aconseguit la millor classificació de cada esport i categoria amb el mínim de faltes, penalitzacions i expulsions.

Cada federació esportiva ha de dissenyar i aplicar, segons el cas, la normativa adient a l'esperit de la proposta.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

"Pau Avenir" és el pseudònim d'un grup de persones que al llarg dels darrers 15 anys han anat reflexionant sobre els sistemes socials i que ara, troben en el Fòrum Català, un marc per fer conèixer les seves propostes

Dades de l'entitat

Llei-marc contra l'exclusió

Fondation Charles Léopold Mayer pour le Progrès de l'Homme

Redacció: Dolors Paniagua Valle
Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Cal, a partir d'un ample debat social en què es doni veu a les persones i col·lectius exclosos, construir un marc legal adequat que contempli els mecanismes profunds de l'exclusió, i que no es dediqui a classificar tipus d'exclusió i a preveure-hi remeis parcel·lats i burocratitzats, sinó que tingui en compte les causes estructurals per posar-hi remei, amb una estratègia que impliqui, més enllà de l'Estat, al conjunt de la societat.

Alguns mecanismes que es poden incloure en aquest marc legal són:

- l'articulació de pactes locals de lluita contra l'exclusió, donant veu a les persones excloses
- la creació d'espais de solidaritat fiscal
- la subordinació dels ritmes administratius als ritmes socials
- el respecte per les formes locals d'organització comunitària
- el reconeixement del dret a l'habitatge i l'arrelament com a elements indispensables d'inserció i l'articulació de solucions al respecte.

Diagnòstic

- La tendència cap a l'aprofundiment de l'exclusió social sembla irreversible. En tot cas, la pobresa de masses que coneixem s'ha desenvolupat en un context de creixement i de millora de la competitivitat de les nostres economies.
- A partir d'una visió massa estreta del treball com a referència suprema, es dediquen molts mitjans econòmics per reinserir els treballadors aturats en un mercat laboral incapaç de crear ocupació per a tots.
- La lluita contra l'exclusió és el domini reservat dels especialistes en temes socials, i no s'escolta als destinataris.
- Es classifica als més pobres en categories que estigmatitzen i aboquen a l'exclusió, i se'ls torna una imatge social desvaloritzada d'ells mateixos, a través de la indiferència de l'opinió pública i del miserabilisme gratuït dels mitjans de comunicació.
- Hi ha un sentiment angoixant, compartit per una gran part de la població, de què el lloc de cadascú ja no està assegurat en les nostres societats, i la fragilització i incertesa davant els esdeveniments afecten cada vegada més a les persones de totes les classes socials.
- No tothom disposa dels mateixos recursos monetaris, relacionals i personals per fer front a aquestes incerteses, i es necessita un suport provinent de cercles de proximitat.
- Les accions públiques són respostes mal planificades a situacions d'urgència que arriben a l'opinió pública, o consisteixen en un caos de dispositius, amb canvis dels responsables massa freqüents, amb la conseqüent complicació burocràtica i pèrdua d'energia i de temps, i sense avaluacions sistemàtiques

Objectius

- Incloure els exclosos en el debat, considerant-los com a interlocutors vàlids, capaços de formular solucions.
- Passar d'una gestió financera i administrativa de l'ocupació i de l'assistència social a una "gran llei de cohesió social", capaç d'orientar, en tota la seva durada una mutació difícil de la societat.
- Situat al nivell local l'organització de les estratègies concretes de solidaritat i d'acompanyament global.
- Mobilitzar el conjunt d'actors del territori amb una lògica de partenariat, articulant la dinàmica econòmica i la cohesió social.
- Contribuir a la reconstitució dels lligams socials allà on hagin desaparegut, tenint cura de no destruir els que existeixen de forma subterrània.
- Repartir les riqueses, promoure les iniciatives solidàries, reconèixer jurídicament el voluntariat i l'autoproducció.
- Situat com a valor cardinal el respecte per la dignitat de les persones, més tenint en compte que l'exclusió és bàsicament la pèrdua de confiança en un mateix.
- Resituar a l'Estat en un rol d'animador i garant d'un projecte col·lectiu.

Mitjans i/o instruments.

Un nou marc legal (llei marc) contra l'exclusió que contempli mesures com:

- Articulació de noves formes d'expressió, de participació i de representació de les persones més desfavorides.
- Articulació de pactes locals de lluita contra l'exclusió, i de les iniciatives locals entre si.
- Elaboració de mecanismes que facilitin el repartiment del treball i l'aprofitament del lleure.
- Accés real de tots als crèdits i creació d'espais reals de solidaritat fiscal.
- Creació de xarxes de proximitat per a l'intercanvi de coneixements i de treball, i d'institucions que combinin de diferents formes objectius econòmics i socials (cal que l'Estat permeti o al menys no impedeixi aquestes iniciatives).
- Aprofundiment i enriquiment mutu d'"acompanyants" i mediadors.
- Subordinació dels ritmes administratius (que basculen de la urgència extrema a la llarga durada) als ritmes

socials.

-Calendari de lleis complementàries que acompanyin la mutació social necessària.

-Reconeixement de l'habitatge i l'arrelament com a elements indispensables d'inserció, articulant solucions al respecte.

-Mecanismes d'accés igualitari dels més desprotegits a la defensa dels seus drets.

-Codi deontològic referit als mitjans de comunicació, i elaborat d'acord amb el món associatiu.

-Potser un servei civil per als dos sexes, com a ritu de passatge a l'edat adulta.

-Altres, dissenyats sobre el terreny i a partir del debat social.

Documentació tractada:

Fondation Charles Léopold Mayer pour le progrès de l'Homme; "Exclusion, une loi cadre pour quoi faire? Des propositions pour une confrontation politique et une action collective qui n'oublie personne et que personne n'oublie", textos col·lectius a partir de trobades entre ciutadans i actors sobre el terreny. 106 p., 1996.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Mesures per evitar la marginació socio-econòmica de les famílies monoparentals pobres

Grup de Treball sobre la Prevenció del Consell Municipal de Bene

Redacció: Jordi Peiro Acosta
Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Les famílies monoparentals pobres (especialment les formades per dones divorciades o separades amb fills) són un col·lectiu creixent i en perill de caure a la marginació. La falta de treball estable i suficientment remunerat, així com les dificultats a l'hora de trobar habitatge són els principals problemes d'aquest col·lectiu.

Les mesures que cal prendre són, en primer lloc les de caràcter laboral ja que el treball és indispensable per evitar la marginació, en concret cal: promoure a les empreses per insertar aquest sector de població, potenciar l'autoocupació mitjançant petits negocis innovadors, cursos de formació en consonància amb el treball real i el col·lectiu a qui van destinats, sensibilitzar la població i els mitjans de comunicació per provocar reaccions positives des dels àmbits polític i ciutadà.

Diagnòstic

Les famílies monoparentals pobres (especialment les dones divorciades o separades) són un col·lectiu creixent i en perill, d'exclusió social. Un 10% de les famílies de Barcelona són monoparentals, d'aquestes un 75% estan formades per dones amb fills i un 70% són pobres. Dos tipus de famílies monoparentals estan en situació de risc de caure en la pobresa: adolescents i joves que són mares, i dones separades o vídues amb fills. Aquest col·lectiu es caracteritza per: la privatització de la institució familiar (nuclis molt reduïts), la individualització de les llars, l'augment de les separacions i divorcis, i la desinstitucionalització de la família. No sabem si la pobresa es causa o efecte d'aquest col·lectiu, però s'evidencia que aquesta és un fet diferencial que el determina i que agreuja la seva situació.

Objectius

Tenint en compte dos dels factors negatius que més incideixen sobre el col·lectiu negativament i necessiten una solució: la manca de treball i la d'habitatge, els objectius plantejats són els següents:

1. Acabar amb la precarietat, la manca de formació i els ingressos insuficients e inestables dels membres d'aquest col·lectiu.
2. Promoure habitatges de caràcter protegit i aconseguir un preu assequible pels lloguers.

Mitjans i/o instruments.

Hi han tres tipus de mesures:

1. Laborals

- promoure la inserció de les persones d'aquest sector en les empreses, si cal oferint avantatges fiscals,
- potenciar l'autoocupació mitjançant petits negocis innovadors per tal d'aconseguir ingressos immediats.

2. Formatives

- Creació de cursos de formació en consonància amb l'oferta de treball real i el col·lectiu a qui van destinats.

3. Socials

Sensibilitzar la societat i especialment els mitjans de comunicació, així com fer una política social d'habitatge i aconseguir el suport de la comunitat.

Documentació tractada:

Consell Municipal de Benestar Social de l'Ajuntament de Barcelona: "Propostes 1996". Barcelona, 1996

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Els responsables directes de l'implementació han de ser els òrgans de govern, però no es tracta solament d'un problema polític sino també d'una qüestió social. Per això, cal sensibilitzar la societat fent campanyes que expliquin les situacions de pobresa i exclusió, principalment a les escoles, per trencar amb el caràcter insolidari i individualista de la població. La sensibilització-facilitaria a mitjà termini l'acció política i ciutadana

Per una Europa Social: ciutadania, benestar i treball

Contrast d'Alternatives al Projecte Social Europeu

Redacció: Marc Dueñas Sucrana
Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

La UE es troba enmig d'una greu crisi de credibilitat per factors diversos, com un funcionament intern marcat per la manca de transparència i per un procés ineficient de presa de decisions, així com la manca de resposta als greus problemes de la desocupació i de la reducció del benestar. A més, el procés d'integració europea ha prioritzat els aspectes econòmics (la construcció d'un mercat i una moneda únics) i ha deixat en segon terme la dimensió social del procés, és a dir, tots aquells temes que toquen de més a la vora als ciutadans europeus.

L'objectiu a assolir, doncs, seria el desenvolupament de la dimensió social de la integració europea a través d'una noció de ciutadania més democràtica, que contempli aspectes tan diversos com el dret al benestar, a la paritat home-dona, i al medi ambient, i que tingui en compte les nombroses relacions on existeixen situacions de dominació. Una de les raons més importants per les que cal aprofundir en el contingut de la ciutadania europea, és que tots els ciutadans gaudeixin d'uns drets bàsics que no estiguin subjectes a les lleis del mercat.

L'instrument principal és el concepte de ciutadania integral europea, que integra tres dimensions de la ciutadania: els drets civils, els drets polítics i els drets socioeconòmics. Segons aquesta concepció integral de la ciutadania, cadascuna d'aquestes tres dimensions és fonamental per a l'exercici de les altres: no es pot garantir el benestar socioeconòmic sense uns mínims de representació política, de la mateixa manera que no hi pot haver democràcia sense unes mínimes condicions de benestar generalitzat. La ciutadania integral europea permetria desenvolupar tres àrees clau de la construcció de l'Europa Social: el futur del treball, les desigualtats de gènere i la política mediambiental.

Diagnòstic

- El procés d'integració europea ha prioritzat de forma clara els aspectes econòmics i ha deixat en un segon terme la seva dimensió social. És fa difícil veure els beneficis d'una unió monetària i econòmica més profunda quan les polítiques de les institucions (tant europees com dels estats membres) no aconsegueixen contrarestar el creixement de la desocupació i dels problemes socials.

- Els països membres de la Unió Europea es troben en una situació contradictòria: els seus ciutadans estan convençuts que s'ha de mantenir el seu model de treball i benestar social, que consideren superior al que viu la resta del món, i alhora Europa vol seguir inserida en l'economia global, competint en els mateixos mercats i amb els mateixos productes amb països que tenen una estructura de costos laborals i socials molt inferior. Aquesta situació comporta la limitació de la creació de llocs de treball a Europa.

- Els ajustaments de caire estrictament tècnic i de perfeccionament dels mecanismes del mercat, no són capaços de donar resposta als problemes a què ha de fer front l'Europa dels anys noranta. Els principis econòmics i socials de la postguerra no serveixen per donar una solució als desequilibris en el treball, en les relacions de gènere i en el medi ambient.

- L'accelerada innovació tecnològica dels últims anys no s'ha vist corresposta per un corrent paral·lel d'innovació social.

UNIÓ EUROPEA

- Actualment, la UE està passant per una important crisi de legitimitat, resultat d'un conjunt d'esdeveniments complexos, com ara la manca d'un projecte polític europeu fort; l'absència d'un sistema global oposat ("el perill comunista"); i el caràcter tecnocràtic i economicista de la construcció europea. Un altre aspecte que centra les crítiques a la configuració actual de la UE és la ineficiència dels procediments de presa de decisions; a més, no hi ha una assignació clara de responsabilitats.

- Però el flux arrelament i la desconfiança d'amplis sectors de la població respecte de la UE estan causats, sobretot, per la manca de resposta a la desocupació i a la reducció del benestar, la manca de mecanismes de participació de la ciutadania en els afers públics, així com la manca d'informació sobre l'Europa que defineix el Tractat de la Unió Europea.

- Tanmateix, els governs estatals dels països membres de la UE es mostren incapaces de fer una revisió ambiciosa del Tractat de la Unió Europea, que es correspongui amb les necessitats i les expectatives dels ciutadans europeus. Un mètode de revisió del TUE poc transparent i poc democràtic, i el bloqueig persistent de

punts clau per al desenvolupament de la ciutadania i de l'Europa Social, fan realment difícil aquest procés.

- La definició de ciutadania europea que s'estableix al Tractat de la Unió Europea és excessivament restringida, i resulta clarament insuficient per respondre de manera satisfactòria als reptes socials, polítics i mediambientals que se li plantegen.

TREBALL

- En les societats capitalistes, el treball assalariat (o ocupació) és una institució fonamental; gairebé és l'única forma de relació laboral reconeguda social i jurídicament; les formes de treball no mercantil han estat menyspreades, especialment les relacionades amb el treball domèstic i familiar. Sense altres fonts d'ingressos, l'absència de treball assalariat (o atur) és una font de problemes sociopsicològics i, sobretot, una causa d'empobriment de les persones afectades.

- El gir neoliberal que han experimentat les polítiques econòmiques de la majoria d'estats (també la UE i el TUE), han reduït o eliminat la possibilitat d'aplicació de les polítiques keynesianes de demanda (incentivar la demanda efectiva mitjançant la despesa pública), que van ser aplicades de forma molt efectiva des de mitjans de segle.

- El canvi tecnològic està jugant un paper cada vegada més preponderant en l'estudi de la problemàtica de l'atur, a diferència dels estudis neoclàssics, que se centraven en la relació entre salaris, inflació i nivells d'ocupació. Alhora, el canvi tecnològic requereix canvis organitzatius per tal de ser aprofitat al màxim; i aquests canvis han implicat una major flexibilitat de les estructures productives i laborals. D'altra banda, la globalització ha reforçat i accelerat aquests processos mitjançant la ràpida difusió tecnològica i organitzativa.

- L'estructura del mercat de treball tendeix a segmentar-se en quatre subsegments: (a) un mercat primari superior d'ocupacions molt qualificades, amb un alt grau de mobilitat i promoció; (b) un mercat primari inferior d'ocupacions estables a la indústria i als serveis, amb possibilitats de mantenir la seva posició; (c) un mercat secundari o perifèric d'ocupacions inestables, precàries i mal pagades, per a les que s'exigeix un nivell de qualificació mínim; i (d) un mercat terciari de treballs realitzats per persones en situació precària en la societat, les tasques dels quals no requereixen cap mena de qualificació.

- Dades sobre l'ocupació a la Unió Europea: el 1995 hi havia 18,5 milions d'aturats, un 11% de la població activa. L'atur es concentra bàsicament en dos sectors de la població, els joves i les dones. L'atur de llarga duració representa un 47% del total. A la UE s'observa, des de fa alguns anys, una incapacitat per crear llocs de treball assalariat. En el cas de l'Estat espanyol, la situació de l'ocupació és especialment greu: a finals de 1996 l'economia espanyola donava ocupació a 12,5 milions de persones, mig milió menys que el 1974, tot i que la població activa (i la població en general) ha augmentat considerablement: de 13,2 milions de persones el 1975 a uns 16 milions el 1996. Això no obstant, la taxa d'activitat de la població espanyola és només d'un 49,8%; si fos com la mitjana europea (55,4%), l'atur superaria els 5 milions de persones i el 40% de la població activa, és a dir, que el potencial d'atur és encara molt elevat. Aquesta situació només és suportable socialment gràcies a l'estructura familiar, ja que en molts casos els aturats (dones i joves) són els que proporcionen els "segons ingressos".

- Des de la perspectiva de la Comissió Europea, i des de la de la majoria de governs dels estats membres de la UE, la reducció de l'atur només es pot assolir combinant un creixement econòmic elevat i sostingut amb una política d'ocupació decidida.

RELACIONS DE GÈNERE

- Les anàlisis de les desigualtats de gènere en relació al treball han patit, en general, un biaix ideològic molt clar, en no qüestionar el model cultural des del qual eren realitzats (un model basat en una lògica de mercat i una perspectiva androcèntrica) i que és, en molts casos, a l'arrel d'aquestes mateixes problemàtiques.

- Una anàlisi de les desigualtats de gènere en el mercat laboral mostra clarament que la discriminació laboral de les dones es produeix a tots els nivells: a nivell salarial, en el tipus de contractació (generalment més precària), en el seu accés als punts més alts de la jerarquia professional, en les relacions laborals, en la selecció i en la construcció dels perfils professionals. A nivell europeu hi ha una diversitat molt gran de situacions, des de la situació dels països nòrdics, més igualitària, a la dels països de tradició catòlica, que mostren més desigualtats per raó de gènere.

MEDI AMBIENT

- La reacció habitual al problema ecològic es limita a cercar una solució tecnològica i no en buscar les causes profundes del problema. S'acaba tractant la naturalesa amb una mica més de diplomàcia perquè sabem que, d'una manera o altra, la seva explotació continuada acabarà per afectar-nos a nosaltres. Però no sembla que la nostra mentalitat hagi canviat: els nostres actes segueixen sent orientats pel plantejament dualista que l'home és una cosa i la naturalesa una altra.

- Un dels aspectes claus de la política d'ocupació està relacionat amb la qüestió mediambiental, tot i que a la UE aquest tema s'ha tractat de forma independent de la política d'ocupació. En els últims Plans d'Acció s'acabà de consolidar el model ambiental comunitari, basat en el concepte de "desenvolupament sostenible", un concepte que intenta combinar creixement, competitivitat i expansió amb l'equilibri ecològic. El Tractat de la Unió Europea (1992) planteja com a darrer objectiu el manteniment d'un creixement econòmic i social equilibrat en el conjunt del seu territori.

- Tanmateix, l'Informe Delors (1992) aposta per la necessitat de canviar el model de desenvolupament sostenible iniciat a partir de l'Acta Única, ja que suposa una combinació poc òptima de dos dels seus principals recursos: una explotació insuficient de la mà d'obra i una sobreexplotació dels recursos naturals, amb el resultat de contribuir a degradar la qualitat de vida.

- Per això, la Comunitat proposa una sèrie de mesures pluridisciplinàries (integren mesures econòmiques i ecològiques) que tenen com a objectiu consumir menys i reduir la pressió exercida sobre els recursos naturals, per tal d'acabar el problema de la utilització eficaç dels recursos disponibles. Les propostes que es recullen en l'Informe Delors són de caire financer-competitiu i d'incidència en el mercat de treball, i pretenen facilitar les mutacions estructurals necessàries per integrar el factor mediambiental en l'àmbit econòmic.

- Des del moviment ecologista es discrepa dels plantejaments comunitaris i es proposa canviar l'orientació de la política mediambiental europea. Molts punts de la política econòmica i industrial són, des de la seva perspectiva, incompatibles amb un programa autènticament sostenible. També s'ha criticat que no hi hagi hagut una visió de conjunt dels problemes mediambientals per part de la Comunitat. D'altra banda, el model econòmic representat per Maastricht incideix negativament en el medi ambient; els seus eixos bàsics d'actuació econòmica (en la indústria, el turisme, el transport i l'agricultura) es basen en el mercat i en la lliure competència, fet que afavoreix que el medi ambient sigui tractat com un component econòmic més.

- Les greus crisis ecològiques globals (escalfament del planeta, disminució de la densitat de la capa d'ozó, pluja àcida, desertització, acumulació de residus, escassetat d'aigua potable, superpoblació del planeta, desigualtat creixent entre el Nord i el Sud, contaminació dels oceans i desaparició constant de formes de vida) fan necessari plantejar-se la problemàtica ambiental des d'un prisma que tingui en compte l'origen dels problemes. El manteniment del sistema econòmic actual es basa en un augment constant del consum energètic. L'esgotament dels recursos no renovables i la degradació de l'entorn provoca una triple crisi: econòmica, pels creixents desequilibris que provoca; sociopolítica, per la creixent ingovernabilitat d'un sistema que pateix crisis contínues; i ambiental, ja que no assegura la continuïtat de moltes espècies i recursos naturals.

Objectius

UNIÓ EUROPEA

- Defensar una Europa política, una Europa en la que cada poble pugui reconèixer-s, una Europa que uneixi i que desenvolupi les experiències positives de tots els països que en formen part. La principal tasca de la UE fins el present ha estat consolidar les bases d'un mercat i una moneda únics. Ara cal emfasitzar aquells aspectes que havien estat deixats de banda, i que fan referència sobretot als drets civils, polítics i socioeconòmics dels ciutadans europeus.

- Democratitzar les estructures europees i els mecanismes de presa de decisions polítiques. Però aquesta iniciativa no s'ha d'orientar només respecte de Brussel·les: cal començar a portar-la a terme també als propis municipis, regions i estats.

- Desenvolupar la dimensió social de la integració europea a través d'una noció de ciutadania més democràtica, que contempli aspectes tan diversos com el dret al benestar, a la paritat home- dona, i al medi ambient, i que tingui en compte les nombroses relacions on existeixen situacions de dominació. Una de les raons més importants per les que cal aprofundir en el contingut de la ciutadania europea, és que tots els ciutadans gaudeixin d'uns drets bàsics que no estiguin subjectes a les lleis del mercat.

- Elaborar un marc director que orienti la futura política europea vers la consecució dels drets, no només polítics i civils, sinó també socials i econòmics.

TREBALL

- Més enllà de la creació d'ocupació, cal analitzar amb més profunditat els límits del model de treball dominant.

- Europa s'hauria de plantejar noves opcions d'organització del treball i de l'ocupació (nous conceptes i nous instruments) que fossin compatibles amb els seus propis valors. Hauria de ser líder en innovació social en un món canviant.

- Transformar en profunditat la concepció del treball vigent, en una doble direcció: d'una banda, cal apostar per un repartiment de totes les formes de treball; i de l'altra, cal situar les diferents formes de treball a un mateix nivell valoratiu.

RELACIONS DE GÈNERE

- Construir una noció de ciutadania que vagi més enllà del seu tradicional caràcter patriarcal (tant en la seva versió liberal com en la del republicanisme civil). Tot i que les dones ja són ciutadanes en els règims de democràcia liberal, la ciutadania formal ha estat adoptada en el marc d'una estructura de poder patriarcal on les tasques i qualitats de les dones encara estan devaluades.
- Construir un "nosaltres" com a ciutadans democràtics, una identitat política col·lectiva que es basa en el principi d'equivalència democràtica: aquest és l'objectiu que hauria de tenir qualsevol contribució a la definició de la ciutadania.
- Tenir en compte totes les formes de treball, tant les remunerades com les no- remunerades, les productives i les reproductives: així és com hauria de procedir una anàlisi no androcèntrica del treball. Cal distingir, doncs, entre treball i ocupació: el primer concepte inclou qualsevol aportació específicament humana que, conjuntament amb altres factors de producció, permet produir béns i serveis per tal de satisfer les necessitats humanes; per ocupació, en canvi, s'entén aquella forma de treball que és retribuïda econòmicament i d'acord amb les regulacions laborals. Aquesta distinció és important, ja que en la situació actual una gran majoria de dones quedarien excloses de la categoria d'ocupació i, per tant, també quedarien excloses d'una anàlisi de les problemàtiques del treball centrada exclusivament en l'àmbit de l'ocupació.
- Recuperar la concepció unitària del treball productiu i del treball reproductiu (ambdós, de manera interdependent, formen part del procés de producció) podria suposar un pas endavant cap a l'eliminació de les desigualtats de gènere. El treball reproductiu o treball domèstic i familiar comprèn tant les tasques de manteniment de la llar com les tasques educatives i d'atenció als familiars dependents.
- Lluitar contra les desigualtats de gènere en el mercat laboral, cosa que vol dir tant lluitar per la igualtat de drets i de fet entre homes i dones en els àmbits considerats tradicionalment com a masculins, com també lluitar per aquesta mateixa igualtat en els àmbits considerats tradicionalment com a femenins. Cal reelaborar els models de gènere per reconstruir la societat de manera que tinguí en compte els interessos i les perspectives de tots dos gèneres. Cal que les dones s'incorporin a l'esfera pública, però també cal que els homes s'incorporin a l'esfera privada.

MEDI AMBIENT

- Replantejar-se el sistema econòmic dominant, per ser ecològicament ineficient i insostenible a llarg termini.
- Fer front a les qüestions ecològiques de manera radical (anant a les arrels): no donar-se per satisfets amb la pràctica del reciclatge de residus o una explotació més tova dels recursos. Allò que ha de canviar és la nostra actitud davant la vida.
- Fer propostes de canvi d'orientació de la política ambiental europea que integrin aspectes pluridisciplinars (socials, polítics i econòmics), amb l'objectiu de redissenyar el concepte de "desenvolupament sostenible", orientant-lo cap a un reconeixement dels límits ambientals de la producció.
- Elaborar una nova concepció de la ciutadania europea que superi l'actitud ecològica habitual (antropocèntrica), i emmarqui l'exercici de la ciutadania en uns ecosistemes concrets. Així es podrien desenvolupar polítiques concretes en un dels camps on és més clara i necessària l'articulació de polítiques comunes.

Mitjans i/o instruments.

Instrument principal:

- El concepte de ciutadania integral europea, que integra tres dimensions de la ciutadania: els drets civils, els drets polítics i els drets socioeconòmics. Segons aquesta concepció integral de la ciutadania, cadascuna d'aquestes tres dimensions és fonamental per a l'exercici de les altres: no es pot garantir el benestar socioeconòmic sense uns mínims de representació política, de la mateixa manera que no hi pot haver democràcia sense uns mínims condicions de benestar generalitzat. El sentit de proposar una nova definició de la ciutadania respon, fonamentalment, a la voluntat d'obrir nous espais d'acció legítima.
- La ciutadania integral europea permetria desenvolupar tres àrees clau de la construcció de l'Europa Social: el futur del treball, les desigualtats de gènere i la política mediambiental. I a l'inrevés: a mesura que es vagin desenvolupant aquestes tres àrees clau (amb les propostes concretes que s'ofereixen a continuació), més a prop s'estarà d'aconseguir la ciutadania integral europea per a tota la població de la Unió Europea.

Instruments secundaris:

CONSTITUCIÓ EUROPEA

- El marc més idoni per bastir una política europea sobre els drets dels ciutadans (civils, polítics, socials i econòmics) seria una constitució europea. Actualment, els fonaments jurídics de la UE queden establerts en un conjunt de tractats que, des de 1957, han sofert diversos canvis. Tot i tenir un abast similar al d'una constitució, aquesta base de tractats privilegia els governs estatals en detriment dels ciutadans. Els avantatges, funcions i beneficis d'una Constitució Europea rauen en el fet que possibilita processos de formació d'una voluntat política i de presa de decisions dels ciutadans, a través dels quals són escollides les autoritats polítiques i el poder polític legítim.

- Una Constitució Europea hauria de ser federal. Caldria substituir les estructures centralitzades per estructures policèntriques. Les autoritats centrals només haurien d'establir el dret europeu en els camps expressament establerts en la constitució i expressament transferits pels estats membres. La democràcia transnacional que consagraria una constitució europea federal no s'hauria de limitar als òrgans representatius i a la seva elecció (per funcionar correctament el Parlament Europeu no hauria de tenir més de 600 membres). En conseqüència, la democràcia transnacional exigeix nous drets de participació que permetin als ciutadans expressar-se directament, independentment de la possibilitat d'escollir els seus representants.

- Aquests mecanismes democràtics de participació directa (iniciatives constitucionals, referenda europeus, drets col·lectius d'interpel·lar el Parlament Europeu i els governs estatals, transparència, principis d'obertura, etc.) creen possibilitats d'acció conjunta més enllà de les fronteres estatals, que imprimarien un nou impuls a la integració i afavoririen l'emergència d'una identitat comuna. La importància d'una Europa constituïda en federació depassa el quadre estrictament teòric de la seva estructura i procés decisonal.

- Altres arguments a favor. Una Constitució Europea faria possible que (a) la Unió política es realitzaria obertament, amb la participació de l'opinió pública, enlloc de decidir secretament com en l'actualitat; (b) el dèficit democràtic entre la UE i els pobles d'Europa quedés compensat; (c) es pogués crear una jerarquia clara de normes i milloraria la protecció dels drets fonamentals de l'home; (d) la creació d'una democràcia constitucional a escala europea permetria consolidar-la a escala estatal.

- [El debat sobre la necessitat o no d'una constitució europea ha generat moltes propostes, variants i alternatives. Entre les diverses propostes presentades, el CAPSE assumeix la feta per Eurotopia Transnational (vegeu "Documentació utilitzada").]

TREBALL

- Les propostes més conegudes i acceptades sobre l'ocupació i el benestar social a nivell europeu, són aquelles que es basen en la flexibilització del mercat de treball (la modalitat més estesa potser sigui l'ocupació a temps parcial) i, en menor mesura, el repartiment de l'ocupació a partir de la reducció del temps de treball assalariat, amb o sense reducció del salari (algunes formes d'afavorir la reducció del temps de treball assalariat són: la jubilació progressiva, el temps parcial voluntari, la reducció de les hores extraordinàries, i la reducció del temps de treball màxim, ja sigui a nivell setmanal, anual o de tota la vida laboral).

- Més enllà d'aquests dos grans grups de propostes, ja en marxa a molts països, hi ha un tercer enfocament més radical, que es planteja anar a les arrels del problema i trencar amb el vincle ocupació- renda, és a dir, que accedir a un treball assalariat no sigui l'única forma de subsistir per a la majoria de la població. Tot i que jurídicament es planteja el treball assalariat com un dret de ciutadania, en la majoria d'estats aquest dret no ha anat acompanyat dels mitjans necessaris perquè esdevingui una realitat social. Per això es proposa garantir, com a dret de ciutadania, una renda (o sou vitalici) a tota la població, renda orientat a la satisfacció de les necessitats bàsiques.

- Aquesta renda o sou ciutadà és una manera de reconèixer socialment i econòmicament els treballs no remunerats, però que cobreixen necessitats socials (com moltes tasques cooperatives, voluntàries, solidàries, reproductives...). D'altra banda, els efectes dinàmics d'aquesta mesura (sobre la demanda efectiva, l'autogestió i l'autoocupació, ...) poden ser molt importants.

- Sembla que la viabilitat econòmica de la proposta és possible (per exemple, a partir d'una redistribució dels Pressupostos de l'Estat), malgrat que comportaria una bona dosi de voluntat política de la que estan mancats la major part dels agents i institucions implicats.

- Aquesta proposta no té res a veure amb la renda social mínima, que ja existeix en alguns països i que habitualment va associada a conceptes de caritat o responsabilitat humanitària, i no a un canvi en el sistema d'ocupació i de benestar.

RELACIONS DE GÈNERE

- Per tal que el treball domèstic i familiar sigui valorat i reconegut al mateix nivell que les altres formes de treball, cal anar més enllà de la proposta d'un salari domèstic, que no obstant tenia el mèrit de partir del supòsit que el treball domèstic és treball productiu pel fet que reproduceix la força de treball.

- Reafirmant aquest argument (que no es pot separar el procés productiu del reproductiu), es presenta la proposta de repartiment interfamiliar del salari, que suposa un retorn al concepte de sou familiar. Es planteja, per tant, una crítica a la noció actual de salari com a retribució dels serveis directes de producció, per retornar a la noció de salari com a retribució de tot el treball que integra la producció (producció directa i producció indirecta a través de la reproducció). Allò que es planteja és que el salari sigui repartit per igual entre els membres de la família que participen activament en aquests processos productius (producció i reproducció): així, si només un dels dos membres de la parella té un treball remunerat, el salari percebut recau de manera equitativa, legalment i de fet, en ambdós membres de la parella.

MEDI AMBIENT

Es presenten quatre grups de propostes:

A) Una fiscalitat ecològica i solidària

Sense deixar de reconèixer el paper fonamental que ha de jugar la societat civil en el canvi de valors i en el canvi d'hàbits (empresarials, de consum, ...), l'Estat pot actuar com a àrbitre i mediador d'unes "regles de joc" socials, polítiques i econòmiques. Amb una reforma institucional i política, es pot aconseguir que els interessos d'empreses i empresaris, treballadors, ciutadans i ecologistes, arribin a convergir i a ser ecològicament compatibles. Les mesures per reestructurar la fiscalitat ecològica s'han de basar en l'aplicabilitat i en la instrumentalitat, amb l'objectiu d'aconseguir un "desenvolupament sostenible" (també anomenat desenvolupament "socialment just", "econòmicament viable" i "ecològicament compatible"). Algunes d'aquestes propostes poden ser una taxa d'utilització dels recursos renovables inferior a la seva taxa de regeneració; una taxa d'utilització dels recursos no renovables inferior a la taxa a la qual hom desenvolupa substituïts de procedència renovable; o unes taxes d'emissió d'agents contaminants i corrents residuals inferior a la capacitat de càrrega del medi.

B) Un model econòmic menys competitiu que vinculi ocupació i medi ambient

Pel que fa a les propostes que incorporen el factor mediambiental a l'ocupació, hi ha dues posicions molt diferenciades: d'una banda hi ha la posició dels qui no qüestionen la doctrina del creixement econòmic i que intenten incorporar al mercat de treball el potencial de creixement d'un nou sector que tot just està emergint. La mateixa UE preveu que, de cara al segle XXI, el sector mediambiental crearà ocupació en àrees com la gestió de residus (tant en la recollida selectiva com en el tractament), la gestió de l'aigua, la protecció i manteniment dels espais naturals, i el control de la contaminació, entre d'altres. D'altra banda, hi ha la línia de propostes que constaten la incapacitat de l'economia institucional per aconseguir la plena ocupació i l'agreujament paral·lel de la degradació mediambiental. Així, les propostes de l'economia ecològica parteixen del supòsit que no es pot lluitar contra l'atur mitjançant el creixement econòmic, sinó que la solució passaria per reduir la importància del treball assalariat i reconstruir els vincles de solidaritat social mitjançant la reducció del temps de treball i la redistribució del treball socialment necessari, alhora que es tendeix vers l'objectiu fonamental d'assegurar un ingrés mínim per a tota la població (renda bàsica universal)

C) Un consum responsable.

Pel que fa al consum intel·ligent i ecològic, el repte és tendir vers la utilització d'una tecnologia i una producció netes. L'aposta per la "producció neta" es basa en l'aplicació de programes d'acció orientats a l'eliminació de tecnologia, residus i productes tòxics. El concepte de producció neta es basa en el principi segons el qual les necessitats individuals i socials poden ser resoltes amb mètodes compatibles amb els ecosistemes de la Terra; el disseny dels productes nets es basa en la utilització de materials reutilitzables i renovables, i conservar energia, aigua, sol i altres matèries primeres. També eviten l'ús i la manipulació de compostos químics tòxics i la generació de residus. La producció neta qüestiona tot producte que no respon a una necessitat o funció social important. Greenpeace ha elaborat una sèrie de propostes sobre Producció Neta, per tal d'aconseguir productes renovables, durables, reutilitzables i fàcils de degradar-se naturalment.

D) La reestructuració de la indústria energètica

Les polítiques energètiques alternatives a les oficials s'han plantejat a partir d'uns principis basats en la certesa de l'existència d'una situació de malgastament i de problemes mediambientals. Els problemes a resoldre són, d'una banda, com augmentar el subministrament d'energia a partir de fonts segures i que estiguin al nostre abast, amb la finalitat de cobrir la demanda projectada i, de l'altra, com cobrir unes necessitats finals heterogènies amb el mínim d'energia i d'altres recursos, de la millor manera per a cada aplicació. Per respondre a aquests problemes s'han fet una sèrie de propostes d'àmbit general (revisió de l'estructura dels usos finals i anàlisi de la seva eficiència termodinàmica; cobrir les necessitats energètiques majoritàries per mitjans directes i no amb electricitat; etc.), propostes d'àmbit local (com reduir el malbaratament energètic actual, sobretot reduint els consums; utilitzar les tecnologies de petita escala i/o escala comunitària; sistemes energètics descentralitzats, que utilitzin fonts locals d'energia renovable; etc.) i propostes a llarg termini, orientades a un canvi estructural del model imperant i, per tant, substancialment diferents a les propostes comunitàries a nivell energètic: la tecnologia energètica de base hauria d'assegurar l'automanteniment; els pressupostos haurien de reflectir tots els costos reals (tant els directes o interns, com els indirectes, externs o socials i mediambientals); les tarifes energètiques haurien de ser progressives; consens social sobre l'assignació dels costos dels recursos limitats; abandonament

gradual de l'energia nuclear; etc. Aquests canvis en les "regles de joc" poden canviar la direcció del desenvolupament tecnològic i fer més viable la "producció neta" i el "consum responsable".

Documentació tractada:

- EQUIP DE RECERCA CAPSE - ECOCONCERN, «Ciutadania, benestar i treball. Propostes per una Europa Social», Papers d'Innovació Social (Barcelona), núm. 47 (febrer 1997).
- EUROTOPIA TRANSNATIONAL, "Tesis", dins "Transnationale Demokratie", Zurich, 1995 (hi ha traducció francesa, Göteborg, 1996). El centre Eurotopia Transnational, fundat el 1991 a Göteborg (Suècia), està format per militants de nous moviments socials, sindicalistes i investigadors en Ciències Polítiques i Ciències Socials dels països escandinaus, Alemanya i Suïssa.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Es tracta d'un projecte d'EcoConcern estructurat com a equip de recerca. Està format per Emil Herbolzheimer (director), Jordi Caixàs, Laura Giménez, Pere Mora, Marc Pintor i Roger Sunyer.

Comentaris i Observacions:

Promoció de la participació ciutadana per reorientar les polítiques socials dels ajuntaments

Montserrat Roig (CIFA)

Centre d'Investigació, Formació i Assessorament

Redacció: German Pelayo Puntas

Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum. transversal Regles de joc

Resum

La transició i l'etapa democràtica ha donat lloc al creixement dels serveis públics dels ajuntaments, si bé en aquest procés han aflorat mancances i s'han generat inèrcies organitzatives, tal com la inexperiència dels nous professionals i responsables polítics, la migradesa dels pressupostos municipals, la dependència dels recursos estatals, la confusió de funcions entre departaments, i la inadequació entre objectius i pràctiques administratives. La reorganització dels ajuntaments es un procés en marxa que tendeix o ha de tendir cap a l'articulació territorial, definida pels següents objectius: a) politització: definició d'un model de valors de compromís social, b) elaboració d'estratègies integradores de l'entorn, c) transferència de poder a la comunitat (empowerment) a partir de processos participatius.

Algunes mesures operatives són: a) la definició de plans municipals a mig i llarg termini que incloguin estudi de condicions, execució, avaluació, b) la introducció de consells mixtes ajuntament / altres agents socials (associacions), c) metodologies d'innovació participativa com els Nuclis d'Intervenció Participativa (NIP), els grups de mediació social o les conferències deliberatives.

Diagnòstic

A l'Estat espanyol, la transició política vers una societat democràtica ha donat lloc al desenvolupament dels serveis públics dels ajuntaments. Aquest procés ha patit diverses mancances i ha generat inèrcies organitzatives com ara la inexperiència dels nous professionals i responsables polítics, la migradesa dels pressupostos municipals, la dependència dels recursos estatals, la confusió de funcions entre departaments, la recerca d'eficàcia a costa de la participació. D'altra banda el recent qüestionament de l'Estat del Benestar reorienta les demandes dels ciutadans cap els serveis locals.

L'estructura organitzativa dels ajuntaments, que ha estat útil en aquesta etapa de creixement, resulta inadequada per a les necessitats de l'etapa present de consolidació. En concret: a) La manca d'unes línies prioritàries clares comporta la indefinició sobre quins són els serveis més importants que cal de potenciar, b) lligat a això, la manca de comunicació (especialment comunicació horitzontal) entre departaments, tècnics i professionals dona lloc a la presa de decisions a partir d'apreciacions personals o comentaris, per exemple el desconeixement del pressupost, sovint com a causa de la manca d'informació (o d'informació objectiva i comprensible) entre els departaments; c) la contenció de la despesa que afecta tots els serveis públics; d) la manca de metodologies per fer avaluacions correctes de la feina; e) la confusió i interposició de funcions entre diferents instàncies municipals: responsables polítics, gestors i professionals; f) la funció "gerencial" que la llei atribueix als ajuntaments i que obstaculitza el desenvolupament dels serveis; g) uns processos de planificació parcials, amb objectius a curt termini i desconnectats (tendents a la resolució de problemes urgents); h) la interposició d'altres entitats, en concret de la Conselleria de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya pel que fa a polítiques socials.

Objectius

-Els serveis personals són i han de ser el marc transversal a les polítiques socials sectorials, tant centrals com autonòmiques (educació, servei socials, salut, cultura, esports, ocupació...), i haurien d'articular aquestes polítiques a nivell local. Davant la crisi de l'Estat del Benestar i de l'enfocament prioritari en la universalitat, els serveis personals dels municipis han de ser representants d'una "cultura local del benestar" que resitua aquest benestar sota un nou enfocament prioritari d'articulació territorial i integració social.

-Cal, per tant, redefinir el paper de l'ajuntament com "articulador del territori", o sigui l'administració de contacte inicial amb el ciutadà (que teòricament s'encarrega d'enviar-lo a administracions superiors per a l'atenció de serveis no descentralitzats) i que dinamitza el teixit social local mitjançant iniciatives diverses.

-Les idees marc en el disseny de les polítiques de serveis personals són:

a) Repolitització: fora de qualsevol vinculació partidista, significa "la capacitat del govern local de definir un model social per al municipi, d'explicitar els valors que l'informen, de construir un discurs legitimador amb capacitat de concretar aportacions i acords amplis, de perfilar l'abast de la responsabilitat municipal...". b) Estratègia: la importància de l'elaboració de plans estratègics integradors de les tendències i necessitats de l'entorn, c) Participació: la transferència de poder a la comunitat (empowerment) mitjançant espais de deliberació social i mecanismes d'innovació democràtica. A nivell intern cal, d'altra banda, el reforçament de la comunicació horitzontal entre departaments.

Mitjans i/o instruments.

-Participació en el procés de disseny de polítiques municipals:

a) A nivell de col·lectius i associacions cal promoure la creació de consells mixtes que posin en relació els

interessos i necessitats dels grups d'interès de l'entorn: consells sectorials de serveis personals, consells territorials d'entitats i consells econòmics i socials.

b) A nivell de participació ciutadana cal experimentar diferents mètodes de deliberació social i mecanismes d'innovació democràtica, com per exemple els Nuclis d'Intervenció Participativa (NIP), els grups de mediació social o les conferències deliberatives (caldrà explicar cadascun d'ells).

- Participació en el procés de producció de serveis personals:

a) A nivell de col·lectius i associacions cal potenciar la gestió associativa de programes, serveis i equipaments.

b) A nivell de participació ciutadana cal promoure el voluntariat no associatiu, la coproducció personalitzada de serveis, i els sistemes de petició i reclamació.

Tot això ha d'anar acompanyat d'altres mesures com: a) Elaborar propostes planificades en una línia de treball més preventiva i de desenvolupament que no la purament assistencial (per exemple: a partir de curssets i similars); b) la necessitat de definir una estratègia local, (a partir de la definició d'un pla general del territori local a mig i llarg termini, que tingui en compte per un igual l'estudi de l'estat de la qüestió, elaboració, execució, avaluació); c) crear sistemes d'informació que permetin objectivar les dades de manera que siguin utilitzables pels diferents departaments.

Documentació tractada:

- Plana, Jordi; Gomà, Ricard; "Els serveis personals: l'aposta per un model", a "Revista de serveis personals locals", 4, p. 4-20, 1/1997

- Roig, Montserrat; Prats, Carles; "Les àrees de serveis personals: anàlisi del procés i propostes de futur", a CIFA;

"Les àrees de serveis personals: anàlisi del procés i propostes de futur", p. 37-50

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Propostes per a la consolidació i millora de la seguretat social

Jordi Pujol Moix

Associació Catalana per a la Seguretat Social

Redacció: German Pelayo Puntas

Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Consisteix en un programa de mesures per a una reforma de la seguretat social, pensades com a alternativa als pactes de Toledo, i que tracta, entre d'altres, els següents aspectes:

- a) Una política de prestacions justes que determini impediments legals a retallades pressupostàries cap a les classes més necessitades.
- b) La promoció de la transparència de la gestió mitjançant la descentralització, la participació ciutadana i la base associativa (democràtica i sense afany de lucre) en el cas de la gestió privada.
- c) Control del frau estructural de les empreses que amaguen ingressos sistemàticament o desapareixen impunement, i de l'economia submergida.
- d) Clarificació de les fonts de finançament i recerca de l'equilibri pressupostari.

Diagnòstic

El debat entorn la validesa del sistema públic de seguretat social passa per un moment en el qual s'imposa la visió neoliberal, la qual planteja restriccions pressupostàries davant el previsible creixement de les prestacions en les properes dècades (pensions 50%, sanitat 15%, protecció familiar 13% i una estabilitat en les prestacions d'atur).

La política neoliberal ataca l'estat del benestar, i concretament la seguretat social, a partir de la sobrevaloració de la despesa pública que suposa i no dels beneficis que genera pel creixement de l'oferta i la conseqüent repercussió en el consum i en la pròpia recaptació pública.

Objectius

- Desenvolupar la seguretat social tant a nivell social com econòmic, ja que ha demostrat ser un mecanisme vàlid de reposició social del desequilibri que genera l'economia de mercat. A més, com a forma d'activació i redistribució de les rendes personals, la seguretat social ha permès que les classes mitjanes i baixes participin, en millors condicions, com a productors i consumidors del circuit econòmic, reforçant la seva qualitat de vida.
- Retornar el protagonisme a la societat, per tal que pugui participar més activament en el control dels recursos que necessita.
- Assolir una taxa d'ocupació igual a la mitjana de la UE.

Mitjans i/o Instruments.

Les mesures proposades són una resposta a les recomanacions del Pacte de Toledo sobre la reforma de la seguretat social, el qual, signat per tots els partits, suposa una restricció pressupostària amb efectes a llarg termini. Els punts del programa proposat són:

- Una política de prestacions justes, mitjançant:
 - a) equiparació de les prestacions al darrer ingrés per treball;
 - b) establiment d'un topall mínim per pensions equivalent al 50% de la renda mitjana del país;
 - c) eliminació de la figura de cònjuge a càrrec, que origina discriminació sexual.
- La promoció de la transparència de la gestió, a través de:
 - a) un sistema complementari basat en el mutualisme associatiu enlloc del privat;
 - b) el progressiu desplaçament dels centres de decisió i gestió als ens locals i autonòmics;
 - c) complir les previsions constitucionals de participació ciutadana.
- Enfortir i clarificar les fonts de finançament mitjançant imposts o cotitzacions socials, recerca de l'equilibri pressupostari, a partir de que totes les cotitzacions socials vinguin donades per la renda que hom percep en cada moment.
- El control del frau estructural, dirigit sobre tot a les empreses que gràcies a una legislació permissiva realitzen contractes eventuais, canvis de nom, infracotitzacions, mancances d'alta, etc. Controlar també l'economia submergida.
- La destinació del percentatge promig europeu del PIB a despeses de protecció social.

Documentació tractada:

ACASS; diversos documents no editats.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

President Associació Catalana per a la Seguretat Social.
Membre del Col·lectiu Ronda Assessoria Jurídica.

Alternatives al quart cinturó

Campanya contra el quart cinturó

Redacció: Eugeni Chafer Vilaplana

Fòrum temàtic: Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal:** Regles de joc

Resum

El quart cinturó és un projecte d'autovia entre Sant Celoni i Abrera que formaria part d'un projecte més ampli anomenat Eix Prelitoral. Les administracions justifiquen la construcció d'aquest vial per tres raons: millorar la comunicació comarcal, solucionar la gran demanda de trànsit prevista per a l'autopista A7 l'any 2000 i facilitar les comunicacions des de França, tant cap al centre com al sud de la península ibèrica. En realitat el quart cinturó respon a les necessitats del model econòmic i territorial de la Generalitat de Catalunya, que a través Pla Territorial General de Catalunya (PTGC) condemna les comarques veïnes de Barcelona a la seva total urbanització. Aquest model territorial donaria un impuls definitiu a la incorporació del Maresme, el Vallès, el Garraf i l'Alt Penedès a la Gran Barcelona, tot formant una gran metròpoli de 4,7 milions d'habitants.

L'objectiu de la proposta és fomentar un model ambientalment sostenible per a aquestes comarques. En primer lloc es vol preservar els espais forestals i agrícoles que encara resten. La posada en marxa del quart cinturó els afectaria directament -per ocupació o fragmentació- o indirectament -per la seva revalorització i aparició de fenòmens especulatius. En segon lloc, des del punt de vista socio-econòmic, es busca la protecció de la identitat, la vida social, cultural i econòmica de les poblacions del Vallès i el Baix Llobregat.

Assolir un model ambientalment sostenible obligaria a un canvi en profunditat tant del model de gestió del sòl com del model de mobilitat i transport. Tot i això, la Campanya contra el quart cinturó proposa tot un seguit de mesures que, dins el model actual, resolrien les mancances que les administracions pretenen solucionar amb la construcció d'aquesta obra. Aquestes són: eliminar els peatges de les autopistes, millora de la xarxa de carreteres locals, comarcals i autopistes, posada en funcionament la línia de tren Papiol-Mollet i l'establiment d'un servei eficaç de transports públics basat en el tren i l'autobús.

Diagnòstic

El quart cinturó és un projecte d'autovia entre Sant Celoni i Abrera que formaria part d'un projecte més ampli anomenat Eix Prelitoral. Aquest eix s'estendria des de la frontera francesa fins al país Valencià, amb un recorregut paral·lel a l'actual autopista A7. Els orígens d'aquest projecte es situen als anys 60, en plena època 'desarrollista', dins del pla director Territorial de l'àrea de Barcelona de 1966, com a part del sistema vials concèntrics, els 'cinturons', que permetrien estendre més enllà de la Serra de Collserola la 'Gran Barcelona'. Posteriorment, i amb diverses modificacions, les diferents administracions han anat assumint el projecte, fins a quedar incorporat com a una peça més de la xarxa viària del Pla Territorial General de Catalunya (PTGC). En aquest pla les comarques del Vallès són considerades com sistemes de descongestió de la ciutat de Barcelona. Actualment ja està un funcionament l'autovia Mataró-Granollers, primer tram del cinturó.

Les administracions justifiquen la construcció d'aquest vial per tres raons: millorar la comunicació comarcal, solucionar la gran demanda de trànsit prevista per a l'autopista A7 l'any 2000 i facilitar les comunicacions des de França, tot evitat la conurbació de Barcelona, tant cap al centre com al sud de la península ibèrica. Per a afrontar els problemes de comunicació dins el Vallès i el Baix Llobregat existeixen estratègies molt més raonables -tant des del punt de vista econòmic com ambiental- a través de la millora i aprofitament màxim de les infraestructures ja existents. D'altra banda no és creïble suposar un increment espectacular del trànsit per l'A7 quan l'ús d'aquesta via ha patit una disminució del 30% des de la inauguració de les rondes de Barcelona. Pel que respecta a les comunicacions amb França, l'A7 encara no ha esgotat, com ha reconegut el propi Ministeri de Foment, les seves possibilitats d'utilització, i l'entrada en servei de l'Eix Transversal garanteix un itinerari alternatiu als vehicles que es desplacen cap al centre de la península.

En realitat el quart cinturó respon a les necessitats del model econòmic i territorial de la Generalitat de Catalunya, que a través del Pla General Territorial de Catalunya (PGTC), condemna les comarques veïnes de Barcelona a la seva total urbanització. El PGTC ha estat dissenyat amb criteris economicistes i renuncia de forma evident a prendre qualsevol paper en l'ordenació dels usos del sòl. Es concreta en la construcció d'una gran retícula de carreteres i autopistes (Pla de Carreteres de Catalunya), que abaratiran la urbanització del territori i per tant un suposat creixement econòmic de Catalunya. Aquest model territorial donaria un impuls definitiu a la incorporació del Maresme, el Vallès, el Garraf i l'Alt Penedès a la Gran Barcelona, tot formant una gran metròpoli de 4,7 milions d'habitants.

Objectius

El primer objectiu que persegueix aquesta proposta és preservar els espais forestals i agrícoles que encara resten de les comarques esmentades. La posada en marxa del quart cinturó els afectaria directament, per ocupació o fragmentació, o indirectament, per la seva revalorització i aparició de fenòmens especulatius. Cal tenir en compte

també que :

1. El projecte afecta directament tres parcs naturals (Montnegre, Sant Llorenç de Munt i Serra de l'Obac)
2. Esdevindria una barrera per a les migracions de fauna i per tant fomentaria la desaparició d'espècies amenaçades.
3. Modificaria els cabals dels rius
4. Augmentaria considerablement la contaminació atmosfèrica i la d'aigües subterrànies.
5. Augmentaria els nivells de contaminació acústica.
6. Malmetria importants jaciments arqueològics.

En segon lloc, des del punt de vista socio-econòmic, es busca la protecció de la identitat, la vida social, cultural i econòmica de les poblacions del Vallès i el Baix Llobregat. El model que implantaria l'existència del quart cinturó implicaria la desestructuració de les ciutats i els pobles incloent-los en un continu urbà suburbial de Barcelona. Una mostra dels efectes previsibles es pot trobar en la zona sud del Vallès al voltant de l'autopista A7, on trobem una massa quasi continua d'urbanitzacions, polígons industrials i centres comercials.

Mitjans i/o instruments.

Seguir un model ambientalment sostenible obligaria a un canvi en profunditat del model de gestió del sòl (preservació dels espais agrícoles i forestals de connexió entre la serralada litoral i la prelitoral) i del model de mobilitat i transport (canvi de model basat en l'automòbil per un de basat en el ferrocarril).

Tot i això, la 'Campanya contra el quart cinturó' proposa tot un seguit de mesures que, dins el model actual, resolrien les mancances que les administracions pretenen solucionar amb la construcció d'aquesta obra. Entre aquestes mesures possibles es troben:

1. Eliminar els peatges de les autopistes, amb el retorn a la titularitat pública dels trams afectats per les concessions.
2. La millora de la xarxa de carreteres locals, comarcals i de les autopistes que travessen la zona, augmentant la seva capacitat i millorant la seva accessibilitat allà on realment sigui necessari. Aquesta és una demanda històrica dels Ajuntaments afectats.
3. Posar en funcionament la línia de passatgers Papiol-Mollet. Des del 1982 hi ha construïdes estacions per a passatgers a Bellaterra, Sant Cugat, Rubí i un abaixador al Baricentro que, excepte la de Bellaterra-UAB, mai han entrat en servei. Existeix ja una proposta detallada de posada en funcionament d'aquesta línia.
4. Establir un servei eficaç de transports públics (tren i autobús) entre el Vallès occidental, Vallès Oriental i Baix Llobregat.

Documentació tractada:

"Per què diem no al quart cinturó? Fulletó editat per la 'Campanya contra el quart cinturó'

Trobareu la mateixa informació ampliada i actualitzada amb les darreres novetats sobre el tema en la pàgina WEB de la Campanya.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

La Campanya contra el quart Cinturó va néixer a mitjans de l'any 1992 a Sabadell quan ADENC, la Comissió Ecològica de la Federació d'associacions de Veïns, la unió Excursionista de Sabadell i Unió de pagesos varen coincidir en la necessitat de fer front a la construcció d'aquesta autovia després de que el MOPT anunciés la seva voluntat de construir-la a finals de 1991. Des de llavors el nombre d'entitats i de persones que donen suport a la Campanya no ha parat de créixer, així com el nombre d'ajuntaments afectats que s'han pronunciat contraris al projecte. Actualment aplega ja prop de 200 entitats veïnals, culturals i ecologistes del Vallès i el Baix Llobregat, que es reuneixen en assemblees plenàries (òrgan decisor) un cop al mes en localitats diferents. També hi ha comissions de treball amb les següents funcions: Secretaria i oficina de premsa, Material, Arxiu, Tresoreria i Gabinet Jurídic. Totes les reunions són obertes a tothom. Financerament depèn en exclusiva de les aportacions de les entitats i la venda de material editat.

Per col·laborar-hi o demanar qualsevol tipus d'informació només cal posar-se en contacte amb:

Campanya contra el quart cinturó.
Apartat de correus 123. 08202 Sabadell
Tel. 93 717 17 87 Fax. 93 717 19 63
Compte corrent: 2013-0179-75-0200809929

Comentaris i Observacions:

- A banda de les alternatives proposades a la construcció del quart cinturó la Campanya també demana:
1. La retirada definitiva del projecte del pla director d'infraestructures i del Pla de Carreteres de Catalunya
 2. La revisió substancial de l'actual Pla Territorial General de Catalunya
 3. L'elaboració d'un estudi seriós de possibles alternatives ambientalment sostenibles

4. El posicionament en favor de la retirada del projecte dels ajuntament i consells comarcals afectats, així com la seva implicació en la realització d'estudis seriosos de possibles alternatives ambientalment sostenibles.
5. La mobilització de tothom en contra de la irracionalitat del model actual de transports i ocupació del territori que propugna el Pla Territorial General de Catalunya.

Canvi d'impostos per a la sostenibilitat.

Hermann Scheer

Redacció: Jordi Alemany

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Regles de joc

Resum

Aquesta proposta tracta d'un canvi de sentit en el sistema impositiu per avançar cap a la sostenibilitat. És la primera d'un conjunt de dues que es complementen. Veure la continuació: 'Proposta pel canvi'.

Sabem que el model social, polític i econòmic dominant és ecològicament insostenible i socialment injust. Però com es passa d'on som a on volem anar. Com s'impulsen els canvis, com es vencen les resistències?

Tal com precisa una anàlisi realitzada pel Consell de la Terra sobre les subvencions: "Resulta increïble que el món es gastï centenars de milers de milions de dòlars anualment per subvencionar la seva pròpia destrucció". (Per a una informació més detallada consultar <http://www.ecouncil.ac.cr>). I a més intolerable, afegiria jo.

Per tant, es tracta en primer lloc de deixar de subvencionar-les i, a continuació, de reestructurar el sistema fiscal existent, que és una relíquia dels temps passats, ho i reduint els impostos del treball i els estalvis, tot incrementant-los en les activitats que causen danys al medi, com ara l'extracció de matèries primeres minerals, l'ús de substàncies químiques perjudicials per al medi ambient, les que produeixen emissions de CO₂, de biòxid de sofre, l'ús de plaguicides i herbicides, i les activitats que causen danys a la fertilitat del sòl, als recursos naturals i al paisatge. No es tracta d'augmentar la càrrega impositiva sinó de modificar la seva estructura. Això frenaria les activitats destructores i estimularia de manera indirecta, però eficaç, altres sistemes, ecològicament sostenibles, de satisfer les nostres necessitats

Diagnòstic

Els problemes que el model social, polític i econòmic dominant causa en el medi ambient i la responsabilitat que té en el creixement de les desigualtats entre països i persones ja han estat suficientment identificats i descrits, fins al punt que des de fa dècades, les veus més responsables del planeta l'han qualificat de ecològicament insostenible i socialment injust. També s'han elaborat guies, i fins i tot estratègies, amb recomanacions per avançar cap a la sostenibilitat i la justícia. Una de les més elaborades potser és l'Agenda 21, un pla d'acció global i local, aprovat pels representants dels governs dels estats assistents a la Conferència de les NNUU sobre Medi Ambient i Desenvolupament, l'any 92 - La Cimera de la Terra - per inspirar les polítiques governamentals i privades, a més de les opcions individuals per fer front als reptes més crítics que avui planen sobre la humanitat. De fet, la Cimera de Río havia de posar els fonaments d'un nou model de desenvolupament mundial. De grans cimeres n'hi ha hagut moltes més en les que s'han plantejat els grans reptes de la humanitat i en les que s'han fet recomanacions per tal de redreçar la situació. Però tal com hem pogut apreciar en aquests darrers anys, en general, els representants polítics no han estat capaços d'incloure seriosament en els seus programes el gruix fonamental d'aquestes recomanacions, només ho han fet d'una manera molt minsa i parcial.

De fet, no s'atreveixen perquè estan sota la pressió dels grans grups industrials i financers, tal com s'ha pogut apreciar en la manca de compromisos a l'hora d'abordar els temes candents que han caracteritzat totes les gran cimeres dels darrers anys. Així els interessos econòmics particulars d'aquests grans grups es col·loquen de forma destacada per davant de les necessitats socials. La globalització de l'economia, la llibertat de mercat i la pura selecció a través de la competència són els criteris bàsics de la ideologia neoliberal: una simplificació de les idees polítiques i econòmiques sense precedents, que impregna sovint, fins i tot els partidaris de les reformes socials en la seva adaptació als postulats neoliberals. Molts representants de les institucions polítiques es comporten així com a defensors dels interessos empresarials en comptes de ser-ho dels interessos de la comunitat. En aquest sentit, l'opinió suposadament dominant és en realitat l'opinió dels dominadors.

Per altra banda, és del tot incongruent i poc intel·ligent que encara avui s'estiguin subvencionant amb diners públics, que paguem tots, una gran quantitat d'activitats socialment indesitjables i/o perjudicials per al medi, quan no directament destructores dels recursos naturals en els que es sustenta la vida. Segons el Worldwatch Institute, els governs inverteixen a l'any més de 600.000 milions de dòlars dels contribuents per subvencionar, entre d'altres, la deforestació, l'excés de pesca, el consum de combustibles fòssils, la utilització de primeres matèries verges, determinades pràctiques agrícoles -sobretot a Europa- que produeixen una gran quantitat d'excedents que distorsionen els mercats, costen quantitats ingents de diners de mantenir o transformar, a més de contaminar l'ambient i les aigües, ser un factor d'escassetat hídrica, facilitar l'erosió i salinització dels sòls, introduir residus agroquímics en els aliments i ser una competència deslleial envers els productors agrícoles del Sud. També hi podríem incloure les mesures proteccionistes, directes o indirectes, que els governs dels països rics practiquen per obstaculitzar les importacions de productes dels països en desenvolupament; les injustes regles de joc comercial imposades pels països rics, els grans consorcis empresarials i els organismes internacionals que controlen per mantenir artificialment baixos els preus dels productes i matèries primeres dels

països més pobres. Bona part dels problemes ambientals rau en el fet que el mercat no diu la veritat. Els beneficiaris de determinades activitats industrials i econòmiques no es responsabilitzen dels costos globals que causen a l'entorn, al benestar i la salut dels ciutadans i del planeta. Ben al contrari, sovint gaudeixen de tractes especials i subvencions per part de l'estat, que de fet estem pagant entre tots. Vegi's si no els residus i el desmantellament de les centrals nuclears, la mineria del carbó, l'agricultura i la ramaderia d'excedents i mala qualitat, la fallida i la conseqüent reestructuració de Feesa, que vàrem pagar entre tots, les constants pèrdues de bona part de les empreses públiques: Renfe, Iberia, Altos Hornos, TV.....
(A <http://www.ecouncil.ac.cr> hi ha abundant informació sobre variats exemples d'aquest estat de coses a tot el món).

Objectius

Deixar de subvencionar i per tant d'incentivar les activitats nocives per al medi ambient.

Mitjans i/o Instruments.

Cal reestructurar el sistema fiscal existent, bo i reduint els impostos del treball i els estalvis, tot incrementant-los en les activitats que causen danys al medi, com ara l'extracció de matèries primeres minerals, l'ús de substàncies químiques perjudicials per al medi ambient, les que produeixen emissions de CO2, de biòxid de sofre, la generació de residus tòxics, l'ús de matèries primeres verges, l'ús de plaguicides i herbicides, i les activitats que causen danys a la fertilitat del sòl, als recursos naturals i al paisatge.

No es tracta d'augmentar la càrrega impositiva sinó de modificar la seva estructura. Això frenaria les activitats destructores i estimularia de manera indirecta, però eficaç, altres sistemes, ecològicament sostenibles, de satisfer les nostres necessitats. Aquests impostos es poden anar introduint d'una manera sistemàtica i previsible, permetent així a les empreses prendre les decisions d'inversió, o als ciutadans les de compra, tenint presents els canvis previstos en els impostos. Ara per ara, aquest canvi fiscal s'aplica molt tímidament en alguns països del nord d'Europa amb bons resultats.

El canvi d'orientació en el mètode impositiu és l'eina adequada per anar vers un canvi des de les estructures del sistema energètic actual, per exemple, -basat en els combustibles fòssils- cap a un basat en les energies renovables. Es tracta simplement de reduir els impostos sobre la renda, sobre el valor afegit i determinats impostos empresarials i augmentar els impostos sobre l'extracció, producció, importació, comercialització i ús dels recursos no renovables. En línies generals es produirà un progrés massiu envers la racionalització i l'estalvi, tant energètic com de materials no renovables, i la substitució envers les energies, els materials i els recursos renovables, provocant paral·lelament una expansió del reciclatge.

Per dur a terme aquest canvi d'impostos, cal un canvi legislatiu en profunditat dirigit a la reestructuració del sistema impositiu a tots els països, començant pels més industrialitzats. Aquest canvi, en el sentit del sistema impositiu, es pot fàcilment defensar i aplicar, entre d'altres raons per la seva senzillesa i coherència interna.

Documentació tractada:

Els informes del Worldwatch Institute,
'Estratègia solar' d'Hermann Scheer publicat a Plaza & Janes Barcelona 1993

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Està entrant a la base de dades pel fet que és l'autor d'una de les propostes redactades per en Jordi Alemany.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La proposta del canvi de sentit en els impostos per afavorir el trànsit cap a la sostenibilitat ecològica, ha estat defensada, entre d'altres, en els informes del Worldwatch Institute, i per Hermann Scheer en el seu llibre La estratègia solar i ha estat una recomanació repetida en les diverses cimeres sobre el canvi climàtic entre d'altres.

Cotó sostenible, una aposta de futur.

Enric Carrera i Gallissà

Redacció: Jordi Peiro Acosta

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Regles de joc

Resum

El cotó és la fibra tèxtil més utilitzada arreu del món. El seu conreu s'ha convertit en el més gran consumidor de pesticides, considerats perjudicials tant el el seu contacte directe amb l'home com indirectament per les seves repercussions mediambientals. D'altra banda s'ha començat a desenvolupar cotó de conreu biològic, però la seva extensió com alternativa al conreu convencional és difícil pel seu menor rendiment i costos més elevats.

L'objectiu principal d'aquesta proposta és no només convertir el cotó biològic en un producte d'ús majoritari per substitució dels conreus convencionals, sinó que les noves condicions socials establertes entorn del seu tractament siguin també sostenibles.

Cal doncs estendre el conreu del cotó biològic a través d'un conjunt de mesures d'abast mundial: diferenciar el cotó ecològic del que no ho és, investigar varietats de millor rendiment, ajudar els països productors a establir organismes de certificació, fomentar la recollida manual, fomentar el reciclatge dels productes basats en el cotó i recolzar empreses de cycle complet.

Diagnòstic

El cotó és la fibra tèxtil més utilitzada arreu del món. El seu consum representa el 46% de la producció mundial de fibres (uns 20 milions de tones anuals). Malgrat l'aparició de noves fibres sintètiques, la seva importància i consum no s'ha reduït, la superfície conreada de cotó s'ha mantingut estable (un 3% de la superfície en conreu del planeta). Un dels problemes ambientals que s'han incrementat els darrers anys és l'ús de tecnologies perjudicials per l'equilibri ecològic. Amb la finalitat de potenciar el rendiment del conreu s'han fet servir productes agro-químics molt perillosos pels ecosistemes.

El conreu de cotó s'ha convertit en el més gran consumidor de pesticides. Creix la inquietud que el seu ús en massa deixi residus en el cotó que posteriorment entra en contacte amb la pell humana. Els estudis realitzats assenyalen que és possible que els pesticides siguin perjudicials pels éssers humans a través d'aquesta via. Un altre aspecte a tenir en compte és la contaminació sobre aqüífers, rius, llacs i mars. També alguns derivats químics usats són dels considerats devoradors de la capa d'ozó.

D'altra banda s'ha començat a desenvolupar el comerç i consum de l'anomenat cotó orgànic o biològic (de conreu biològic). Però la seva extensió com alternativa al conreu convencional és difícil pel seu menor rendiment i els seus costos més elevats. El mercat de consum és reduït a una minoria amb alt poder adquisitiu i amb consciència medi-ambiental.

Objectius

L'objectiu principal és convertir el cotó biològic en un producte d'ús majoritari, alternativa viable al cotó de conreu convencional. Cal posar en marxa no només la substitució dels conreus convencionals per biològics, sinó altres mesures paral·leles que permetin parlar de sostenibilitat tant del conreu com de les condicions en que tenen lloc les relacions socials que s'estableixen entorn del seu tractament.

Mitjans i/o instruments.

Cal doncs estendre el conreu del cotó biològic a través d'un conjunt de mesures d'abast mundial:

1. Cal integrar el cotó biològic dins d'un pla que l'etiqueti i certifiqui com a producte sostenible, diferenciant-lo d'altres que malbaraten el medi ambient amb l'ús de productes químics. Aquest fet estendria entre la població el concepte i la pràctica de la sostenibilitat.
2. Caldria un programa de recerca pel desenvolupament de varietats que permetin millorar el rendiment de les explotacions agrícoles.
3. Endegar un pla internacional d'ajut als països productors per a la organització i posada en marxa d'Agències de Certificació i Desenvolupament de conreus sostenibles.
4. Cal potenciar també la recol·lecció manual del cotó com a valor afegit donat els seus avantatges (millor qualitat tèxtil, menor incidència ambiental, major rendiment de la collita, major ocupació laboral...)
5. Potenciar la reutilització i reciclatge dels productes tèxtils de cotó per al seu ús industrial.
6. Cal recolzar l'ús del cotó orgànic a empreses que tinguin una estructura que permeti el control de tot el cycle tèxtil per a aprofitar el més gran marge de benefici, donat que el producte final té un major valor afegit.

Documentació tractada:

Enric Carrera. "Algodón sostenible, una apuesta de futuro". Ponència presentada al Congrés Internacional de Tecnologia, Desenvolupament sostenible i Desequilibris. Terrassa 1995.

Altres referències: El algodón ¿no engaña? INTEGRALnúm. 207 marzo 1997 40-45

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Professor titular de l'Escola Universitària d'Enginyeria Tècnica Industrial de Terrassa.

Departament d'Enginyeria Tèxtil i Paperera.

Universitat Politècnica de Terrassa.

Professor Col·laborador de la Càtedra UNESCO a la UPC en Tecnologia, Desenvolupament Sostenible, Desequilibris i Canvi Global.

EUETIT. Colom, 1. 08222-Terrassa

Telèfon: 937398174. Fax: 93 7398225

e-mail: carrera@etp.upc.es

Dades de l'entitat**Comentaris i Observacions:**

Declaració dels municipis europeus sobre el canvi climàtic

Consell Internacional d'Iniciatives Ambientals

Redacció: German Pelayo Puntas

Fòrum temàtic: Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal:** Regles de joc

Resum

"Els considerables riscos que representa l'escalfament global per als entorns naturals i construïts i per a les generacions futures, requereixen una resposta suficient per tal d'estabilitzar i reduir al més aviat possible, les emissions a l'atmosfera de gasos amb efecte hivernacle. És igualment important protegir els recursos globals de biomassa, com ara els boscos i el fitoplancton, que juguen un paper essencial en el cicle del carboni."

"Una davallada de les emissions de combustibles fòssils suficient per estabilitzar les concentracions dels gasos amb efecte hivernacle a l'atmosfera requerirà polítiques i iniciatives basades en una profunda comprensió de l'entorn urbà com un sistema energètic."

"Les autoritats locals, treballant conjuntament amb les seves comunitats i entre elles, així com amb els governs nacionals i les agències internacionals, jugaran un paper vital en la reducció dels consums energètics a les ciutats i en les emissions de gasos amb efecte hivernacle, i podran per tant contribuir significativament a la implementació del Conveni de la ONU sobre el Canvi Climàtic."

Diagnòstic

-Els considerables riscos que representa l'escalfament global per als entorns naturals i construïts i per a les generacions futures requereixen una resposta suficient per tal d'estabilitzar i reduir al més aviat possible, les emissions a l'atmosfera de gasos amb efecte hivernacle. És igualment important protegir els recursos globals de biomassa, com ara els boscos i el fitoplancton, que juguen un paper essencial en el cicle del carboni."

-La manca de comprensió per part de molts sectors socials, polítics, etc. sobre l'entorn urbà com un sistema energètic, tenint en compte la importància i urgència del problema, neutralitza qualsevol iniciativa per organitzar polítiques orientades a procurar, com a mínim, la davallada de les emissions dels combustibles fòssils que concentren els gasos amb efecte hivernacle.

Objectius

Prendre iniciatives, a escala municipal, per la implementació del Conveni de l'ONU sobre el Canvi Climàtic (limitar les emissions de CO₂ i altres gasos amb efecte hivernacle a les nacions desenvolupades per arribar al final de la dècada a nivells similars als del principi dels noranta). Igualment prendre mesures per la reducció de la contaminació, especialment la que ha estat originada per substàncies tòxiques que perjudiquen els recursos de la biomassa, la qual juga un paper important en el cicle del carboni.

Els objectius concrets són:

- Donar suport a les mesures nacionals i internacionals per a millorar la conservació de l'energia i l'eficiència energètica i desenvolupar fonts d'energia benignes amb l'entorn i amb la salut humana;
- promoure l'eliminació de les substàncies causants del forat d'ozó;
- unir els esforços nacionals i internacionals per a reduir els nivells de biòxid de carboni, metà i altres gasos hivernacle causants de l'escalfament atmosfèric global;
- acordar conjuntament mesures nacionals que tractin de reduir l'emissió dels contaminants de l'aire com l'òxid de nitrogen, biòxid de sofre i metalls pesats;
- donar suport a les activitats que tendeixen a la conservació de la diversitat cultural i biològica i dels recursos genètics, en concret dels boscos verges rellevants i altres habitats, la vida salvatge i els rànids que hi habiten.

Mitjans i/o instruments.

Les mesures més importants són:

- augmentar els fluxos d'informació sobre les causes de la reducció de la capa d'ozó; l'energia disponible, mesures de reducció del consum i recursos energètics alternatius; i promoure iniciatives entre els ciutadans com ara concursos de consumidors per estalviar energia, projectes d'habitatges amb estalvi energètic, etc,
- promoure activament la reducció de les emissions de biòxid de carboni mitjançant mesures d'estalvi energètic i la reducció de l'ús de combustibles fòssils i la seva substitució per fonts d'energia renovable, com les solar, hidràulica i eòlica; instal·lacions de generació d'electricitat a partir de les escombraries i els fangs residuals; l'ús del calor residual d'origen industrial i de les centrals tèrmiques;
- dissenyar a nivell local i regional programes d'estalvi energètic i incrementar la informació als consumidors, per exemple informació sobre estalvi energètic;
- emfasitzar la importància de la reducció del consum d'energia i de les consideracions ecològiques en la planificació del territori."

-Els compromisos presos pels municipis a partir d'aquestes i altres mesures, són:

- un pla d'acció local amb un estudi prospectiu sobre el consum d'energia i els seus efectes ambientals, i el

disseny d'uns criteris, objectius i un paquet de mesures polítiques a nivell municipal al respecte,

- b) "flotes verdes: adopció de polítiques municipals de reducció de l'energia per al transport dels propis empleats municipals,
- c) edificis de baix consum energètic: polítiques municipals per a l'adequació dels edificis i altres instal·lacions de propietat municipal a la reducció del consum d'energia i de les emissions de CO₂. Reduir les despeses municipals d'energia i estimular la creació de llocs de treball a la comunitat local,
- d) socis en l'energia: intercanvi d'experiències en la gestió de l'energia amb els municipis de nacions en vies de desenvolupament, equips de treball, recerca conjunta de finançament, etc.

Documentació tractada:

ICLEI: "Declaració dels municipis europeus sobre el canvi climàtic", a Regidoria Ponència de Ciutat Sostenible (Ajuntament de Barcelona) (Comp.): "Dossier de sostenibilitat (1). Conceptes, declaracions i experiències".

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Ecoparatge: figura de protecció medi-ambiental de les explotacions agro-pecuàries

Ecoparatges, Associació mediambiental.

Redacció: Agustí Nicolau Coll

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Regles de joc

Resum

Ecoparatge és una proposta territorial de protecció mediambiental aplicable a unitats de gestió formades per ecosistemes sotmesos a una explotació econòmica agro-pecuària. La seva formulació obeeix a un triple objectiu:

- 1. Lluitar contra la degradació medioambiental de molts dels ecosistemes sotmesos a explotació econòmica.*
- 2. Retornar a la pagesia protagonisme en la gestió ambiental de les explotacions agràries, a partir de llurs coneixements i com proveïdora de productes de qualitat.*
- 3. Oferir productes de qualitat als consumidors.*

Els elements configuradors de cada Ecoparatge, a més del territori, són:

- 1. Una Taula, que és l'òrgan gestor i responsable de cada Ecoparatge territorial,*
- 2. Un Planejament, elaborat per la Taula, amb els objectius de l'Ecoparatge.*
- 3. Un mercat que seria fonamentalment telemàtic, via Internet ? [cons. amb autor]*
- 4. Un segell de qualitat Ecoparatge atorgat per l'Associació Ecoparatge a aquelles produccions que fomentin la qualitat mediambiental.*

Diagnòstic

-Els avenços tecnològics aplicats a l'agricultura i a la ramaderia han comportat una pèrdua progressiva de qualitat mediambiental, tant pel que fa a la pèrdua de diversitat biològica, com a les condicions de fertilitat i sustentabilitat dels camps de conreu, el que hipoteca llur futur com a terrenys d'ús agrícola. El resultat final és la pèrdua progressiva de la qualitat i quantitat d'espais fèrtils hàbils per a l'agricultura i la ramaderia.

-Paral·lelament no existeixen figures de protecció medi-ambiental per als territoris agrícolament productius, contràriament als no productius, que tenen les figures de parcs o espais naturals a protegir. Aquesta mancança no possibilita una acció de protecció paral·lela a la promoció d'una producció de qualitat

-La pagesia, que tradicionalment ha estat qui ha protegit la qualitat medioambiental de les explotacions agrícoles, no pot jugar més aquest rol: els coneixements i les tècniques tradicionals han estat abandonades i rebutjades com a retrògrades i limitadores d'una producció quantitativament suficient.

Objectius

-L'objectiu principal és assegurar la qualitat mediambiental de les explotacions agrícoles (tant pel que fa a la diversitat biològica, com a la fertilitat del territori), impulsant una explotació dels territoris agrícoles sostenible en el temps, sense perdre rendibilitat econòmica.

-Com a objectius subsidiaris podem assenyalar:

1. Reconèixer a la pagesia el seu rol central en la conservació de la qualitat mediambiental dels territoris agrícolament productius i en la obtenció de productes de qualitat.
2. Impulsar una producció de qualitat en relació a la qualitat mediambiental.
3. Responsabilitzar la societat de la preservació mediambiental del territori, per l'establiment d'un vincle intel·lectual, econòmic i sensorial a espais concrets del món rural.

[Cal consultar amb l'autor com s'establiran els criteris de la qualitat mediambiental en què es fonamenta la figura mediambiental d'Ecoparatges]

Mitjans i/o Instruments.

L'Ecoparatge, en tant que figura territorial de protecció mediambiental esdevé l'instrument per tal de poder assolir territoris que ofereixen productes de qualitat, tot preservant la qualitat mediambiental, donant un rol principal en aquestes tasques a la pagesia.

-Cada territori que esdevingui Ecoparatge prendrà el compromís de:

1. Preservar la qualitat mediambiental utilitzant tècniques agrícoles sostenibles.
2. Oferir una producció de qualitat, que li permetrà utilitzar el segell "Ecoparatge".

-Cada Ecoparatge comptarà amb els següents elements, a més del territori en qüestió:

1. Una Taula, que és l'òrgan gestor i responsable de cada Ecoparatge territorial, formada per persones físiques i jurídiques que assumeixin responsabilitats.
2. Un Planejament, document elaborat per la Taula, comproment-la en el seu compliment i que pot contenir, tant

objectius integrals com temàtics.

3 Un mercat que seria fonamentalment telemàtic, via Internet. ? [Consultar amb l'autor]

4. Un segell de qualitat "Ecoparatge" atorgat per l'Associació Ecoparatge a aquelles produccions que fomentin la qualitat mediambiental, en acord amb el Planejament propi a cada Ecoparatge territorial.

Documentació tractada:

EcoParatges; "Ecoparatges, associació mediambiental", Barcelona , 1996, document no editat.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

En el mateix document que ha servit per redactar aquest formulari, conté propostes concretes d'Ecoparatges per a Catalunya i el Maghreb, que no hem consignat, però que podrien ser posades en formulari, en tant que experiències, quan es duguin a terme

Electricitat per a un món sostenible.

Pere Andrada R. Caumons J.A. Sánchez

Redacció: Eugeni Chafer Vilaplana

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Regles de joc

Resum

En l'actualitat prop de 2000 milions de persones del planeta no accedeixen al subministrament elèctric. La resta de persones ho fan d'una manera molt desequilibrada. Als països desenvolupats, amb consums per càpita molt elevats, encara hi ha una preponderància excessiva en l'ús de combustibles fòssils per a la generació d'electricitat. Als països en desenvolupament els problemes són bàsicament la manca de producció pròpia, la manca de xarxes de distribució i la repetició dels processos insostenibles pels quals han passat abans els països industrialitzats.

Un planeta sostenible implica un increment del nivell de vida considerable dels països pobres i això suposa increments notables del seu consum d'electricitat per càpita. Cal doncs anar cap a una convergència a nivell planetari, disminuint el consum als països desenvolupats i augmentant-lo als països no desenvolupats minimitzant al màxim l'impacte ambiental.

Per assolir aquest objectiu cal implementar mesures de diferent naturalesa. Al nord cal retallar del consum, renovar infraestructures elèctriques, cobrir els increments de demanda amb energies renovables, potenciar l'ús de l'electricitat en el transport, anar cap a una economia basada en matèries reciclades i no en matèries primeres verges, endegar polítiques fiscals que incentivin tecnologies no contaminants i influir en els hàbits de la ciutadania per a responsabilitzar-la del seu entorn. Als països del sud cal satisfer les necessitats bàsiques de la població, augmentar el rendiment dels recursos energètics disponibles, apostar per tecnologies energètiques de petita escala, afavorir la producció i tecnologia local, minimitzar l'impacte ambiental i planificar xarxes de distribució senzilles i eficients. També és necessari establir acords de col·laboració internacional en recerca i traspàs de tecnologies al països en desenvolupament.

Diagnòstic

En l'actualitat prop de 2000 milions de persones del planeta no accedeixen al subministrament elèctric. Entre el qui tenen accés hi ha, a més, un gran desequilibri que oscil·la des dels 25802 kWh de Noruega als 25 kWh de Etiòpia. En l'actualitat el consum mundial tendeix a una alça moderada (3%) als països desenvolupats però té un creixement fort als països en desenvolupament (7%).

Als països desenvolupats encara hi ha una preponderància excessiva en l'ús de combustibles fòssils per a la generació d'electricitat, gràcies al seu baix cost unitari (especialment el carbó) respecte a altres fonts amb menys impacte mediambiental. En alguns països però, l'energia eòlica comença a ser una opció vàlida amb costos de producció propers als del gas.

Als països en desenvolupament els problemes són bàsicament la manca de producció pròpia, la manca de xarxes de distribució i que el fort creixement de països com Índia i Xina és recolza fonamentalment en l'ús del carbó, desequilibrant l'esforç mediambiental fet a altres països.

Objectius

L'electricitat pot ser un element decisiu per a millorar les condicions de vida dels més desafavorits i pot jugar un paper fonamental per a la construcció d'un món sostenible. Un planeta sostenible implica un increment del nivell de vida considerable dels països pobres i això suposa increments notables del seu consum d'electricitat per càpita.

L'objectiu és doncs anar cap a una convergència mundial, estimada al voltant dels 3000 kWh/any, que es podria assolir el 2025, amb una població estimada de 8310 milions de persones i una producció de 24930 TWh, el doble de l'actual, minimitzant al màxim l'impacte mediambiental d'aquesta producció.

És evident doncs que per arribar a aquests nivells als països desenvolupats cal disminuir el consum i augmentar l'ús de tecnologies menys contaminants i, als països en desenvolupament, cal augmentar el consum però provant de no passar pels estadis d'insostenibilitat per on han passat els països industrialitzats.

Mitjans i/o instruments.

L'objectiu d'una convergència en el consum per càpita d'electricitat a tot el planeta passa per prendre tot un conjunt de mesures que són diferents als països industrialitzats i als països en desenvolupament.

Als països desenvolupats:

1. Es poden aconseguir importants retallades del consum. En l'àmbit industrial: potenciant la co-generació,

augmentant els rendiments dels motors elèctrics recorrent a la velocitat regulable. En l'àmbit domèstic i oficines: construint edificis més ben aïllats per a climatitzar-los de forma més eficaç i amb il·luminacions més eficients a través de làmpades de baix consum.

3. Ajudar tècnicament i econòmicament els països de l'est europeu per a renovar les seves infraestructures de generació d'energia obsoletes i contaminants.

4. Cobrir els increments de demanda amb energies renovables, traspasar les centrals de carbó a centrals de gas, menys contaminants, i compensar la producció nuclear amb l'estalvi d'energia.

5. Potenciar l'ús de l'electricitat en el transport, a través del foment de l'ús del ferrocarril i dels automòbils elèctrics.

6. Anar cap a una economia basada en matèries reciclades i no en matèries primeres verges.

7. Endegar polítiques fiscals que incentivin les tecnologies no contaminants i les activitats que disminueixin la degradació ambiental.

8. Cal influir en els hàbits de la ciutadania per a que passi de ser consumidora de productes a una ciutadania responsable del seu hàbitat a través de la reforma dels sistemes educatius. (Educació ambiental)

Als països en desenvolupament

1. Concedir prioritat a la satisfacció de les necessitats bàsiques de la seva població.

2. Treure el més gran rendiment possible dels recursos energètics disponibles.

3. Superar les limitacions de capital que impliquen les energies convencionals, apostant per tecnologies, de petita escala, descentralitzadores i barates (turbines de gas, energia eòlica, conversió fotovoltaica, ...)

4. Afavorir la producció i tecnologia local.

5. Minimitzar l'impacte ambiental.

6. Planificar les xarxes de forma senzilla i adequada per a assegurar el subministrament dels centres neuràlgics (hospitals, centres de comunicació i evitar el frau (connexions il·legals))

Per a possibilitar aquestes mesures cal també un esforç per a establir programes internacionals de recerca de l'impacte ambiental que té la generació d'electricitat, sobre tot de combustibles fòssils, de desenvolupament d'energies renovables i estalvi energètic.

També és necessari enfortir la cooperació internacional per a traspasar tecnologies energètiques als països del sud sense caure en colonialismes tecnològics, possibilitant el progrés preservant la seva independència i la seva identitat cultural.

Documentació tractada:

P. Andrada, R. Caumons, J.A. Sánchez "Electricitat per a un món sostenible". Ponència presentada al Congrés Internacional Tecnologia, desenvolupament sostenible i desequilibris, Universitat Politècnica de Catalunya, Terrassa 14-16 desembre de 1995.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

P. Andrada, R. Caumons i J.A. Sánchez pertanyen al departament d'enginyeria elèctrica de la Universitat Politècnica de Catalunya. Secció Vilanova i la Geltrú. (EUPVG)

Els sistemes de comptabilitat dels recursos nacionals i el medi ambient

Robert Repetto

Redacció: Dolors Paniagua Valle

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Els sistemes comptables tradicionals (System of National Accounts, SNA, de les Nacions Unides, amb 50 anys d'antiguitat al 1992) no són capaços de donar cap senyal d'alarma quan un país es va quedant sense boscos, sense sòls cultivables o sense actius pesquers. Cal adaptar-los amb la inclusió dels recursos naturals d'un país en els seus còmputos.

Diagnòstic

Els sistemes comptables tradicionals (System of National Accounts, SNA, de les Nacions Unides, amb 50 anys d'antiguitat al 1992) no són capaços de donar cap senyal d'alarma quan un país es va quedant sense boscos, sense sòls cultivables o sense actius pesquers.

De fet, l'escassetat de recursos naturals importava molt poc a l'economia neoclàssica del segle XIX, de la qual deriven la major part de les teories econòmiques contemporànies.

Troblem així que la tala dels boscos, l'erosió del sòl, la contaminació d'aquífers, la caça i la pesca fins a l'extinció, no signifiquen, per a la comptabilitat dels països, cap disminució oficial de la renda, oferint-se falses indicacions als polítics, induint-los a ignorar o destruir els recursos naturals en nom del creixement econòmic, i reforçant la il·lusió de que existeix una dicotomia entre l'economia i l'ambient.

Segons aquests sistemes oficials de comptabilitat, l'empobriment, els desastres naturals, etc., es prenen com a progrés, i la seva utilització ens fa veure guanys il·lusoris en renda on hi ha pèrdues de riquesa permanents. Un sistema comptable tan enganyós, aplicat a un procés econòmic tan important com la formació de capital, no pot ser de cap utilitat per a l'anàlisi, la planificació o l'avaluació de l'economia

Objectius

Amb un nou sistema de comptabilitat nacional que inclogui els recursos naturals, els diagnòstics dels economistes sobre els països amb problemes es situaran més a prop de l'economia real d'aquests països, i seran més esclaridors de cara a l'articulació de solucions adequades a cada cas concret (ara es diagnostiquen gairebé sempre aquests problemes com a crisis d'endeutament, i la solució és anar pagant aquest deute al preu de continuar amb la destrucció dels recursos naturals).

Des del punt de vista conceptual, instrumentació de la idea de que la veritable renda ha d'incloure la idea de viabilitat, d'acord amb la definició formulada per la Comissió Mundial sobre Ambient i Desenvolupament (comissió Brundtland). El desenvolupament viable o sostenible ha de cobrir les necessitats de la generació actual sense sacrificar el benestar de les generacions futures.

D'altra banda, els sistemes oficials a l'ús consideren que els recursos naturals són tan abundants que no posseeixen valor marginal, o que són un "regal de la natura", raó per la qual no existeixen costos d'inversió a amortitzar. Però el valor d'un bé no és el seu cost d'inversió, sinó el valor actual del seu potencial de renda. Les fórmules que s'utilitzen per calcular la depreciació mitjançant l'amortització dels costos d'inversió no passen de ser meres regles empíriques convenients. La verdadera mesura de la depreciació és el valor capitalitzat actual de la reducció de la renda que en el futur s'obtindrà d'un bé, en raó a la seva degradació o obsolescència.

Mitjans i/o instruments.

-Adaptació del SNA (System National Account, de Nacions Unides) consistent en la inclusió dels recursos naturals d'un país en els seus còmputos.

-Així adequarem aquest instrument comptable nacional per tal que sigui capaç de proporcionar un avís previ, absolutament necessari, tant de les pèrdues ecològiques com de les econòmiques que acompanyen a les anteriors.

Documentació tractada:

REPETTO, Robert (director de les investigacions sobre interacció entre economia i ambient a l'Institut de Recursos Mundials, Washington D.C.). "Los activos ambientales en la contabilidad nacional". Investigación y Ciencia, agost 1992, p. 6-12.

Resultats de l'estudi realitzat entre el 1970 i el 1989 a Costa Rica, arrel de les seves dificultats econòmiques,

pel Centre de Ciències Tropicals de Costa Rica i l'Institut de Recursos Mundials, sobre sistemes d'estimació dels canvis en la cobertura forestal, de les pèrdues anuals de sòls cultivables, i de les pesqueries.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La mercantilització de l'aigua a Espanya.

Carlos Falcó

Redacció: Ramón Elías

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient Fòrum transversal Regles de joc

Resum

La legislació sobre aigües espanyola fomenta el consum i malversació d'aquest bé cada dia més escàs. L'aigua de regadiu és la que s'endú la majoria de consum, en part perquè Espanya és un país de secà, i en part perquè és gairebé gratuïta al món rural, gràcies a les ajudes estatals derivades de la legislació. Aquesta intervenció de les institucions fa que no calguin les inversions en tècniques més modernes d'estalvi d'aigua i genera moltes distorsions: sovint l'aigua no s'aplica allà on és més rendible (per exemple, els oliverars pateixen un greu dèficit d'aigua, mentre que el panís, molt menys rendible per metre cúbic, s'endú grans zones de cultiu), els sistemes de distribució són obsolets i la majoria d'aqüífers estan inexplorats, mentre que els que s'utilitzen estan sobreexplotats. Per això l'autor proposa crear un sistema de mercat secundari a nivell nacional que afavoreixi l'assignació eficient de l'aigua, és a dir, que vagi allà on és més útil i on se'n fa un ús més racional. Amb aquest mercat, als titulars de les concessions actuals els resultaria més rendible estalviar aigua i transferir-la a un altre. El comprador podrà pagar-la gràcies a la major rendibilitat del seu cultiu. Evidentment, l'assignació serà més eficient, sobretot si tenim present que l'augment del cost fomentarà l'estalvi. Aquest mercat ha d'estar fonamentat per infraestructures adequades de distribució i emmagatzematge, a construir per l'Estat, que també hauria d'incentivar la utilització de tecnologies modernes de regadiu.

Diagnòstic

Paradoxalment malgrat ser un dels recursos més abundants del planeta, la disponibilitat l'aigua comença a ser considerada per alguns com una causa potencial de futures guerres. Espanya, tot i ser un país considerat sec, és el país europeu amb més consum per habitant. Legislacions com l'espanyola no fan res més que fomentar la seva escassetat. La Llei d'aigües de 1985 declara l'aigua gratuïta, i només permet el cobrament per la seva distribució i tractament. Això fa que la dedicada al consum domèstic sigui relativament cara, però la dedicada als usos agrícoles, que representa el 80% del consum, resulti pràcticament gratuïta ja que en la seva majoria prové de la xarxa de canals i embassaments de l'estat.

Aquesta situació ofereix poques raons per a fer innecessària la inversió en tècniques modernes de regadiu (que permetrien un estalvi de fins un 50%) i en sistemes moderns de distribució que permetrien alleugerir la sobreexplotació actual dels aqüífers tot augmentant el seu nombre. A més, comporta l'assignació irracional de l'aigua de rec: mentre reguem grans superfícies de productes de baix rendiment econòmic més adaptats a d'altres climes i latituds (blat de moro per exemple), deixem morir de set els nostres oliverars i vinyes, conreus que representen un patrimoni insubstituïble per al que es necessita un clima mediterrani sec que només es dona en un 1% del planeta.

Objectius

Cal racionalitzar els recursos hidràulics fent que vagin als sectors més rendibles i eficients en el seu consum. Així els productors tindrien suficients incentius com per invertir en tècniques modernes de regadiu. Segons l'autor, generalitzar l'aplicació d'aquestes tècniques a la meitat menys eficient dels regadius espanyols podria costar un bilió de pessetes (és a dir, el que costà reparar els danys de la sequera l'any 1995) i significaria en 15% d'estalvi de regadiu (equivalent al total del consum domèstic). Aquest estalvi es podria dedicar a reserves estratègiques, a finalitats ecològiques o a oliverars i el màxim de camps de golf (molt rendibles dins la indústria turística) que un criteri de desenvolupament sostenible permetés. Tot això reforçaria el liderat en dos productes fonamentals de dieta mediterrània, en el creixement del sector turístic i ajudaria a la preservació de la natura.

Mitjans i/o Instruments.

Es proposa la creació d'un mercat secundari de l'aigua d'abast nacional (els que existeixen actualment són fragmentaris i locals) per tal que als titulars de les concessions actuals els resulti rendible estalviar aigua i transferir-la a una altra zona on hi hagi més demanda. Per fer que les transaccions no siguin massa cares, cal que l'Estat creï una xarxa hidràulica que connecti entre si els sistemes existents d'emmagatzematge i distribució d'aigua d'una forma eficaç. Els Guberns regionals o les comunitats de regants podrien invertir en sistemes de regadiu i fomentar cultius de baix consum, finançant-se amb la venda del volum estalviat a col·lectius deficitaris. L'Administració estimularia la creació d'empreses privades d'intermediació i transport, el negoci de les quals consistiria en fer arribar l'aigua a qui estigui disposat a pagar-la. La mercantilització de l'aigua provocaria l'augment de preu en temps de sequera, fomentant l'estalvi, les noves tecnologies de regadiu i la posada en pràctica de fonts alternatives com les perforacions profundes o desaladores.

Documentació tractada:

Falcó, C.; "Agua" a El País, 24-11-1995.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Enginyer agrònom i viticultor

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Legislació i Centres d'Arts i tècniques del paisatge per a minimitzar la generació de recursos

Jordi Alemany

Redacció: Jordi Alemany

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Regles de joc

Resum

1. Es tracta de responsabilitzar -a través d'una llei i les normatives pertinents- els fabricants dels efectes causats, en el medi i en la salut, dels productes i els residus que generen. Si els fabricants se'n fan càrrec dels efectes contaminants que causen els seus productes i de la recuperació dels residus que generen, en repensaran a fons el disseny, els processos de fabricació i distribució i el tipus de matèries primeres que utilitzen. Crec que és la millor manera per avançar seriosament cap a la substitució de materials i processos contaminants per altres de nets, que a fi de comptes és el que ha de perseguir una bona política ambiental.

2. Per altra banda, una bona manera d'incentivar la participació dels ciutadans en la tria dels residus i en el treball de dipositar-los en els contenidors adequats és compensant aquest esforç amb actuacions de regeneració ambiental en el seu medi.

Els ajuntaments i els consells comarcals han d'invertir una part dels enormes pressupostos dels programes de reciclatge i d'educació ambiental, en actuacions per regenerar el paisatge: regenerar els boscos de ribera i els marges dels rius, adequació de parcs forestals, parcs agrícoles, jardins, hortes comunals urbanes i periurbanes; restaurar fonts, camins, edificis antics -com ara vells molins, ermites i masies abandonades- i els espais de valor paisatgístic per convertir-los en espais de passeig i gaudi dels ciutadans. Per impulsar i coordinar aquestes actuacions, cal crear Centres d'Arts i Tècniques del Paisatge. Cada consell comarcal, cada municipi gran en constitueix un que pot estar vinculat als programes de recollida selectiva.

Diagnòstic

1. Darrerament, el tema de la gestió i el tractament dels residus està en plena eferescència. Genera inversions quantioses, fortes polèmiques, noves lleis, noves actituds i nous costums... De fet, el tractament de residus ja mou milers de milions i està esdevenint un dels negocis més lucratius del segle XXI. Es constitueixen poderosos consorcis que influeixen en el redactat de les lleis i les normatives i potents lobbys que exerceixen la seva pressió, per exemple, a favor de la incineració, un sistema amb clars efectes negatius per al medi i la salut. Al meu entendre, el gruix de les mesures no és radical, és a dir, no va a l'arrel del problema, l'afronta de manera parcial, errònia i injusta per als ciutadans. S'utilitzen diners públics per promoure mesures de recollida i recuperació dels materials que han produït bàsicament empreses que n'obtenen beneficis privats. Es a dir, es fa recaure el pes de la responsabilitat damunt dels ciutadans, mentre els qui obtenen beneficis en manipular els materials són els fabricants. En aquest sentit, en la llei d'envasos, recentment aprovada, és el consumidor qui financia el nou sistema pagant més cars els productes que adquireix. A més, es repeteix constantment que l'èxit o fracàs de la llei dependrà de la participació dels ciutadans sense cap contrapartida que compensi el seu esforç. Com passa en altres sectors, els beneficis privats es fan a espaltes dels costos públics, que paguem tots en forma d'impostos i de deteriorament del medi i de la qualitat de vida en general. En realitat, els fabricants són els responsables últims i absoluts de tots aquells béns que produeixen, a fi de comptes, ells en treuen beneficis econòmics en produir-los i vendre'ls. Transferir aquesta responsabilitat al ciutadà com a consumidor o a l'administració és bàsicament injust i resulta poc intel·ligent. Cada un de nosaltres ha d'acceptar la responsabilitat de les nostres accions i en aquest tema especialment, els fabricants.

2. A Catalunya tenim una protecció legal i específica a través del PEIN d'un 21 % del territori, mentre que la resta del país, on viu la majoria dels ciutadans, no està sotmesa a cap mena de protecció. Malgrat la millora en alguns aspectes, la deixadesa a l'hora d'incidir en la gestió ambiental i territorial sol ser la norma, amb zones particularment maltractades. En realitat, les àrees protegides són com petites illes dins d'un ampli conjunt territorial menystingut i maltractat. Sovint, les correccions -si és que es fan- de l'impacte ambiental generat per la construcció d'infraestructures com ara carreteres, ports, polígons industrials, urbanitzacions, xarxes de serveis, etc, resulten d'una qualitat minsa i d'una pobresa raquítica. En el millor dels casos, sembla més el maquillatge que pretén amagar la carnisseria feta en el territori sense acabar d'aconseguir-ho del tot, que no una autèntica correcció de l'impacte. Fins i tot, de les intervencions destinades a la millora del medi ambient, com la instal·lació de depuradores, deixalleries o altres infraestructures ambientals, en resulta afectada negativament la qualitat paisatgística del medi -amb instal·lacions que desfan la bellesa de l'indret. Bé perquè no s'ha triat el lloc adequat, on l'impacte fóra mínim, bé perquè ni tan sols s'ha previst una mínima cobertura vegetal coherent, ni un mínim arranjamant per integrar aquestes instal·lacions al seu entorn. En els països conscients d'aquests problemes, els espais naturals són àmbits singularment cuidats en el marc d'un territori globalment net i endreçat.

Objectius

L'objectiu general de la proposta és promoure seriosament sistemes de producció neta i de reutilització sistemàtica dels residus, evitant que acabin al medi ambient.

Com a objectius específics hi hauria els següents:

Objectiu principal

Promoure seriosament sistemes de producció neta i de reutilització sistemàtica dels residus, evitant que acabin en el medi ambient.

Objectius específics

1. Assolir que els fabricants assumeixin i cobreixin els efectes ambientals de llurs produccions, tant en el que fa referència a la seva utilització i consum com en la generació de residus.

2. Desenvolupar una formació específica interdisciplinària, no tan sols tècnica sinó també estètica, que permeti millorar la qualitat de l'entorn en cadascuna de les intervencions en comptes de contribuir a desgavellar-lo. Aquesta formació hauria de ser seguida per tothom que tingui una responsabilitat petita o gran en la gestió, interacció i modificació del paisatge -des del petit contractista i l'aparellador, fins als grans constructors i els arquitectes, de l'enginyer fins als operaris de les xarxes de serveis, del jardiner fins a l'urbanista, dels diferents tècnics municipals, als empresaris-...

A més de les solucions tècniques concretes en els diversos tractaments de la intervenció ambiental, cal una perspectiva més àmplia i més profunda, uns coneixements i sobretot el cultiu d'un mínim de sensibilitat, tendresa i amor en la percepció i tractament del paisatge. Per tal d'incorporar i integrar harmoniosament els nous elements a l'entorn, cal una formació específica que apropi el coneixement i la sensibilitat pel paisatge al treball quotidià dels diversos agents socials que hi intervenen. El paisatge és un i indivisible. Les intervencions dels diferents especialistes el converteixen en un objecte que, malgrat les bones intencions, resulta mutilat. El paisatge només pot ser tractat des d'una actitud global i integradora d'art i saber, plena del respecte i apreci que mereix com a subjecte vivent que en realitat és.

Mitjans i/o instruments.

1. Un canvi legislatiu que responsabilitzi els fabricants i distribuïdors de cobrir els efectes ambientals, tant de la seva utilització com dels residus que generen els productes que posen al mercat.

Aquest canvi legislatiu cal que afegeixi -als actuals aspectes de seguretat del producte- la responsabilitat de cobrir també els efectes ambientals, tant de la seva utilització com dels residus que genera una vegada rebutjat pel mercat. D'aquesta manera tindran en compte com separar després els diferents materials que componen els productes. A través de la minimització de l'impacte del producte o del seu envàs, la tendència serà simplificar al màxim el nombre de components i buscar la màxima eficàcia tant en la producció i distribució com en el reciclat. El mercat actuarà com a motor. Un producte difícil de reciclar crearà dificultats a les empreses: què fer-ne, on guardar-lo... i això els resultarà caríssim. En canvi, si és fàcilment reciclable, el preu es reduirà, i atès el creixent protagonisme del factor ambiental en les decisions de compra, el producte serà més ben acceptat pels consumidors, més fàcilment reciclable i per tant més ecològic.

2. Els Centres d'Arts i Tècniques del Paisatge són centres de formació contínua per una banda i de serveis d'assessorament, per l'altra.

Podrien vincular-se, a efectes pressupostaris, als programes comarcals o municipals de recollida selectiva i reciclatge. Els Centres d'Arts i Tècniques del Paisatge treballen per El cultiu de la sensibilitat en la percepció del paisatge dins d'una perspectiva àmplia i global. La identificació dels diferents agents socials amb l'entorn i el paisatge, -sobretot els que intervenen més notòriament en la seva modificació-, apropant els coneixements i la sensibilitat pel medi al seu treball quotidià.

a) Oferir una formació contínua i interdisciplinària, tant de les solucions tècniques concretes, en els diversos tractaments de la intervenció ambiental, com pel cultiu de la sensibilitat estètica necessària que els permeti millorar la qualitat de l'entorn en cadascuna de les seves intervencions. Ampliar la cooperació i desenvolupar la investigació aplicada interdisciplinària entre els diversos professionals i investigadors en el camp de les accions ambientals.

S'impartiran cursos, seminaris i tallers de diferent durada i nivell d'especialització, destinats i adaptats als diversos agents socials que intervenen directament o indirectament en la modificació del paisatge: contractistes, aparelladors, constructors, arquitectes, enginyers, operaris de les xarxes de serveis, jardiners, urbanistes, tècnics municipals, empresaris... L'oferta inclou des de cursos molt específics i especialitzats, fins a d'altres amb una temàtica transversal que afecta a diversos agents, institucions i organitzacions. Té també funcions d'escola d'educació ambiental oberta al món escolar i al públic en general, especialitzada en educació i percepció del paisatge, jardineria, agricultura ecològica, agricultura periurbana i restauració d'impactes ambientals. Organitzant curssets i tallers de curta i mitjana durada per a un públic ampli i no especialitzat, a fi de contribuir a difondre coneixements i impregnar de sensibilitat la percepció i l'ús del paisatge.

b) S'ofereixen serveis d'assessorament i consulta tant per a empreses com per a les administracions locals : ajuntaments i d'altres institucions com ara gremis i associacions professionals o empresarials. En les qüestions relacionades amb l'educació i percepció del paisatge; la formació i l'assessorament tècnic en qüestions de planificació urbanística i dignificació territorial; en temes de restauració d'impactes ambientals, arranjaments, disseny i millores paisatgístiques; agricultura periurbana i parcs agrícoles; en qüestions relatives a la protecció i millora de zones d'interès ecològic, històric i arqueològic; en la delimitació i manteniment de zones d'esbarjo i parcs forestals; en la integració d'infraestructures viàries lleugeres, sobretot peatonals i ciclistes en el conjunt de la planificació territorial. Es a dir, assessorament global per la sostenibilitat en els temes relacionats amb l'ordenació territorial i la millora general de la qualitat del paisatge.

Documentació tractada:

Revista Mediambient, tecnologia i cultura núm. 1i13. Els treballs de Gerhard Vogel enginyer i economista, expert en gestió de residus i polítiques de reciclatge m'han reforçat en l'idea d'un canvi de legislació per responsabilitzar els fabricants dels residus que generen els seus productes.

En quant als temes relacionats amb el paisatge. Les ponències del II Congrés de Ciència del Paisatge " Paisatge i Medi Ambient", publicades per l'Equip Universitari d'Investigació del Paisatge i el Servei C.T. de Gestió del Paisatge de la Universitat de Barcelona.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Animador sociocultural, expert en temes de medi ambient i formació ocupacional. Ha col·laborat en diverses publicacions ecologistes i d'educació ambiental : Alfalfa, Ajoblanco, Integral, Papers de Joventut, revista Tots, editada pel Centre UNESCO de Catalunya, entre d'altres.

Redactor dels articles d'ecologia i energies renovables de El Temari editat anualment per Difusora Internacional S.A. del 1979 al 1984; autor del llibre Las otras energías editat per H.M.B (Círculo de Lectores) Barcelona 1982.

Promotor de l'escola de formació ocupacional Can Xatarra.

Col·laborador en la campanya de sensibilització "Aquí hi ha gana" promoguda per veïns de Ciutat Vella a l'hivern de 1986-87, en plena eufòria olímpica; i en la posta en marxa del Centre Solidari del Casc Antic de Barcelona inaugurat el febrer de 1988.

Actualment es col·laborador de la Coordinadora Catalana d'Empreses d'Inserció Social.

Professor d'IKEBANA -art floral japonès.

Treballa a la Fundació Institut Pacis en la gerència de Can Bordoí

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

El text complert del que he extret la proposta -doble en realitat- es completa amb els següents paràgrafs, referits a la matèria orgànica :

D'altra banda, la meitat de la galleda d'escombraries està formada per residus orgànics, restes de menjar... que juntament amb les de la indústria alimentària, els escorxadors, els mercats, els restaurants, la poda, i els residus agrícoles ... constitueixen una part especialment important que mereix un tractament específic. Els nutrients bàsics que contenen : nitrògen, fòsfor i potasi, són els mateixos fertilitzants que els agricultors industrials han de comprar en forma de fertilitzants químics. Llencar als abocadors aquests materials o cremar-los és especialment nefast : SIGNIFICA QUE ESTEM ESGOTANT EL REBOST SENSE RENOVAR-LO. De la fertilitat del sòl en traiem els nostres aliments, i destruïm el que li hauríem de retornar agraïts. Mentrestant el món perd unes 150 Ha de sòl fèrtil per minut i la península s'empobreix a un ritme d'unes 32 tonnes de terra fèrtil per segon. La quimització de l'agricultura, el sobrepastoratge, l'erosió incontrolada a causa de l'arboricidi, les obres públiques pèssimament planificades, la conversió dels millor sòls en fàbriques industrials, en abocadors, en autopistes de la pressa, en deserts desbocats... hi contribueixen decididament. Invertim esforços gegantins per acabar perdent l'exquisida orfebreria que és la fertilitat natural del sòl, que d'altra banda, els humans no som capaços de reproduir. Per això, ja només toquem a un terç d'hectàrea cultivable per cap, quan els nostres pares en tenien el doble i els avis el triple.

Darrera l'obsessió per cobrir-ho tot d'asfalt i ciment, oblidem que el sòl, base de la vida, ho és també de tota civilització i cultura. En realitat, som terra que inventa tecnologia i crea cultura. En aquest sentit, algunes cultures tradicionals s'han comportat d'una manera més savia i intel·ligent. L'utilització dels residus domèstics i agrícoles ha estat una millor font de fertilització de la terra. A més, en seleccionaven acuradament una part per transformar-la en ous i pernells. A l'Índia, per exemple, la institució de les vaques sagrades, pasturant lliurement pel mig dels pobles ha estat una forma força intel·ligent de transformar les restes orgàniques vegetals i l'herba en llet.

Avui tenim a l'abast encara solucions molt més acurades. Afortunadament, comencen a posar-se en marxa plantes de compostatge, per reciclar la matèria orgànica residual obtinguda en els programes de recollida selectiva, transformant-la en compost, és a dir, en fertilitzants. Es la manera més senzilla d'afavorir l'acció del fongs i bacteris aeròbics en els processos naturals de descomposició de la matèria orgànica i la més sensata de restituir la fertilitat del sòl.

Un altre sistema molt interessant és l'aprofitament del biogàs produït com a resultat de la fermentació anaeròbica -en absència de l'aire- de la matèria orgànica enterrada, per exemple, en els antics abocadors. Ara

com ara, una ínfima part d'aquest gas s'esmuny a l'atmosfera, agreujant els problemes de contaminació que causen aquestes instal·lacions obsoletes. El biogàs, que no és altra cosa que gas natural renovable, semblant en la seva composició al gas natural fòssil, conté bàsicament entre un 55 i un 65 % de gas metà, un 35-45 % de CO₂ i una petita part d'àcid sulfídric. Aquests dos darrers són solubles en aigua, per la qual cosa, amb un simple rentat es pot aconseguir metà apte com a combustible. Així, els 17 milions de tonnes d'escombraries que Barcelona i la seva àrea metropolitana han estat enterrant des de 1974 a l'abocador de Garraf, contenen una font enorme d'energia desaprofitada. Els primers càlculs indiquen que podrien extreure's de Garraf uns 60 milions de metres cúbics/any de metà, equivalents a la mateixa quantitat de litres de benzina.

El metà, és l'hidrocarboni que té la combustió més neta i menys sorollosa de tots els combustibles fòssils, no emet fums negres ni partícules, la qual cosa el fa especialment interessant per ser utilitzat, un cop comprimit, com a combustible de vehicles. En aquest cas, a més, provindria d'una font renovable com són les escombraries urbanes. -- La tecnologia per usar el metà com a combustible de vehicles és prou coneguda i experimentada. Podem imaginar-nos la flota d'autobusos del transport públic metropolità, funcionant amb el metà extret de la fermentació dels residus de la matèria orgànica consumida per la pròpia ciutat.

Amb la construcció de noves plantes metanitzadores, ja en projecte, a més d'obtenir-ne el biogàs combustible, s'obté com a subproducte un compost d'alta qualitat, que concentra els nutrients de la matèria orgànica, el qual és ideal per fertilitzar i enriquir de nou els sòls agrícoles i facilitar la regeneració de la terra nua, estalviant als pagesos la compra d'adobs químics.

D'altra banda, un compost de qualitat provinent del paísos rics pot ser una bona contribució solidària contra la greu desertització que pateixen àmplies zones del tercer món. Després de tot, les seves terres s'empobreixen en produir en règim de monocultiu productes que nosaltres consumim. El CO₂ obtingut de la neteja del biogàs es pot vendre a la indústria. I així el cicle seria complet.

Medidas de promoción del consumo de bienes de larga vida útil

Ma. Angels Farré Boronat

Redacció: Ma. Angels Farré Boronat

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Regles de joc

Resum

Se trata de una propuesta para reducir el impacto producido por el actual modelo de consumo que ha generado la cultura del 'usar y tirar'.

Se propone:

1. la utilización de productos duraderos, reutilizables, reciclables o revalorizables.
2. La creación de servicios de alquiler de determinados bienes de consumo, con el fin de impulsar el alargamiento de su vida útil, al ser más rentable su mantenimiento que no su eliminación como residuos.

Diagnòstic

La actual situación del consumo. Estamos inmersos en la cultura del 'usar y tirar', lo cual trae consecuencias nefastas para el medio ambiente:

1. Utilización irracional de los recursos, que se traduce en su sobreexplotación.
2. Generación excesiva de residuos no reutilizables
3. Producciones industriales masivas generadoras de contaminación en su entorno.

Objectius

Utilizar más racionalmente los recursos

Sensibilizar la ciudadanía sobre la problemática ambiental, de manera que se responsabilice de sus propias actuaciones

Mentalizar la ciudadanía de que el planeta tierra no es un sumidero cuya capacidad de autodepuración es ilimitada.

Impulsar y promover sistemas de producción que tengan en cuenta los costes ambientales.

Mitjans i/o instruments.

Se proponen esencialmente dos tipos de medidas complementarias:

1. Promoción del uso de productos que estén fabricados para una utilización de larga duración, a través del establecimiento de unos impuestos y tasas para los fabricantes que no cumplan una serie de normas en este sentido.
2. Creación de empresas de servicios de alquiler de determinados bienes con el fin de substituir la compra de determinados productos por el alquiler de ellos.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Llicenciada en Química i Farmàcia

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Puesto que al empresario le interesará alargar la vida del producto para sacarle una rentabilidad, promocionará su mantenimiento, disminuyendo así la cantidad de materiales que acaban como inservibles por ser elevado el costo de reparación a nivel particular.

Mesures per democratitzar les ciutats i assegurar la seva sostenibilitat cultural i ecològica

Coalición Internacional del Habitat

Redacció: Jordi Peiro Acosta

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Regles de joc

Resum

L'expansió i consolidació del capitalisme ha imposat un model de ciutats i poblacions sota els interessos de la producció i el capital, oblidant el benestar de la ciutadania. Aquest fenomen no es dona únicament al sud del planeta, sinó que afecta també a tots els països que apliquen polítiques neoliberals, i que obvien els interessos de la població, privatitzant els serveis i convertint en engoci tot allò que hauria de ser únicament satisfacció de les necessitats bàsiques, com l'habitatge, l'educació o la sanitat.

En raó d'això, cal que els ents locals s'obrin a la participació de la ciutadania, democratitzant els àmbits de poder per a que projectes i inversions s'orientin a millorar les condicions de vida de la població. Cal erradicar les polítiques públiques que dificulten que part de la societat arribi a condicions de vida dignes. Són necessàries tres condicions per a aquests fins: el reconeixement i garantia dels drets de tots els ciutadans sense cap mena de discriminació, la democratització de la gestió de les ciutats i poblacions i la subordinació del principi de propietat al de l'interès general.

Diagnòstic

Als darrers cinquanta anys s'ha consolidat un model econòmic que pren com principis el creixement econòmic i l'acumulació de capital. Aquests fonaments ignoren el benestar del conjunt de la societat, conduint-la a l'empobriment i destruint el seu patrimoni medioambiental. El creixement econòmic es basa en l'expansió industrial i el consum massiu, el qual genera la migració de la població del camp a les grans metròpolis urbanes. Les ciutats es tornen el centre de totes les activitats polítiques i socials, allà es concentren mil·lions de persones que no poden satisfer les seves necessitats elementals d'alimentació, habitatge, abastiment sanitari, d'aigua, etc, especialment als països del Sud.

Els problemes s'agraven amb l'arribada al poder de les polítiques neoliberals, que minimitzen les inversions en infraestructures urbanes i polítiques socials, provocant "una agressió a la ciutadania sense precedents a la història moderna". Els espais i serveis de la ciutat es privatitzen sense atendre el benestar dels seus ciutadans ni la millora de la seva qualitat de vida. Es sotmet a la lògica del mercat la sanitat, educació, o habitatge, exclouent així els més pobres tant al Nord com al Sud. Les conseqüències d'aquesta situació són el creixent nombre de persones sense habitatge, sense identitat, valors ni estructures familiars i culturals. Tot això fa augmentar la violència urbana i el desarrelament dels més desafavorits.

Objectius

L'objectiu principal de la proposta és d'aconseguir una ciutat de drets, gestionada democràticament i amb una funció al servei de la societat i no del capital. Això comporta que els habitants de ciutats i pobles han de tenir dret a participar en la conducció dels seus destins, els de la terra, els mitjans de subsistència, la salut l'educació, el transport públic, l'alimentació, el treball, la informació, la lliure organització, el respecte per les minories i ètnies, el respecte de la pluralitat sexual i cultural, la preservació del patrimoni històric i cultural, etc. Cal gestionar la ciutat democràticament, sotmesa al control i participació de la societat civil. La ciutat i la propietat han de complir funcions socials, l'interès comú ha de prevaler sobre la propietat individual.

Mitjans i/o instruments.

- Democratització de ciutats i pobles. garantint tots els drets a la ciutadania i canviant les prioritats de la despesa pública per afavorir els sectors més necessitats.
- Acondicionament dels processos de producció i consum a les potencialitats del medi físic i el medi ambient, preservant paral·lelament el medi històric i cultural.
- Establiment de mecanismes per a que la societat civil i els governs locals tinguin control sobre els recursos i l'endeutament per inversions en projectes urbans.
- Establiment de nous mecanismes de relació productor/consumidor entre les ciutats i el camp, per evitar els intermediaris.
- Universalització també els serveis d'higiene bàsica i infraestructures a nivell urbà i rural.
- Promoció del dret a la informació i l'accés dels sectors populars als mitjans de comunicació de masses.
- Aplicació de recursos públics per a la creació de llocs de treball, potenciant l'aparició de petites empreses i cooperatives que permetin d'obtenir rendes pels més desafavorits.
- Realització de campanyes que reconguin la igualtat de drets per la dona respecte l'ús de la terra i l'habitatge.

Documentació tractada:

Foro alternativo "Las otras voces del Planeta"; Tratado sobre la cuestión urbana, por ciudades, villas y poblaciones justas, democráticas y autónomas. Rio de Janeiro, 1992

Biografia i altres dades de l'autor-autora:**Dades de l'entitat**

Les altres entitats signants són:

Frente Continental de Organizaciones Comunes

Fórum Brasileiro de Reforma Urbana

Comentaris i Observacions:

Mesures per frenar la dispersió en el territori i reduir-ne les conseqüències negatives a nivell social, ecològic i econòmic.

Kathrine E. Raleigh

Redacció: Kathrine E. Raleigh

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Regles de joc

Resum

L'accelerada ocupació del territori català està provocant una sèrie de problemes socials, medio-ambientals i urbanístics. Es proposa aturar les tendències de dispersió, i aleshores, potenciar la qualitat de vida als centres urbans. D'aquesta manera, es contribuiria a la millora de les dinàmiques socials i la congestió viària, així com a una gestió territorial compatible amb la sustentabilitat

Diagnòstic

Ocupació accelerada del territori català, malgrat la relativa estabilitat de la població, i degut a l'aplicació extensiva del model territorial "americà" basat en la construcció de residències unifamiliars aïllades dels centres de les poblacions i de les xarxes de transport públic. · Aïllament social dels nous residents d'aquestes urbanitzacions de nova construcció, degut als obstacles a la interacció social (distàncies grans entre cases i serveis, dependència de l'automòbil, manca de referència o arrels al nou lloc de residència, etc.). · Abandó dels centres de les ciutats per part de famílies joves, per tal d'aprofitar la nova oferta d'habitatge considerada més econòmic i de més qualitat, i el conseqüent deteriorament dels centres antics, a no ser que l'Administració intervingui amb polítiques de recuperació i promoció. · Múltiples impactes negatius al medi ambient: pèrdua d'espais naturals (al ser convertits en urbanitzacions o infraestructura de suport a la nova ocupació del territori); contaminació atmosfèrica i augment d'emissions "d'efecte hivernacle" degut a la dependència de l'automòbil que aquest ús del territori genera; gran consum de recursos naturals per tal de construir i mantenir aquestes "illes" d'habitatges (materials de construcció de cases i de carreteres, alt consum d'energia en la fase de construcció i menys eficiència en l'ús d'energies pel manteniment respecte als residents de ciutats, etc.)

Objectius

Aturar tendències de dispersió en el territori
Minimitzar l'impacte de les urbanitzacions ja construïdes
Garantir la qualitat de vida a les ciutats, així com preus assequibles d'habitatges.

Mitjans i/o Instruments.

Plantejar un canvi a les actuals tendències d'ocupació territorial és desafiar tot un conjunt de forces econòmiques, socials i polítiques que actualment tenen un paper molt important en la nostra societat. Per tant, seria molt difícil que es notés un canvi significatiu a curt termini. No obstant això, val la pena identificar algunes vies de sortida d'aquest cercle viciós, tenint cura en tot moment de considerar els impactes econòmics i les possibilitats de reconversió i d'incentivació dels sectors afectats. Aquí, només faig una pincellada d'idees. Segurament les altres propostes del fòrum tenen molt a dir respecte a aquesta qüestió...

Aturar tendències de dispersió

· Potenciar petit comerç, serveis terciaris i oci als pobles i centres de ciutats com a imant retenidor de població, a través d'ajuts, activitats i intervencions públiques que promocionin i beneficiïn aquestes activitats. · Desenvolupar polítiques territorials que incentivin l'ús dels centres de ciutats, en lloc dels grans centres comercials accessibles només amb cotxe. (Tot inclòs reexaminant l'interès de construir més centres d'aquestes característiques.) · Tenir molt en compte l'efecte multiplicador que té la construcció de noves carreteres. (És a dir: Està demostrat que l'obertura d'una nova via pública sempre acaba generant més usuaris, fins que es quedi també saturada...) · Donar suport a les associacions i activitats amb caràcter local, que serveixen com a aglutinador de la societat urbana.

Minimitzar l'impacte de les urbanitzacions ja construïdes

· On sigui viable, millorar i ampliar la xarxa de transport públic, de tota mena (horaris, parades, oferta).
· Crear incentius a l'ús "intelligent" del cotxe. (ex. Animar als veïns a compartir el trajecte, estalviant diners i minimitzant el seu impacte a la xarxa viària i al medi ambient)
· Animar l'ús responsable de recursos pel manteniment de habitatges i urbanitzacions, tot inclònt-hi la implantació de sistemes d'energia renovable, etc.)

Garantir la qualitat de vida a les ciutats, així com preus assequibles d'habitatges

· Invertir en la rehabilitació dels centres antics (Barcelona està fent un bon exemple.)
· Considerar la conveniència de majors controls del sector immobiliari. (Evitar l'especulació, les vivendes buides, etc.)

· Aplicar mesures per a disminuir la contaminació atmosfèrica, acústica i de brutícia a les ciutats i pobles. (Ex. Reconvertint gradualment l'equip d'autobusos a vehicles de reduïdes emissions atmosfèriques i acústiques. Curar els detalls com als excrements de gossos i els sorolls i fums de vehicles, posant-se dur si és necessari.)

Documentació tractada:

1. "L'Ecologia urbana i la planificació de la ciutat". Salvador Rueda, biòleg i psicòleg. Medi Ambient: Tecnologia i Cultura. Generalitat de Catalunya, Departament de Medi Ambient.
2. Carta de las ciudades y los Municipios europeas hacia la sostenibilidad. Comisión de las Ciudades Europeas. 1994.
3. Hunter, A. Neighborhood and Community Environments. Plenum Press, New York, 1987.
4. Kennedy, Declan. "A Vision of Permaculture in the Sustainable City". Congrés Ecociutats, Barcelona, Abril 1994.
5. Hayes, Dennis. "Population, Equity and the Environment Prospects for Sustainable Cities". Congrés Ecociutats, Barcelona, Abril 1994.
6. Deelstra, Tjeerd. "The City and its Resources: Thoughts on Sustainable Urban Development and the Quality of Life". Congrés Ecociutats, Barcelona, Abril 1994.
7. "La Construcció i fragmentació de la ciutat. La Mobilitat." Congrés Ecociutats, Barcelona, Abril 1994.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Nascuda a EUA. Resident de diferents ciutats estatounidenques i europees, finalment arrelada a Barcelona. Llicenciada en Estudis Ètnics i d'Amèrica Llatina (interdisciplinar). Màster en Intervenció Ambiental.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

No considero aquesta proposta com la meva idea original. Només he ajuntat la meva pròpia experiència vivint a Los Angeles, California i com a investigadora socio-ambiental amb una sèrie d'anàlisis realitzats per un conjunt d'especialistes al camp de planificació territorial i sostenibilitat.

Mesures per promoure i facilitar el poder caminar per la ciutat

Ole Thorson

Redacció: Núria Suesa

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Hi ha dos temes destacats en la construcció de la ciutat i del carrer que defineixen la imatge de la mobilitat i la seva qualitat: l'aparcament i les voreres dignes. Sense eliminar l'aparcament dels carrers no hi ha lloc per a les voreres dignes, el cotxe com a propietat privada que és no hauria d'ocupar l'espai públic del carrer. El carrer és per caminar -que és el mitjà de transport més convincent per a les distàncies curtes- per anar en bicicleta o pel desplaçament en transport públic. Per caminar per la ciutat cal tenir espai suficient; només en cas d'espai sobrer, per tant, es pot contemplar el 'dipositar' el cotxe privat al carrer. El municipi haurà de contemplar pressupostàriament i infraestructuralment el caminar en concordança amb la seva importància numèrica (quantitat d'usuaris d'aquest mitjà) i qualitativa (ciutats més dignes i sostenibles).

Diagnòstic

Sols fa uns trenta anys que el vehicle privat ha començat a ocupar un espai no planificat en la via pública. L'enorme majoria de la ciutadania de tots els temps s'han desplaçat per la ciutat caminant. A l'àrea metropolitana, en concret, el transport públic, el caminar i el cotxe privat s'utilitzen en proporcions similars o fins i tot en quantitat inferior aquest darrer. En canvi la importància que es dona al transport rodat és desproporcionada en detriment de l'espai que el vianant necessita per a la seva mobilitat.

Objectius

Considerar anar a peu com a mitjà de transport.

Ratificar la Carta Europea del vianant i acceptar-la com a prioritària per a totes les actuacions municipals a la via pública.

Mitjans i/o Instruments.

1. Eliminació de l'aparcament del cotxe (propietat privada) en un espai públic com és el carrer.
2. Construcció de voreres dignes, no acceptant-ne d'inferiors a 2 metres d'amplada útil per al vianant (3 carrils de vianant) Aquesta amplada ha d'augmentar en zones on s'evidencia la presència més gran de vianants o la conveniència de plantar-hi arbres.
3. Vinculació, per part de la ciutadania de la compra del seu vehicle amb l'accés a un espai d'aparcament a prop de la residència i fora de l'espai vial.
4. Disseny d'itineraris per a vianant com es fa amb d'altres mitjans de transport.
5. Dotació pressupostària municipal per atendre degudament el transport a peu i en bicicleta.

Documentació tractada:

OLE THORSON. "Caminar per la ciutat". EL Temps ambiental Núm.26 pàg. 6

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Ole Thorson és doctor i enginyer de camins

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Mesures per promoure l'ús de la bicicleta

Lud Carrió i Fornés

Redacció: Lud Carrió i Fornés

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Regles de joc

Resum

A Barcelona com en altres ciutats catalanes, és molt difícil l'ús de la bicicleta com a mitjà de transport quotidià per part dels ciutadans, pel fet que la densitat de la circulació motoritzada ho impedeix de fer-ho amb un mínim de condicions de seguretat. Al mateix la manca d'aparcaments convenients tampoc ho facilita. Per tal de facilitar un ús de la bicicleta que sigui segur hom proposa el desenvolupament de carrils bicicleta i d'aparcaments adients.

Diagnòstic

A la ciutat de Barcelona i altres ciutats catalanes, com en la gran majoria de ciutats modernes, el transport privat en vehicles de motor, comporta una gran contaminació atmosfèrica i acústica. La promoció de la bicicleta com a mitjà de transport alternatiu és veu dificultada per dos motius principalment:

- La densitat de la circulació provoca que sigui molt difícil l'ús de la bicicleta com a mitjà de transport quotidià per part dels ciutadans i ciutadanes. Circular en bicicleta esdevé no tan sols difícil, sinó molt perillós, ja que no els espais públics no estan pensats per facilitar i permetre l'ús amb seguretat d'aquest mitjà de transport.
- L'aparcament de les bicicletes no està quasi contemplat en els espais públics i no deixa de ser precari, ja que existeix un gran perill que les bicicletes siguin robades per manca de vigilància i protecció d'aquestes.

Objectius

Poder utilitzar amb seguretat, sense perill, la bicicleta com a mitjà de transport quotidia per part dels ciutadans que ho desitgin, com una cosa normal i no extraordinària.

Mitjans i/o instruments.

Dos tipus de mesures es veuen com a importants per assolir un ús major de la bicicleta en la ciutat de manera segura:

- Desenvolupament de carrils bicicleta. En els carrers centrals i estrets, els carrils bicicleta compartirien l'espai tan sols amb els vianants. En altres carrers caldria que fossin carrils segregats i amb semàfors propis.
- Construcció de garatges per a bicicletes. Subvencionant la construcció de garatges per a bicicletes en els edificis, construint-ne de públics vigilats, comercialitzant ascensors aptes també per a bicicletes, ni que sigui amb sistema polític per l'exterior de l'edifici.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Mesures per protegir els drets indígenes sobre la biodiversitat de llurs terres.

RAFI/Guardial Singh Nijar/Vandana Shiva/Grain/Centre for tradit

Redacció: Jordi Alemany

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient Fòrum transversal Regles de joc

Resum

*El agua se vendió
y de las cañerías
en el desierto
he visto
terminarse las gotas
y el mundo pobre, el pueblo
caminar con su sed
tambaleando en la arena.*

Pablo Neruda, Oda al Aire, 1954

Avui, com fa segles, continua el robatori "legalitzat" dels recursos (naturals) dels pobles indígenes. Ahir, la conquesta i l'ocupació -sovint violenta- dels territoris "descoberts", la submissió i l'esclavatge de les seves poblacions proporcionaren les bases de la prosperitat de les economies europees i atlàntiques. Avui, l'apropiació de la diversitat biològica i el coneixement ancestral dels pobles indígenes per part d'empreses privades, amb la col·laboració de governs i institucions internacionals, permet a les corporacions transnacionals crear monopolis sobre molts processos biològics i formes de vida -inclosa la humana- a través de l'abús en la interpretació dels drets de propietat intel·lectual. De forma més sofisticada potser, continua l'expropiació forçada dels recursos del Sud, ahir utilitzant la força dels canons, avui utilitzant la força del poder econòmic i les lleis en benefici propi.

A l'occident, obsessionat per l'acumulació de riqueses materials, s'ha perdut la saviesa que utilitza el coneixement i els recursos en benefici de la comunitat. L'apropiació i acumulació sense cap límit de recursos, informació i ara els coneixements i la saviesa d'altres cultures, utilitzats en benefici dels més poderosos, generen la injustícia i la pobresa en la que viuen la majoria d'habitants del planeta.

Per a las comunitats indígenes i agrícoles locals, la biodiversitat ha estat de sempre un conjunt de recursos compartits indispensables per a la seva subsistència. Quan les grans empreses del Nord patenten aquests béns comuns, a més d'una flagrant injustícia, estan amenaçant la supervivència d'aquests pobles. Es essencial que es reconeguin legalment els coneixements indígenes sobre la biodiversitat com a propietat col·lectiva dels pobles involucrats i s'instaurin normes jurídiques obligatòries que els protegeixin de la bio-pirateria transnacional i garanteixin el repartiment equitatiu dels beneficis que se'n deriven de la seva utilització.

Diagnòstic

Mentre la biodiversitat és un recurs en disminució, la seva importància econòmica està augmentant enormement com a matèria primera estratègica de la nova indústria biotecnològica per al desenvolupament de nous productes agrícoles, farmacèutics i industrials.

La immensa majoria d'aquesta diversitat biològica- les quatre cinques parts- es troba en les regions tropicals i subtropicals del món -pobres en diners- però enormement riques en recursos genètics. Els principals cultius alimentaris i espècies ramaderes tenen tant el seu origen com el seu actual proveïdor de diversitat genètica en el Sud. L'aportació de generacions de comunitats agrícoles indígenes que domesticaren, seleccionaren i adaptaren les principals espècies alimentàries -en les que es basa la supervivència de la humanitat- a una enorme varietat d'ambients és el fonament de la biodiversitat agrícola mundial. Tanmateix, es reconeix que alguns dels principals cultius alimentaris dels països industrialitzats desapareixerien si no fos per les periòdiques aportacions genètiques del Sud. Les comunitats agrícoles indígenes són els principals conservadors i usuaris dels parents silvestres dels cultius alimentaris més importants, així com d'una enorme varietat d'altres espècies silvestres de la major importància. De fet, és al Sud on hi ha la major reserva genètica, clau de la seguretat alimentària mundial. L'accés a nou material genètic és vital per a l'actual manteniment i millora de la agricultura i per al desenvolupament de les noves biotecnologies. Només la contribució del germoplasma del Sud a dos dels cultius més importants -soja i blat de moro- dels EEUU s'estima en un valor anual de 10.200 milions de dòlars. D'altra banda, l'agricultura ha estat la base del desenvolupament econòmic des de que aquest va començar i els agricultors pobres constitueixen encara ara la gran majoria de la població de molts països del Sud, la subsistència i la salut dels quals depèn fonamentalment dels seu accés als recursos biològics. Per contra, les polítiques de

suport a les comunitats agrícoles locals del Sud per ajudar-les a millorar els seus nivells de vida han estat mínims o gairebé inexistents.

En canvi, el valor en augment del mercat mundial de plantes medicinals -provinents de coneixements indígenes i el valor de les varietats de cultiu desenvolupades i millorades pels agricultors tradicionals per a la indústria de les llavors s'estima en milers de milions de dòlars anuals. Per altra banda, a molts països en desenvolupament, on els serveis de salut moderns són limitats, la majoria de la població depèn de la medicina tradicional basada en plantes medicinals.

Un nombre creixent de companyies de biotecnologia del Nord, i els seus intermediaris, sovint amb l'ajut dels governs, estan escorcollant febrilment les selves, els camps i les aigües dels països del Sud cercant les riqueses biològiques i aprofitant els coneixements indígenes per augmentar l'eficiència de la recerca. El ritme de patents de productes i processos biològics està creixent a un ritme extraordinari. Solament a EEUU varen créixer més d'un 74 % de 1988 a 1993.

Les lleis de propietat intel·lectual impulsades des del Nord permeten patentar tots els organismes vius: plantes, animals, gens, microorganismes i fins i tot material genètic humà i s'utilitzen per expropiar, privatitzar i monopolitzar el coneixement indígena local sobre la biodiversitat. La innovació i el coneixement acumulats per aquets pobles són legalment usurpats, piratejats i reclamats com a innovació per científics o empreses occidentals que utilitzen una concepció restringida dels drets de propietat intel·lectual. S'ignora i nega interessadament els sistemes de coneixement no occidentals. Encara ara predominen els prejudicis colonials i l'actitud reduccionista que considera no científics els coneixements indígenes i la ciència una exclusiva d'occident, mentre la resta és ignorància i superstició. No obstant això, res no els impedeix d'aprofitar-se'n.

De fet, com succeeix amb les transferències de capital, el Sud continua aportant una impressionant contribució a la riquesa del Nord, a través de la seva diversitat genètica. No obstant, de la mateixa manera que no s'assigna cap valor econòmic a la tasca no compensada de les dones, tampoc no es fa amb els fruits d'aquest treball acumulat, malgrat la seva reconeguda utilitat. Però, quan aquesta informació es processada i transformada a un ritme creixent als països desenvolupats, aquest valor econòmic es fa respectar per mandat polític i legal. Així quan es fa referència als pobres del món, sovint s'oblida que precisament es tracta de les comunitats que han estat desposseïdes dels drets als seus recursos ahir, i ara als seus coneixements.

El control de la diversitat genètica existent té dimensions socials, ètiques i econòmiques extremadament importants.

Mentre les corporacions multinacionals són lliures de patentar els biomaterials, no existeixen normes jurídiques efectives ni condicions definides per reconèixer i compensar les contribucions de les comunitats indígenes, les quals són les que s'ocupen de preservar i nodrir la diversitat biològica.

Objectius

L'experiència dels agricultors i els pobles indígenes en l'ús tradicional de la biodiversitat és producte del coneixement humà i constitueix un aspecte important de la riquesa biològica i intel·lectual del Sud. Cal que sigui reconeguda en termes socials, ecològics i econòmics tant pels governs com per les instàncies internacionals que tracten els temes de la propietat intel·lectual i els drets a l'accés a la biodiversitat.

A les comunitats indígenes, les innovacions -a pesar del seu origen individual- es consideren com un fenomen social i col·lectiu, disponible per a qualsevol membre que desitgi utilitzar-les. Per tant la biodiversitat i la seva utilització constitueixen un bé comú lliurement intercanviat dins de les comunitat i entre elles.

És essencial que s'atorgui un reconeixement legal als coneixements indígenes sobre la biodiversitat com propietat col·lectiva dels pobles involucrats i s'instaurin normes jurídiques obligatòries que protegeixin el coneixement indígena de la bio-pirateria transnacional tot garantint el repartiment equitatiu dels beneficis que se'n deriven de la seva utilització.

Cal revisar a fons les estretes nocions de sobirania, dret i propietat intel·lectual eurocèntriques que resulten inadequades per a la defensa dels drets de les cultures indígenes i per conservar la diversitat tant cultural com biològica del planeta. Cal desenvolupar un entramat jurídic d'ordre superior -vinculant a nivell nacional i internacional- que garanteixi tant els seus drets territorials com els drets comunitaris sobre el seu patrimoni cultural i intel·lectual.

Mitjans i/o instruments.

Reforçar els acords i convenis de les instàncies internacionals que reconeixen la tradició i la innovació indígena per tal de definir i articular els drets de les seves comunitats a l'accés a la biodiversitat, així com a la gestió i control dels seus coneixements. És necessari, a més, definir i articular els termes i condicions de les compensacions derivades del seu ús empresarial.

El Compromís Internacional sobre Recursos Fitogenètics de la FAO, que s'està revisant per harmonitzar-lo amb el Conveni sobre Diversitat Biològica va acceptar el 1985 el concepte de Drets dels Agricultors com a innovadors i conservadors de la diversitat agrícola in situ i al 1991 va incorporar els drets a la seva integritat intel·lectual i a la compensació cada vegada que les seves innovacions siguin comercialitzades. És un precedent a favor dels drets col·lectius, però que no s'ha implementat, tampoc no s'han establert els mecanismes de compensació del fons acordat a tal efecte, per convertir els drets en realitats.

Cal aprovar la Declaració preliminar de les NNUU de 1993 sobre els drets dels pobles indígenes la qual estableix en el seu art. 29 que "...tenen dret al reconeixement de la seva plena propietat, control i protecció sobre els seus béns culturals i intel·lectuals". Aquest esborrany de la Declaració de les NNUU, com el Conveni 169 de la OIT -en el que es dona suport als drets dels pobles indígenes per a controlar la seva pròpia economia, el seu desenvolupament cultural i social -són eines importants que han de ser ratificades i posades en pràctica. Totes aquestes declaracions encara que no constitueixin normes obligatòries ofereixen un poderós instrument per a canviar actituds i per centrar el debat i el diàleg a escala nacional i internacional.

Per contra, tant l'Organització Mundial del Comerç -i d'altres acords internacionals de lliure comerç- com el Conveni sobre Biodiversitat, protegeixen específicament la propietat intel·lectual de la indústria biotecnològica. El Conveni reconeix el paper de les comunitats indígenes en la preservació de la biodiversitat però no proposa res per protegir la seva integritat intel·lectual.

Fins a la revisió de les disposicions de la OMC sobre els drets de propietat intel·lectual relacionats amb el comerç, que es farà al 1999, i en les successives Conferències de les Parts del CDB que s'aniran celebrant, les ONGs, les organitzacions indígenes i la societat civil preocupada pel drets humans tenen oportunitat per generar debat públic davant dels ens governamentals i intergovernamentals sobre el patentament de la vida, per influir en l'evolució dels règims de propietat intel·lectual i per promoure alternatives, tant nacionalment com internacionalment, per protegir la integritat intel·lectual de les comunitats rurals indígenes.

Des que el Conveni sobre Diversitat Biològica entrà en vigor, es reconeix el principi de sobirania nacional sobre els recursos genètics, però es urgent millorar-lo en el sentit de reconèixer els drets sobirans de les comunitats indígenes, que poden, si ho consideren necessari, delegar-los als estats. Malauradament, hi ha una llarga trajectòria d'indiferència, menyspreu i fins i tot d'hostilitat dels governs nacionals envers les comunitats indígenes, els recursos de les quals han estat i són objecte de la rapacitat dels governs nacionals i les corporacions multinacionals, que cal contrarestar.

Cal enfortir la posició dels pobles indígenes i les comunitats agrícoles locals davant dels governs nacionals i la comunitat internacional. Així les instàncies polítiques, científiques, tècniques i administratives del Conveni sobre Biodiversitat i del Compromís Internacional sobre Recursos Fitogenètics de la FAO han de donar suport jurídic i financer a les organitzacions indígenes per assegurar la seva completa i efectiva participació en tots els fòrums on es prenguin decisions que afecten a l'ús i conservació de biomaterials i al coneixement indígena. Destinar fons substancials per a la compensació del coneixement indígena piratejat i assegurar que arribin directament a les comunitats involucrades i no a través d'intermediaris.

Es tracta:

- a) de desenvolupar mecanismes per a protegir la integritat intel·lectual dels pobles rurals i indígenes,
- b) implementar els Drets del Agricultors
- c) aconseguir acords nacionals i internacionals que els reforcin.

Interpel·lar l'Assemblea General de les NNUU i demanar al Tribunal Internacional de Justícia la seva opinió sobre el tema de la moralitat i "constitucionalitat" del patentament de la vida en general i del material genètic humà en particular i sobre l'abús de la OMC que obliga els governs a introduir lleis de propietat intel·lectual que "legalitzen" la pirateria dels coneixements indígenes i l'apropiació i el monopoli de l'ús dels recursos genètics del Sud.

S'ha de promoure una moratòria de les activitats de bioprospecció de les companyies del Nord fins que hi hagi garanties de no privatització i monopolització del recursos genètics i dels coneixements col·lectius, a més de protegir els drets de les comunitats locals.

Apel·lar al Tribunal Internacional de Justícia per la resolució de controvèrsies jurisdiccionals.

Documentació tractada:

-Confinamiento de la razón : Monopolios Intelectuales. Un Material de apoyo sobre Conocimiento Local, Biodiversidad y Propiedad Intelectual editado por RAFI 1997.

-"Conservando el Conocimiento Indígena: Integrando dos Sistemas de Innovación", UNDP, New York, Setiembre de 1994. Informe realitzat per RAFI i publicat per el Programa de les NNUU pel Desenvolupament.

-El tancament i la recuperació de les terres comunals. Sostenibilitat ecològica i justícia social a la fi del segle XX. Vandana Shiva publicat en El medi ambient vist pel Sud. Beta Editorial Barcelona 1995.

-Hacia un Régimen de Derechos Comunitarios sobre la Biodiversidad, G R A I N D o s s i e r, diciembre 1995.

-TRIPS (Trade Related Intellectual Property Rights) and biodiversity. The threat and responses: A Third World View, de Singh Nijar Gurdial. Red del Tercer Mundo, Penang, Malasia, 1996

- Beyond Intellectual Property : To w a r d s Traditional Resource Rights for Indigenous Peoples and Local Communities. Darrell Posey and Graham Dutfield. IDRC, Ottawa, 1996.

Nota: Posey ha escrit de manera extensa sobre el derecho tradicional sobre los recursos de los pueblos

indígenes. Disponible en el Centre for Traditional Resource Rights.

Així com diversos articles extrets de RAFI <http://www.rafi.ca> l'Institut del Tercer Món <http://www.item.org.uy> La revista del Sud <http://www.revistadelsur.org.uy>

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Rural Advancement Foundation International (RAFI) 71 Bank Street, suite 504 Ottawa, ON K1P 5N2
Canadà Telèfon: 613-567-6880 Fax: 613-567-6884 Correu electrònic: rafican@web.net <http://www.rafi.ca>
RAFI-USA, P.O. Box 655, Pittsboro, North Carolina, 27312 USA Tel: (919) 542-1396 Fax: (919) 542-0069 e-mail: communique@rafiusa.org

GRAIN. Girona 25 pral E 08010 Barcelona España Telefon: 34-93-301-1381 Fax: 34-93-301-1627 Correu electrònic: grain@bcn.servicom.es <http://www.chasque.apc.org/redesur/bio/grain.html>

Centre for Traditional Resource Rights, Oxford Centre for the Environment, Ethics and Society, Mainsfield College, University of Oxford Oxford OX13 TF Inglaterra Telefon: 44-850-865-27467 Fax: 44-865-327358 Correu electrònic: posey@vax.ox.ac.uk
<http://users.ox.ac.uk/~wgtrr/index.html#contents>

Indigenous Peoples' Biodiversity Network (IPBN)/ Indigenous Knowledge Programme, c/o Cultural Survival Canada, 200 Isabella Street, Ottawa, ON K1S 1V7 Canadà Telefon: 613-237-5361 Fax: 613-237-1547 Correu electrònic: ipbn@web.apc.org <http://www.conbio.rice.edu/nae/binter.html>

La Red de Comunidades Indígenas para la Biodiversidad (IPBN) es una asociación de comunidades indígenas de todas las regiones del mundo que han expresado un interés común en nutrir y desarrollar la diversidad biológica tanto a nivel de los ecosistemas, de las especies como a nivel genético para su propio beneficio y el de la humanidad. IPBN está activa en el ámbito del conocimiento indígena y en el tema de la propiedad intelectual, promoviendo firmemente la protección de la integridad cultural de las comunidades indígenas.

International Development Research Centre (IDRC), 250 Albert Street, Ottawa, ON K1G 3H9 Canadà Telèfon: 613-236-6163 Fax: 613-238-7230 Correu electrònic: info@idrc.ca

Comentaris i Observacions:

comentari:

- La qüestió de patentabilitat de la vida no és un tema merament relacionat amb el comerç: és una important qüestió ètica, ecològica i directament vinculada a la justícia social. La decisió és tan important que cal que hi participem tots. No pot ser abordada exclusivament per les companyies industrials mundials que operen merament sota imperatius d'expansió dels seus mercats i monopolis suplantant la societat.
- Els fòrums més importants a nivells internacional on es debaten les qüestions relacionades amb la biodiversitat, els drets de propietat intel·lectual i els drets de les comunitats indígenes són el Conveni sobre Diversitat Biològica, la FAO, la OMS i l'OMC (Organització Mundial de Comerç). A nivell regional: el Pacte Andino, ASEAN a l'Àsia i la Conferència Coordinadora de Desenvolupament de Àfrica de Sud (SADCC), el NAFTA i altres acords de lliure comerç d'àmbit regional.

Mesures per reduir els accidents de trànsit

Pau Avenir

Redacció: Pau Avenir

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Una de les causes de mortalitat i de lesions greus més importants en el nostre país són els accidents de trànsit. Les causes d'aquest drama que afecta a milers de famílies cada any i que té uns costos socials i econòmics enormes són múltiples.

Les tèbies mesures que l'administració pren, bàsicament de sensibilització, no estan a l'alçada de la gravetat del problema, que, per haver esdevingut habitual, sembla que sigui menys important o que ens porti a acceptar-lo amb fatalista resignació.

El principal obstacle per emprendre mesures dràstiques és el pes que la indústria de l'automòbil té en la nostra societat actual. Algunes d'aquestes mesures: 1. Plantejar gradualment una reconversió del sector de l'automòbil 2. Senyalitzar espectacularment tots els "punts negres". 3 Fer un pla d'inversions per suprimir aquests punts negres a aplicar en el termini més breu possible. 4. Revisar les limitacions de velocitat per adequar-les a la realitat de cada indret específic i negociar amb els fabricants una limitació en la velocitat punta dels vehicles. 5. Posar limitacions a la publicitat dels automòbils en el sentit d'incloure avisos obligatoris, pagats pels anunciant sobre que conduir pot perjudicar greument la salut. 6. Incloure de sèrie en tots els automòbils comptadors de consum en pessetes que indiquin el cost real personal i social per quilòmetre. 7. Afavorir la creació d'una Associació de Victimes de l'Automòbil. 8. Elaborar un pla amb tots els sectors implicats i la participació de la població sobre el futur del transport, de les ciutats i de l'energia que permeti a mitjà termini una actuació estratègica més racional, més saludable, més econòmica i més ecològica.

Diagnòstic

Una de les causes de mortalitat i de lesions greus més importants en el nostre país són els accidents de trànsit. En el conjunt del món, d'ençà l'acabament de la Segona Guerra Mundial els accidents d'automòbil han provocat tants morts com la pròpia guerra.

Algunes de les causes d'aquest drama que afecta a milers de famílies cada any i que té uns costos socials i econòmics enormes són: l'increment vertiginós de vehicles, cada vegada més ràpids i més potents que circula per una xarxa de carreteres bàsicament pensada i construïda per un altre tipus de vehicles i que determinats dies i hores, en alguns punts, queda saturada; la contradicció legal entre limitar la velocitat - per motius de seguretat i d'estalvi d'energia- i autoritzar els fabricants a vendre automòbils que poden anar al doble de la velocitat permesa; la publicitat en gran part centrada en la realitat imaginària de l'estatus social que confereix l'automòbil a qui l'adquireix ben allunyada del perill potencial que tot automòbil representa;

Les tèbies mesures que l'administració pren, bàsicament de sensibilització, no estan a l'alçada de la gravetat del problema, que, per haver esdevingut habitual, sembla que sigui menys important o que ens porti a acceptar-lo amb fatalista resignació.

El principal obstacle per emprendre mesures és el pes que la indústria de l'automòbil té en la nostra societat actual. És un dels motors, directa i indirecta, de l'economia, de la inversió, del consum, del treball, de les obres públiques... Com a sector econòmic, les assegurances comencen a ser les més preocupades pel problema. Una de les demències del sistema econòmic actual és que computa com a "producció" no solament la fabricació de vehicles sinó, també, la seva reparació per accidents i fins i tot les despeses sanitàries i els costos per defunció!

Objectius

Aplicar un paquet de mesures dràstiques que comportin una reducció notable dels accidents de trànsit amb l'objectiu d'estalviar morts, lesions i costos.

Mitjans i/o instruments.

1. Plantejar gradualment una reconversió del sector de l'automòbil no traumàtica cap a produccions de sistemes de transport més duradors, més segurs, més ecològics, més col·lectius... (La indústria de guerra també genera molts beneficis i molta feina... però quan ha calgut s'ha reconvertit ràpidament).
2. Senyalitzar espectacularment tots els "punts negres" de les carreteres que la Direcció General de trànsit coneix documentadament per evitar el parany (si cal amb indicadors lluminosos amb el nombre d'accidents acumulats). Posar-hi càmeres de vídeo permanents que gravin els infractors (i suprimir el tipus de control fotogràfic aleatori que no té cap altra eficàcia que la recaptatòria). Als EUA, que són exemple de tantes virtuts a imitar, malgrat tenir uns automòbils potents i ràpids, la limitació de velocitat (al voltant de 100km/h per autopista) és respectada, sota pena d'implacable sancions.
3. Fer un pla d'inversions per suprimir aquests punts negres a aplicar en el termini més breu possible. Revisar tot el sistema de senyalització viària per evitar els ensurts i maniobres imprevistes que provoca les indicacions deficientes o inexistents. Co-finançar aquestes inversions amb un percentatge dels beneficis que les asseguradores vagin obtenint per la reducció en el nombre i gravetat d'accidents.
4. Revisar a l'alça o a la baixa les limitacions de velocitat per adequar-les a la realitat de cada via i cada indret

- específic i negociar amb els fabricants una limitació en la velocitat punta dels vehicles que assegurí capacitat de resposta però que impedeixi als conductors sentir-se en un cotxe de carreres, molt per sobre del màxim legal.
5. Posar limitacions a la publicitat dels automòbils (com en el cas del tabac perquè té enormes costos sanitaris i socials) en el sentit d'incloure avisos obligatoris, pagats pels anunciants sobre que conduir pot perjudicar greument la salut (amb informacions sobre accidents, morts, cost quilòmetres...en general i el índex de sinistralitat del vehicle anunciat).
6. Incloure de sèrie en tots els automòbils comptadors de consum en pessetes que indiquin el cost real personal (en combustible, reparacions, manteniment, amortització...) i social (construcció, manteniment, vigilància ... per càpita) de cada quilòmetre realitzat amb l'objectiu de sensibilitzar sobre el desorbitat cost del transport privat.
7. Afavorir la creació d'una Associació de Víctimes de l'Automòbil perquè, més enllà del drama particular dels afectats i familiars, siguin un grup de pressió per induir canvis socials en la línia de la prevenció.
8. Elaborar un pla amb tots els sectors implicats i la participació de la població sobre el futur del transport, de les ciutats i de l'energia que permeti a mitjà termini una actuació estratègica més racional, més saludable, més econòmica i més ecològica.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

"Pau Avenir" és el pseudònim d'unes quantes persones que al llarg dels darrers 15 anys han anat reflexionant sobre els sistemes socials i que ara, troben en el Fòrum Català, un marc per fer conèixer les seves propostes

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Mesures per un futur sostenible

Helena Fuster

Redacció: Núria Suesa

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Regles de joc

Resum

La creació de greus problemes mediambientals que amenacen la continuïtat de la vida al planeta tal com la coneixem demana solucions contundents i inaplazables. Aquests problemes són conseqüència d'una situació caòtica a escala mundial, en la qual el 20% de la població obté el 80% dels recursos de forma no renovable, la qual cosa comporta un esgotament de recursos i una acumulació progressiva de residus tòxics que és insostenible. Aquesta situació ens demana tornar enrera en els camins equivocats: construir una nova cultura partint dels errors.

La utilització de recursos de manera sostenible passa per canviar els cicles econòmics oberts, que internalitzen beneficis i externalitzen costos, cap a estructures circulars de producció neta, en la qual el procés assegura la recuperabilitat i disponibilitat de les matèries primeres de forma no contaminant. Els residus generats hauran de ser mínims i amb possibilitat de reciclar-se. Pel que fa a les fonts d'energia, hauran de ser constants i descentralitzades. Aquests plantejaments, que a hores d'ara ja s'estan portant a la pràctica en més d'un país, requereixen un comportament compromès de la ciutadania, tant a nivell d'hàbits ecològics individuals com a nivell col·lectiu demanant la creació i l'acompliment de les necessàries legislacions, programes, convenis vinculants, etc.

Diagnòstic

1. L'espècie humana, capaç de grans coses, mostra també una miopia considerable (o voluntat manifesta d'ignorància) pel que fa a problemes gravíssims que hem arribat a crear i que amenacen tant la pròpia existència com la continuïtat de la vida al planeta tal com l'hem coneguda fins ara.
2. El ritme en l'ús dels recursos renovables ha superat el líndar de la seva regeneració i, a hores d'ara, és del tot insostenible.
3. La utilització dels recursos no es fa amb la deguda saviesa sinó que els transformem en contaminació: l'acumulació de residus tòxics està pendent de solució. Molts d'ells es van concentrant en les cadenes alimentàries i això és especialment greu en el cas dels residus nuclears.
4. Apareixen nous problemes a escala global, com ara les alteracions climàtiques del planeta que es desmarquen, per accelerades, de les oscil·lacions naturals que han anat succeint al llarg de la història; les conseqüències, per tant, són del tot impredecibles.
5. El suposat progrés o nou ordre mundial que justifica aquest cost mediambiental és, en realitat, un desordre en el qual el 20% de la població obté el 80% dels recursos de forma no renovable.
6. El món no és pas dels governants sinó de poderoses multinacionals que els controlen en favor d'interessos privats, de manera que, molt sovint, l'avenç dels primers en sensibilitat i informació no reverteix en el ciutadà com caldria.
7. Són motius d'esperança les millores mediambientals d'alguns països i la creixent tasca feta a nivell municipal (Agenda 21 de Rfo), però no n'hi ha prou perquè ni s'aplica tot el que es diu ni es fa amb la rapidesa que cal.

Objectius

Construir una nova cultura partint dels errors. Reconèixer que vivim en un planeta de recursos finits que no permet expandir-nos sense límits. Això ens demana tornar enrera en els camins equivocats:

1. Cal utilitzar els recursos de manera sostenible i, si no és possible, hem de cercar-ne altres.
2. Cal Gestionar els residus de manera que s'afavoreixi una major qualitat de vida per a tothom, entenent per qualitat de vida no el nivell actual de consum occidental, compulsiu i en massa, sinó el desitjat benestar personal i social, equilibrat amb la natura i autònom.

Mitjans i/o Instruments.

1. Promoció, dins de les nostres societats, dels canvis necessaris per substituir conceptes i tecnologies obsolets pels nous coneixements i tecnologies.
2. Usar estructures circulars (transformació de recursos renovables en productes necessaris, durables, reparables, reutilitzables i reciclables fins a tornar a subministrar el recurs del qual procedeixen) en lloc dels cicles econòmics oberts (les empreses internalitzen beneficis i externalitzen costos cap a la societat)

3. Promoure processos nets a nivell productiu, és a dir, que contemplin des de la conveniència social del producte fins la recuperabilitat i disponibilitat de les matèries primeres de forma no contaminant. La producció neta és l'instrument que està fent possible una nova revolució industrial: fàbriques netes, salubres, rendibles de forma harmònica amb el medi ambient, fets que reverteixen en una bona imatge de mercat i en més seguretat laboral.

4. Promoure i desenvolupar tecnologies relacionades amb l'obtenció d'energia a partir de fonts constants i descentralitzades (sol, vent, ...) de forma que siguin abastables per a tothom (patents obertes) i s'afavoreixi el seu ús.

5. Comportament exigent i compromès per part de la ciutadania demanant (i participant activament en) programes, lleis efectives, convenis vinculants arreu del planeta, etc.

6. Adoptar, paral·lelament hàbits ecològics coherents a nivell personal.

Documentació tractada:

Helena Fuster. 'Com fer un futur sostenible' Transcripció de la conferència al Fòrum de la Fundació Caixa de Sabadell el 19 de gener de 1998.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Helena Fusté és presidenta de GreenPeace Espanya.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Objecció fiscal, insubmissió política i desobediència civil per impulsar la sostenibilitat ecològica

Jordi Alemany

Redacció: Jordi Alemany

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Regles de joc

Resum

Aquesta és la segona part d'un conjunt de dues propostes que es complementen. Veure la primera part: 'Canvi d'impostos per a la sostenibilitat'

*"Un ésser humà que somnia tot sol
produeix sols un somni
però quan somnia en comú
es gesta una nova realitat"*
Dom Helder Camara.

La crisi ambiental i el creixement de les desigualtats és abans que res l'expressió d'una crisi política planetària. El que cal doncs, és una estratègia política decididament orientada a la pau amb la natura, entre els éssers humans i els pobles, per a la construcció d'un món més just i ecològicament sostenible

Els mateixos que, gràcies a les seves estratègies polítiques i econòmiques, són els responsables de la destrucció de la natura i de la creixent desigualtat, difícilment poden ser a la vegada els intèrprets adequats dels processos de canvi.

Portem dues dècades de discursos, informes i congressos carregats de preocupació pels grans reptes de la humanitat, com a succedani d'autèntica acció política. Cada cimera acaba amb l'acord d'un congrés posterior en el qual ja es prendran les decisions necessàries. I així continuem immersos en la política de sortir del pas, d'anar tirant, i de deixar que s'embarranquin totes les estratègies noves realment ambicioses: el 0,7 % d'ajuda al desenvolupament, la Tobin tax, l'Agenda 21, la reforma i democratització de les NNUU i les principals institucions internacionals, la condonació del deute extern dels països més pobres.... i sense afrontar de debó els grans problemes.

Com impulsar el canvi de sentit en el sistema fiscal i en les prioritats de les institucions polítiques i econòmiques dominants? Com aconseguir doncs el canvi de prioritats necessari? A través de quins mecanismes es poden generar processos que desencadenin les reaccions adequades per fer possibles els canvis?

S'imposa una revolució política i econòmica de caràcter i continguts nous, essencialment pacífica, però plena de profunda i ferma convicció espiritual. Una combinació adequada d'objecció fiscal, insubmissió política i de desobediència civil generalitzada pot ser el camí.

Diagnòstic

Els que tenen la responsabilitat i la capacitat de promoure els canvis en la forma d'actuar de les institucions econòmiques i polítiques, prediquen un canvi general de consciència, en comptes de canviar les pròpies estratègies. Els que han de prendre les decisions s'aparten de les seves responsabilitats, descarregant-les en la comunitat, desviant-les cap enfora i cap als altres.

Seria bo desconfiar de determinats enfocaments sobre la globalitat. La globalitat dels problemes, els ambientals en aquest cas, és contínuament utilitzada de forma perversa i abusiva pels governs nacionals, com a coartada per igualar les pròpies declaracions de bones intencions i retardar, o directament incomplir, els acords presos en les grans cimeres, amb l'excusa que no es poden aplicar mentre no siguin recollits pels altres governs. Acords que han estat reduïts prèviament a la mínima expressió, quan no clarament bloquejats pels gran lobbys dels països productors de petroli - per exemple en el cas de les emissions de CO2, a les successives convencions sobre el canvi climàtic-, o els grans consorcis empresarials dels sectors que veuen amenaçada la seva posició hegemònica o simplement els seus interessos, -com en el conveni sobre Biodiversitat, o sobre els Boscos.

De fet, desviar cap alguna trobada internacional -una cimera, un congrés... la responsabilitat i les expectatives que els ciutadans dipositen en els seus representants, per promoure els canvis necessaris, s'ha convertit en els darrers anys en el joc preferit del governs.

Per sensata que pugui semblar la referència al necessari canvi general en un marc d'actuació global, no deixa de ser un perill greu pretendre que les iniciatives necessàries depenguin de tal canvi. La idea que és necessari que tothom canviï per poder fer alguna cosa, dificulta i allunya la possibilitat i la responsabilitat de fer-hi alguna cosa ara i aquí. En realitat, això significa enterrar les perspectives de fer alguna cosa positiva concreta, doncs són

múltiples els motius que impedeixen en la pràctica que tots els governs tinguin en el mateix moment la mateixa voluntat, idèntic interès e iguals possibilitats d'actuació política i econòmica en una nova estratègia.

Quan un govern no desitja implicar-se, la falta de consens és l'excusa. Però, quan vol endegar projectes de producció d'armament, per exemple, passa per damunt de tot i pren la decisió, fins i tot sense consens i sense cap consulta, i ho califica de "lideratge".

Per altra banda, quan sembla que volen implicar-se, sempre s'objecta que no falta bona voluntat, sinó diners. Però, només cal comparar les xifres dedicades en els pressupostos estatals als diferents temes, per apreciar com es passen per alt de manera flagrant tasques capitals per enfocar adequadament els reptes ecològics i socials a favor d'altres prioritats. Observar les xifres concretes dels pressupostos estatals i les preferències que reflecteixen, produeix calfreds. La necessària revisió que les despeses públiques requereixen – entre d'altres les d'armament, militars i els programes d'investigació- mostra que, en realitat, aquestes serveixen per prolongar el passat, quan haurien de servir per enfocar el futur -posant de manifest, a més, la incapacitat per avançar realment en el canvi necessari per sortir del fals desenvolupament actual, mostrant en realitat la incapacitat dels governs per donar nova forma a la societat.

A la Primera cimera de la Terra a Stocolm, l'any 72, es va aprovar una resolució que demanava als països industrialitzats una ajuda pública mínima del 0,7 % del PNB per als països en desenvolupament. Al 92, a la Segona cimera de la Terra a Rio es va tornar a recordar el compromís. Després de més d'un quart de segle, només 4 països compleixen aquests acords. La resta només continua afirmant que procuraran arribar-hi quan puguin.

Amb els actuals sistemes polítics i econòmics, no només, es priva a grans sectors de la humanitat de les bases elementals de la vida, la justícia i la dignitat, sinó que resulten cada cop més absurdament inoperants per resoldre la profunda contradicció entre l'agreujament de la major part del problemes mundials i les possibilitats que tenim per redreçar el sentit del desenvolupament afrontant-los de debò per resoldre'ls.

Per altra banda, els ciutadans -tots nosaltres- no solament estem sostenint amb els nostres diners un sistema injust i la majoria d'activitats destructores dels recursos i sistemes naturals, sinó que, a més, les estem subvencionant amb diners públics, que també paguem tots. Deixem de sostenir-lo, doncs, i construïm els mecanismes financers, petits o grans, que treballin al servei de l'home i per al canvi.

Objectius

Refundar, globalitzar i universalitzar la democràcia : democratitzar de debò les grans institucions internacionals, així com totes les altres institucions, grans o petites, nacionals o locals, en un ampli i profund procés de refundació de la democràcia per assolir de debò el canvi de prioritats necessari.

Refundar l'economia i els sistemes financers sota criteris ecològics i ètics tot creant els instruments de gestió econòmica per finançar les activitats constructives que desitgem en la línia dels bancs alternatius, ètics, dels pobres, les mútues d'autogestió italianes, els clubs d'inversió alternativa francesos... que ja estan funcionant arreu.

Globalitzar i universalitzar el dret : configurar nous estatuts, noves lleis i tot l'entramat jurídic necessari, tant d'ordre supranacional, nacional, local, com planetari per bastir un nou ordenament jurídic d'abast universal i planetari que articuli per un costat les aspiracions recollides en la Declaració Universal dels Drets Humans i, per altre, que reguli les actuacions de les grans associacions d'estats, dels organismes internacionals i dels grans grups financers, empresarials i mediàtics, que sovint s'escapen a les jurisdiccions actuals

Mitjans i/o instruments.

Una combinació adequada d'objecció fiscal, insumissió política i de desobediència civil generalitzada pot ser el camí

1. **Objecció fiscal.** Negar-se a pagar impostos mentre no canviï el seu sentit i es deixin de subvencionar les activitats ecològicament destructives i socialment injustes. Mentre, amb aquests diners organitzar caixes de resistència, bancs, fons d'inversió ètics o alternatius, o d'altres instruments de gestió econòmica per finançar les activitats constructives que desitgem.
2. **Insumissió política.** Negar-se a votar mentre els representants polítics no incloguin en els seus programes les mesures adequades per posar en marxa el necessari canvi del sistema impositiu i no s'adoptin mesures enfocades a la condonació del deute del països més pobres; assumir el 0'7 % com a mínim, d'ajuda al desenvolupament; la Tobin tax; i a democratitzar de debò les grans institucions internacionals, així com totes les altres institucions, grans o petites, nacionals o locals, en un ampli i profund procés de refundació de la democràcia per assolir de debò el canvi de prioritats necessari.
3. **Desobediència civil.** Negar-se a acatar les lleis i no reconèixer els tribunals que mantenen aquest estatus quo. Paral·lelament, configurar nous estatuts, noves lleis i tot l'entramat jurídic necessari, tant d'ordre supranacional, nacional, local com planetari per configurar un nou ordenament jurídic d'abast universal i planetari que articuli per un costat les aspiracions recollides en la Declaració Universal dels Drets Humans i, per altra, que reguli les actuacions de les grans associacions d'estats, dels organismes internacionals i dels grans grups financers, empresarials i mediàtics, que sovint s'escapen a les jurisdiccions actuals. Es a dir, globalitzar i universalitzar el dret.

D'on surt l'energia per posar en marxa un procés semblant ? De la força poderosa que dóna la convicció profunda, espiritual diria, de basar-se en la veritat i la justícia. Qui pot començar a endegar el procés ? Tots els individus,

associacions i entitats realment preocupades en construir una societat ecològicament sostenible i socialment justa. Són centenars de milers, milions, les persones que ja estan participant i treballant d'una o altra manera, en el terreny social, ecològic, dels drets humans, de la solidaritat, en l'ajuda als pobres del món... que expressen una demanda cada vegada més gran de resultats i no de paraules buides. L'única cosa que els falta és augmentar la seva influència, la seva incidència sobre els representants polítics i, si cal, substituir-los, tant en els governs municipals, autonòmics, regionals, nacionals com supranacionals, per que es portin a terme seriosament els canvis normatius i estratègics necessaris en la direcció adequada.

El canvi de sentit en els impostos pot ser el primer pas, però ben segur que no serà l'últim. Tanmateix, es fa necessària la senyalització estratègica de punts centrals per posar en marxa un ampli moviment autènticament renovador. Cal una mena de clau mestra, que no només obri la porta a la solució d'un dels problemes, sinó que al mateix temps doni accés a la solució dels altres problemes generals relacionats. Ni els representants dels interessos econòmics que, amb la destrucció de la natura i l'explotació de la injustícia, fan negocis a costa de la humanitat, ni els representants polítics, ni els governs que per acció o omissió ho permeten, ja no poden ignorar més la ferma voluntat i la profunda convicció de les persones que desitgen aturar aquest estat de coses i transformar-lo en una manera digna de viure que aprofita a tots i a ningú no perjudica.

Documentació tractada:

La proposta es basa en tots els moviments essencialment pacífics antics i moderns que han contribuït poderosament al canvi de situacions injustes al llarg de la història. Des de el boicot dels camperols irlandesos al 1880 en negar-se a treballar i a acceptar les injustes retallades dels salaris imposades pels propietaris de la terra, fins al moviment de desobediència civil encapçalat per Martin Luther King per a la defensa dels drets civils de la població negra als EEUU. Del boicot a actuacions de grans companyies com la Shell per aturar l'esfondrament d'una plataforma petroliera en desús al Mar del Nord o la Nestlé per aturar la seva campanya en contra de l'aliment matern als països del Sud, fins al moviment d'objecció de consciència i d'insumissió al servei militar obligatori o el moviment de les sufragistes a favor del vot de les dones. Del boicot al sucre obtingut amb el treball dels esclaus a Anglaterra el 1792 al boicot dels productes obtinguts amb l'explotació del treball infantil en els nostres dies. De les campanyes en les que participà Gandhi a favor dels drets civils de les minories de color a Sudàfrica a la seva contribució a la independència de la Índia. De les diverses campanyes organitzades per grups ecologistes com Rainforest Action Network en contra de la producció d'hamburgueses amb carn d'animals alimentats en pastures d'Amèrica Central, obtingudes mitjançant la deforestació, fins al boicot a les empreses i bancs que tenien relacions econòmiques amb la Sudàfrica del apartheid... El moviment de transició democràtica a Txecoslovàquia al 1989 liderat per Václav Havel...

Les principals entitats que treballen actualment en temes relacionats són, entre d'altres :

Ethical Consumer Research Association, ECRA. (Associació d'investigació per un consumidor ètic). A Anglaterra publica bimensualment 'The Ethical Consumer'.

Essential Information' als EEUU publica mensualment 'Multinational Monitor' (Vigilant de multinacionals) i 'Corporate Crime Reporter'.

Boycott Quarterly, revista trimestral sobre boicots publicada a EEUU.

Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen, (Centre d'Investigació d'Empreses Multinacionals, SOMO), Holanda.

Council on Economic Priorities CEP (Consell sobre prioritats econòmiques), EEUU.

Public Information Network, PIN (Xarxa Pública d'Informació) EEUU.

Institute for Public Policy Research, IPPR (Institut per a la investigació pública de polítiques) Anglaterra.

Clean Clothes Campaign; Fair Trade Mark; OXFAM; PAN Pesticide Action Network

RAN Rainforest Action Network.

Human Rights Watch a [gopher://gopher.igc.apc.org:5000/11/int/hrw](http://gopher.igc.apc.org:5000/11/int/hrw)

CORPORATE WATCH a <http://www.corpwatch.org/home.html>

Webactive EEUU a <http://www.webactive.com>

Institute for Global Communications a <http://www.igc.org/igc/>

Essential Information a <http://www.essential.org/EI.html>

UKSIF UK Social Investment Forum a <http://www.arq.co.uk/ethicalbusiness/uksif/home.htm>

EIRIS Ethical Investment Research Service a <http://www.personal.u-net.com/~gaeia/gaeiaers.htm>

Risparmio etico e solidale a <http://www.citinv.it/equo/magit.htm>

Cooperativa verso la Banca Etica a <http://www.citinv.it/equo/be/>

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Animador sociocultural, expert en temes de medi ambient i formació ocupacional. Ha col·laborat en diverses publicacions ecologistes i d'educació ambiental: Alfalfa, Ajoblanco, Integral, Papers de Joventut, revista Tots, editada pel Centre UNESCO de Catalunya, entre d'altres.

Redactor dels articles d'ecologia i energies renovables de El Temari editat anualment per Difusora Internacional S.A. del 1979 al 1984; autor del llibre Las otras energias editat per H.M.B (Círculo de Lectores) Barcelona 1982.

Promotor de l'escola de formació ocupacional Can Xatarra.

Col·laborador en la campanya de sensibilització "Aquí hi ha gana" promoguda per veïns de Ciutat Vella a l'hivern de 1986-87, en plena eufòria olímpica; i en la posta en marxa del Centre Solidari del Casc Antic de Barcelona inaugurat el febrer de 1988.

Actualment es col·laborador de la Coordinadora Catalana d'Empreses d'Inserció Social.

Professor d'IKEBANA -art floral japonès.

Treballa a la Fundació Institut Pacis en la gerència de Can Bordoi

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Gandhi, encapçalant la marxa pacífica de la sal, que aplegà a milers i milers de persones, contribuï poderosament a la independència de la Índia. El anglesos mantenien el monopoli de la sal i en cobraven impostos, que apujaven segons la seva conveniència, i que afectaven especialment els més necessitats. Entre d'altres disposicions clarament colonials, la llei britànica només permetia obtenir sal a les botigues monopolitzades pel govern, prohibint-ne als hindús la seva lliure recollida i comercialització. Recollint un grapat de sal de la vora del mar -un flagrant delict segons les lleis britàniques- Gandhi denuncià i s'oposà pacíficament al sistema que afavoreix la injustícia i mereix ser revocat

Plans Energètics Locals, Alternatius i Tous (PELAT)

Josep Puig i Boix

Redacció: German Pelayo Puntas

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Regles de joc

Resum

Un Pla Energètic Local Alternatiu i Tou (PELAT) és, tal com indica el seu nom, un projecte portat a terme a iniciativa d'un ajuntament, una agència local d'energia o una entitat local (Consell Comarcal) per a la implantació i aprofitament de les fonts d'energia netes i renovables que hi ha en el territori d'una entitat local (municipi, comarca, etc.) Els PELAT tenen per finalitat l'autogestió energètica dels pobles i dels habitatges, la substitució dels actuals sistemes centralitzats, i la responsabilització dels usuaris dels serveis energètics sobre les seves necessitats reals, així com sobre la capacitat de càrrega del territori en qüestió i sobre les externalitats negatives causades per la producció en el seu territori.

La metodologia per a l'elaboració d'un PELAT consisteix en a) determinar les fonts i quantitat d'energia primària que la comunitat consumeix anualment i la seva distribució; b) fer un estudi prospectiu del consum energètic futur a partir de les tendències actuals; c) quantificar quin seria l'estalvi d'energia a partir de la implementació de polítiques d'ús eficient de l'energia; d) valorar les fonts locals d'energia renovables i estimar el seu potencial energètic per subministrar energia a la comunitat.

Diagnòstic

Els canvis en l'aprofitament i l'ús de diferents fonts d'energia han tingut lloc, al llarg de les darreres dècades, sota el paradigma del desenvolupament i creixement sense límits, sense tenir en compte els costos ecològics i socials, ni l'exhaustió de les fonts d'energia no renovables, ni la degradació del medi ambient i l'herència que es deixava a les generacions futures. La crisi energètica mundial i la crisi de valors que pateix la civilització de malbaratament creixent, fan pensar en la necessitat de posar en marxa polítiques que suposin la reorientació de les actituds en l'aprofitament i l'ús de les fonts d'energia.

D'altra banda, la tendència al gigantisme dels sistemes energètics industrialistes, oblida els efectes negatius, sovint externs a la quantificació dels cicles d'aprofitament, distribució i ús de les fonts d'energia, com ara els desequilibris i dependències energètiques entre territoris o respecte a corporacions transnacionals, les falles en els sistemes de seguretat de les macroinstal·lacions energètiques, o la degradació ocasionada per la generació de residus.

Els governs dels estat-nació van acceptant les tesis ecologistes sobre canvi climàtic (i efecte hivernacle), les pluges àcides que poden donar (i de fet ja donen) lloc a desastres irreversibles, i comencen a afavorir polítiques de reducció d'emissions. La pretesa 'solució' que ofereix l'energia nuclear en front als combustibles fòssils, només ho podria ser a canvi de l'enverinament radioactiu dels sistemes naturals i la proliferació nuclear. La construcció de centrals nuclears ha afavorit als grans grups industrials i financers que es beneficien de la seva construcció i el seu finançament.

Mentrestant, alguns països comencen a fer passes, més o menys importants, en l'aprofitament i ús de les fonts d'energia, alguns amb esquemes centralitzats i altres descentralitzats.

Objectius

Modificar els consums energètics d'un territori en funció de la disponibilitat de fonts d'energia netes i renovables i del seu potencial, així com de la seva "capacitat de càrrega", lliurar per sobre del qual es descontrolarien els equilibris ecològics.

En concret:

-Utilitzar tecnologies de petita escala i/o escala comunitària, per a fer possible la captació, transformació i ús de l'energia solar, en les seves formes directa i indirecta, i per a facilitar la comprensió dels sistemes energètics per part de les persones que els fan servir.

-Potenciar els sistemes energètics descentralitzats, que utilitzin les fonts locals d'energia neta i renovable, que siguin propietat de la comunitat que els gestiona i fa servir, facilitant un control democràtic a nivell local, i posant trabes a la monopolització d'un bé comú bàsic com és l'energia

Cercar el reequilibri socioterritorial en matèria de consum energètic i de propietat de les plantes productores.

Mitjans i/o instruments.

Un Pla Energètic Local Alternatiu i Tou (PELAT) és, tal com indica el seu nom, un projecte portat a terme a iniciativa d'un ajuntament, una agència local d'energia o una entitat local (Consell Comarcal) per a la implantació i aprofitament de les fonts d'energia netes i renovables que hi ha en el territori d'una entitat local (municipi,

comarca, etc.) Els PELAT tenen per finalitat l'autogestió energètica dels pobles i dels habitatges, la substitució dels actuals sistemes centralitzats, i la responsabilització dels usuaris dels serveis energètics sobre les seves necessitats reals, així com sobre la capacitat de càrrega del territori en qüestió i sobre les externalitats negatives causades per la producció en el seu territori.

"La metodologia per elaborar un PELAT consta de quatre fases:

- a) Determinar les fonts i la quantitat d'energia primària que la comunitat consumeix anualment i la seva distribució entre els diversos sectors i sub-sectors.
- b) Fer un estudi prospectiu del consum energètic futur en un escenari d'utilització tant ineficient de l'energia com l'actual, a partir de les tendències actuals de creixements econòmic i demogràfic.
- c) Quantificar quin seria l'estalvi d'energia a partir de la implementació de polítiques actives d'ús eficient de l'energia. Això es faria analitzant separatament cadascun dels usos finals per conèixer quant pot millorar l'eficiència del sistema que cobreix la necessitat i quin hauria de ser el període d'implementació de les millors propostes.
- d) Valorar les fonts locals d'energia renovables i estimar el seu potencial energètic per subministrar energia a cadascun dels sectors i sub-sectors de la comunitat."

Documentació tractada:

Puig, Josep; Corominas, Joaquim "La ruta de la energia", Anthropos, Barcelona, 1990, p. 404-431

Puig, Josep; "Local energy plans Citizenry in action lobbying for a soft energy path", a Varis autors "Advancing democracy and participation challenges for the future. Selections from the XII World Conference of the World Futures Studies Federation (WFSF)" p. 43-52, Centre Català de Prospectiva/Centre Unesco de Catalunya, Barcelona, 1991

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Programa per una Ciutat Verda

Peter Berg

Redacció: Jordi Alemany

Fòrum temàtic: Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal:** Regles de joc

Resum

Per aconseguir una societat ecològicament sostenible calen canvis profunds en l'organització i configuració de les ciutats. Cada àrea urbana ha de desenvolupar un Programa de Ciutat Verda ecològicament orientat, que ofereixi una alta qualitat de vida per a tots els residents en harmonia amb la seva bioregió. L'enverdiment de la ciutat inclou plantar tota mena d'espècies vegetals, introduint la permacultura i l'horticultura orgànica en parcs, jardins i horts periurbans, però això no es limita a la re-vegetació. Inclou moltes més coses: la conversió a energies renovables; el desenvolupament de transports adequats; el reciclatge i reutilització intensius i extensius; més traspàs de poder i recursos econòmics als barris; suport per a les petites empreses i cooperatives amb sentit de responsabilitat social i ecològica; restauració dels hàbitats silvestres de l'entorn; una àmplia participació en la planificació de la sostenibilitat; i la creació de noves expressions artístiques i celebracions cíviques dels cicles estacionals i de les manifestacions de la vida

Diagnòstic

Les dades de població indiquen que dintre d'una dècada la meitat dels habitants del planeta viuran en ciutats: 3.300 milions d'habitants d'un total de 6.950 milions d'éssers humans. S'ha fet evident que si continuen els nivells i tipus d'explotació actuals dels recursos naturals, la biosfera no els podrà suportar. El consum de sòls i aigua, l'elevat consum d'energia i recursos, la producció ingent de residus i l'emissió galopant de contaminants són els indicadors fonamentals en la determinació de l'impacte ecològic de les ciutats. La petjada ecològica, és a dir, l'impacte global de les ciutats en els ecosistemes propers i llunyans, és desmesurat, sobretot el dels països més rics. L'actual sistema socio-econòmic, obsessionat amb el creixement purament crematístic, amenaça amb superar la capacitat de càrrega dels ecosistemes naturals en els que es sustenta, a més de continuar augmentant la distància entre països i persones pobres i riques.

Objectius

- Assolir una ciutat ecològicament sostenible, que respecti i s'integri en els cicles ecològics.
- Assolir una ciutat autodependent que no desorganitzi ni desequilibri el territori.
- Fer participar els ciutadans en el disseny i planificació de la ciutat sostenible

Mitjans i/o Instruments.

Desenvolupar i posar en marxa un Programa per una Ciutat Verda que reculli els següents aspectes:

Adaptar els edificis públics a les energies renovables.

Equipar els edificis d'oficines, escoles, biblioteques, parcs de bombers, comissaries de policia, etc. amb els mitjans d'estalvi energètic i de producció de l'energia que necessiten a partir de fonts renovables.

Desenvolupar els transports adequats.

Facilitar autobusos i furgonetes per a empreses per transportar els empleats directament al lloc de treball; substituir l'ús del cotxe (per anar a comprar, recollir els infants a l'escola, trobar-se amb algú) per vehicles col·lectius elèctrics, i facilitar als veïns del mateix barri a compartir cotxes per anar a la feina. Impulsar l'ús de bicicletes i altres transports lleugers, especialment dissenyats per a la ciutat, així com la seva fàcil combinació amb el transport públic. Bicicletes municipals a disposició dels ciutadans a un lloguer molt baix, gestionades per cooperatives de barri per a la seva reparació i manteniment. Per reduir l'ocupació d'un cotxe per una sola persona, penalitzar-ne o prohibir-ne l'ús en hores punta i al centre urbà; apujar els impostos sobre els combustibles d'origen fòssil i assignar-los a la construcció de ferrocarrils lleugers; multiplicar els usos combinats a cada zona perquè les empreses i institucions siguin més a prop d'on viu la gent tot reduint així les necessitats de viatjar a la feina.

Iniciar el reciclatge i la reutilització en gran escala.

Establir la recollida al carrer dels productes domèstics reciclables, tant orgànics com fabricats. Exigir taxativament que es reprocessin tots els residus dels processos industrials, fent-ne responsables als seus productors. Establir petites indústries locals de materials secundaris. Comprometre els ajuntaments a comprar materials reciclats sempre que sigui possible, preferentment de fonts locals. Crear instal·lacions de tractament d'aigües grises per la seva reutilització a fi de regar jardins i arbres, rentar vehicles, netejar edificis, evacuar els WC, disminuint així l'ús d'aigua neta. Instal·lar unitats domèstiques per reciclar i reutilitzar les aigües que s'han fet servir dins de les cases.

Crear parcs agrícoles a les zones periurbanes.

Restaurant els sòls i l'ús agrícola sostenible de les terres, desplaçant els usos no agrícoles fora dels límits del

parc. Racionalitzar l'ús de l'aigua: la seva distribució i depuració. Crear marques i controls de qualitat, així com canals de distribució cooperatius dels productes, gestionats pels propis pagesos.

Restaurar els hàbitats silvestres

Restaurar llocs naturals. Establir nous passadissos de vegetació nativa dins la ciutat que connectin els hàbitats perquè els animals es puguin desplaçar per les àrees urbanes sense impediments. Per a crear i intercomunicar aquests corredors biològics, restaurar els rius, rierols i els corresponents boscos de ribera a tots els llocs on sigui possible, s'han de recuperar els rius i les rieres, que han sigut colgats i transformats en clavegueres.

Donar poder als barris.

Augmentar el percentatge d'ingressos fiscals que correspon als municipis respecte dels estatals i autonòmics, al cap i a la fi els municipis són la part de l'administració més propera als ciutadans i en millors condicions d'afrontar els serveis que aquests necessiten. Retornar un alt percentatge dels ingressos tributaris municipals als consells i assemblees de barri per a l'ús local directe. Millorar les comunicacions del barri amb la provisió de materials, infraestructures i espais comunitaris de trobada pública i per a les associacions i entitats veïnals i cíviques, com ara hotels d'entitats i instal·lacions per a radio FM, TV per cable, accés a internet... gestionades pels propis consells i assemblees de barri. Ajudar les empreses i cooperatives amb responsabilitat social. Crear nous llocs de treball mitjançant l'ajut a les empreses petites i cooperatives orientades a la sostenibilitat, tot facilitant "vivers" d'empreses on compartir despatxos, equipaments, serveis i materials. Instar els ajuntaments a comprar articles i serveis d'aquestes noves empreses.

Transformar la fiscalitat.

Es tracta en primer lloc de deixar de subvencionar les activitats clarament destructives i reestructurar el sistema fiscal existent, que és una relíquia dels temps passats, bo i reduint els impostos de les activitats constructives com ara el treball i els estalvis, incrementant-los paral·lelament en les activitats destructives, com ara les emissions de CO₂, de diòxid de sofre, la generació de residus tòxics, l'ús de matèries primeres verges i l'ús de plaguicides i herbicides, entre d'altres. Això frena les activitats destructores i estimula altres sistemes, ecològicament sostenibles i prou coneguts, de satisfer les nostres necessitats. Aquests impostos es poden anar introduint d'una manera sistemàtica i previsible, permetent així a les empreses prendre les decisions oportunes d'inversió, o als ciutadans les de compra, tenint presents els canvis previstos en el sentit dels impostos.

L'ús alternatiu del estalvi.

Es tracta de dirigir la inversió dels nostres diners i estalvis envers la responsabilitat social i ecològica. De promoure diversos sistemes i organitzacions, petites i grans, a escala local i nacional, per tal d'utilitzar l'energia acumulada en forma de diners o estalvis en el finançament i la promoció d'empreses i activitats amb una clara intenció social i ecològica. Cooperatives financeres o de crèdit; bancs verds o alternatius; fons d'inversió ètica; títols verds; clubs locals d'inversió socio-ecològica; mútues d'autogestió (entitats cooperatives que assessoren a les empreses auto-gestionades associades i que promouen l'intercanvi de diners entre els seus socis, per ajudar-ne el finançament); bancs o institucions dedicades a desenvolupar el micro-crèdit per als més desfavorits; iniciatives d'estalvi destinades a ajudar a països del Tercer Món, com ara els fons d'inversió per al desenvolupament solidari... A més, cal desenvolupar entitats la finalitat de les quals és la investigació dels diferents grups empresarials de tots els sectors i volums de facturació, per saber el seu comportament respecte als diferents paràmetres eco-socials, per tal que els inversors puguin actuar en conseqüència. Investigant, a més, els diferents fons d'inversió convencionals per oferir informació útil i assessorament a d'altres consultors financers. S'ha de promoure el debat i la conscienciació sobre la responsabilitat social i ecològica de les empreses, sobre l'ús dels diners i les inversions. És important crear centres d'estudi per al desenvolupament de l'economia social i l'economia ecològicament sostenible.

Crear i desenvolupar establiments de ciència.

Normalment, la investigació científica i tecnològica està molt mediatitzada i dirigida pels interessos dels grans grups empresarials privats o estatals. En els establiments de ciència, la investigació es focalitza envers les necessitats dels ciutadans, les petites empreses, els sectors de l'economia social i ecològica, així com cap al desenvolupament de les tecnologies alternatives, de baix impacte, apropiades perquè la comunitat les gestioni. Aquests establiments s'interrelacionen en xarxa, tot cobrint les diferents especialitats i aspectes del diversos sectors i àmbits d'investigació. Hi treballen investigadors amb esperit jove, sota el criteri de ciència per al poble (Science for the People). Es seleccionen i es recopilen els treballs de fi de carrera que normalment queden arxivats a les facultats i, a més de les pròpies línies de treball, s'actua "sota demanda" de les associacions o federacions de cooperatives, petites empreses, sindicats, entitats veïnals, o ONGs d'ajut al desenvolupament. Es financien en part a través de les aportacions d'aquestes entitats, en part amb fons estatals d'ajut a l'I+D i en part amb fons que provenen de les institucions d'inversió ètica. A més de feines d'investigació, realitzen importants tasques de divulgació tecnològica i científica a la comunitat.

Obrir el procés de planificació per a la sostenibilitat.

Demanar als veïns quins desitjos o visions tenen per al futur i convertir-los en guies que determinin els canvis. Adoptar "normes de responsabilitat" que obliguin els càrrecs electes i els funcionaris a mantenir la salut de la ciutat i dels seus habitants. Si no compleixen aquesta funció, fent possible que s'intoxiqui l'aire, l'aigua, el sòl i la salut, els ciutadans poden prendre accions legals contra ells a més de destituir-los.

Celebrar la vitalitat del lloc on es viu.

Ajudar a la creació de mitjans de senyalització i comunicació local (murals, cartelleres, indicadors) que incorporin

característiques del lloc. Organitzar celebracions públiques dels esdeveniments naturals com ara el pas de les estacions, les migracions dels animals, la florida dels arbres i d'altres manifestacions de la vida. Facilitar guies als llocs naturals, i informació de la flora i fauna que cohabita amb nosaltres a la ciutat. Algunes d'aquestes mesures representen una reducció de despeses i una eliminació de residus a un escala immensa. La majoria d'elles creen nous llocs de treball i contribueixen a l'autosuficiència. Això és només un grapat de possibilitats d'entre les moltíssimes que es poden realitzar.

Documentació tractada:

Aquesta proposta ha estat extreta dels articles sobre bioregionalisme i el Programa per a Ciutats Verdes publicats a l'Alternatiu, butlletí d'Alternativa Verda, de l'equinocci de tardor de 1994.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Peter Berg, juntament amb Judy Goldhaft, veterans ecologistes, varen ser uns dels animadors als inicis dels anys 70, del Frisco Bay Mussel Group, amb la finalitat d'alertar els habitants de la badia de San Francisco dels atemptats que s'havien comès i s'estaven cometent sobre la resta de la comunitat biòtica de la zona i, alhora, suggerir estratègies per re-habitar la badia.

L'any 1973 van fundar la Planet Drum Foundation, que publica des d'aleshores la revista "Raise the Stakes" on s'hi poden trobar escrits de Raymon Dassmann, Gary Snyder i altres. L'any 1978, Peter Berg va coordinar la publicació de "Reinhabiting a Separate Country: a Bioregional Anthology of Northern California". Més tard realitzà la coordinació de l'obra: "A Green City Program for the San Francisco Bay Area".

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La Proposta de Peter Berg ha estat completada amb aportacions extretes de L'estat del món 1998 publicat pel World Watch Institute i algunes aportacions del redactor Jordi Alemany extretes de fonts diverses.

Vies d'implementació:

L'èxit d'un Programa de Ciutat Verda depèn d'una nova i radical consciència de viure a la ciutat per part dels individus i les institucions.

Ja existeixen molts grups dispersos que treballen en diversos sectors vers la sostenibilitat ecològica de la vida urbana i que poden oferir els seus plantejaments com a elements d'un programa global, un "paraigües verd" que impulsi els grans canvis governamentals que es necessiten. Per exemple, per a la transició des dels combustibles fòssils contaminants i la perillosa i costosa energia nuclear a les energies renovables; com ara la solar, la hidràulica, l'eòlica, la utilització renovable de la biomassa, o bé l'hidrogen. Es poden reclutar representants d'entre les empreses d'energies renovables, dels grups sindicals i veïnals... que es beneficiaran de la creació de llocs de treball, i de les agències que regulen la producció i la utilització d'energia, així com dels grups de defensa del medi ambient i de les energies alternatives. El perfil de "vida urbana pionera" inclou aquests elements: treballar a temps parcial, potser en feines diverses, alguna d'elles amb sentit cooperatiu o comunitari, en lloc de fer 40-45 hores setmanals en un sol lloc de treball al servei de l'augment del capital; produir una quantitat d'aliments de manera habitual en horts comunals o de barri; reciclar els residus i l'aigua domèstica; equipar els edificis per conservar energia i per produir-la de fonts renovables; restaurar l'entorn natural, estendre la permacultura en jardins i horts urbans o periurbans; reduir o eliminar l'ús de l'automòbil personal; desenvolupar noves formes més democràtiques d'organització del treball; invertir l'energia acumulada en forma d'estalvis en empreses i projectes ecològicament sostenibles i socialment responsables; participar en expressions culturals que reflecteixin motius bioregionals, sentiments planetaris i de celebració de la vida; participar en consells de barri i associacions de treball comunitari per resoldre molts temes: des de la planificació i la justícia fins a serveis socials i celebracions. Aquesta forma de vida substituirà l'existència urbana actual, sovint alienant, i escapista, per una gran varietat d'activitats estimulants i creatives. Enmig d'una metròpoli densament poblada, els ciutadans es podran identificar plenament amb el seu barri-poble. Molta gent ja posa en pràctica alguns aspectes d'aquesta vida urbana transformada, quan això ho faci la majoria de les persones, la vida a ciutat serà més rica i gratificant. En una ciutat dotada de Programa Verd, els ciutadans i ciutadanes tenen més interacció amb el govern municipal que no pas ara, un govern que es veu com un instrument per realitzar la intenció dels residents de fer la ciutat autosuficient i sostenible.

Repensar els nous models d'habitat col·lectiu

Maria José Masnou Morera

Redacció: Maria José Masnou Morera

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Regles de joc

Resum

La proposta voldria repensar l'habitatge, com a escenari futur, de l'espai físic i entorn immediat a on es desenvoluparà en molts casos gran part de les activitats domèstiques, socials, laborals i d'oci. Existeix una tendència a diluir els límits entre aquests espais. Les propostes que vulguin incorporar totes les prestacions que requereix aquest àmbit canviant, hauran de tenir un plantejament multidisciplinar. Que tingui en compte: l'arquitectura, la sociologia, el medi ambient, la gestió econòmica, els processos... És important, no solament entendre aquest àmbit com una qüestió física, vinculada a l'espai d'ús privat, sinó incorporar espais d'ús comú.

Diagnòstic

1. EL PROGRAMA :

Necessitat de la configuració personal de l'habitat físic.

Incorporació de nous perfils familiars i d'interacció social. (Famílies monoparentals, tercera edat, col·laboració intergeneracional, treball social...).

Es tendeix a segregar els col·lectius generacionals, amb habitatges específics.

El tipus arquitectònic convencional com a model a aconseguir, encara està fortament arrelat en la majoria del conjunt social.

2. GESTIÓ I PROCESSOS:

Necessitat d'adequació de l'oferta del mercat a nous models.

Incapacitat dels agents promotors i prescriptors de la política d'habitatge d'evolucionar amb la suficient agilitat als canvis, que es produeixen.

No es proposen models de finançament creatius i flexibles i rentables que permetin al concepte d'habitatge i propietat, evolucionar amb les etapes vitals dels que les ocupen i les seves necessitats i no viure ancorats a propietats obsoletes.

3. ARQUITECTURA I TÈCNICA :

La normativa d'habitatge de protecció social dona poc marge per tipus arquitectònics flexibles alternatius.

Un sistema d'infraestructures bàsiques (aigua, energia, sanejament, informació ..) disperses, poc flexibles i polivalents.

Solucions constructives de tancaments interiors rígids i no reversibles.

La necessitat d'adaptació d'aquest tipologies rígides, generen en els projectes de reforma una quantitat important de material de rebuig i enderroc de difícil aprofitament o reciclatge.

No existeix pels usuaris la possibilitat de lliure elecció sobre la modalitat de subministrament energètic que desitjarien, marginen la possibilitat d'ús d'energies renovables.

Objectius

1. EL PROGRAMA :

a). Possibilitar la configuració personal de l'habitat físic.

b). Oferir opcions d'espai habitable accessible als diferents perfils socials, i a les activitats que tenen lloc dins d'aquest espai físic.

c). Propiciar la barreja generacional, com un valor a recuperar.

d). Intentar una canvi de valors conforme, l'habitatge ja no sigui d'una manera tan evident un símbol d'estatus i de representació formal del valor de l'individu i la família dins de la societat. I que té una materialització evident en la manera d'entendre la significació de les peces de l'habitatge i de l'ús que se'n fa.

2. GESTIÓ I PROCESSOS :

a). Adequació de l'oferta del mercat a un tipus diferent i no convencional de demanda.

b). Els agents promotors i prescriptors de la política d'habitatge, han de recollir amb normativa i propostes àgils les tendències cap les quals evoluciona la realitat de l'habitat "privat", i marcar així les directrius bàsiques.

c). Models de finançament creatius i flexibles i rentables que permetin evolucionar el concepte d'habitatge i propietat, amb les etapes vitals dels que les ocupen.

3. ARQUITECTURA I TÈCNICA :

a). Solucions tipològiques, constructives i tècniques : flexibles, polivalents i correctes amb el medi ambient.

b). Serà el sistema de subministrament d'infraestructura bàsica, el que doni lloc a les cèl·lules mínimes bàsiques d'espai habitable.

c). L'usuari tindrà la possibilitat de decidir a quina modalitat de subministrament i tipus d'energia es connecta, poden optar per una modalitat combinada o autosuficient.

Mitjans i/o instruments.

1. EL PROGRAMA :

a). Configuració lliure de les particions i acabats interiors de l'habitatge a partir d'unes cèl·lules bàsiques de serveis.

La compra o el lloguer seria en concepte de l'estructura, embolcall, serveis comuns i unitats d'infraestructura bàsica requerits i que estarien vinculats a mòduls dimensionals.

Les dimensions de l'habitatge podrien adequar-se i variar al llarg de les etapes vitals dels que les ocupen, concepte de creixement o reducció de l'espai vital. (1*)

Es podrien dissenyar uns mòduls espacials de creixement o reducció, respecte a uns mòduls amb serveis bàsics.

b). Diferents opcions de dimensió de l'espai físic permetrien acollir diferents demandes dels col·lectius socials.

2. GESTIÓ I PROCESSOS :

a). L'acceptació del mercat de nous models d'habitatge, serà el millor instrument i dinamitzador de l'oferta de propostes no convencionals

b). L'entitat local que regula i promou la política de l'Habitatge i La Normativa tècnica estatal, deurà afavorir i ajudar a la proposta de solucions tipològiques creatives.

c). Models de finançament creatius i flexibles i rentables que permetin el concepte d'habitatge i propietat, evolucionar amb les etapes vitals dels que les ocupen. Disposar de modalitats de finançament i d'ús i gaudiment d'un habitatge mixtes, disminuint així el cost exagerat del finançament d'una habitatge.

En l'habitatge de propietat, es podrien considerar uns mòduls espacials bàsics de propietat adquirida, mentre fent referència al punt (1*) i haurien altres que podien tenir un règim econòmic d'ús i gaudiment, més flexible del caràcter d'un Leasing, que permetés retornar-lo o adquirir-lo definitivament d'acord a les necessitats de l'usuari.

3. ARQUITECTURA I TÈCNICA :

a). L'arquitecte ha de configurar models flexibles d'organització que permetin la viabilitat de funcionament dels mòduls bàsics, complementaris i àmbits comunitaris. Disseny dels mòduls bàsics de serveis, com a unitat bàsica de partida.

b). La cooperació entre els tècnics i el món de la indústria, deurà ajudar a consolidar solucions constructives i tècniques més eficients i barates. Solucions que per la seva banda deurien respondre criteris de: flexibilitat, reversibilitat i polivalència.

c). Facilitar des de la indústria una oferta de: materials, elements i components que permetin un procés personal d'acoblament i configuració de l'espai interior de l'habitatge amb uns nivells de qualitat importants.

Documentació tractada:

- En l'anàlisi dels canvis de Programa, el llibre " La Red " (Ed. Taurus 1998) que J.L. Cebrià va escriure, per encàrrec del Club de Roma.

- En el capítol d'objectius relacionats amb el tema del Programa recomanaria llegir l'amplia bibliografia escrita per arquitectes adscrits als principis del Moviment Modern, que parlen del "existenz mínim" i de la problemàtica de l'habitatge col·lectiu, com: Le Corbusier i W. Gropius

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Ma. José Masnou, és arquitecta per la ETSAB (1990) i actualment treballa com a professional lliberal. També forma part de l'equip Docent de l'Escola Superior d'Arquitectura a la Universitat Internacional de Catalunya, com professora de l'assignatura "Ecologia i Sostenibilitat".

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Segells de garantia ecosocial al servei del Consum Responsable

Joan Torras i Prat
Transforma

Redacció: Dolors Paniagua Valle

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Regles de joc

Resum

La complexitat en les relacions comercials del sistema capitalista mundialitzat impedeix que els consumidors tinguin coneixement sobre el procés productiu i el trajecte distributiu del que consumeixen, i se'ls amaguen pràctiques com ara el genocidi de poblacions senceres i la destrucció del medi natural.

La proposta consisteix en marcar els articles de consum amb uns segells que orientin als consumidors sobre les condicions socials i ecològiques de producció i distribució del producte, per tal de proveir la informació necessària per possibilitar un consum responsable, és a dir amb consciència o coneixement dels seus efectes. Hauran de ser aplicables a tots els àmbits i sectors d'activitat econòmica.

Diagnòstic

El mercat ha esdevingut una complexa xarxa de relacions tècniques i burocràtiques d'abast planetari que interposa un gruixut mur de "nit i boira" entre les mercaderies i la seva "història". D'aquesta manera, se'ns amaguen les implicacions de la producció dels articles que consumim: quins i en quines condicions socials, ecològiques i econòmiques han estat elaborats, fabricats o conreats.

En aquest mercat es produeix la transmutació màgica per la qual el menyspreu de la vida humana, la tortura, l'assassinat i el genocidi poden esdevenir objectes oferts al nostre delit, i com l'emmetzinament de l'aire i l'aigua, la devastació de terres i vides, esdevenen mercaderies al vent dels nostres plaers.

Objectius

- Restablir mecanismes de retroalimentació entre les nostres opcions quotidianes de compra i/o consum i els seus efectes econòmics, ecològics i socials, tant en el nostre entorn immediat com en el context global del planeta (físic i social).
- Afavorir els processos de producció respectuosos amb el medi ambient i la salut, i que promouen unes condicions laborals dignes.
- Propiciar una nova cultura que confronti la lògica econòmica i comercial amb la lògica convivencial i comunitària, transcendint la competitivitat (corsa qualitat/preu) per un altre joc: el consum com a comunió conscient i recreació responsable del món.

Mitjans i/o Instruments.

L'instrument que es proposa és el segell de garantia ecosocial: es tracta de marcar els articles de consum amb uns segells que orientin als consumidors sobre les condicions socials i ecològiques de producció i distribució del producte, per tal de proveir la informació necessària per possibilitar un consum responsable, és a dir amb consciència o coneixement dels seus efectes. Hauran de ser aplicables a tots els àmbits i sectors d'activitat econòmica.

Documentació tractada:

No consta.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Sistema de control intern de les multinacionals responsables de la deforestació dels boscos humits

Rafael Conca Gomis

Redacció: Rafael Conca Gomis

Fòrum temàtic: Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal:** Regles de joc

Resum

Les grans multinacionals forestals estan provocant la deforestació dels boscos humits, amb la conseqüent pèrdua de biodiversitat.

Per tal de lluitar contra aquest fet, caldria constituir unes Societats civils sense ànim de lucre, de tendència ecologista o amb interessos en la indústria del reciclatge que comprarien paquets d'accions d'aquestes companyies reconduint-les cap a un millor aprofitament i ús d'aquest boscos de forma sostenible a l'hora que es compren terrenys de bosc verge per a preservar-los.

Diagnòstic

Les grans multinacionals forestals estan provocant la deforestació dels boscos humits, amb la conseqüent pèrdua de biodiversitat. Molts cops llur acció està amparada pels propis governs dels països a on hi ha aquests boscos, que cedeixen l'explotació de les terres a baix preu o fins i tot gratuïtament.

Una de les conseqüències més greus d'aquesta deforestació és la pèrdua de la biodiversitat inherent a aquest boscos, el que té conseqüències majors en l'equilibri ecològic del planeta..

Objectius

Evitar aquesta desforestació i conservar la biodiversitat

Mitjans i/o instruments.

Constitució de Societats Civils sense ànim de lucre amb dues funcions fonamentals:

a) Comprar accions de les dites multinacionals per poder accedir a llur informació i intentar d'influir en llurs accions d'explotació dels boscos humits i obligar-les a invertir en la recuperació i el reciclatge.

b) Comprar terres a l'Amazònia per tal de protegir-les de possibles explotacions destructives.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Sistemes de transport sostenible en medi urbà

Jose A. Prades

Redacció: German Pelayo Puntas

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Regles de joc

Resum

El sistema contemporani de transport urbà està basat, als països més industrialitzats, en el predomini de l'automòbil. Aquest sistema pateix diverses disfuncionalitats: a) els elevats costos econòmics que genera; b) el creixement d'aquests costos té lloc de forma inversa al de la seva eficàcia: major contaminació, més retards i saturació viària, més problemes de malalties, estrès i accidents greus i mortals, menor productivitat com a conseqüència de tot plegat; c) disfuncionalitat en augment pel creixement tant de la població com del mateix parc automobilístic.

'Els objectius són: a) posar a prova els mitjans disponibles més eficaços, a nivell ètic, social, tecnològic, econòmic i ambiental, per tal de millorar l'actual sistema de transports a escala mundial, partint d'una perspectiva social; b) reorientar l'actual sistema energètic cap al predomini d'energies renovables; c) reorientar els recursos actualment destinats a la innovació tecnològica militar a la recerca de nous mitjans de transport.'

La recerca dels sistemes alternatius, passa, en cada cas (ciutat), per la realització d'estudis interdisciplinaris, amb igual o major pes del fet social i polític sobre l'econòmic, el contrast amb les forces socials afectades i l'elaboració d'escenaris.

Diagnòstic

'L'actual sistema de transport urbà constitueix un servei essencial que esdevé cada cop més disfuncional a escala planetària. (...) Aquesta disfuncionalitat, segons la majoria dels especialistes, consisteix en que el actual sistema de transport urbà està fundat, en la pràctica, en un principi director que l'orienta i organitza: la tecnologia de l'automòbil. Aquest principi tendeix a considerar-se envellit i sembla no tenir futur. Les causes són:

a) és un sistema que compromet quantitats gegantines de diners que, a escala planetària, són prohibitives; b) es tracta d'un sistema disfuncional, el cost global del transport convencional basat a l'automòbil creix en raó inversa a la seva eficàcia en diferents aspectes: ambiental (augment de les combustions i escalfament del planeta), social (els índexs d'accidents greus i mortals i la degradació de la salut en termes d'estrès i diverses malalties), econòmic (l'augment de la densitat del trànsit, els retards considerables, la proliferació de cotxes... tot plegat ralentitza la productivitat econòmica); c) aquesta disfuncionalitat augmenta pel creixement demogràfic i pel creixement del mateix parc automobilístic'.

Objectius

'L'objectiu fonamental és posar a prova els mitjans disponibles més eficaços, a nivell ètic, social, tecnològic, econòmic i ambiental, per tal de millorar l'actual sistema de transports a escala mundial, renovar l'actual sistema energètic i reorientar-lo cap al predomini d'energies renovables, especialment l'energia solar, i finalment transferir la innovació tecnològica d'ús militar cap a usos de tipus civil i popular.'

'Els objectius generals lligats a l'ètica són: el compromís amb valors necessaris en la renovació social del món contemporani: prosperitat econòmica (per a tots), progrés social, salut ambiental, democratització dels processos de decisió, dignitat humana, equitat social, respecte cap a les generacions venidores' (...) 'Cal també provocar un gran moviment de cooperació entre països industrialitzats i països en vies d'industrialització: Les inversions massives en sistemes de transport sostenible poden afectar a la protecció del medi ambient i el desenvolupament del planeta'

'Els reptes específics, en un nivell més tècnic, són: a) La superació del problema que suposa la realitat de milions d'usuaris en les grans ciutats i la recerca de solucions que puguin resoldre les necessitats individuals de cadascun d'ells. b) Prioritzar, per a qualsevol tipus d'inversió addicional per crear nous mitjans de transport, la reorientació dels recursos tècnics i financers ja disponibles, amb l'objectiu de trobar una solució més rentable i avantatjosa, econòmica, ambiental i socialment. c) Mantenir en primer lloc les consideracions de caràcter social, pel davant de les tècnico-econòmiques, a l'hora de fer anàlisis de diagnòstic i previsions de planificació. Aquesta ha de ser integral i interdisciplinària'.

Mitjans i/o instruments.

No es donen mitjans i instruments concrets, més enllà de l'estudi, contrastació amb diferents institucions i experts i síntesi final dels casos, els quals són en si les propostes tècniques que inclourien aquests mitjans. El procés d'elaboració d'aquestes propostes tècniques, consistiria en:

'La realització d'un estudi que lligui i integri sistemàticament els resultats dels anàlisis en tres dominis complementaris: a) les dades tècnico-econòmiques (optimització de les opcions a partir dels costos i avantatges, etc.), b) les mesures polítiques (quines han de ser les més eficaços), c) els valors de les principals forces socials implicades, en quines condicions recolzarien o no les diferents propostes alternatives.

- sotmetre els resultats d'aquestes anàlisis a l'avaluació crítica de diferents participants (governos, empreses,

sindicats, ecologistes, universitaris...), per trobar les bases racionals o de consens.

- Elaborar una síntesi dels resultats d'aquests treballs: proposar escenaris de gestió integrada d'un sistema de transport sostenible àmpliament documentades i contrastades amb diferents fonts socials. Caldria fer arribar aquests escenaris a totes les entitats de les quals es vol conèixer l'opinió, i finalment, s'hauria de recollir la informació i les recomanacions per continuar el treball sobre una base més universalista i més aprofundida'.

Documentació tractada:

Prades, José A; "L'éthique de l'environnement et du développement", PUF, París, 1995, p.45-55

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Tres mesures per fer Barcelona més bonica, més segura i més solidària

Centre d'Estudis Joan Bardina

Redacció: Dolors Paniagua Valle

Fòrum temàtic: Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal:** Regles de joc

Resum

Presentat pel 1992, vertebrava tres projectes interconnectats que podrien fer de Barcelona un exponent de la remodelació social, cultural i econòmica d'una ciutat, aportant més elements que la simple remodelació urbanística, molt important però no suficient.

1 - *Barcelona bonica:* es proposa la substitució dels vehicles amb motor d'explosió per transports públics eficaços, barats i no contaminants.

2 - *Barcelona segura:* implantació d'una targeta electrònica única de pagament i d'identificació, extensible a les persones que visiten la ciutat.

3 - *Barcelona solidària:* implantació d'un salari vital per a persones sense treball ni recursos per viure dignament; els recursos econòmics per finançar el salari vital procedirien de la recaptació resultant de la implantació de la targeta electrònica.

El risc de l'experimentació prudent és sempre signe de vitalitat, obertura i creativitat. La Mediterrània encara ens pot donar claredat, harmonia i bellesa.

Aquesta proposta torna a tenir actualitat de cara als objectius d'una Barcelona socialment i ecològicament sostenible pel 2004

Diagnòstic

Barcelona té tres greus problemes que semblen insolubles amb les respostes parcials habituals (augment dels agents municipals i dels efectius policials, millora de les vies de circulació rodada...):

- L'aglomeració de vehicles amb motor d'explosió dificulta la circulació per la ciutat, boicoteja el transport públic i dispara els índexos de contaminació atmosfèrica.
- La inseguretat ciutadana que, entre altres factors, es veu afavorida per un tipus de mitjà de pagament com és el bitllet de banc, obsolet en relació a les noves formes de diners electrònics, més segurs i que s'està imposant arreu.
- La misèria i marginació d'un nombrós sector de la població que, en no tenir feina ni recursos, està condemnat a mendicar, a robar o, en tot cas, a viure molt precàriament.

Objectius

- Reduir dràsticament el nivell actual de contaminació atmosfèrica.
- Minimitzar els robatoris a persones i establiments comercials.
- Assegurar a tothom els recursos necessaris per viure dignament.

Mitjans i/o instruments.

Per donar solució als tres problemes esmentats, hom proposa:

- Substitució, dins del cas urbà, dels vehicles de motor d'explosió per vehicles no contaminants (taxis, camionetes i autobusos amb motor d'hidrogen, elèctric o combinat; metros, trens i tramvies) i de tracció humana (bicicletes). La implantació de vehicles públics no contaminants requereix: línies de crèdit per als fabricants d'automòbils que vulguin posar a punt la seva fabricació, i construcció de grans aparcaments-tallers-gasolineres per a vehicles amb motor d'explosió als afores de la ciutat per al seu ús interurbà. Gran part del pressupost municipal dedicat al trànsit de vehicles podria canalitzar-se cap a les inversions i reconversió dels sistemes de transport urbà. Els tallers, aparcaments, gasolineres, etc., podrien reconvertir-se i els agents municipals reorientar la seva feina.

- Implantació d'una targeta única de pagament i identificativa. El llançament de la targeta intel·ligent hauria de ser fet de forma conjunta per caixes d'estalvis, bancs, mercats, gremis de botiguers, taxistes, grans magatzems, actes culturals i esportius, restaurants, aparcaments, etc. Una tarja d'aquestes característiques donaria seguretat a tothom, generant un gran estalvi en policia i sistemes sofisticats i ineficaços de control i de seguretat. El servei es podria fer extensiu a les persones que visiten la ciutat (com ja es fa amb els estrangers a Lloret de Mar), que podrien disposar la documentació i els diners a canvi de la targeta monetària i identificativa única. Arribar a un acord d'utilització d'una targeta única no és fàcil, però a França ha estat tota la banca la que l'ha implantat.

- La implantació d'un salari vital ciutadà és un dret que s'està plantejant (fins i tot ja ha estat implantat en alguns països, com ara el Canadà), no solament per tal que la solidaritat social passi de ser un principi a una concreció històrica, sinó com a necessitat del sistema per tal que la roda producció-consum funcioni. Per evitar qualsevol "picaresca" dels beneficiaris es podria basar també en la targeta electrònica, que en aquest cas permetria pagar

urbanístic d'una connexió entre el Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac i el Parc Metropolità de Collserola: la Via Verda. Les zones compreses dins del corredor dissenyat, amb una superfície de 6.400 hectàrees són:

1. Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac (caldrà ampliar-lo fins a la plana);
2. Mancomunitat paisatgística (antigament Mancomunitat Sabadell - Terrassa, formada per superfícies agrícoles i boscoses travessades per torrenteres);
3. Serra de Galliners (relleu forestat central);
4. Corredors Cerdanyola - Sant Cugat (espais intersticials entre zones urbanes o creixements perifèrics al llarg de la B-30).

Aquesta proposta, emmarcada en la definició d'un Sistema d'Espais Lliures - Naturals metropolitans de Barcelona, constitueix una destacada reserva de patrimoni natural, agrícola i paisatgístic, connecta importants espais naturals protegits (Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac i Parc Metropolità de Collserola) i s'interconnecta amb el corredor biològic i paisatgístic pre-litoral que travessa el Vallès en sentit longitudinal per la plana.

D'altra banda, s'encaixa entre dos eixos urbans importants en creixement (Matadepera - Terrassa - Rubí - Sant Cugat, amb 265.758 habitants l'any 1997 i Castellar - Sabadell - Sant Quirze - Cerdanyola, amb 274.354 habitants) i augmenta la qualitat ambiental d'aquests nuclis de població.

A part dels objectius estratègics dels quals sorgeix la proposta i que estan continguts a l'apartat anterior, a continuació es fa una relació dels objectius operatius i de les accions que caldrà emprendre per portar-la a la pràctica (la relació prové del document elaborat pel Fòrum Terrassenc que està referenciat a l'apartat de documentació):

Objectiu 1:

ENDEGAR LA VIA VERDA SANT LLORENÇ - COLLSEOLA PEL SECTOR DE LA MANCOMUNITAT SABADELL - TERRASSA (NODE VALLESÀ DE LA XARXA D'ESPais LLIURES - NATURALS METROPOLITANS DE BARCELONA.
ACCIONS:

- 1.a. Protegir i potenciar la capacitat connectora i estratègica dels terrenys de l'antiga "Mancomunitat Sabadell - Terrassa" des del punt de vista natural i paisatgístic.
- 1.b. Definir les bases ecològiques i tècniques que han de regir el disseny d'aquest connector.

Objectiu 2:

CONSERVAR LA DIVERSITAT BIOLÒGICA I PAISATGÍSTICA CONTRIBUINT A LA MILLORA I RECUPERACIÓ.
ACCIONS:

- 2.a. Preservar la biodiversitat d'aquest territori, de les pressions urbanístiques, protegint els hàbitats existents a les fondalades dels torrents.
- 2.b. Possibilitar la capacitat connectora d'aquest espai lliure - natural amb els espais adjacents.

Objectiu 3:

REHABILITAR I RESTAURAR ELS INDRETS NATURALS QUE HAN ESTAT MALMESOS.
ACCIONS:

- 3.a. Restaurar els sistemes naturals i els elements paisatgístics malmesos.
- 3.b. Restaurar les zones de contacte amb les àrees urbanes.

Objectiu 4:

INTEGRAR I REESTRUCTURAR ELS FRAGMENTES URBANITZATS I EDIFICATS EXISTENTS, AIXÍ COM LES ZONES DE CONTACTE AMB LES ÀREES URBANES I INFRASTRUCTURES DE COMUNICACIONS.
ACCIONS:

- 4.a. Aturar i endreçar els entorns edificats de la carretera N-150.
- 4.b. Redissenyar les urbanitzacions existents cap a models d'urbanització més adaptats i orgànics (equipaments de Mossèn Homs, Castell Arnau, Universitat Autònoma de Barcelona).
- 4.c. Permeabilitzar l'autopista A-17, facilitant el pas dels torrents i els camins.
- 4.d. Interrelacionar la Via Verda amb les xarxes verdes urbanes de les respectives ciutats.

Objectiu 5:

DESENVOLUPAR LA SEPARACIÓ - CONNEXIÓ ENTRE SABADELL I TERRASSA, MITJANÇANT LA VIA VERDA, SEPARANT ELS RESPECTIUS CREIXEMENTS URBANS PERÒ CONNECTANT LA CIVILITAT DE LES DUES CIUTATS.
ACCIONS:

- 5.a. Evitar qualsevol nou increment de la superfície urbanitzada.
- 5.b. Permeabilitzar les façanes urbanes deixant fluir la Via Verda cap a l'interior de les ciutats, connectant amb les xarxes verdes urbanes.
- 5.c. Optimitzar el funcionament de les infraestructures viàries existents per tal que el seu impacte sobre el medi natural sigui mínim.

Objectiu 6:

RECOLLIR LES DETERMINACIONS DE LA VIA VERDA EN EL PLANEJAMENT URBANÍSTIC.
ACCIONS:

- 6.a. Incidir en les determinacions del Pla Territorial Metropolità de Barcelona.
- 6.b. Implementar o modificar si cal els respectius Plans Generals d'Ordenació Urbana.
- 6.c. Redactar un instrument de planejament únic tipus Pla Especial, així com un Programa d'Actuació per a tot el conjunt.

Objectiu 7:

PROMOURE ELS VALORS EDUCATIUS, CULTURALS I LÚDICS, TOT APROPANT ELS CIUTADANS ALS VALORS DELS ESPAIS NATURALS PERIURBANS.

ACCIONS:

- 7.a. Fomentar programes educatius integrals adreçats als escolars i ciutadans en general.
- 7.b. Difondre i promocionar els valors naturals, culturals i lúdics.
- 7.c. Protegir i dinamitzar el patrimoni arquitectònic i paisatgístic.

Objectiu 8:

DISSENYAR UN MODEL DE GESTIÓ ACTIVA I INTEGRADA, ORIENTADA AL DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE PER AL CONJUNT DE LA ZONA, QUE SIGUI ECOLÒGICAMENT I ECONÒMICAMENT EFICIENT.

ACCIONS:

- 8.a. Potenciar l'economia rural existent.
- 8.b. Buscar nous sistemes de finançament i el suport d'amplis sectors de la societat.
- 8.c. Canalitzar noves demandes i afavorir la participació en els processos de planificació i gestió.

Objectiu 9:

ESTABLIR UN ORGANISME DE GESTIÓ INTERMUNICIPAL TIPUS MANCOMUNITAT PAISATGÍSTICA PER A LA PLANIFICACIÓ I LA GESTIÓ EFECTIVA DE LA VIA VERDA SANT LLORENÇ - COLLSEROLA

ACCIONS:

- 9.a. Reinventar l'antiga Mancomunitat Sabadell - Terrassa com a una "Mancomunitat Paisatgística" on es representin tots els municipis implicats.
- 9.b. Assignar al nou organisme competències de planificació, gestió i finançament, així com de vigilància.

Objectiu 10:

FOMENTAR I DIVULGAR LA VIA VERDA, CONNECTOR BIOLÒGIC I PAISATGÍSTIC EN ÀREES DENSAMENT POBLADES, COM A ACTUACIÓ EMBLEMÀTICA I ENGRESCADORA.

ACCIONS:

- 10.a. Potenciar la recerca, la formació i la difusió de totes les dades i experiències.
- 10.b. Estudiar iniciatives semblants per aprofitar-ne experiències.

Documentació tractada:

La proposta ha estat redactada principalment a partir del document "Via verda Sant Llorenç - Collserola. Un element fonamental del Sistema d'Espais Lliures - Naturals al Vallès Occidental", editat pel Fòrum Terrassenc per a la Protecció i Ordenació del Medi Natural i del Paisatge (juny 1996).

També ha estat consultada la documentació següent:

Germain, Josep (1997): La via verda Sant Llorenç - Collserola, a Depana en acció, núm. 13, hivern de 1997.

Borràs, A. et al (1996): Ecologia i territori a Catalunya. Una crítica al Pla Territorial General de Catalunya; Universitat Autònoma de Barcelona: Bellaterra.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

El Fòrum Terrassenc per a la Protecció i Ordenació del Medi Natural i del Paisatge està integrat pel Centre Excursionista de Terrassa, la Institució Catalana d'Història Natural, la Fundació Àngel Arisó i Campà, Pigot Grup Ornitològic de Terrassa i per la Fundació Privada Cultura i Comunicació (CIC).

Comentaris i Observacions:

Transversal 1. Presentació del fòrum transversal per Repensar les Experiències

Per fer la valoració de les propostes del Fòrum Transversal, cal seguir els següents passos:

1r. Llegir cada proposta

2n. Marcar les 10 propostes que més us interessin al Qüestionari de Valoració (Transversal 3)

Així, **cal llegir les propostes**, al nivell que cadascú pugui i desitgi (el resum o tota sencera) i marcar **quines són les 10 que li agradaria tenir la oportunitat de conèixer més a fons**.

Les propostes de cada Fòrum Transversal que **hagin suscitat més interès es podran tractar i conèixer** més a fons en reunions simultànies durant la Trobada general del Fòrum (16-18 d'abril), reunions en què hi podran participar els inscrits al Fòrum transversal corresponent.

Acabada la valoració del Fòrum Transversal **cal que ens feu arribar els formularis Transversal 3 (més el Temàtic 3. i Temàtic 4)** en el sobre amb l'adreça del CIS que s'adjunta amb els Dossiers preferiblement abans de final d'any i com a data límit el 31 de gener de 1999.

Les persones inscrites a aquest Fòrum transversal són:

Esther Inglada i Cardona	Economia
M ^a . Àngels Pi Mallarch	Economia
Lluís Verdes Soler	Economia
Antoni Biarnes Mas	Educació
Àngels Fortuny Morera	Educació
Begoña González Minguillón	Educació
Xavier Pons Frutos	Educació
M ^a . Isabel Valverde Ferreira	Educació
Carmen García Rallo	Experiència Religiosa
Josep Barba	Interculturalitat
Salvador Miret Torrens	Interculturalitat
Luis Recolons	Interculturalitat
Sheila Vilaseca i Baró	Interculturalitat
Joan Lagunas Riera	Política
Feliu Madaula Canadell	Política
Josep Monras Galindo	Política
Mariña Tatter Schacht	Relacions Masculí-Femení
Martí Terés i Bonet	Resolució de Conflictes
Isabel Barcia	Salut
Rosa Cuyàs Sol	Salut
Catherine Galemann	Salut
Inmaculada Nogués Orpi	Salut
Frederic Torras i Costas	Salut
Laia Artigal Valls	Sistemes socials
Ester González Ribas	Sistemes socials
Ramón Montón i Lara	Sistemes socials
Joan Brugués Freixanet	Societat Civil
Pilar Frutos Soler	Societat Civil
Jesús Martí Nadal	Societat Civil
Pilar Pujol i Furriols	Societat Civil

Transversal 2. Propostes del fòrum transversal per Repensar les Experiències

COM001EXP	Axiu de la memòria popular	Giovanni Marzocchi	Comunicació i art
COM002EXP	El mundo cabe en una radio de aldea	Jorge Gómez, Raquel Salinas	Comunicació i art
COM003EXP	Gremi d'Artistes per alliberar-se del domini de les galeries d'art contemporani	Quim Pons i Estrada	Comunicació i art
COM004EXP	L'esperanto: una llengua per assolir i garantir una justícia lingüística	Llibert Puig Gandia Associació Catalana d'Esperanto	Comunicació i art
COM005EXP	Medidas para impulsar la enseñanza y el ejercicio de las medicinas alternativas	Ramón Rosal Cortes	Comunicació i art
COM006EXP	Revista d'inter-relació personal pel reforç del suport social i la riquesa cultural	Melcior Puigcerver i Canyelles, Albert Garau i Serra	Comunicació i art
COM007EXP	Sistema d'escriptura universal	Mn. Josep Mas i Bayés	Comunicació i art
COM008EXP	Telespectadors Associats de Catalunya (TAC)	Telespectadors Associats de Catalunya	Comunicació i art
COM009EXP	Xarxa per la coordinació dels grups culturals alternatius	Associació cultural "La Teranyina"	Comunicació i art
ECO001EXP	Akoop, sistema per a l'autogestió de cooperatives	Marcel·lí Ferrer Garriga	Economia
ECO002EXP	Asociación ciudadana para forzar las inversiones éticas en las Cajas de Ahorros	Pedro Manrique Miranda	Economia
ECO003EXP	Bancs dels pobres	Infomundi	Economia
ECO004EXP	Canvi del sistema de categories salarials	Factoria Font Vella	Economia
ECO005EXP	Grups informals de crèdit	Carme Vila Rovira	Economia
ECO006EXP	Iniciativa legislativa popular contra el paro y la pobreza	Iniciativa legislativa popular contra el paro y la pobreza	Economia
ECO007EXP	Medures orientades a reduir i millorar el consum per fer viable el futur i viure millor	Alicia Arizabalaga, Daniel Wagman	Economia
ECO008EXP	Taller formatiu "Consumir menys per viure millor"	Pere Subirana i Samitier	Economia
EDU001EXP	Educación para adultos en el lugar de trabajo	Marta Soler, Montserrat Fisas Ollé	Educació
EDU002EXP	El grup de treball personal: una eina al servei d'alguns alumnes de l'ESO	M ^a . Isabel Valverde Ferreira	Educació
EDU003EXP	El refrany i la frase feta: espècies a protegir	Alexandre Aguiló i Guerra	Educació
EDU004EXP	Espacio de formación integral de las personas	Xavier Pons Frutos	Educació
EDU005EXP	Espais para adults	Ana Gimeno-Bayon Cobos	Educació
EDU006EXP	Formación de expertos y habilitación de espacios para celebrar ritos de paso de testas, panteístas,	Ramón Rosal Cortes	Educació
EDU007EXP	La Casita: una experiència educativa en Barcelona	Begoña González Minguillón	Educació
EDU008EXP	La Comprensió Musical Conscient per aprendre de la Música	Josep Margarit Dalmau, Glibria Sol Beltran	Educació
EDU009EXP	La lectura engendra cultura: els Grups de Tertúlia Literària	Grup de Tertúlia Literària	Educació
EDU010EXP	Randa, Escola d'Estudis Polítics	Randa, Escola d'Estudis Polítics	Educació
RELO01EXP	Aprentent a consultar	Montserrat Carbonell Moncho Comunitat Bahà'í	Experiència Religiosa
RELO02EXP	Creación de un banco de datos de recursos del ámbito religioso	Ana Gimeno-Bayon Cobos	Experiència Religiosa
RELO03EXP	Estades temporals en comunitat per facilitar l'acostament a l'espai del religiós i del transcendent	Lluís Ylla Janer	Experiència Religiosa
RELO04EXP	Experimentació i difusió de la secularitat sagrada com a estil de vida	Ma Assumpta García Renau	Experiència Religiosa
RELO05EXP	Templos interconfesionales	Ana Gimeno-Bayon Cobos	Experiència Religiosa
INT001EXP	De l'alfabetització al projecte col·lectiu.	Francesco Azzimonti	Interculturalitat
INT002EXP	Espacios comunes para el diálogo de culturas	Luz Marina Estupiñán Cardona	Interculturalitat
INT003EXP	Programa Pau i Solidaritat: per una educació i solidaritat intercultural a la Mediterrània	Josep Suarez Ferrer Educació i solidaritat. Universitat de les Illes Balears	Interculturalitat
INT004EXP	Xarxa Catalana de Coordinació de Centres de Recursos Solidaris i interculturals	Martí Terés i Bonet Centre de Recursos per la Pau i la Solidaritat	Interculturalitat
POL001EXP	El Centre Internacional Pierre Mendès France	Centre International Pierre Mendès France	Política
POL002EXP	El Partit Radical Transnacional	Rafael Villardó Partit Radical Transnacional	Política
POL003EXP	La política del món real: un informe sobre polítiques d'acció responsable elaborat per ONG britàniques	Michael Jacobs The Real World Coalition (contacte TCPA)	Política
POL004EXP	Proyecto Infoville: implantación de tecnologías telemáticas en la localidad alacantina de Villena	Pla Estratègic de Modernització de l'Administració Valenciana	Política
POL005EXP	Vot blanc o nul	Jaume Rodri	Política
GEN001EXP	Círculos de Seguridad para repensar las relaciones entre masculino y femenino	Marita Viscarro	Relacions Masculi-Femení
GEN002EXP	Lograr la equidad hombre/mujer desde la diferencia	Conxa Martínez Jabaloyes	Relacions Masculi-Femení
GEN003EXP	Manual i Assemblea Familiar Permanent per repartir i compartir les feines de la llar	Carlota Gimenez Compte	Relacions Masculi-Femení
GEN004EXP	Mujeres sin tierra, educación y matemáticas	Gelsa Knijnik	Relacions Masculi-Femení
PAU001EXP	Castell per la Pau: Centre intercultural per a la resolució de conflictes	Pau Avenir Centre per a la Innovació Social	Resolució de Conflictes
PAU002EXP	Creación de una ONG para evitar abusos empresariales	Ana Gimeno-Bayon Cobos	Resolució de Conflictes
PAU003EXP	Denunciar la militarització subtil per a una societat confosa	Arcadi Oliveres i Boadella	Resolució de Conflictes
PAU004EXP	Guerriers de Pau	Eduard Vinyamata i Camp	Resolució de Conflictes

PAU005EXP	Insumisos en los cuarteles, por un debate sobre el militarismo		Resolució de Conflictes
PAU006EXP	La Co-Escucha: ayuda mutua por la escucha	Eneko Landaburu	Resolució de Conflictes
PAU007EXP	Mediación y democracia: la aportación de la mediación en la transformación de la sociedad	Maria Cristina Recouso Franco	Resolució de Conflictes
PAU008EXP	Objeción fiscal a los gastos militares	Servicio de Información de la Objeción Fiscal	Resolució de Conflictes
PAU009EXP	Resolución de conflictos, un nou horitzó	Eduard Vinyamata i Camp	Resolució de Conflictes
PAU010EXP	Rwanda: per un poble reconciliat en un estat de dret	Joan Carrero , Joan Casòliva i Barcons Fundació S'Olivar - Inshuti	Resolució de Conflictes
PAU011EXP	Un model d'universitat popular i globalista per a la presó "Model"	Pau Avenir	Resolució de Conflictes
SAL001EXP	El desig particular com alternativa a la ètica enganyosa de la satisfacció i la universalització	Centre de psicoteràpia de l'Esquerra de l'Eixample	Salut
SAL002EXP	Experiencia de Grup Gran per conèixer i millorar les dificultats en la comunicació i les relacions	Miquel Sunyer	Salut
SAL003EXP	La enfermería y los cuidados basados en el yoga: un programa de educación para la salud	José Francisco Jimeno Saigado	Salut
SAL004EXP	Medidas para facilitar el acceso a las técnicas con imágenes y fantasía en el tratamiento de enfermedades	Ramón Rosal Cortes	Salut
SAL005EXP	Projecte d'animació per gent gran	Animació de Gent Gran	Salut
SAL006EXP	Tallers de percepció vivencial de la pròpia mort com a forma de creixement i d'alliberament profund	Josep Ma Ferriola	Salut
SIS001EXP	Els estats generals de l'ecologia política	États Généraux de l'Ecologie Politique	Sistemes socials
SIS002EXP	La experiencia cooperativa de Mondragón	Mondragón Grupo Cooperativo	Sistemes socials
SIS003EXP	Propiedad comunal y desobediencia civil para un mundo diverso y sostenible	Vandana Shiva	Sistemes socials
SIS004EXP	Repensar la societat: propostes innovadores per a un món responsable i solidari	Martí Olivella Solé EcoConcern, associació per a la innovació social	Sistemes socials
SIS005EXP	Tecnologia adequada	E.F. Schumacher Schumacher College	Sistemes socials
CIV001EXP	Aliança per a un Món Responsable i Solidari	Aliança per un món Responsable i Solidari	Societat Civil
CIV002EXP	Asamblea de parados franceses por un verdadero reparto del trabajo y la riqueza	Movimiento de parados en Francia Asamblea de Jussieu.	Societat Civil
CIV003EXP	Associacions d'autogestió veïnal i fóruns d'intercanvi d'experiències d'organització social	Gemma Rodríguez Villanueva, Susanna Segovia Sánchez, Helena Torres Sbarbati,	Societat Civil
CIV004EXP	Comerc just i Xarxa de Consum Solidari	Setem Catalunya	Societat Civil
CIV005EXP	Cooperació i cultura	Rocaguinarda Cooperativa Cultural	Societat Civil
CIV006EXP	Curso de formación de los sepultureros sobre el respeto a la sensibilidad y los sentimientos	Ramón Rosal Cortes	Societat Civil
CIV007EXP	Dejuni setmanal solidari	José Ignacio González Faus Cristianisme i Justícia	Societat Civil
CIV008EXP	Dissert serveis i seixanta propostes per a la vostra associació	Agència Municipal de Serveis per a les Associacions de Barcelona	Societat Civil
CIV009EXP	El Casal Autogestionari del Clot	Casal Autogestionari del Clot	Societat Civil
CIV010EXP	Intercanvis de feines: un mitjà per millorar el coneixement de la feina dels altres i la pròpia capacitat	Francisco M. Galán	Societat Civil
CIV011EXP	Invents i inventors sense fronteres: solidaris i ecològics.	Melchor Puigcerver i Canyelles	Societat Civil
CIV012EXP	Les empreses d'inserció, una alternativa a l'exclusió social	Coordinadora Catalana d'empreses d'inserció social	Societat Civil
CIV013EXP	Mètodes d'avaluació del treball: un nou paradigma organitzatiu	Joan Roma i Vergés	Societat Civil
CIV014EXP	Núclis d'intervenció participativa (NIP)	Hans Harms (CitiCon)	Societat Civil
CIV015EXP	Organisme ciutadà de control de la despesa pública	Mariàngela Rovira i Pascual	Societat Civil
CIV016EXP	Parlaments d'Innovació Democràtica (PID)	Oficina d'Innovació Democràtica	Societat Civil
CIV017EXP	Participació i moviments socials	Pere Ortega	Societat Civil
CIV018EXP	Sistemes d'intercanvi local	Michael Linton	Societat Civil
CIV019EXP	Solidaritat Cífrica Catalana	Lluís Costa Pujol	Societat Civil
CIV020EXP	Vivre tres mesos amb el salari mínim	Kairos Europa	Societat Civil
CIV021EXP	Xarxa d'intercanvi de coneixements	Jean-Pierre Viseur	Societat Civil
CIV022EXP	Xarxa de consumidors responsables	Jean-Pierre Viseur	Societat Civil
CIV023EXP	Xarxes locals d'intercanvi de bens i serveis	Pere Subirana i Samitier	Sostenibilitat i Medi
SOS001EXP	Centro Ecológico Alternativo	Juan Morole Rosso Alternatura	Sostenibilitat i Medi
SOS002EXP	Dinamitzar una cultura verda	Isidre Rebenague Cruz Cultura Verda	Sostenibilitat i Medi
SOS003EXP	Medidas para lograr un turismo costero ecológicamente sostenible y de calidad	Francisco Gallego Mora	Sostenibilitat i Medi
SOS004EXP	Planificación urbana sostenible a Curitiba	Jaime Lerner	Sostenibilitat i Medi
SOS005EXP	Projecte ALPA (Acció Local Paraíso Agora): programes per al desenvolupament humà i regional sostenibles	Aqao Local Paraíso Agora	Sostenibilitat i Medi
SOS006EXP	Una nova relació entre la Natura i les Persones.	Miquel Palau	Sostenibilitat i Medi

Transversal 3. Qüestionari de Valoració Fòrum Transversal per Repensar les Experiències

Nom i Cognoms:

D'entre les propostes presentades al Fòrum Transversal per Repensar les Experiències indico amb una X quines són les 10 propostes que m'agradaria conèixer més a fons en la Trobada General del Fòrum (16-18 d'abril)

COM001EXP	Anxi de la memòria popular
COM002EXP	El mundo cabe en una radio de aldea
COM003EXP	Gramí d'Artistes per alliberar-se del domini de les galeries d'art contemporani
COM004EXP	L'esperanto: una llengua per assolir i garantir una justícia lingüística
COM005EXP	Medidas para impulsar la enseñanza y el ejercicio de las medicinas alternativas
COM006EXP	Revista d'inter-relació personal pel reforç del suport social i la riquesa cultural
COM007EXP	Sistema d'escriptura universal
COM008EXP	Telèspectadors Associats de Catalunya (TAC)
COM009EXP	Xarxa per la coordinació dels grups culturals alternatius
ECO001EXP	Akoop, sistema per a l'autogestió de cooperatives
ECO002EXP	Asociación ciudadana para forzar las inversiones éticas en las Cajas de Ahorros
ECO003EXP	Bancs dels pobres
ECO004EXP	Canvi del sistema de categories salarials
ECO005EXP	Grups informals de crèdit
ECO006EXP	Iniciativa legislativa popular contra el paro y la pobreza
ECO007EXP	Medures orientades a reduir i millorar el consum per fer viable el futur i viure millor
ECO008EXP	Taller formatiu "Consumir menys per viure millor"
EDU001EXP	Educación para adultos en el lugar de trabajo
EDU002EXP	El grup de treball personal: una eina al servei d'alguns alumnes de l'ESO
EDU003EXP	El refrany i la frase feta: espècies a protegir
EDU004EXP	Espacio de formación integral de las personas
EDU005EXP	Esplais para adultos
EDU006EXP	Formación de expertos y habilitación de espacios para celebrar ritos de paso de testas, pantestas,
EDU007EXP	La Casita: una experiència educativa en Barcelona
EDU008EXP	La Comprensió Musical Conscient per aprendre de la Música
EDU009EXP	La lectura engendra cultura: els Grups de Tertúlia Literària
EDU010EXP	Randa, Escola d'Estudis Polítics
REL001EXP	Aprenent a consultar
REL002EXP	Creación de un banco de datos de recursos del ámbito religioso
REL003EXP	Estades temporals en comunitat per facilitar l'acostament a l'espai del religiós i del transcendent
REL004EXP	Experimentació i difusió de la secularitat sagrada com a estil de vida
REL005EXP	Templos interconfesionales
INT001EXP	De l'alfabetització al projecte col·lectiu.
INT002EXP	Espacios comunes para el diálogo de culturas
INT003EXP	Programa Pau i Solidaritat: per una educació i solidaritat interculturals a la Mediterrània
INT004EXP	Xarxa Catalana de Coordinació de Centres de Recursos Solidaris i Interculturals
POL001EXP	El Centre Internacional Pierre Mendès France
POL002EXP	El Partit Radical Transnacional
POL003EXP	La política del món real: un informe sobre polítiques d'acció responsable elaborat per ONG britàniques
POL004EXP	Proyecto Infoville: implantación de tecnologías telemáticas en la localidad alecantina de Villena
POL005EXP	Vot blanc o nul
GEN001EXP	Círculos de Seguridad para repensar las relaciones entre masculino y femenino
GEN002EXP	Lograr la equidad hombre/mujer desde la diferencia
GEN003EXP	Manual i Assemblea Familiar Permanent per repartir i compartir les feines de la llar
GEN004EXP	Mujeres sin tierra, educación y matemáticas
PAU001EXP	Castell per la Pau: Centre intercultural per a la resolució de conflictes
PAU002EXP	Creación de una ONG para evitar abusos empresariales
PAU003EXP	Denunciar la militarització subtil per a una societat confosa
PAU004EXP	Guerrers de Pau
PAU005EXP	Insumisos en los cuarteles, por un debate sobre el militarismo
PAU006EXP	La Co-Escucha: ayuda mutua por la escucha
PAU007EXP	Mediación y democracia: la aportación de la mediación en la transformación de la sociedad
PAU008EXP	Objeción fiscal a los gastos militares
PAU009EXP	Resolució de conflictes, un nou horitzó
PAU010EXP	Rwanda: per un poble reconciliat en un estat de dret
PAU011EXP	Un model d'universitat popular i globalista per a la praxi "Model"
SAL001EXP	El desig particular com alternativa a la ètica enganyosa de la satisfacció i la universalització
SAL002EXP	Experiència de Grup Gran per conèixer i millorar les dificultats en la comunicació i les relacions
SAL003EXP	La enfermería y los cuidados basados en el yoga: un programa de educación para la salud
SAL004EXP	Medidas para facilitar el acceso a las técnicas con imágenes y fantasía en el tratamiento de enfermedades
SAL005EXP	Proyecto d'animació per gent gran
SAL006EXP	Tallers de percepció vivencial de la pròpia mort com a forma de creixement i d'alliberament profund
SIS001EXP	Els estats generals de l'ecologia política

SIS002EXP	La experiencia cooperativa de Mondragón
SIS003EXP	Propiedad comunal y desobediencia civil para un mundo diverso y sostenible
SIS004EXP	Repensar la societat: propostes innovadores per a un món responsable i solidari
SIS005EXP	Tecnologia adequada
CIV001EXP	Aliança per a un Món Responsable i Solidari
CIV002EXP	Asamblea de parados franceses por un verdadero reparto del trabajo y la riqueza
CIV003EXP	Associacions d'autogestió veïnal i fòrums d'intercanvi d'experiències d'organització social
CIV004EXP	Comerç just i Xarxa de Consum Solidari
CIV005EXP	Cooperació i cultura
CIV006EXP	Curso de formación de los sepultureros sobre el respeto a la sensibilidad y los sentimientos
CIV007EXP	Dejuni setmanal solidari
CIV008EXP	Dissat serveis i seixanta propostes per a la vostra associació
CIV009EXP	El Casal Autogestionari del Clot
CIV010EXP	Intercanvis de feines: un mitjà per millorar el coneixement de la feina dels altres i la pròpia capacitat
CIV011EXP	Invents i inventors sense fronteres: solidaris i ecològics
CIV012EXP	Les empreses d'inserció, una alternativa a l'exclusió social
CIV013EXP	Mètodes d'avaluació del treball: un nou paradigma organitzatiu
CIV014EXP	Nuclis d'intervenció participativa (NIP)
CIV015EXP	Organisme ciutadà de control de la despesa pública
CIV016EXP	Parlaments d'Innovació Democràtica (PID)
CIV017EXP	Participació i moviments socials
CIV018EXP	Sistemes d'intercanvi local
CIV019EXP	Solidaritat Cívica Catalana
CIV020EXP	Viure tres mesos amb el salari mínim
CIV021EXP	Xarxa d'intercanvi de coneixements
CIV022EXP	Xarxa de consumidors responsables
CIV023EXP	Xarxes locals d'intercanvi de bens i serveis
SOS001EXP	Centro Ecológico Alternativo
SOS002EXP	Dinamitzar una cultura verda
SOS003EXP	Medidas para lograr un turismo costero ecológicamente sostenible y de calidad
SOS004EXP	Planificació urbana sostenible a Curitiba
SOS005EXP	Projecte ALPA (Acció Local Para/so Agora): programes per al desenvolupament humà i regional sostenibles
SOS006EXP	Una nova relació entre la Natura i les Persones.

Arxiu de la memòria popular

Giovanni Marzocchi
Marzocchi

Redacció: Josep Oriol Garriga Gusi

Fòrum temàtic Comunicació i art

Fòrum transversal Experiències

Resum

Hi ha la història oficial, la que escriuen els savis, generalment propers al poder, però també existeix la història petita, la que narra els fets de cada dia, que escriu la gent anònima. La darrera guerra civil, petits i grans problemes personals, poesies, vivències, viatges, amors i desamors. La història de la pròpia vida o bé biografies d'altres. Hi ha persones que han plasmat aquests fets en memòries, biografies o altres papers, que resten oblidats i generalment es perden.

L'arxiu de la Memòria Popular comença a Pieve (Itàlia) el 1984, i ara n'està naixent un altre a La Roca del Vallès (Barcelona). L'objectiu es animar a la gent que disposi d'escrips originals autobiogràfics, propis o d'altri, memòries o relats a lliurar-los a aquest arxiu, perquè no es perdin. Allà seran informatitzats, classificats i preservats en un lloc adient, restant a la disposició del públic que tingui interès a consultar-los.

Per tal de divulgar l'Arxiu, s'ha creat un premi de memorials populars, en els que un jurat format per gent del poble amb el suport d'un altre jurat acadèmic, concedirà cada any un premi en metàl·lic de l'edició de la autobiografia guanyadora.

Diagnòstic

A la nostra societat hi ha persones que han reflexionat i escrit sobre la pròpia vida i sobre la d'altres persones, arran de fets viscuts o que els hi han explicat.

Encara que pugui semblar d'escàs interès, no deixen de ser petits fragments de la HISTÒRIA, en majúscules, que el pas del temps, junt amb altres narracions, ens poden donar llum sobre fets importants.

La majoria d'aquests textos no surten mai a la llum i resten oblidats en un calaix per acabar finalment a la bossa de les deixalles o al foc.

Objectius

Conservar la memòria popular a partir de:

- Estimular les persones a que escriguin sobre les seves inquietuds, la seva història o la d'algun personatge conegut i estimat.
- Evitar que moltes llibretes, cartes i papers es llencin, sense saber que podrien ésser útils a la societat i es fessin arribar a aquest arxiu.
- Disposar d'un recull ordenat de la memòria popular, on estudiosos, guionistes de TV i cinema, creadors de tota mena i curiosos puguin trobar-hi dades i arguments per les seves obres.

Mitjans i/o instruments.

L'Arxiu de la Memòria Popular.

Es un arxiu que té per objectiu recopilar i guardar, degudament ordenat, classificat i informatitzat, el material que es pot recollir d'una àrea geogràfica determinada, sobre testimonis de la vida quotidiana no mediatitzats per la mirada d'un erudit.

Es tracta essencialment de cartes, autobiografies, memòries, fotografies, pel·lícules, vídeos, cd-rom i tota classe de documents que reflecteixin l'experiència de persones anònimes que expliquen com viuen, com senten i com pensen.

Hom pot col·laborar, aportant-hi manuscrits i papers propis o d'altri, abans de destruir-los.

Documentació tractada:

- Article aparegut a La Vanguardia el 25 de maig de 1998
- Conversa personal amb el Sr. Giovanni Marzocchi el 9 de juny de 1998.
- Full informatiu de l'Arxiu de la Memòria Popular.
- Formulari de participació al AMP i al concurs d'autobiografies.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

El Sr. Giovanni Marzocchi, tècnic cultural italià que actualment viu a Sitges, és qui va fundar el primer arxiu a Pieve Santa Stefano, a 120 Km. de Florència. La idea va néixer d'un periodista amic seu i ambdós la posaren en pràctica en aquest petit poble, amb un gran èxit. Actualment disposa de més de 3 500 textos originals aportats per protagonistes anònims. L'Ajuntament de la Roca del Vallès s'ha mostrat sensible a aquesta idea i s'hi està començant aquest nou arxiu

El mundo cabe en una radio de aldea

Jorge Gómez Raquel Salinas

Redacció: Loreley Busqué Bertrán
Fòrum temàtic Comunicació i art

Fòrum transversal Experiències

Resum

Un 90% de la població escucha radio. En la mayoría de los sectores populares urbanos y rurales, es el único medio de información que poseen. Sin embargo, el público latinoamericano no tiene acceso masivo a una información internacional suficiente y adecuada. En este sentido, el enorme potencial de la radio está subutilizado.

Hace diez años, los países del Tercer Mundo empezaron a realizar algunos esfuerzos para superar su dependencia de un reducido número de agencias internacionales de noticias, propias de los países industrializados y al servicio de sus intereses.

El informativo de Chasquihuasi pretende ayudar a superar los obstáculos técnicos, económicos y humanos que hoy impiden el flujo de noticias internacionales orientadas por fines de desarrollo. Y, por tanto, facilitar el acceso de las radios populares y de provincia al flujo internacional de noticias.

Diagnòstic

Las radios populares, por su parte, no pueden pagar las altas tarifas de telecomunicaciones, indispensables para recibir servicios de teletipo. Tampoco tienen fondos para pagar suscripciones a grandes agencias internacionales. No tienen personal suficiente para trabajar con grandes volúmenes de información, ni tiempo para dar forma radial a noticias escritas para prensa urbana.

Menos de un 5% del total de radios de América Latina entra en la categoría de grandes emisoras, con equipos de alcance nacional, buena financiación y departamento de prensa con servicios de teletipo. La mayoría absoluta de las radios se limita a leer noticias publicadas por la gran prensa, o a repetir los títulos y enunciados de los hechos mas llamativos que hace una radio grande de la capital, otra vez con despachos de agencias transnacionales.

Así resulta que las emisoras, sobre todo de provincias, siendo la principal fuente de información para las grandes mayorías de América Latina, son a la hora de la verdad los medios menos informados.

Objectius

Se propone apoyar el funcionamiento de las pequeñas estaciones que orientan su quehacer con principios y objetivos de servicio a las comunidades y sectores populares.

Facilitar la difusión amplia de información sobre planes y programas de desarrollo entre aquellos sectores, especialmente el campesinado pobre, que son los destinados a beneficiarse con tales esfuerzos.

Apoyar la creación de una conciencia e identidad regional por medio de la difusión sostenida de información pertinente para tales objetivos.

Apoyar la creación de una conciencia e identidad tercermundista, por medio de información sostenida sobre los problemas y logros de los pueblos en otras regiones del Tercer Mundo.

Proveer un canal para la mayor difusión de las acciones y logros de diversas organizaciones (internacionales, nacionales, no gubernamentales, religiosas, comunitarias...) que, pese a trabajar por objetivos de desarrollo integral, democrático y autosostenido, no logran comunicarse con las grandes mayorías.

Mitjans i/o instruments.

En base a estos objetivos, pensamos en un producto radiofónico listo para poner al aire, apropiado para diferentes usos de acuerdo con la creatividad y posibilidades de cada emisora.

Elegimos el cassette, enviado por correo certificado, como el medio más económico y accesible a todo tipo de emisoras. Entre los géneros radiofónicos se eligió el noticiero, por ser uno al cual el público está habituado y porque su producción es económica.

El informativo "Tercer Mundo" no da prioridad a las noticias de último momento sino que prioriza aquella información que la información habitual no dice.

El cassette es quincenal con dos programas de media hora cada uno. Cada lado contiene 7/8 noticias que forman un programa completo, y que pueden utilizarse también separadas. Cada noticia dura dos a tres minutos, pero en todos los programas hay una más extensa, un "especial" que aborda el tema en forma más global y analítica.

El formato del programa permite varias formas de empleo. Las noticias pueden ser integradas a lo largo de la semana, en los informativos habituales de la emisora, una cada día. Pueden presentarse además como una revista semanal de información internacional con identificación y características propias, o combinarse a gusto de cada emisora. Cada cassette lleva un índice con los títulos y temas que contiene.

En 1985 una vez asentados los primeros pasos del proyecto, el número de emisoras era de 150 de América Latina. Cuando las radios son bilingües envían además copia de los guiones para facilitar la traducción de las informaciones en lenguas nativas.

Los contenidos del noticiero se estructuran en grupos temáticos buscando aquellas noticias que cubran las preocupaciones concretas de las mayorías.

La fuente principal de Tercer Mundo es el servicio diario de la agencia Inter Press Service. También reciben unas 25 publicaciones regulares, de instituciones de varios países y otras publicaciones ocasionales de organizaciones populares.

Documentació tractada:

Article: "La experiencia de Chasquihuasi - El mundo cabe en una radio de aldea"

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Gremi d'Artistes per alliberar-se del domini de les galeries d'art contemporani

Quim Pons i Estrada

Redacció: Quim Pons i Estrada
Fòrum temàtic Comunicació i art

Fòrum. transversal Experiències

Resum

Aquesta proposta es basa en el plantejament de fundar o redefinir un gremi d'acció, actiu i dinàmic, enfront del món mercantilista del comerç desmesurat de l'art contemporani, avalat i dirigit per les Galeries d'Art i tota la gent que intervé en el mecenatge del seu funcionament.

La proposta de fundar gremis s'encamina cap a una major eficàcia i solidaritat dels agremiats a l'hora de buscar alternatives i solucions per una més justa i noble comercialització de l'art i una major aproximació d'aquest a la societat.

Diagnòstic

El món de l'art contemporani funciona com un mercat, amb la llei bàsica d'una societat mercantilista, és a dir amb la llei de l'oferta i la demanda; comprar i vendre, generador d'una activitat comercial, condicionada a l'estabilitat política i econòmica en general, ja que la fluctuació i l'evolució dels preus de l'art depenen en gran part de la situació econòmica en general. En període de bonança els preus pugen i quan hi ha crisi, es produeix un retrocés, baixant automàticament. Així doncs, les fluctuacions institucionals incideixen directament en el món de l'art i determinen el seu comportament al mercat.

Els encarregats del funcionament d'aquest món són les Galeries d'Art que determinen i avalen la pujada o baixada d'un determinat artista i no un altre.. Elles seleccionen qui entra en els circuits de l'art i qui no! Sempre arrisquen poc o gens en artistes novells i aposten pels ja consagrats. El fet és que si no entres en una galeria la carrera artística resulta difícil, desanimadora i plena d'entrebanca.

La Galeria posa en relació el públic -possible comprador- amb l'artista. El públic està però condicionat per les lleis del mercat, de l'especulació, de la molta oferta i poca demanda, el que fa que les obres d'art quedin condicionades a la compra per part d'institucions, empreses o bancs.

Objectius

Incrementar l'agrupació d'artistes en gremis, el que comporta les característiques següents:

- a) Unir esforços i creativitat a l'hora de la producció i promoció d'obres d'art.
- b) Comercialització conjunta de les obres creades en el mercat, al marge dels circuits comercials de les galeries.
- c) Afavorir els intercanvis directes entre els artistes per facilitar el creixement del gremi i de tots i cadascun dels seus membres.
- d) Dignificar davant el públic en general el valor de les obres creades, com a obres d'art, valorades artísticament i econòmicament

Mitjans i/o instruments.

Gremi d'artistes que desenvoluparia els següents serveis i activitats per tal d'aconseguir els objectius:

- a) Equips de producció sota la tutela del gremi
- b) Punts de venda i comercialització al marge de les galeries
- c) Celebració de trobades de reciclatge i d'intercanvis d'experiències
- d) Tutelar cada peça creada com a única, nova i irreplicable, amb un valor artístic evident.

Documentació tractada:

"El sector de les Galeries d'Art a Espanya", Informe econòmic del Departament d'Estudis de la Fira de Barcelona, Barcelona, 1997.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Professional de les arts plàstiques, ha estudiat ceràmica, tapís i dibuix. Actualment treballa en el món editorial.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Penso i considero que he fet una proposta molt austera i potser poc innovadora. Tanmateix és el que sincerament crec que puc aportar al Fòrum. No considero que jo sigui una persona amiga de fer grans discursos, ni tesis, ni bones hipòtesis. Sóc una persona planera, senzilla i això es tot el que sóc capaç de donar. Ho sento, però sóc molt sincer

L'esperanto: una llengua per assolir i garantir una justícia lingüística

Llibert Puig Gandia
Associació Catalana d'Esperanto

Redacció: Llibert Puig Gandia
Fòrum temàtic Comunicació i art

Fòrum. transversal Experiències

Resum

Actualment existeix una injustícia lingüística, per la imposició de les llengües majoritàries amb poder polític com a llengües de comunicació internacional, especialment l'anglès.

Hom vol aconseguir una solució efectiva i respectuosa per a totes les llengües, amb l'ús de l'Esperanto com a segona llengua de tothom arreu del món.

Diagnòstic

Existeix una falta d'una comunicació fàcil, sobretot justa i no discriminatòria entre persones i pobles. L'ús de les anomenades llengües majoritàries provoca el fagocidi lingüístic i cultural, pel fet que aquestes siguin massa hegemòniques sobre les altres més minoritàries i/o en situació de submissió.

Objectius

Volem aconseguir una comunicació justa que ens posi a totes les persones i pobles en un pla igualitari, eliminant qualsevol privilegi i afavorint la natural evolució de tots els pobles amb llurs llengües i cultures.

Mitjans i/o instruments.

Ho volem fer amb l'ús de l'Esperanto com a segona llengua de tothom.

Es tracta d'una llengua planificada amb una estructura gramatical basada en les llengües naturals, però ordenada de la forma més clara i optimitzada (segons Umberto Eco) i que disposa de tota una cultura pròpia: literatura original i traduïda, teatre, música, cant, titelles, seminaris temàtics dels més diversos, congressos internacionals i un llarg etc.

Cal aclarir que l'Esperanto no és un projecte en fase experimental, sinó una llengua que funciona perfectament amb 110 anys d'experiència.

Fer que esdevingui la segona llengua per a tothom no té que ser molt difícil, si tenim en compte que ja existeix un moviment organitzat a tot el món i que només caldria sumar esforços i organitzar una estratègia operativa.

Documentació tractada:

La pròpia experiència

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

President de l'Associació Catalana d'Esperanto. Nascut l'any 1933

Dades de l'entitat

Associació refundada l'any 1.982, hereva d'una anterior fundada l'any 1.910

Comentaris i Observacions:

Podem aportar bibliografia als assistents als Fòrums

Medidas para impulsar la enseñanza y el ejercicio de las medicinas alternativas

Ramón Rosal Cortes

Redacció: Ramón Rosal Cortes
Fòrum temàtic: Comunicació i art

Fòrum transversal: Experiències

Resum

Dada la marginación legal con que todavía se encuentran las medicinas alternativas -al menos cuando quienes las practican no son licenciados en Medicina- y los prejuicios de la inmensa mayoría de los médicos respecto a sus representantes, aún en el caso de tratarse de titulados en medicina convencional, y con la finalidad de evitar la marginación académica y legal de estas metodologías curativas alternativas y una igualdad de oportunidades de su presencia legalizada en nuestra sociedad, se propone una recogida de información de la experiencia de otros países europeos y unas propuestas a dirigir a los decanos de las Facultades y a los Consellers d'Ensenyament y Sanitat.

Diagnòstic

Es conocido el monopolio legal de que disfruta en nuestro país la medicina convencional que se enseña en nuestras Facultades Universitarias y el característico desconocimiento y menosprecio con que contemplan a las medicinas alternativas la inmensa mayoría de los médicos. Este rechazo al pluralismo de concepciones y metodologías terapéuticas es incluso más acentuado que la ausencia de respeto al pluralismo psicoterapéutico de la casi totalidad de Facultades de Psicología, tal como se alo en otra propuesta.

Sólo gracias a las insistentes reclamaciones de grupos de estudiantes de Medicina se aceptó a regañadientes, en la Universidad de Barcelona, la organización de algunos cursos de postgrado sobre medicinas alternativas.

Esta marginación tiene, entre otras consecuencias, la dificultad para que existan colegios profesionales u otras instituciones que ayuden al control social de la calidad de los servicios que ofrecen los profesionales de esas medicinas alternativas, situación que no se da en países como Alemania, donde gozan de un reconocimiento legal sin el requisito de ser licenciados en la carrera de Medicina convencional.

Objectius

Contribuir a la igualdad de oportunidades para la enseñanza universitaria de tales medicinas alternativas, una vez que se compruebe que la sociedad civil -especialmente los estudiantes- reclaman su presencia.

Lograr el reconocimiento legal de los profesionales que las practican, previos los requisitos que garanticen que poseen la suficiente formación científica y técnica.

Conseguir que los Congresos de Medicina abran las puertas a los representantes de esas corrientes.

Mitjans i/o instruments.

a) Instauración de asignaturas optativas de estas medicinas y técnicas terapéuticas en los planes de estudio de todas las Facultades de Medicina, además de los actuales cursos de Postgrado que deberían aumentar en número.

Estas asignaturas serían impartidas por Médicos que pudieran certificar formación y práctica en las medicinas y terapias impartidas, aunque en un primer momento fuera obtenida en el extranjero

b) Introducir en la Seguridad Social la posibilidad de ser tratado con estas medicinas y técnicas terapéuticas, a nivel de CAP, tanto en medicina general como en especialidades, siempre que se disponga de los profesionales competentes.

Para que nadie se quedara sin posibilidad de ser tratado, se podría, por ejemplo, establecer que para cada X usuarios de la Salud Pública, haya un CAP que ofrezca estos servicios y que a él puedan acceder aquellos que se encuentren en la dicha zona, aunque no sea su CAP habitual.

c) Establecer grupos de trabajo e investigación sobre estas medicinas y terapias en el seno del Colegio de Médicos, para asegurar su validez científica y evitar el intrusismo profesional de aquellos que sin formación adecuada estarían haciendo un mal uso y desacreditándolas.

Estos grupos de trabajo deberían también estudiar la manera de reconocer legalmente a aquellas personas que, sin formación médica universitaria, poseen formación y experiencia suficiente, de calidad y demostrable en alguna de las medicinas y/o técnicas terapéuticas, para que pudieran seguir ejerciendo, al menos privadamente su profesión.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Ramón Rosal Cortés (Barcelona, 1932). Licenciado y Doctor en Psicología. Licenciado en Filosofía. A partir de 1972 se implica en el Movimiento de la Psicología Humanista y en su introducción en nuestro país y funda -junto con Ana Gimeno-Bayón- el Instituto Erich Fromm de Psicología Humanista de Barcelona, donde ejerce como co-director, psicoterapeuta y profesor de formación de postgrado.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Recoger información sobre las experiencias de los países del Primer Mundo que han optado, años atrás, por el reconocimiento legal de las medicinas alternativas y sobre las medidas que han tomado para controlar la calidad de las mismas.

Proponer a los decanos de todas las Facultades de Medicina de nuestro país que se normalice la enseñanza en la carrera -no sólo en cursos de postgrado- al menos como asignaturas optativas, de tales Medicinas.

Proponer a los Consellers d'Ensenyament y de Sanitat de la Generalitat la conveniencia de apoyar esta iniciativa. Las posibles vías de implantación de las medidas propuestas podrían ser las siguientes:

Fomentar la publicación de artículos que ayuden a tomar conciencia de este problema y muestren la conveniencia de respetar el pluralismo de metodologías terapéuticas, con mayor razón al encontrarnos con un creciente incremento de inmigrantes que confían más en alguna de las medicinas alternativas y de todas formas las utilizarán.

Plantear la posibilidad de que se introduzcan algunos de sus métodos en la Seguridad Social.

Revista d'inter-relació personal pel reforç del suport social i la riquesa cultural

Melcior Puigcerver i Canyelles Albert Garau i Serra

Redacció: Melcior Puigcerver i Canyelles

Fòrum temàtic: Comunicació i art

Fòrum transversal: Experiències

Resum

Davant el progressiu aïllament que ens trobam cada vegada més els éssers humans al Món Occidental i la constatació irrefutable dels beneficis que suposa UNA RICA COMUNICACIÓ INTERPERSONAL (SUPORT SOCIAL) per la salut psicofísica i social, neix la nostra proposta. Aquesta intenta, doncs, FACILITAR la comunicació des de qualsevol àmbit de manera que tota la població ens poguem enriquir dels immensos beneficis que se'n deriven (veure OBJECTIUS). Es tracta de la creació d'una REVISTA que presentàs un AMPLA VENTALL DE POSSIBILITATS en forma de diferents mòduls i seccions d'aquests per el·legir contactar amb les persones que ja hi figurin o inscriure-s'hi a la secció/ns del seu interès. Es publicaria sols el nom, telèfon o adreça i població o barri, configurant llistes de persones agrupades per motivacions, interessos, aficcions... comunes, amb l'objectiu de facilitar-lis que es posassin en contacte o s'agrupassin lliurement amb la persona o persones de la seva elecció. Poguent compartir una afició o configurar grups, associacions etc, si es el seu desig. Els ajuntaments podrien adquirir-la i distribuir-la a les associacions dels seus municipis o directament als veïns. També es distribuiria pels caus habituals.

Diagnòstic

Es ben reconeguda la importància que per la salut física i emocional (contraresta els efectes de l'estress) suposa disposar d'un ampla i profund ventall de relacions humanes. Les relacions afectives, el sentit de pertinença al "grup" (de qualsevol naturalesa). Es l'anomenat (pels Psicòlegs) "Suport Social". Som éssers "gregaris". Per altra banda, constatem les dificultats que per molta gent els suposa tenir accés a les persones o grups del seu interès. De fet a tota la població ens suposaria un enorme enriquiment tenir fàcil accés a persones amb qui compartim una òptica de la vida, interessos o aficcions comunes. Però hom veu que com més gran és la "necessitat" més impediments es posa un mateix per expressar la demanda. A les escoles no sempre "s'eduquen les habilitats socials". Després de 17 anys d'exercici de la Medicina des d'una orientació Psicosomàtica l'elaboració de la present proposta és la resposta a la necessitat de "prescriure" a molts de pacients/es el que més precisen per la seva recuperació: un amic/ga, un grup amb qui compartir el que més els motivaria a dur una vida plena.

Objectius

La nostra proposta intenta oferir una via de MOLT FÀCIL ACCÉS A TOTS ELS CIUTADANS/ES, A TOTA LA POBLACIÓ, per l'enriquiment que pot suposar tan a nivell afectiu com cultural a tot tipus de persona, més enllà de la seva condició (raça, formació o coneixements, sexe, creences...). Pensam que les possibilitats directes o indirectes que suposaria, el desenvolupament correcte de la nostra proposta, son importants i nombroses: més salut de tot tipus, per tan més satisfacció personal (felicitat), menys despeses Sanitàries o Socials, més "creació", creació indirecta de llocs de treball etc. Resum de les Funcions possibles de la Revista: Facilitar la Comunicació Humana sense discriminació (sempre que es respectàs la dignitat de tota persona). Ampla accés a grups i activitats ja organitzades. Creació de nous grups, activitats, idees, projectes. Major presa de consciència de les realitats que configuren el mapa humà. Foment de la Solidaritat amb els més necessitats. Fomentar l'interès i el respecte per la Cultura i Les Cultures. Foment de les vies d'Autoconeixement, Autorerealització i Creixement Personal i Expressió del Potencial Creatiu propi. Potenciar l'Ecologia i respecte per la Natura.

Mitjans i/o Instruments.

MITJANÇANT LA CREACIÓ D'UNA REVISTA que "OFERÍS" un ampla ventall de possibilitats. Per tant la persona no hauria "d'exposar" elements de la seva intimitat (com es sol fer als anuncis personals de la premsa diària), simplement "s'inscriuria a la secció/ns dels diferents mòduls que presentaria la revista. Deixant (per telèfon, fax, e-mail, correu...) sols nom, telèfon i població o barriada (a les grans ciutats). O bé es posaria en contacte amb les persones ja inscrites, seleccionant, per exemple, aquelles del seu barri o poble. Uns exemples dels mòduls possibles (ampliables pels lectors): Esports (un per un), Esplai, Hobbies, Col·leccionisme, Formació, Expressió artística i Literària, Grups d'Autoajuda, Voluntariat, Intercanvis, Filosofies, Creences, Creació i Inventiva, Autorerealització i Creixement Personal, Països, Nacionalitats, Ciència, Solidaritat, Correspondència, Grups ja Organitzats.. La Revista es podria distribuir a les diferents Associacions per via dels Ajuntaments (que adquiririen un nombre determinat d'exemplars). Els exemplars de cada poble durien una secció específica que agrupàs els seus anunciants. Inclús la Portada podria fer al·lusió a l'Ajuntament en qüestió (com a contraprestació a la compra regular de determinat nombre d'exemplars). Per descomptat que es podria fer una publicació equivalent via Internet, una via no hauria d'excloure l'altra, ja que la Electrònica no inclou a la població tal vegada més necessitada. La Revista s'editaria inicialment per territoris concrets (Illa de Mallorca, Barcelona etc...) si bé seria "ampliable" a poblacions més amples una vegada constatada la seva eficàcia.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Melcior Puigcerver i Canyelles treballa com a metge generalista d'orientació psicosomàtica. Master en Sofrologia. Dirigeix grups de Sofrologia (Escola de Sofrologia Caycediana de les Illes Balears). És promotor i director d'una Escola de Salut a l'Ajuntament de Marratxí. Membre d'Honor de la Sociedad Española de Medicina Psicosomática y Psicología Médica. Vocal de la FUNDACIO S'OLIVAR d'Estellencs.

Albert Garau i Serra és metge

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Sistema d'escriptura universal

Mn. Josep Mas i Bayés

Redacció: Josep Oriol Garriga Gusi
Fòrum temàtic Comunicació i art

Fòrum transversal Experiències

Resum

Les dificultats existents per la comunicació escrita entre diverses cultures, per motiu del llenguatge escrit que exigeix un llarg aprenentatge, l'objectiu és facilitar la comunicació entre persones de llengües diferents sense necessitat de passar per l'aprenentatge de la llengua escrita. El sistema d'escriptura universal es basa en un conjunt de signes i icones d'abast i comprensió universal.

Diagnòstic

Des dels orígens dels temps, la comunicació entre les diverses cultures ha estat un problema. La diversitat de llengües, que sens dubte és una immensa riquesa, suposa alhora una barrera per relacionar-se. Hi ha hagut molts intents de crear llenguatges universals, algun d'ells fins i tot força reeixit, com és el cas de l'Esperanto. Les dificultats existents per la comunicació escrita entre diverses cultures, per motiu del llenguatge escrit que exigeix un llarg aprenentatge,

Objectius

Facilitar la comunicació entre persones de llengües diferents sense necessitat de passar forçosament per l'aprenentatge del llenguatge escrit.

Mitjans i/o instruments.

Sistema d'escriptura universal

Es tracta d'un sistema de signes o pictogrames relacionats amb els conceptes dels mots, que es caracteritza per la seva senzillesa.

Es tracta d'una escriptura no fonètica, apta per a totes les llengües i basada en signes relacionats amb els conceptes dels mots, fonamentat en pictogrames i en la estilització de les lletres.

L'autor ha aconseguit un resultat molt semblant a la funció dels números, uns signes que poden ser entesos per tothom. En el llibre que acaba de publicar l'autor presenta 800 paraules i està preparant un diccionari de 4000 mots.

Documentació tractada:

Reportatge aparegut a "Catalunya Cristiana" el 12/02/98, realitzat per Antoni Mirabet, ressenyant la presentació del llibre "Sofia" al Consell Comarcal de Ripollès.

José Mas i Bayés, Sofia. Escripura Universal. Consell Comarcal del Ripollès, Ripoll 1997.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Mn Josep Mas i Bayés, natural de Sant Hilari de Sacalm, va cursar estudis de teologia i sagrada escriptura a Roma i Filosofia i Lletres a la Universitat de Barcelona. Als anys seixanta es va incardinar al Bisbat d'Urgell. Actualment es canonge lectoral del Capítol Catedral.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Ignoro l'abast d'aquesta proposta i si a partir d'aquests signes es poden bastir frases o expressions més complexes. En qualsevol cas intueixo que podria ser una eina per facilitar la comunicació entre cultures i civilitzacions. Intentaré localitzar aquest llibre per calibrar-ne l'abast i veure si val la pena divulgar-lo. Demano la vostra opinió al respecte.

Telespectadors Associats de Catalunya (TAC)

Telespectadors Associats de Catalunya

Redacció: Dolors Paniagua Valle

Fòrum temàtic: Comunicació i art

Fòrum transversal: Experiències

Resum

Telespectadors Associats de Catalunya (TAC) és una associació sense ànim de lucre fundada l'any 1985, que té com objectius la millora de la qualitat dels continguts de la televisió i la defensa dels drets del telespectador.

Forma part de la 'Federación Ibérica de Telespectadores y Radioyentes' (FIATYR), constituïda al desembre de 1991.

Organitza taules rodones, xerrades, conferències, visites a col·legis, associacions de veïns, etc., realitza estudis sobre les programacions i publica una revista mensual i un butlletí setmanal per als seus associats, que actualment (1997) són uns 1.500, amb unes 15.000 persones que la recolzen.

L'èxit principal de TAC va arribar a partir de la creació del Consell Assessor de Televisió, l'octubre 1995, amb la incorporació del seu president, que representa l'assoliment del principal objectiu: ser un pont entre els telespectadors i les cadenes de televisió.

Diagnòstic

Els telespectadors, aïlladament, no tenen força per defensar els seus interessos i aconseguir les seves demandes de millora de la qualitat de la televisió. No poden influir pràcticament en els seus continguts, i el seu paper és molt passiu davant d'aquest mitjà de comunicació. Però associats sí que poden influir-ne com a col·lectiu.

Objectius

L'objectiu general és millorar la qualitat de la televisió i alhora defensar els drets del telespectador.

Aquest objectiu general es pot portar a terme de moltes maneres, una de les quals podria ser crear una associació que faci de pont entre els telespectadors i les cadenes de televisió, és a dir, que faci arribar les opinions de la societat civil a les autoritats polítiques i als directius d'aquests mitjans. Aquesta entitat hauria de tenir els següents objectius concrets:

- Realitzar accions dirigides a evitar la publicitat nociva o l'emissió de programes lesius per als nens en hores de forta audiència infantil.
- Analitzar i denunciar els missatges subliminars subjacents a les imatges, comentaris, arguments o situacions de fons que la publicitat o els programes puguin transmetre.
- Realitzar accions en col·laboració amb altres associacions de telespectadors nacionals i estrangeres, dirigides a sensibilitzar l'opinió pública sobre les reivindicacions d'un gran nombre de ciutadans que no volen romandre passius davant la creixent agressió de l'anomenada "tele-porqueria".
- Premiar i animar els responsables dels programes que eduquen, informen i entretenen.
- Canalitzar i potenciar tot tipus de queixes sobre la programació televisiva que vulgui fer qualsevol persona associada.
- Orientar als seus associats, per mitjà de butlletins informatius periòdics, sobre els programes dels diferents canals de televisió i de la qualitat de les pel·lícules.

Mitjans i/o instruments.

-La proposta reflecteix l'experiència de l'associació TAC. Aquesta entitat es va crear per iniciativa de pares de família preocupats pel deteriorament progressiu de la televisió i els efectes nocius que produeix als nens i a la societat en general. Des dels seus inicis, ha dirigit els seus esforços a sensibilitzar la societat sobre la necessitat d'aconseguir una televisió millor, que s'allunyi del model de "caixa tonta" on només hi ha lloc per la "tele-porqueria".

-Participació en el Consell Assessor de Televisió des de la seva creació, a l'octubre de 1995, presentant mensualment estudis en profunditat de les programacions de les diferents cadenes televisives.

-Revista mensual "Tele-zapping", i "Tele Zapping escolar" repartit a col·legis, amb recomanació de programes mensuals.

-Creació del Fòrum-TAC, format per joves professionals que es preocupen del cine-fòrum i d'organitzar diverses activitats amb l'objectiu de reflexionar sobre la televisió.

-Telèfon del Telespectador (4881757), que recull les opinions, queixes, i suggeriments.

-Telèfon del Cinema (4881737), les 24 hores, amb dades sobre les millors pel·lícules del dia.

-Activitats culturals (tertúlies-col·loquis, cine-fòrum bimensual).

-Relacions amb institucions i amb associacions similars.

- Anàlisi de programes pel grup d'experts de TAC.
- Premis Zapping a la TV Catalana.
- Participació en el nou Consell de l'Audiovisual de Catalunya.

Documentació tractada:

- Documents de presentació de l'associació TAC.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

El telèfon de TAC és el 93 488 17 57, de Barcelona.

Comentaris i Observacions:

Xarxa per la coordinació dels grups culturals alternatius

Associació cultural "La Teranyina"

Redacció: Mª Angeles Gómez
Fòrum temàtic: Comunicació i art

Fòrum transversal: Experiències

Resum

Davant la cultura que de mica en mica s'està imposant, la cultura de la violència, del "KAOS", de la destrucció, etc., presents a tots els àmbits de la cultura oficial, als mitjans de comunicació, i als àmbits que fins ara eren tradicionals, proposem la creació de xarxes alternatives de cultura amb la idea central del renaixement.

Aquest renaixement de la cultura (que parteix de la creació cultural feta per l'home i amb l'home, i que entén la comunicació i la creació cultural com a força de canvi social) rebutja les idees pre-construïdes de la fi de la creativitat, de la fi de la utopia, que només interessin als qui que dominen la cultura avui en dia.

Diagnòstic

Davant el segrest de la cultura per part dels totpoderosos senyors de la "cultura" i la progressiva eliminació de la cultura alternativa, només queda l'intent de resistència de grups culturals que, davant la seva pròpia costum de treball i aïllat, i davant de la pressió dels mitjans electrònics, acaben morint.

Així resta només la cultura dels mitjans de comunicació de masses, que es disfressa de qualsevol forma de "cultura" i genera una producció cultural allunyada de les persones, cosificant, manipulant i destruint les arrels de qualsevol procés cultural que, fins fa poc, era real.

Objectius

- Engregar, a nivell de col·lectivitat local, les dinàmiques necessàries per ajudar a trencar les barreres de la comunicació entre diferents grups de producció cultural (com a eina de revitalització cultural).
- Convertir el fet humà en l'eix vertebral de la cultura, és a dir, fomentar una filosofia humanista de la realitat.
- Promoure el pacifisme a nivell quotidià en una societat cada vegada més violenta i introduir això dins la producció cultural de qualsevol tipus.

Mitjans i/o instruments.

- Estudis de camp de diferents grups i col·lectius de producció cultural, dins dels objectius de la proposta, per donar alternatives als seus dèficits i connectar-los amb altres grups complementaris.
- Creació de xarxes culturals alternatives, apostant per la comunicació directa.
- Creació d'un banc de dades de diferents persones, grups i ens culturals.

Documentació tractada:

Postman, Neil; "Divertir-nos fins a morir"

Romano, Vicente; "La formación de la mentalidad sumisa"

Documents d'animació i gestió socio-cultural.

Experiències diverses dins el món de l'animació i gestió socio-cultural.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Akoop, sistema per a l'autogestió de cooperatives

Marcel·lí Ferrer Garriga

Redacció: Ramon Elias Puigcerver

Fòrum temàtic Economia

Fòrum. transversal Experiències

Resum

El cooperativisme sorgeix com a resposta alternativa a la crisi econòmica actual i el seu efecte social més indesitjat: l'atur. En consagrar el principi de redistribució equitativa i eliminar el conflicte socio-laboral per la creació de propietaris-treballadors, pot ajudar en la construcció d'una societat més justa i solidària. Tanmateix, el sistema de cooperatives presenta certs problemes: baixa participació dels socis, absentisme laboral... L'autor ha ideat un model d'autogestió de cooperatives que anomena Akoop, per solucionar aquests problemes.

El salari mensual de cada soci-treballador està determinat pel seu grau de responsabilitat dins la cooperativa, per les participacions pagades, pel valor afegit anual de l'empresa (amb la qual cosa es fomenta la participació i l'interès pel funcionament de l'empresa) i per les seves hores de treball, per tal d'evitar l'absentisme.

Diagnòstic

El problema de l'atur provoca greus mancances socials, que es podrien superar si la societat fos més solidària. En canvi, primen els valors de la competitivitat. "Pel motiu que sigui, per excés de producció respecte del consum, per encariment de matèries primeres, es frena l'economia dels països industrialitzats, la qual cosa comporta una disminució del nivell de vida". Quan es produeixen aquestes crisis, enlloc de repartir-se el treball i la corresponent riquesa entre les persones de la comunitat, s'aguditzava la competitivitat. "Això serà així mentre la humanitat no sigui més educada i solidària mundialment".

El moviment cooperatiu, com una resposta històrica a aquests problemes, pateix a escala internacional certes crisis: a) manca de participació que posa la gestió en mans de tecnòcrates; b) problemes comuns amb altres models d'empresa, com l'absentisme laboral o una gestió no gaire eficaç.

Objectius

- a) Promoure del cooperativisme en general com alternativa a l'empresa capitalista tradicional, un cooperativisme renovat per instruments d'autogestió innovadors.
- b) Mitjançant això, promocionar l'increment de formes més justes de distribució de la riquesa creada pel treball
- c) Combatre l'atur amb aquest model de solidaritat social

Mitjans i/o instruments.

-El salari mensual de cada soci-treballador està determinat pel seu grau de responsabilitat dins la cooperativa, per les participacions pagades, pel valor afegit anual de l'empresa (amb la qual cosa es fomenta la participació i l'interès pel funcionament de l'empresa), i per les seves hores de treball, per tal d'evitar l'absentisme.

-Amb aquest sistema, cada càrrec dins la cooperativa té assignat un sou que depèn del seu grau de responsabilitat; l'accés als càrrecs és per via democràtica, per tal de fomentar que els càrrecs més importants siguin ocupats pels socis més competents, incentivant així la formació professional. Es vol que el capital no produeixi desequilibris entre socis, sinó que tendeixi a ser un factor igualitari, fent que les retribucions de les participacions (equivalent a acció) pagades depenguin de l'antiguitat del soci: cada treball, tindrà una retribució per cada participació ja pagada (així, evidentment, amb l'antiguitat s'augmenta la retribució). Per garantir la igualtat, el nombre de participacions ha de ser el mateix per cada soci.

-El sistema ha d'anar acompanyat d'una formació ideològica, de tal manera que es poguessin assolir els mateixos resultats encara que el sistema no afectés directament els salaris

-L'administració pública hauria de fer campanyes entre els aturats per tal que creïn cooperatives, advertint-los que rebran ajuda i assessorament. L'assegurança d'atur hauria d'ésser molt més baixa que els salaris mínims. Els ajuntaments haurien de participar-hi intensament, tant en la seva organització com en el control i inspecció. Els municipis caps de comarca haurien de tenir unes oficines d'orientació empresarial i de seguiment i control de cooperatives. Una de les seves funcions seria ajudar a l'organització del sistema Akoop.

Aquesta proposta s'insereix dins del que l'autor ha anomenat "alternativa general contra l'atur". El foment de les cooperatives de treball n'és un dels tres punts bàsics. Els altres dos són un pacte social entre treball i capital, i una disminució del risc de les inversions.

Documentació tractada:

Ferrer Garriga, Marcel·lí; "Akoop, sistema eficaç per a l'autogestió de cooperatives. Alternativa contra l'atur i expressió matemàtica de dretes i esquerres.", Garraf, S. Coop; Vilanova i la Geltrú, 1982

Asociación ciudadana para forzar las inversiones éticas en las Cajas de Ahorros

Pedro Manrique Miranda

Redacció: Pedro Manrique Miranda
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Experiències

Resum

El banco central europeo y los bancos centrales de cada país dictan, de hecho, la política económica, sin atenerse a dictados políticos. Al contrario, los bancos controlan a los partidos a causa de su endeudamiento. Las Cajas de Ahorros gestionan nuestros ahorros de manera opaca, sin que nosotros sepamos dónde invierten y sin saber a merced de qué intereses. Normalmente invierten y prestan nuestro dinero en economía especulativa y actividades carentes de ética.

Es posible que con nuestro dinero se estén financiando proyectos que no son éticos política y socialmente. El objetivo es tener un control exhaustivo sobre la inversión de nuestro dinero. Para ello se propone de constituir una asociación, que no origine ni burocracia ni gastos de gestión, y de carácter local o de zona para generar confianza, que exija transparencia y criterio ético a las Cajas de Ahorros.

Diagnòstic

"No es más rico quien más tiene, sino el que menos necesita". "Qué difícil es que un rico entre en el reino...". Poseer, tener dinero, hasta no hace mucho, estaba mal visto. Incluso el prestamista, el usurero... eran oficios y/o personajes tenebrosos. Las citas arriba mencionadas, corresponden a textos religiosos, de diversa gama y podrían citarse más. Podemos afirmar que todas las religiones tienen ese nexo común: condena de la riqueza. El ideal de la sencillez, de vivir con poco y la idea de necesitar poco, ha impregnado hasta hace poco la cultura de los pueblos. Distinto es el discurso de las clases pudientes y estamentos religiosos para tapar y acallar la injusticia; distinto es por tanto el mensaje sobre la pobreza, la austeridad... El hecho religioso envolvía toda la vida, iba ligado también a los ciclos de la naturaleza. La satisfacción de las necesidades, ha estado unido a los ritmos y ciclos de la naturaleza; lógicamente también con sus penurias calamidades y necesidades. No se trata de hacer un panegírico de la vida anterior, como si fuera un, o el paraíso perdido. Lo único que se pretende decir y concluir que todo ese bagaje, en Europa, se ha roto en los últimos 50 años, por más que pudiéramos pensar que el ciclo empezó con la revolución industrial.

¿Qué ha sucedido? Sin duda la ruptura con el hecho religioso, tanto en lo particular como en la cosmovisión de la vida, pues ambas posiciones han sido arrolladas. El consumismo ha llegado a cotas inimaginables. Se ha generado una enorme riqueza, la mayoría no debida al trabajo físico. El tener, el poseer, son un valor social dominante. Se han formado grandes corporaciones bancarias, multinacionales, transnacionales y este proceso aún no está acabado. Toda nuestra vida gira desde un prisma monetario: la salud; las relaciones afectivas se pueden comprar, vender, intercambiar. Lo monetario ha invadido lo más íntimo de nosotros, desde los sentidos a los sentimientos, ha traspasado barreras humanas ensombreciendo el planeta, Gaia.... Estamos ante una crisis de civilización, y posiblemente de la vida, por ello las instituciones financieras, ni apuestan, ni aportan para inversiones limpias y éticas, ni siquiera ofrecen créditos a bajo interés para la formación de cooperativas, que sería al menos restituir una parte, en forma de dinero barato. Existe más riqueza que nunca, existe más pobreza que nunca y no tenemos mayor grado de felicidad.

Emerge la persona individual, triunfante, frente a la persona social. Se rompen los vínculos solidarios y comunitarios. Asistimos al triunfo del dinero (poderoso caballero es don dinero), frente a la persona. La construcción europea, es sin duda la culminación de este proceso; la construcción europea es meramente económica: libertad de circulación para bienes y capitales; abandono de la libertad de circulación de personas y de la Europa social. La C.E. es, la Europa de los mercaderes. La constitución del banco central europeo, ha sido la guinda. Las peleas por la hegemonía ha sido lo que más tiempo ha llevado a los países, resultando al final una fotografía fiel: dominio del eje francoalemán. El banco central europeo, y con él, los bancos centrales de cada país, gozan de total autonomía, y de hecho dictan la política económica, sin someterse a dictados políticos, y mucho menos a las necesidades de las gentes. El banco central y sus homólogos en cada país representan un eslabón más en la constitución no democrática de Europa. Los directivos no se presentan a las elecciones.

Los bancos y ahora también las Cajas se caracterizan:

- Por no ser instrumentos de ahorro ni de creación de empleo.
- Por ser instrumentos del llamado capitalismo popular (Argentaria).
- Por tener una gestión opaca.
- Por estar, las Cajas, controladas por los partidos de turno, a su vez los bancos controlan a los partidos, por la vía del dinero prestado y no devuelto, así el nivel de endeudamiento del PSOE, ha situado a esta organización en quiebra técnica, en manos de la banca. Prácticamente pasa igual con la mayoría del espectro parlamentario.
- Por ser divulgadores de ideología conservadora. Sus gabinetes de estudio son la antesala de: Reforma laboral,

sanitaria, de las pensiones...

- Por despreciar a los ahorradores, por no tenerlos en cuenta, ni estar en sus órganos de gobierno. Frente a ello, y a esta situación, aumenta la marginación, la pobreza, la exclusión y la marginación de género. Frente a todo esto, cada vez es mayor la distancia entre el Norte y el Sur. Frente a esto, cada vez existen más riesgos para la vida.

CAJAS DE AHORROS.

Las Cajas de Ahorro utilizan nuestros ahorros de una manera indiscriminada, sin dar cuenta a nadie y, obviamente, tampoco a los pequeños ahorradores. No sabemos dónde invierten, en qué actividades, en qué países y a qué intereses. Prestan nuestro dinero a intereses superiores de los que nos retornan. Invierten y prestan nuestro dinero normalmente en economía especulativa y en actividades carentes de ética: empresas que fabrican armamento, que construyen centrales nucleares, fomentan la explotación infantil, la discriminación de género, o incluso en empresas de trabajo temporal, en hospitales privados... Además de ello, las Cajas no invierten nuestros ahorros en las zonas o barrios donde vivimos, ni siquiera una cantidad ni un porcentaje. Con el tipo de actividad económica de las Cajas no generan empleo. Han perdido la idea social y solo dedican una parte a obra social, de autopropaganda, que además les libra de pagar impuestos (con las fundaciones). Las Cajas de Ahorro recogen el ahorro en base a la seguridad, el miedo y la necesidad de ahorrar. Ofrecen una seguridad psicológica; nos guardan el dinero, no se pierde, no lo pueden robar... a pesar que si se invierte en fondos de pensiones se pueden tener problemas. Juegan con el miedo al futuro, a un porvenir que está marcado por la individualidad: cada uno se tiene que solventar el futuro. Recogen, en el fondo, una necesidad ancestral de guardar.

Objectius

Para aquel o aquella que se sienta solidaria y le moleste que las Cajas o bancos manegen nuestro dinero en cosas y causas contrarias a la Solidaridad. Para quienes queremos compatibilizar la seguridad en el futuro, y a la vez no expoliar, los que creemos que es posible ahorrar sin perder, pero sin especular. Un proyecto que tiene como base y fondo una manera distinta de entender la vida y la sociedad. Que englobe un pensamiento alternativo, y una simplicidad voluntaria, pero a la vez necesaria para la sostenibilidad planetaria. Un proyecto que combine y busque la redistribución de la riqueza. Por lo tanto, operar en las Cajas, con nuestros ahorros, es un lugar más de cambio y también un lugar de implicación personal. No queremos que nuestro dinero se invierta en empresas que destruyen el planeta, que comercian con armas, que experimentan con animales o privatizan las patentes. Es posible que con el dinero que se tiene en las Cajas, se esté financiando involuntariamente proyectos que no son éticos política y socialmente.

Queremos conseguir ser dueños de nuestro dinero, y saber dónde se dedica y a qué. En definitiva tener un control, de cara a romper con la contradicción que existe en ser irresponsables de nuestro dinero o ahorros. Queremos conseguir inversiones limpias y con códigos éticos. Queremos conseguir inversiones cercanas y localizadas. Queremos conseguir inversiones no especulativas. Queremos garantizar un tipo de interés anual, como el del IPC, o ligeramente superior, y que el interés se pueda dedicar a proyectos de solidaridad, o bien, ingresarlo en las cuentas de cada uno o una. Queremos conseguir inversiones éticas: someter a un exhaustivo examen a las empresas en que se invierte. La fuente de la riqueza no es el dinero, y la valoración social no puede ser la proporcionada por el trabajo o por la posesión de bienes. Queremos cambiar las leyes, para que las Cajas recojan las inversiones éticas, la economía social, y la cercanía de las inversiones.

Mitjans i/o instruments.

Se trata de constituir una asociación que englobe a aquellas personas que se identifiquen con el proyecto. Una asociación con carácter jurídico, que no origine ni burocracia, ni gastos de gestión. Una asociación local ligada y centrada en una cercanía de barrio o de zona, porque es más fácil conocerse y generar confianza. Inicialmente se trataría de centrarse en una Caja para ser más eficaces en nuestras exigencias. Se necesita inicialmente confianza e ideas comunes, para actuar y ser como una mancha de aceite. De no conseguir el objetivo con la Caja, habría que centrarse en el boicot: retirar el dinero, hacer campañas...

Se necesita inicialmente confianza y ideas comunes, para actuar como una mancha de aceite. De no conseguir el objetivo con la Caja, habría que centrarse en el boicot: retirar el dinero, hacer campañas... Paralelamente se trata de impulsar un cambio de leyes, para que las Cajas recojan las inversiones éticas, la economía social y la proximidad de las inversiones.

Documentació tractada:

Para elaborar esta propuesta me he servido del libro "Las otras empresas", así como de artículos aparecidos en las revistas Integral y en Pie de Paz.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Bancs dels pobres

Infomundi

Redacció: Josep Oriol Garriga Gusi
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Experiències

Resum

Es coneix amb el nom genèric de "Bancs dels pobres" un tipus d'entitats de crèdit populars i sense ànim de lucre, que estan creixent a molts països del món deprimat i que pretenen ajudar a les persones més depauperades a sortir de la misèria.

La proposta és el "Banc dels pobres".

El pioner d'aquestes experiències és el "Banc Rural de Bangladesh", fundat el 1979 per Mohamed Yunus, professor d'economia, i actualment amb 2 milions de prestataris (el 94% són dones), amb un volum de crèdits anual d'uns 500 milions de dòlars. Les bases de funcionament són:

- Recursos: el 92% està repartit en accions propietat dels mateixos clients.
- Préstecs: petits, de 2.000 a 5.000 pta. a 1 any, amb interès del 20%. Devolució per petites quotes mensuals, a partir de 2 setmanes de la concessió.
- La persona que rep el crèdit ha de ser pobre, i formar part d'un grup de 5 persones que l'avalen. Sense papers, es fa un tracte verbal, davant de testimonis. En cas de fallida en responen els avaladors, sense que hi hagi acumulació d'interessos.

Aquesta iniciativa és present a uns 52 països, bàsicament entre societats rurals, on la cohesió social en facilita l'èxit. També s'està implantant a zones urbanes, com ara barris de Santiago de Xile, o suburbis de Chicago.

Diagnòstic

- La situació d'extrema pobresa existent a tants països del planeta, i les greus dificultats per aconseguir mitjans per sortir-ne (com l'accés al crèdit en condicions acceptables), fan necessari buscar solucions imaginatives.
- De la mateixa manera que hi ha països que no compten per a les grans institucions financeres internacionals (no tenen res per oferir a canvi d'un préstec en dòlars), hi ha grans sectors de la població de molts països (i no únicament al Tercer Món) que no tenen accés als diners del sistema bancari, tant de l'oficial com del privat. Això fa que aquests sectors es vegin, moltes vegades, sense uns ingressos estables i no puguin sortir mai de la misèria.

Objectius

Objectius generals:

- Eleva el nivell econòmic i social de moltes poblacions que viuen immerses en la misèria.
- Fomentar la solidaritat entre les persones, reforçant així la cohesió social.

Més concretament:

- Donar accés al crèdit, en quantitats i condicions assumibles, a aquells que el necessiten i que tradicionalment n'han estat exclosos.
- Incorporar a la producció aquells que han quedat exclosos de l'economia convencional.

Mitjans i/o instruments.

La proposta és el "Banc dels pobres".

-El pioner d'aquestes experiències és el "Banc Rural de Bangladesh", fundat el 1979 per Mohamed Yunus, professor d'economia, i actualment amb 2 milions de prestataris (94% dones), amb un volum de crèdits anual d'uns 500 milions de dòlars. Les bases de funcionament són:

- a) recursos: el 92% està repartit en accions propietat dels mateixos clients;
- b) préstecs: Petits, de 2.000 a 5.000 pta. a 1 any, amb interès del 20%. Devolució per petites quotes mensuals, a partir de 2 setmanes de la concessió;
- c) la persona que rep el crèdit ha de ser pobre, i formar part d'un grup de 5 persones que l'avalen. Sense papers, es fa un tracte verbal, davant de testimonis. En cas de fallida en responen els avaladors, sense que hi hagi acumulació d'interessos.

-Per arrancar aquestes iniciatives és imprescindible una massa mínima de capital. En el cas del "Banc Rural de Bangladesh", per exemple, reberen subvencions governamentals i donacions de particulars.

Una frase de Mohamed Yunus en resumeix l'esperit: "El crèdit és un dret bàsic de l'ésser humà, a l'igual que l'atenció mèdica i l'educació. Té un efecte multiplicador sobre l'economia molt superior a qualsevol projecte grandios i enlluernador".

Documentació tractada:

- Infomundi; article a la revista "La Farola" nº 47, de febrer 1997.
- Urias, Fernando; "Mohamed Yunus: Fundador del Banco de los Pobres que ha salvado de la miseria a cientos de